

Író: HAKSHÁZI ISTVÁN

ÍRÁS IDEJE: 1968.

TART.: KRÓNIKA 1519-BŐL

242 lap

Földrajzi rajzok: NIKLA

Szakrajzok: XXVII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁR

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 177-es TETELE ALÓL

III/19/4
RIPPL-RONAI MŰZEUM
Kaposvár, Rippl-Rónai tér
Telefon: 12-374 Postafiók: 70
HUNGARY

1177

Hársházi István:
Egy aratás krónikája
Emlékezés a Tanácsköztársaság idejéről.
- 1968. -

S z e m é l y i l a p

Az 196... - ... évi X . Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat-
ra beküldött pályamunkához

A pályázó neve és foglalkozása /tanulóknál osztálya/: *Hárshegyi István*

Az iskola neve /tanulóknál/:

A beküldött pályamunka címe: *A fejlessen le. Egy aratás
től kezdve a Tanárúri társaság idejéből*

A gyűjtés helye /helység, megye, járás/, ideje /nettől meddig?/ és egyéb
körülményei /pl. a pályázó kapcsolata a helységgel/:

Nikla, Küntösgusztá, Pankácshegy, Heke

A pályamunkában feldolgozott témakörben olvasott irodalmi forrásmunkák
megjelölése /feltüntetve, hogy mi van közülük a pályázó birtokában/:

A pályázatban felhasznált irodalmi forrásmunkák /amennyiben a pályamun-
kában nincsenek feltüntetve/:

Az adatközlők /akitől a pályázó az anyagot gyűjtött/ személyi adatai
/név, életkor, foglalkozás, lakóhely, - telepeseknél korábbi lakóhely is/
amennyiben a pályamunkában nincsenek feltüntetve:

*Saját tapasztalataiból
a liederum részt Kalanya Lajos útkopió
75 éves kor*

Résztvett-e a benyújtott pályamunka valamilyen más /járási, városi, is-
kolai stb./ pályázaton? Ha igen, melyiken és milyen eredménnyel?

A pályázó további gyűjtési /pályázati/ tervei:

Folytatni minél több munkát

Kelt:

Aláírás: *Hárshegyi István*

Lakáscím: *Nikla, Beszcegyi D. u 26*

Beszédes szünidei cím:

→ Kürtöspusztai aratás,
Emlékezés a Tanácsköztársaság idejéről,

1-rész,

Igy kezdődött: Az elsővilágháborút apám is végig küzdötte, A mozgósítási parancs kint érte az uraság tarlóján amint a búzát vágták a szentkúti dülőben, mivelhogy jól előre haladtak az aratással, Ott hallották meg hogy kitört a háboru, Az uradalam gazdatisztje az agglegény Csonka intéző vitte a hirt, már a délelőtti órákban, A kepesek amint meglátták a negyven év körüli öreglegényt ahogy vágatott feléjük deres lován mind járt tudták hogy valami rendkívüli dolog történt, mivel az intéző nem szokta a délelőtti órákban meglátogatni őket, csak délután, vagyis este felé, Már a végefelé jártak a rendnek, amikor észre vették, s amint egymás után értek ki, még a kaszájukat sem fenték meg, mint a hogy szokták, még pipára sem gyújtottak úgy ballagtak vissza a dülőtra a gabona tábla széléhez,

Az intéző már idegessen várta őket, az ide- oda nyugtalanul kapálodzó lova hátán, A köszönésüket sem várta meg, mint eddig mindig, hanem mondta az ujságot- " Emberek kitört a háboru!" öfelsége I Ferenc József jóöreg királyunk hadat üzent Szerbiának!-Elrendelték a mozgositást, de nem tudom hogy ide mikor érkezik meg a Bevonulási parancs, Addig azonban mindenki hűségesen, és becsületesen dögözzön hogy a családötöknek biztosítva legyen a kenyere, Na, meg nem is köi begyuladni a háborutól, -folytatta tovább- Szerbia csak egy fröstök lessz az Osztrák Magyar Monarhchiának, jóformán még elsem kezdődik a háboru, máris végzünk is velük

Az emberek szinte tudták, érezték, és várták is, szinte mindeneknap hogy ez bekövetkezik, Az elmúlt, illetve azonidők eseményei a tron örökospár meggyilkolása Sarajevóban mind arra utaltak hogy valami rendkívüli dolog van készülöben, S ez most bekövetkezett, Sokszor a koraregeli kötély csararáskor, vagy a früstököléskor, vagy az ebédelések alkalmával a hüsöt adó fák árnyékában vitaták az eseményeket, s abban reménykedtek, hogy majd a fejedelmek elsimítják háboru nélkül az ügyet,, Nem ugy történt,

Vasárnap délelőtt az egész falu népe kiint volt az utcán, amikor a kisbíró, az öreg Csenok Jancsi bácsi az ő szokott remegős hangján mondta a dobszó után azok nevét és születési évét, akiknek be kellett vonulni. Ezek között volt apám is. Az első naptól kezdve a lövész árkok lakója lett ő is, mert csak az volt a hely ahol megbújhattak a dusan arató halál elől, és etették a tetveket sokmillió sorstársával együtt.

Négy évig tartó szenvedés alatt szegény anyám vállára nehezedett a kenyérkeresés súlyos feledata. Ami nem volt könnyű dolog ötére magára. Három voltunk gyerekek, én voltam nyolc évemmel a legidősebb, aztán a Juliska húgom négy éves, Rózsika pedig pár hetes polyásbaba volt aki tíz évvel később tizenöt éves korában torokbetegségben meghalt, s nagy anyám az édesapám anyja is tulvált már élete delén, jobban már az élete alkonya felé hajlott tehetetlen, öreg asszony volt már akkor.

Apám helyett most már anyám járt az uradalmakban aratni, és szegődött el minden évben képesnek. Nagyon sanyaru sorsunk volt nekünk gyerekeknek is, majdnem mindig magunkra voltunk hagyatva, télen nyáron egyaránt zavarták anyánkat a munkára. Még az erős férfi munkát is mind kaszállást ők végezték. Ha nem tudott elmenni, ha otthon maradt mosni, és földözni rák esendörökkel hajtatta el az uraság, s nem csak őt, hanem a többi szegény asszonyt is. Sokszor a csendörök sajnálták meg őket amikor mosásban vagy folyótározásban találták őket, s betegséget jelentettek az uraságnak.

A háború utolsó éveiben már én is a segítsége voltam. Napszámba jártam az uradalmakba, kapálni, szénát gyűjteni, kanász, majd berju pászter voltam, aztán később szántóbojtár, majd takarmányosnak is felhasználtak. Két nagy fekete bivalyom volt, azokkal hordtam a nehéz zöldtakarmányt az istállókhöz. Az volt a szerencsém, hogy nagyon okos állatok voltak amikor az igába akartam őket fogni mindig letérdeltek, csak azt mondták nekik, -Na Suba, meg Csákó elmenyünk, máris szépen térdeltek le, más különben nem tudtam volna az igát nyakukban akasztani.

Egyszóval az asszonyokkal és velünk gyerekekkel pótozták a harcté-

ren levő munkaerőt, később már orosz hadi foglyok is voltak itt, nagyon nehéz és küzdelmes volt, a mi életünk is, a gyerekeké, iskolába alig járhattunk, Télen nem volt tanítás, mert a százhusz-negyven iskolás gyerek egyetlen tanítója is regvirálni járt, Nyáron, illetve tavaszon meg őszön mi nem mehettünk, mert napszamba kellett járni, segíteni kenyér keresni; Amikor a keresetemet hazavittem minden második szombat este, nagyon jól esett, hogy a szegény jó anyámat örülni láttam, Boldog voltam amikor a jóságos kérges kezével meg cirógatott, és kenyér kereső kis fiának nevezett, ezek padlásáról lecsúszott regviráló, hadisegély kint volt a küzdelmes viszonyok között vészeltük át a háboru nyomorúságait, regviralások egész őzönét, Így értük meg 1918 őszét, a háboru összeomlását, a nagy spanyol járvány dulását, ami a falunkból is tetemes mennyiségben szedte áldozatait, Az elgyengült szervezetű népség nem igen tudott ellent állni a gyilkos ragályos kornak, Volt olyan család is hogy két-hét mulása alatt négyen is meghaltak, és szavaiktól, Hűk voltak kőművesek A frontok és a háterszágban levő katonák közül is sokan elpusztultak, Apám a sors kifürkészhetetlen akaratából legutoljára ért haza a faluba, messze olaszországból a piava vizétől, gyalog összetörten betegén ért haza, négy szenvedésekkel telített esztendő hagyott maga mögött, Amint vége lett a háborúnak az is itthon volt,

2-rész,

Őszirózsás forradalom,

Hyilott az őszirózsá, amikor a katonák ott hagyták a frontot, Károlyi Mihály hívta őket haza, Voltak akik nótaszóval, de sokan voltak olyanok is mint az én apám hogy busan, betegén, összetörten, ronggyosan, tetvesen, csonkán és bénán ért haza, de általában nagy volt az öröm ezen a Nemzeti mozgódulásön amikor őszirózsával a sapkájukban hazajöttek a távól levők,

A győzedelmes forradalomban 1918 október 31-én a frontkatonák kivégezték a Hermina uti palotájában a háborus minisztert Tisza Istvánt, A forradalom elsöpört az utjából minden ellenállást, A katonatiszteket,

földesurakat értelmetlenül tették, s ezzel megszüntették az urf rendszert, Hamarosan 1919 március 21-én létrejött a Magyar Tanácsköztársaság, nálunk a faluban is éreztette hatását, Nem csak a frontról hazatérő katonák, hanem a cselédség és a szegény szellér nép is örömmel vett tudomásul a fordulatot, a rendszer változást, De az uraságok a gazdagabb, háboru alatt ke felmentett parasztok nem akartak nem is volt kedvük az új helyzetbe bele illeszkedni,

Nem akarták, átadni a községiéletben betöltött vezetői állásukat, a kié tűnő és a szegények padlásáról lesepeztő rekviráló, hadisegély fizetést elikkasztó aranyéremmel kitüntetett főjegyző urral az élükön,

Fejbe lövéssel és börtönnel fenyegették a hangadó hazatérteket, amelyek előtt még nem volt világos és tiszta a politikai helyzetképe, az félre is állt, Azokban már sekan voltak olyan kébzettek akiknek a négyéves háboru alatt lehulott a hályog a szemükről, nem ijedtek meg, Nem ijedtek meg, s sem az uraság, sem a főjegyző ur fenyegető szavaitól, Ezek voltak Kőműves Sándor, Csurnók Gyuri, az egyik uraságnak volt szobajánasa, aztán Csizi László vasutas, Pazder János és Purci János földmivesek, ifjFonay Imre tanító, Sájber Pali szatocs,

Ezek maguk mellé szervezték a harctereket járt bajtársaikat, a falu minden szegényeit és eltávolították a népnyzó főjegyzőt, kulák bírót a község házárol,

Népgyűlést rendeztek, amelynek szónokai Szalma István és Tóth József Kaposvári tanárok voltak, A gyűlés színhelyére, a községi iskola udvarára zárt sorokban zeneszóval mozgalmi indulókat énekelve vonultak fel nem csak a falunépe hanem a környék településéről és pusztáiról is, Jó emlékszem leginkább ezt a mozgalmi indulót fújták kaptakák, hiszen én is köztük meneteltem mint fiatal de már kérges tenyerű gyerekek munkás gyerekek hogy:

Piros zászlót-vörös zászlót,
lobogtat a szellő,
Jer alája- jer alája teoktalan
szerevedő,
Testvérünk vagy! Miért nem
tartanál velünk,
Ha munkás vagy, ha munkás vagy
nem lehetsz te ellenünk,

Nem ismerünk renyhe rangot
égas-begos koronát,
Szerszámot a naplopónak
kaszát-kapát-boronát,
Hadjérgessen annak is a tenyere
akimihát-akimhát, nincs a népnek kenyere,

S amerre elvonultunk, végig kísért bennünket a Lackó Csani környék híres rezes bandája, egészen az iskoláig. Itt aztán a népgyűlés megválasztotta község új vezetőit, tanácselnőkné: Köműves Sándort, Direktorium elnöké Csizi Lászlót, népbiztosokná: Csurmók Gyurit, Pazder és Purci Jánosokat választották. A jegyzői teendők elvégzésére a járás Simon nevű elvtársát küldte, akit a Tanácsköztársaság bukása után, afőjegyző elárulása folytán a Pronaj különítmény Marcaliban kivégezett,

A kialakult helyzetben a faluban az élet normalizálódott. A mezőgazdasági munka is rendes mederbe terelődött azzal a különbséggel, hogy nem az uraság és gazdatisztjei intézkedtek a földek, a munkák és a jövődelmek felett, hanem a helükön maradt és a frontokról hazatért cselédek. Megalakították a maguk kis helyi csoportjait, szervezeteteiket és a maguk által választott vezetők irányításánál sa mellett folytatták a termelő munkát,

A cselédség bizalmi emberei még pedig Nagy István gépészkovács és Mézeth Antal szorosan együtt működtek a községvezetőivel. Feltárták az uradalmakban és a gazdag parasztoknál elrejtett, összehalmozott gabonát, élelmiszereket, lisztet, zsírt, és vágóállatokat. Ezek éléstáraikat a négyéves háboru nem merítette ki. Ők csak a látszat kedvéért adtak annyit amennyit akartak. Ők voltak a rekviráló biztosok, inkább a szegény ember padlását separtették le, mintsem a sajátjukat vitették volna el. Sunyi Bálint községi virilis esküd, akit azért hívtak Sunyinak hogy mindig huny nyorgott és hunyergás közben akit csak lehetett mindenkit becsapot, és végtelenül zsugori volt a munkásaihoz. Egy rekvirálás alkalmával Korela Pista bácsi szegény cseléd embernél, akinek két fia volt a haretéren, az egyik nem is jött haza, eltűnt a nagy vágó hiden, könyörgöt amikor a konvenció gabonáját elrekvirálták hogy hagyják a fiai számára is ha az Isten haza vezérelt őket legyen nekik mit enni, vagy csomagot küldeni, számukra,

Alázatos kérésére gunyos cinikus volt a válasz. - Eppen azért köll tüled is elvinni, mert a fiaid ott vannak, és a semmiből nem etetheti őket császár! - Neki egy fia volt, de az is fölmentett sunyi volt, és mind gazda legény hétköznapon is aranyóraláncosan koslatott a hadimenyecskek után, akik azonban a csufsága miatt is, ~~szem~~ sem álltak vele, *szébe*

Ez úgy volt háboru alatt nem csak a szegény embereket vitték el a frontok telhetetlen vágó hidjaira, hanem az utolsó szem gabonát, és marháját is elvitték szegény nyomorultaknak,

Most nem volt irgalom azoknál sem, levették az uradalmi magtárakról a lakatot, feltörték a felmentést élvező gazdag parasztek padlásait, előkerült a sok felhalmozott élelmiszer, gabona, liszt, zsír, és sok más egyéb is, amit a szegény népnek nem volt módjukban megszerezni mint pl petrol gyufa, cukor, ruhanemű, lábeli stb.

A feltárt élelmiszerekből nem csak a rászoruló falusi szegényeket elégitették ki, hanem kaptak belőle a városi ipari munkás testvérek is, akik ~~szem~~ ipari termékeket adtak, petrolt, cukrot, sót, gyufát, és ruhaneműt, amit mi egész háboru alatt nélkülöztünk,

Elnyűtt katoná rongyokban, bossz csizmákban vagy ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ ormetlan fatalpu bakancsokban jártunk egész háboru ideje alatt, és tök-mag olajja volt volt a szegény ember zsirozója, azzal is világított, pip-pics méncsben égeték, cukornak sónak hónapokig színét sem igen láttuk. Az uradalmakból elcsont cukorrépával és marha sóval izesítette szegény anyánk az ételt. - Nem csak a mi anyánk, hanem a többi szegény asszony is

Az összeszedett élelmiszert és gabonát Kaposvárra szállították kocsikon, onnét is kaptuk az említett ipari cikket. Falu szerte nagy volt az öröm amikor a meg rakott kocsikkal megérkeztek, s hamarossan ki is osztották, mérték ~~szem~~ iskolában amint a község ujvezetői kiszámították a rászoruló családtagok számát,

Az első ilyen osztásokon az említett gadagparasztek feleségeik is megjelentek, kosarukat cipelve hárpíálták hogy-nekik is jár a cukorbók, petrolból-ruhából, egyszóval mindebből, mert nekik sincsi-őket is tökretegette a fránya háboru. Meg hát az ő gabonájukat, lisztjüket, *disznáikat*

...vitték el azoknak a városi dolgotalan kenyeretlen népségnek,,. Egy da rabig csak elhallgatta a vezetőség ezeket a becsmérő szavakat, természetesen nem kaptak semmit, a tanács elnök meg magyarázta nekik a maga módja szerint ahogy az most dukált,-hogy nekik még mindenből van elég, mert öleget összeharácsoltak háboru alatt, és végre vegyék tudomásul hogy ezek a partékák kizárólag csak a szegény népnek jár,-hát nem kellett még egyéb, ez a szó~~ttá~~ a tűzre olaj volt,-még nagyobb pamdét csaptak amazok, Háborus szajhának kiabálták ki a volt frontkatonák női hozzátartozójukat,-Aztán már nem kellett más, és több ezeknek sem, a Csarmók Gyurkó meg a Pazder Jancsi kiverték őket az iskola területéről, seprével, lapáttak vagy éppen ami a kezükben volt, A kivertek azután az utcán csapták a parádét ahogy a torkukon kifért, úgy kiabáltak minden szennyes szavakat, a falu sokat szenvedett és nélkülözött népére.

3-rész,

Uradalmi gazdaságok alakulása Termelő szövetkezeteké,

Az uradalmakban talált tartalék élelmiszerből, azután nem csak a falu szegénynépe élt abban a télben hanem jutott a városiaknak is, Ha nem is bőven, de nem pusztultunk el éhen, és továbbra is a faluból, csak Kaposvárra szállítottak, s onnét kaptunk ellen értékben a már említett nélkülözhetetlen bolti dolgokat,

Igy ment a tavaszig, aztán megszűnt, Az uradalmi termelő csoportokat felsőbbszervek intézkedése folytán összevonták, s egy-egy nagyobb csoportá, illetve több uradalmi gazdaságot alakítottak egy-egy csoportá vagyis üzemágá, s egy ilyen csoport vagy üzemág vezetésére, irányítására főintézőket neveztek ki, Itt már a községi szerveknek nem igen voltak intézkedési jogaik,

Eikla, Csömené, Kopár, Löcsöp ugy a környékbeli mint a Magybajomi gazdaságok élére és azok igazgatására Böhm nevű Magybajomi földbirtokos uraságot neveztek ki, Pusztakovácsihoz tartozó Kürtös puszták, valamint

Somogyfajsz, Sörnye, Hates, Csoknya, Bü, a Hatesi gróf Somssich László volt kétezer holdas földes ur főintézősége alá tartozott. Ezen urak minden erejükkel, s adott hatalmi eszközükkel csak azon dolgoztak hogy a fiatal tanácsköztársaság alapjait aláássák, megdöntsék, a megsemmisülését elősegítsék. Ezt bizonyította be a kürtös pusztai aratási esemény is, amire az irásom folytán részletesen kitérek. Az új gazdasági helyzetben a helyükön maradt eseléség mellett, mindegyik szükség volt a kepeáratókra is. Csak most nem a tizenkettedik részért, mint azelőtt volt, hanem lényegesen megváltozott az aratók keresete. Akkor a hetedik részt kapták szalmával együtt. Azonfelül minden arató pár kapott egy kataszteri kukorica földet, minek termése mind a sajátja volt, nem harmadolták meg. Ahol élelmezést is adott a gazdaság, ott ellettszolgáltatás képpen arató páronként egy kataszteri takarmányt kellett lekaszálni, felgyűjteni s betakarítani. Ezért kapott az arató, az aratás és a betakarítási időtartalmára étkezést, naponta fűsz és elegendő kenyeret, früstököt, ebédet és vacsorát, mindenképp hússal. Az egyik napondiszná, a másikon marha, vagy birka hússal váltakozva, s fejenként fél liter bort, s befizetés ellenében cigarettát, vagy dohányt, ki minek az arát fizeti be.

Ez volt, vagy ehhez hasonlóak voltak az aratási szerződések tartalma a Tanácsköztársaság ideje alatt. Némi változások voltak ugyan amelyek helyi jeleggel bírtak, de minden esetre akkor hiányzott a sok ingyenes munka, s különféle munkákra is robotáltak. Eltörölték a szerződésben az előtt jól ismert "tartozik és követel szót" Minden munkáért fizetés járt, illetve ellen értéket kaptak érte.

Háboru után mi is nagy szegénységben éltünk, a spanyol járvány am majdnem úgy meg tizedelte a falu népét, mint a háboru. Minket sem kímélte. Került el, ledöntötte az egész családot lábáról, legutolsónak hazatért apámmal együtt, de közülünk nem ragadott el senkit, csak az ágyat nyomatuk sokáig. Magyarok nehezen és sokára tudtunk ismét lábra állni. Dolgozni nem tudtunk így keresetünk nem volt, csak az, ami szegény földünkön termett az ősszek, egy kis krumpli és kukorica azzal

tengettük az életünket egésztélen át, Pénz, csak az volt a háznál, az a háromszáz pengő amit apám kapott leszereléskor, Anyámnak nagyon be kellett osztani hogy a legszükségesebbekre mint cukor, petró, só, és dohányra stb teljék, amiket most már rendszeresen hetenkint osztottak, Mi nem vettük, a igénybe a gabona osztási akciót, hanem alig vártuk a tavaszt, hogy a kis földenk ami négylécet tett ki annak meg művelése mellett amit ^{igaz} ~~csak~~ hiányában kézi ásóval forgattunk fel és műveltünk meg, hogy képesaratónak tudjunk menni, Ez a kis földenk a jószántás hiányában háboru alatt teljesen tönkre ment, elperjésedet, gazosodott, mivel hogy a nehezen kapott szántók csak csak rugdfel-hagydott munkát végeztek, Alig hogy meg turkálták de annál jobban megkérték a fizetést, megértük azután a szántónak leszelgálni kapálással és egyéb más munkával, A szántó mondanom se kell, valamilyik fölmentett gazdag paraszt volt,

Most siettünk is a tavaszi munkákkal, hogy idején eltádjunk végezni, aztán tudjunk napszámba is menni egy kis pénz keresetre, azután pedig aratni valamelyik volt uradalomba, szolgálat után vissza is törtünk Bakóvára, ahol a szántó csatlósok alapították, az az apjáról maradt kis földön dolgozók, emellett útra a munka 4-rész,

Kürtös pusztára szegődünk aratni, ahol leginkább a városokban voltak a Pitykes Jóska bácsi aratógazda keze alá.

A falu és a környék szegény népe leginkább a helybeli gazdaságokban szerződtek el aratni, most már az új aratási szerződés szerint,

Apám és jó néhány társa közöttük én is aki tizenkettő éves voltam Kürtös pusztára szegődünk el aratni, még pedig azért, mivel hogy ott kezdtek is a munkát feljogosította ki a városban lévő szocialista szervezet, hogy miközben kaptunk, emár említett szerződés szövege szerint, -amit elfogadtunk és ti zennyolc kasza erő, -azaz ötvennégy személy aláírt, és a Pusztakeváci községi háznál törvényesítették,

Hogyan kerültünk mi kürtöspusztára aratni? - Nem nagy csodafolytán,, , aki ide szedte, vebuválta a népeket apámnak katona társa és jóbarátja volt úgy szintén a többieknek is rokona vagy jó ismerőse, így vállt lehetősége se hogy éssz mint fiatal gyerek a kötő minősítésben arathattam nagyban dában,

Az aratógazdát Pitykos Jóska bácsinak hívták Bukógáti illetőségi, mivel any-
nyám is odavaló lány volt jó ismerősök voltak, Bukógáti nagybátyámmal és
nagynénémmel együtt gyerekeskedtek, aztán később már keresztségi komák is vol-
tak. Ez a Bukógáti lakos aratógazda félig iparos ember is volt, suster, A
azonban csak a téli időszakban volt a rossz lábelik javító mestere. Nyá-
ron az uradalmi tarlókon kereste meg családjá számára a kenyeret, A faluk-
jában és a környéken akik ismerték a kétlaki életét nem is igen hívták más
kébb mint Suster Jósának a száraz vékony kunarcu de még abban az időben
szép pörge bajuszu embert.

A lábbelikészítés mesterséget gyerekkorában Marcaliban tanulta négy ne-
héz évig az Adomák nevű cipész és csizmadia mester műhelyében, ami annak i-
dejében a Györf kocsma mellett a Práter utca sarkán volt, Felszabadulása
után a segéd éveit különböző városokban töltötte el, Vándorlása ideje
alatt ismerkedett meg a szocialista tanokkal és elvekkel, De azért a vá-
ros nem tuta magának megtartani, mindig vissza vágyott a faluba, A vándor
évei s a kötelező katonai szolgálat után vissza is tért Bukógátra, ahol a
aztán családot alapított, s az apjáról maradt kis földön dolgozgatott,
emellett üzte a mesterséget, csinálta ujlábelit, de leginkább javította a
rosszakat, ezt inkább kellett, -nyakak az ujakat leginkább a vásárokon vet-
tek a falusiak, Téli napokon, amikor nem lehetett sehol dolgozni, mindig
tele volt a szobája látogatóval, aki ezt -vagy amazt vitt hozzá javítani,
aztán ott is maradtak beszélgetni, Nem volt soha más témájuk mint a sze-
génységük és a sanyaru sorsuk, Ezeken a meghitt beszélgetéseken a kunca-
ft jainak fejtegette ki a városban tanult szocialista eszméket, hogy mikébb
lehetne a sorsuk jobbra fordulását elősegíteni,

Ezek az eszmék, a beszélgető kuncaftokat nagyon sokszor lábba hozta nek-
kük tetszet is nekik ép azért maguk között nem is hívták máskébb mint "Cu-
cillista suszternek" amivéget az idők folyamán sok kelemetlensége is volt
az uradalmi tisztekkel, Mindahogy a családja szaporodott, úgy kényszerült
dolgozni az uradalmak földjein, Aztán később mint munkás vezért és lázi-
tót tartották nyilván, nem csak az uradalmak, hanem a hatóságok is,

Háboru alatt csak a szerb harcotteret járta meg, Sabáci harcoknál meg se

besült, azután már többet a frontokra nem tudták kivinni, Állandóan a k
 kornházakban vagy a káderoknál Reickhenbergben vagy Kaposváron, ahogy a
 katona nyelven szokták akkor mondani "logótt", Két ízben hadbíróság
 előtt is volt szökés miatt, de az ügyes hazugságával meg uszta mind a
 két esetben szerencsésen, nem büntették meg, Az októberi forradalom ut
 tán nem maradt ~~ben~~ a honvédségnél, hanem sietett haza a családjához és
 a Tanácsköztársaság megalakulásakor már kommunista volt és tagja a párt
 nak,

Tehát a Pitykes Jóska bácsi volt akkor a kürtösi nagy kiterjedésű ha-
 tárában az aratógazda, Ez a határ Pusztakovácsitól keletre lenyúlott
 egészen Csztopánig, és szélességben kiterjedt Somogyfajszig, Délnek pe-
 dig Csombárdig, Öt major egységet, mégbedig Szánki, Soós, Mártfy, Bogyai
 kürtösöket, és Jolánka pusztát foglalta magában, Ezek a majerek, kettő k
 kivételével mármint a Mártfy és a Bogyai kürtösök, a háború illetve a
 tanácsköztársaság előtt a Kaposvári Ringek bérelték a tulajdonosaiktól,
 az említett kettőn a saját uraik gazdálkodtak Pusztakovácsiból,

A tanácsköztársaság ideje alatt termelészövetkezeti kezelésben voltak
 a többi nagybirtokokkal együtt, Kaposvárról központilag irányították a
 mezőgazdasági munkákat, hírek szerint ezek voltak a legelső Tsz-ek azok
 idején emlékszem rá a soklátogatók között itt volt Moricz Zsigmond is
 egy soktagu küldöttségel, emiről több fényképfelvételt is csináltak,

Ezen a nagybirtok egységnek volt a Főintézője és irányítója a már em-
 litett Hetesi gróf Somssich László földbirtokos uraság, Ezen területe
 ken kellett a tizennyolcpár arató kaszának a gabonát learatni, és elcsé-
 pelni, Cséplésér külön részt kaptunk, még pedig hétmázsa gabona után, egy
 mázsa volt a cséplő rész,

5-rész,

Uri eleforradalmi mozgalmak,
 ki Nyilvánulásai,

A Jóska bácsi, -én már csak így hívem, -az arató népségét nem csak a
 saját falujából Bukógátról, hanem a szomszéd faluk szegfényei közül verb
^{szerezésével} ^{nyert}
~~buvárta~~ össze, amáremlitett ^{szerezésével} biztosított kereseti lehetősé

Az arató bandában is volt néhány párttag, velünk együtt elnyűtt, feltevezett katona, vagy csalárból szőtt rongyokban, agyonjavított katona, és fiatalpu bakancsokban jártak, akik sem volt egyebük azon kívül, ^{csak} (ami rajtuk volt, a kenyér is éppen úgy kellett nekik, mint ahogy nekünk, Párt és közösségi munkát éjjel, vagy vasárnap végeztek, Az aratógazdának jó barátai, akkor pedig tagtársai segítségére voltak az aratók ügyei nek elintézésében, amit még a későbbiek folyamán is megtudunk, Ezek voltak: Csarmók Gyurkó, Csóka Jóska, Pukó Gyuri és Rinya Pali ...

Az új aratósi szerződés szocialista tételket magában foglaló pontjai az aratókkal való megkötése a munkások soraiban nagy megelégedést és örömet okozott, azonban a gazdag parasztságnál ezt nem állíthatom, az örömeik inkább az ellenkezőjét, ahol csak tehették és módjuk volt rá, gyűlölettel próbáltak szítani, Az osztályellenes izgatásuk sokszor annyira fajult hogy nem egy ízben kerültek összeütközésbe az újrendszer törvényeivel, mint ellenforradalmárok, Karhatalmi szerveknek kellett nem egy ízben akcióba lépni hogy azokat szétzavarja, Ami környékünkön is voltak ilyen megmozdulások, Például Pusztakovácsiban, Bukógáton, Somogyfajszon, Öreglak és Lengyel-tétiben, egy kevés a mi falunkban is, Ezen mozgalmak mögött mindenütt a falurasági állottak, mind a Bogyeiak és mások, Ami falunkban egy megbuvó, volt katona pap, -regemeerc páter izgatja a népeket az új rendszer ellen,

Nem volt nagy jelentőségi az itteni megmozdulás, csak éppen hogy hangot adtak magukról, Egy szegény ~~embert~~ munkás embert, a Kukoli Jóska-t veték rá részeg fejjel hogy hóbörögje végig a falut, akit a falu népe rendre is utasított egy pár pofonnal, ezután nem történt semmi, miadjárt elmúltak a küztes ~~is~~ smint a falun végig vonult a Lengyel-téti vörösörségnek egy megerősített szakasza akik Marcali felé masiroztak, Ide is benéztek hogy nincs-e valami ujság?,,, S el hallgattak a nagy hangadó "pogárok" is, sunnyian el lapultak csak itt-ott lehetett őket látni, A két uraságot és a főjegyzőt, családjaikat azonban nem igen, mintha nem is lettek volna azok úgy eltűntek,

Kovácsiban és Bukógáton ahol a Bogyaiak szervezkedtek más volt a helyzet, Hosszabb ideig kellett a karhatalmistáknak ezeken a helyeken tartzkodni, és erélyesebben fellépni,.,. Azonban fegyveres összetűzésre seholsem került sor, A lázításra bujtogató Bogyaiak amint érezték hogy f ferró a talaj lábuk alatt meg szöktek, a polányi szőlőjük présházában rejtőztek el, Csak egy-két főcsahos gazdag paraszt került hurokra, a ki hallgatásuk után azokat is elbocsájtották, A valiomásuk alapján derült ki hogy az urak, jegyzők, s gazdatisztek a bujtogatók és lázítják a rendszer ellen, nem csak a módosabb parasztságot, hanem az urakhoz hűség cselédséget is, A parasztságot földbérletekkel biztatták, míg a cselédséget jókonvencióval és örökös kenyérrel, szép szóval, ha nem használt akkor nem riadtak vissza kivált a Bogyaiak a durva fenyegetések alkalmazásától sem ha nem fogadtak szót,

A gazdag parasztság magatartása érthető volt, az uj munkatörvény megszüntette hogy náluk egy fazék tejért és egy darab kenyérért, egy főzőlisztért látástól-vakulásig dolgozzon valaki, Ha most dolgoztatni skartak valakivel, nekik is, a hatóságilag megállapított bért kellett fizetni, vagy nekik kellett a munka végét megfogni, Ami bizony nem igen izlett nekik,

Tévedés lenne, ha azt hinnék hogy most már az élet zavartalanul és zökkenő mentesen nyugodtan ment tovább, és nem volt semmi hiba, A dolgozó szagénynéppel nem is volt semmi baj, Sersával megelégedve dolgozott szorgalmassan, hogy minél többet tudjon termelni, hogy minél előbb megszűnjön az éhség az országban, mindenkinek legyen bőségessen kenyere,

Mi is sokat dolgoztunk, a kapálásokat elvégeztük, Kürtösön is megkaptuk a kapott kukorica földünket, az élelmezésért is megállapított takarmányt lekaszáltuk, felgyújtottuk egybe hordtuk és kazalokba raktuk, Egy szóval az élelmezésünket szerződésüleg a gazdaságnak megtérítettük, már csak az aratás volt hátra, amit a régi hagyományok és az időjárástól függően Péter Pál napja után szoktak megkezdeni,

...

A faluból még egy flye 6-rész, gyerekek mint én a Kéri Miklós is jött, amikor Kürtös pusztára aratni mentünk, mind a ketten, ő is el volt eszontyolódva, ő sem

aratót még, és félt éppen úgy mint én, ő szintúgy már utólag voltunk és láttam meg jött az üzenet Bukógátról a Pitykos Jóska bácsi üzent, Hatos László hozta meg a hírt, hogy legyünk készen vasárnap délutánra, jönnek érünk a kocsik, mert hétfőn meg kezdjük az aratást, A nagy hír után volt a készülődés a faluban, vagyis csak azoknál akik velünk együtt

arattak. Az emberek, vagyis a kaszások, kaszájukat tették rendbe, felkészítették a takarókat ^{nyújtó} ~~nyújtó~~, próbálgatták karlendítéssel hogy majd hogyan dönti a gabonát, neme kuszálja össze, - az nem volt jókaszás aki

a rendet össze kuszálta, - nagyon nehezen szedték utána a markot, nem is igen szívesen álltak olyan kaszás után a marokszedőkények, Aztán a földön próbálgatták hogy jól e a kaszáló, nem e luggalja majd a rendfalát, mert azt is nagyon nehéz leszedni, a sarló mindig az eleve

vebbe akad, Mikor így szemre jónak találték, azután a tartalék ékeket a nyekszerítő karikat, kalapáló ülőtt kalapácsot készítették el rakták a tarisznyába, Amarokszedő lányok azon a napon mostak, vasaltak, hogy legyen váltó fehérneműjük az egész héten, hiszen csak szombaton jövünk haza,

Énis nagyon izgultam, ez volt az első aratásom, még pedig nagy banatában s alig voltam tizenkét éves és kötőnek szegődtem, Nem tagadom féltem is nagyon hogy mi lesz velem,

Vasárnap délután, négyórafelé járt az idő amikor meg érkeztek értük a kürtös pusztai kocsik, hogy a helyszíni vagyis a tanyánkra szállítsanak bennünket, A falu közepén lévő kocsmától volt az indulás, nagy sürgés-forgás volt itt, mindenki ivott valamit, sört vagy bort, jókedvük is volt az embereknek, nótaszóval ültek fel a kocsikra és mind valami lakodalmások úgy nyargaltunk végig a falun, még a lovak ki is voltak pántlikázva színes pappír szalagokkal,

Nekem mint fiatal gyerekeknek nagy élmény volt az, hogy elsőben is vidékre ami hozzánk körülbelül tizenhat kilométerre van megyünk aratni, és még hozzá kocsin visznek bennünket,

A faluból még egy ilyen koru gyerek mint én a Kéri Miklós is jött, egy kocsiira is ültünk mind a ketten, ő is el volt szontyolodva, ő sem aratót még, és félt éppen úgy mit én, S amint már utőan voltunk és látuk hogy a többieknek, alegényeknek, lányoknak és az embereknek jókedvük van és dalolnak a szorongó félelem minket is kezdett elhagyni, mire én Pusztakovácsiba értünk ahol éppen bucsu volt már mi is vigab daloltunk és hujjogattuk végig a hosszú kovácsi utcát, azok cseléd és a falu népe mivelhogy bucsu volt, mid az utcán voltak ünneplő ruhában ültözve, már akinek volt ünneplő ruhája, sok volt azok között is az elnyűtt katona ruhás ember,

Mindannyian bennünket néztek, volt is mit bémulni rajtuk, mint valami lakodalmas népek olyan zene-bonát cseptünk a kipántlikázott levu nyargaló hosszú uradalmi kocsiokon, Végig nyargaltak velünk a falun, a falu végén, közel a templomhoz, és a Barca major s a kürtösi utmellelt volt a kocema, ada özönlött a falu népe is,

A kocema a gazdag Kozárié volt, vejével együtt kocsmároskodtak, Az udvaron szólt már a zene, ropták már a táncot, nem csak a falu, hanem a környék pusztáinak fiatalisága is, ott mulattak, A mi csapatunk is közéjük keveredett, Azoknak is jó kedvük támadt s elkezdtek velük együtt mulatni, Csak mi gyerekek ismerkedtünk ezidő allatt a bukógátiakkal, a Hatos Lázival, Bácsi Jóskával és Péterrel, ezekkel egyidőstájuak voltunk, és néztük a mulatólegényeket, A mieink s pusztai legények mulatozását és jó kedvüket a helybeli gazdag legények nem jó szemekkel nézték, Állandóan küstörögtek velük, addig azonban nem történt semmi baj, amig az egyik felküzdötett kihanemi legény a kocsmáros rekona nem kiálltja emezek felé:- Kedis proletások, kívül tágasabbi,,, Mintha a derült égből csapott volna le a villám, olyan riadalom támadt Csóka Jóska nála levő borral telt literes üveggel úgy csapta fejbe a kihanemüt hogy a vörösborral vegyülve a vér is azonnal előntötte, s úgy csuklott össze mint a bugyli bicska, az Isten tudja hogy elragadták a környék helyükbe, ott azonban nem volt semmi félsz való mivé is fajult vana a dolog, ha az idősebb emberek, meg a kürtösi kovcsik csak a hal vész, az elcsiszorítók híre harrva se volt ott, Annak kiutolása

belenem avatkoznak,, Talán ember halál lett volna a vége,most már annyira paprikás hangulatban voltak minden ki, Ami legényeinket is allig tudták kocsira parancsolni,

Igy aztán jó későn értünk a szállás helyünkre,ami a kovácsi utcán az ugynevezet kürtösi cserben levő nagy birka akól volt a számunkra kitakarítva ,s a fekhelyünk szalmával bealmuva, Másr nem tudtak a számunkra biztosítani,, Azelőtt,és azután is mindig ilyen helyeken voltak elszállásolva a summások,meg a kosztos aratók,,

Az épület vége magtár volt,ott tároltuk az élelműinket,s a magunkal hozott tisztaruhát,

Amint lepakoltunk a kocsikról,helet vackoltunk magunknak az akólban máris elcsendesedet mindenki,még a legényeink is,akik egész utón dultak,vagy a kovácsi kocsmái eseten vitatkoztak,amint a helyünkre lefeküdtünk,máris el aludt mindenki,csak a hold világított be a tárva hagyott kétszárnyu nagy kapakon s a pücsök csiripelése hangzott valahonnan,

7-rész,

Helszini ismerkedés a tanyán,

Hétfén a késői lefegvés dacára is,már korán ébren voltunk,ismerkedtünk a munkahelyünk szállás körletével,na meg a gazdaság gazember vezetőjével, A szállás,hosszu nádfedeles birka akól,háta mögött az égfelé törő gudasas nyárfákkal,nyugati oldalán amit udvarnak nevezünk,mivel hogy a bejárat o onnan volt hatalmas terebélyes akácia volt az udvarban,azalatt volt meg építve a konyha,kint a szabadban, a gémés kut mellett, Ettől pár méterrel húzott el az ut, amely kovácsiból vezetett esztopán felé,és érintette Már tfy és a Bogynai kürtéséket, Az akól felsővégétől pedig düllő ut ment a Szemki és a Jolánka pusztákra,

Az akoltól nagyon jó kilátás volt, Lehetett látni a kovácsi és a fajszi házakat, Keletfelől pedig odalátszott az esztopáni Talian uraság vörös torayos kastélya,

Az aratás meg kezdése napján,már bajok mutatkoztak, A szakácsbék is elfoglalták a konyhán helyüket,ott azonban nem volt semmi főzni való mint csak a kut vize, Az élelmiszerek hire hamva se volt ott, Annak kiutalását

elfelejtette még alá írni a "gróf" főintéző urt.,., Jgy mondotta az ott l
levő gazdaság akkori felelőse Szekeres István nevezetű Szentimrei gaz
dasági iskolát végzet botos ispan, azelőt a Csombárdi gazdaságban ispan
kodott,

Szekeres Ispan ur aki Kürtésén bizonyos oknál fogva csak gazada ur-
nak tituláltatta magát, jellegzetes típusa volt a régi cseléd és munkás
nyuzó urasági janicsároknak.,., Duzzadt vöröstekájú harcsa bajszu apró
lőcslába potrohos embervolt, kopasz feje bubjára lőkött zöld zsinoros
kalapot viselt, mint a jagerok szoktak, vadkacsa gácsér és gyöngytyuk in
tollbokrétával, Uralkodása területén, csak azt a cselédet szívelte meg
a gazdaságban, akiknek szemre való feleségét vagy a lányát magáéva tehet
te, hogy a pervez szadista kéjeit kiélégithette velük, A másik cselé-
deket nem igen szívelte, idő nap előtt elűzte őket szentgyörgy napot
csinált nekik, félre dobva a jarlón, a nap heve enaritan ki kopozásig,

Amikor mi is meg ismertük aljas jellemét, csak azon csodálkoztunk mind
annyian, hogy a sok meggyalázott cseléd közül nem akadt egy bátor, minden
re elszánt ember aki a családi becsületen esett gyalázatért nem elto-
ta ki az élete gyertyáját,

Álítólag Csoknyérea azért helyezték kürtésre, mert az ottani végrehaj
tott diszhóságaiért nem volt biztonságos az élete, ^{amikor redbe megy,}
^{széleskörűen miét,}
Klég az hozzá hogy az aratás meg kezdésén nem volt élelmiszer, amit a
Csombárdi gazdaság raktarából kellett volna kaphi, A főintéző ur sem-
mi féle intézkedést ezirányban nem tett, és kiutalást sem adott, Itt ke-
zdtünk rájónni hogy az uri rend nem egy könnyen adja be a derekát,
^{amig} nagy pozíciókat tölthetnek be, ugy a hadseregnél, mezőgazdaság és
az igazságszolgáltatásnál, ^{amely} egy könnyen tértak napi rendre efe-
lyett, hogy az ő napjaik lelkedzőban van, Minden rendelkezésükre álló
eszközt megragadtak, hogy a fiatal szocialista rendszernek az élett tar-
talmát alá assák.,., fényes bizonyíték rakt, ^{(márki mutatkozott,} a kürtési aratás elején,

Legyen örültek ennek a hírdnek, főleg annak, hogy a szórakozást hely-
lyett vacsorára már fött állt lehetünk, Szenté egészen jó kedvünk ker-
kedett

8-rész,
Az első napi aratásunk.

Mivel nem kaptuk meg az élelmiszert, úgy az első mint a második napon is a magunkkal hozott, helmi annivalóval, szárazkényérrel kezdtük meg az aratást, Törzsökő Pali bácsi volt Hősóshátról az eső kaszás, Magas száraz, csontos barna arcú, halk beszédű jó dolgos ember volt, Nem volt neki elhanyagolt beszéde, minden esetben meggondoltan és fontoltan beszélt, Okos tanácsokat tudott adni minden olyan problémában amit a bandának meg kellett vitatni, Ő merítette elől a kaszát a Jolánka pusztai gabona földön az embernagyságu rozs táblában, Utána a többiek szép sorban a munka ütemes tempójában, bizonyos természet rendje szerint követték, és mindegyik kaszás után az izgatottságtól, a munka hevétől kipirult arcú marokszedő lányok és fiatal menyecskék a munka ritmására borogatták ki kéknek való marokokat, a füttyörésző legények átfogó kételére hogy a másik pillanatban bekötve félre dobva a tárlón, a nap heve szárítsa ki kezéjükig, A tizenhármas egyszerre vágó kasza harsanása, ugyan annyi kipirult arcú marokszedő lány hajlongása, a kévekötők ügyes mozgása a hűsfák árnyéka alól szemlélőnek gyönyörű látvány, de annál nehezebb munka a forró nyári kánikulás hőségben.

Pitykós Jóska bácsi az arató gazda a munka első napján velünk volt, a munka eligazítás végett, amikor már békült a munka rendbe megy, úgy másnap ment be Kaposvárra a központi irodára, az élelmezés miatt, A központi iroda Kaposváras volt, azszona idő tájban ért vissza hozzánk a tárlóra, azzal a hírrrel, hogy minden el van intézve, Azután örömmel üdvözlölte azt is hogy meg van ígérve hogy az elmaradt kétnapra is megkapjuk az élelmiszert, még pedig a ma napon, Meg a gazdasági számvevő megígérte hogy többet az nem fog előfordulni hogy a kiutalás és a felvétel később nem lesz időben ott, Erre felhívja a főintéző és a gazdaság vezető figyelmét, Igéretet kapott arra, hogy amennyiben hasonló eset még előfordul szigorú megtorló intézkedést indít ellenük,

Megyon örültünk annak a hírnak, főleg annak, hogy a száraz kőst helyett vacsorára már főtt ételt ehetünk, Szinte egészen jó kedvünk kerekedett

Mint ahogy a kepek nél ősidőktől fogva nagy szokás volt, nagy nótaszóval hordták össze aznap learatott kévét a raktuk őket keresztbe, Ez a nagy örömrök korainak bizonyult,, Nagy családás ért bennünket, amint este beértünk a tanyára,

Igaz volt hogy meg hozták a kiutalt élelmi anyagot, de nem volt benne köszönet,

Amint nap nyugta után végeztünk a kepekésél, fáradtan, de a szokáshoz híven nótaszóval párosan mentünk be felé, Vizvári Mari néni az egyik szakácsnének jött elibénk az akól végéig, amint meg láttuk a síró ábrázatját mindjárt gondoltuk, hogy valami baj van, de nem az élelemre gondoltunk most, hanem egészen másra. És amint újra elkezdí a sírást s mondja - Gyertek a konyhához, nézzétek meg hogy mit kaptatok,, Ha meg látjátok, tudom Isten, hogy elmegy a kedvetek a nótától,, Ugyis volt, elment a nótásástól,, Nagy káromkodás lett a vége amint végig néztük hogy mit küldtek Csombárdról. A liszt fekete dohos, korpával volt megkeverve, nedves is volt egy ragadt mint a csiriz, már bent a zsákban is, A birka husnak nagy szaga volt, nagy kővár pondrók nyüzsgöttek benne, szinte emelgeték. Ugyan ilyen volt a szalonna is, A zsír, avas, szintén szagos rossz ízű, akér a kocsikenőcs, Nem is igaz hogy nem azzal volt megkeverve, szinte cseppfolyos volt,, Udoor fogta el az embert amint a nekünk küldött szűnő élelmet megláttuk, s a szagát meg éreztük,

Méször csak a Mari néni mondta átkozva a magáét:

-A szivany gazemberek, hát most is csak a szegény embert nyuzzák a dologgal és döglestik a kutyának sem való döglötes élelemmel!,,

Ant mondotta az arató gazdának:

-Hát tudod Jóskal,, Ha ezt a dögust meg nem főzöm senki fiának, de még a kutyáknak sem, mert azok is elpusztulnak tőle, Inkább itt hagylak benneteket!,,

Az arató gazda nem szólt egy darabig semmit, csak nézett elborultan, és az idegei furcsán és félelmetesen rángatták a napszitta arcának azt a heges felét amit Sabácnál egy szerb slapner szilánk hasított fel, Mari néni kitérését már nem tudta szónélkül hagyni, mert szinte ki izzadt a

a méregtől, mikor azt mondotta: Jón valamin, azából aztán baj is származik

- Maril!,, Te maragy a fenekeden!,,. Ezt majd én elintézem, az anyjuk kaj kajjalába burzsuj hétszencségét!,,. Ki mikéramlom őket mind a kutyákat,

Izzadta ki a szavakat, s nem csak ezek ketten mondták a magukét, hanem az egész arató banda szórta az átkot az egész burzsuj világra akik mi att a nagy ferreróságban két nap éhesen holt fáradra dolgoztuk magunkat, Mem lett volna jó vége a dolognak, ha most éppen valamelyik gazdaság vezető véletlenül is megjelent volna, A feldühödött éhes és fáradt arató banda a kaszájukkal agyon vagdalták volna,

Amikor már csillapodni kezdtek az emberek, Jóska bácsi oda hívta őket a konyhához, meg beszélni velük a dolgot, hogy dolgozzunk e ezen a koszt tón? S elfogadjuk e ezt is, amit most külték?- Jól vigyázzunk emberek, -mondotta, -ha most elfogadjuk, következőben se küldenek különbet, -rámatatott a bűdös romlott dolgokra,

Egy öntetűen az volt a vélemény, hogy követeljük azt, amire szerződünk, és amit az nekünk elő irt, úgy a mennyiséget mint a minőséget is, Addig amíg azt nem teljesíti a gazdaság egy kasza vágást nem teszünk, és innend elsem megyünk,

Amikor meg történ a határozat Pukó Gyurit határozott föllépésű jó szájteheességű fiataak kaszást küldték be a pusztára, annak érdekében, hogy hívja ki a Szekerest nézze meg, hogy mit küldtek Csembárdról, S majd a tanyán az arató banda tudomására adják neki az ők egyöntetű döntésüket hogy az értelmében haladéktalanul intézkedjen, Azt is tudomására adják majd neki, hogy ezt az élelmet pedig küldje el annak, aki a munkásnépnek szánta, és egye meg,

Pukó Gyuri középtermetű virganc, nagyon jó kibeszédű, úgy nevezett okos paraszr fiatal ember volt, Kissé hőfcsőség természetű ha valahol igazságtalanságot észlelt, hamar törvényt szabott az öklével, ahol arra szükség volt, Most is elvállalt mindent, megnyugtatót benünket hogy majd ő elintézi, ha szépen nem tudja, akkor majd máskébb- az ököl jogán,

Jóska bácsi is tudta Gyuri hirtelen természetét, és hogy nem sokáig firtatja a dolgokat, hamar útésre kíváncsozik az ökle s lecsap oda ahevá szánta,

Azért intette nehogy elhamarkodjon valamit, amiből aztán baj is származhat, hanem nyugodtan mindjén meg mindent, aztán hívja ki a Szekerest hogy győződjön meg ő magais a dolgokról, Nekünk pedig azt mondta:

-Itt a krumpli föld, amind látom elégszép bent a krumpli, Szegyetek a annyitt hogy mindenkinek elég legyen,....-Mari majd megfőzi sósvízben egyszer ezzel is jó lehet lakni, A fronton sokszor igen jó lett volna csak kaptunk volna,...., ugye emberek?.... Aztán majd holnap másképp lesz,

Ugyis történt a dolog, -A hogy a Gyuri elment a pusztába, mi neki álltunk a tanya mellett levő nagy tábla földön krumplit szedni, -egy jó zsák ra valót, A lányok menyecskék megpuculták, -megfőzték, azt ettük meg vacsorára jó ízűen hazulról hozott kenyérrrel,

9-rész,

Pukó Gyuri összerugta a patkót, főnnel, a képegazdákkal Szekeres gazdaság vezetővel,

Bent a pusztában ez idő alatt megtörtént az első összeecsapás, a Gyuri és Szekeres gazda ur között, Már jó késő volt amikor kiért, ~~puszták~~ A pusztában lakó cselédség is mind ottól voltak, illetve az istállók ban etettek a Szekeres gazda is akkor ért be a kétkerekű futkozó kocsi ján aznap le aratott tarlóról, ahol azt nézte meg hogy milyen tarlót hagytak, és hogy rakták a képesek össze a gabonát,

Ezuttal magával hozta Jolánka pusztáról a gulásházban lakó kedvesét, egy háborus özvegy menyecskét, Gulyás volt az ura háboru előtt, Háboru alatt eltűnt az orosz fronton, úgy hirlett hogy fogságba esett és nem halt meg, a felesége azonban itthol minden kivel összeszűbte a leveit, aki csak aki csak adódott neki,.,. Az utóbbi időkben az Gazda kedvese volt,

A menyecske erőstermetű nagy mellű vöröshaju cakarozott frizurája szép lős fehérnép volt, A puszták népe úgy hívta hogy Csecses Rezi, talán a nagy mellei miatt hívták annak,.,.

Rezi, mindekkie forma fehérnép volt, ott létünk alatt sokat ocsmergett a mi legényeink után is, leginkább a Csóka Jóska tetszet neki,

Gyuri, éppen akkor ért hozzájuk amint a kocsirol nagy rihogással azú szálltak le,.,. mert a gazda most is mindenüt fogdosta, nem tudták már

bevárni amíg a lakásba bemennek, Ott zavarta meg őket az istálló mellett, Amikor meg mondta Gyuri az aratóbanda üzenetét,-nemtudni hogy éppen azért,vagy a meg zavarásért a gazda vörös pofája még duzzadtabb,felfuval kodottabb lett a méregtől, Nagyon gerombán felelt, Pedig most udvariasan a titulát megadva,"Ispán" uramozva mondotta el a dolgokat,

Az,megából ki kelve ordított feléje,olyan hangon hogy a menyecske is el iszkolt mellőle,annyira megijedt,-Azt kiáltotta a Gyuri felé:

-Mi az anyátok kódis proletár szencségét akartok itt zabálni!? Mi?,, Hát azt gondoljátok,hogy itt lakodalomban lesztek,-fasirt hullal tömiték ki az éhendőglött beleteket,amit a dolgosalanságotok miatt ki koplaltatok, Kódis anyátok szencségét,talán majd pántlikás fánkot sütettek, csirke-paprikást főztek s rája Badaesonyi rizlinget vedeltek majd!??, meg nyug taglak én beleteket,mással nem hát majd az öklémmel, a képességzátokkal együtt,hogy attul nem szartok kódiak, Mézze meg az ember,miinnél éhen dög lőtebb,annal jobban válogat,,, Örüljete kutyák hogy még ezt is kapjátok

Adurva azóradattól meg lepődött Gyuri csak toporgott egy helyen,nem tudott máshová nézni mint a dühtől egészen vörössé vált tajtékozó emberre és arébb huzodó fehérnépre pillantott bámulatában, aki néma jelekkel mutatta hogy ne szóljon az urnak,ha nem merjen el onnét,

Azokban a Gyurit nem olyan fábol faragták hogy megretirályt volna,nem ijedt meg a saját árnyékától,

Nem is olyan nagyon régen volt,-háboru alatt,egy ideig a falu egyik gazdaságában felmentett ember volt a cséplések idején,mint gépetető, Ott a Csönka intéző urral,akit a cselédek és a munkások"Guberaverának" csufol tak rugta össze a patkot, Megverte az intézőt,amugy istenesen,megvasvil lázta, Persze a vége az lett,hogy még azon a napon elvitték a csendörék, a azután a különböző harctereken etette a kincstári tétüket egészen hábo ru végéig,

Most amint vándorolt a szeme hol az egyikre-hol a másikra,az istállófa lához támasztott furkos botot vett észre, Valamelyik pásztor ember hagyta ott, Elég volt neki annak a meg pillantása,méris furcsa forróság mint ha a kánikula összes melege futott volna rajta keresztül és meg csiklan-

dozta az egész testét, leginkább azonban a tenyerét, Szemei is, most már furcsán kezdtek villogni, vészesen. De még türtőztette magát, csak éppen a hangját emelte fel most már, És annyit mondott:- Ispán Ur!- tovább nem folytathatta a mondekáját,-mert az meg a bikahangján ordított rá,,,

-Kuss!,, az anyád kődis kurva hétszecsességét!,, s az osterával oda is ütött, Másodszer már nem tudott ütni,

Amint a szeme összevillant a Gyuri vészesen foszforeszkáló tekintetével, már a saját tapasztalásából tudta hogy itt nagy baj lesz, S a másik pillanatban mint a villám ugrott a kocsijában, és akart menekülni, de már késő volt,

Gyurit teljesen előntötte most már az indulat, haragjában már nem látott de nem is hallott, A fal mellől fel kapta az ott felejtett pasztor botot a menekülni akaró gazda után vetette magát, ordítva ahogy a száján ki fért:

-Az anyád nagy kurafi hétszecsességét úgy láttam hogy ez kő! neked!,,
-hát neszeli-neszeli- Most már a vágató kocsi mellett futva ütötte-vágta a gazdaság vezetőjét a Szekeres gazda urat,-aki szólni nem tudott, nem is ért rá, csak a gyepelöt rangatta, és még nagyobb sebességre ösztönözte amugy is vágató szegény lóvat,, Csak a fejét kapkodta az ütleg elől, gyü-gyü-nee-nee!- és segítségért kiabálva menekült, Gyuri is csak futott mellette ütötte,verte ahol csak érte, mind a boldog óra,, Nem irgamazott, Cseccses Rozi is sikongva menekült a cselédházak felé, és hívta a segítségét,

A nagy lármára, kiabálásra az épületekből előkerülő emberek amint meg látták az eseményt és megtudták hogy mitörtént, nagy nevetve kárörvendően mandták a Rozinak: -Miaz Rozi,,? Abriktolják a kurafiadat?-keserü a pipaszár? Ergye vedmeg,,. Most ugylátszik hogy meg felelő emberré talált, Voltak a különféle megjegyzések,

Gyuri talán agyon is veri a gazdát, ha szerencsétlenül nem jár rohanás közben, Elvakultságában amint a kocsi mellett rohant, nem vette észre az utjába kerülő ott hagyot boronákat, Mekkik futott, megbotlott és elesett bennük,, Ugy összetörte magát hogy csupa vér volt, Az ő segítségére már odaszaladtak az emberek, fel emelték be vezették a cselédházakhoz, ott ki

mosták az asszonyok a vérből, Komoly baja nem történt, csak horzsolások voltak rajta, A gazda ur pedig árkon-bokron keresztül menekült Csembárdra, vagy hetesre,

10-rész,

Pusztai népek politizálása a termelő szövetkezet elején,

Gyurit smát kimosták a vérből, az öregbéres, aki amugyis öreg embervolt megette már a kenyere javát a Radics János bácsi, Ott tartotta vacsorán, s a pusztabeli népek is akik összegyűltek nála mind ott maradtak, ki ide ki-oda ült le a pitarban levő háragott küsszékekre, sorsaikat beszélgettek el Gyurival, Már éjjél is elmulott amikor el széledtek, Csak amikor magukra maradtak még egy két hábéli emberrel, szomszédlakosokkal, -mondta neki az öreg béres:

-Derék gyerek vagy öcsém!,, Te olyan dolgot csináltál, amit nekünk már régen meg kellett volna tennünk, Ez a bika, fiatal asszonyainkat, lányainkat állandóan zavarja, minket meg hajszol a dologban, rá még nem is egyszer meg is vert bennünket a kurafi!,, És mink gyáva kutyák módjára engedjük magunkat, tűrjük az ütlegeit, szemet hunyunk a fehérnépeinkem esett gyalázaaton,, és miért?-kérdem,, azért, hogy ne legyen időközben szentgyörgy napunk, Azt mondták hogy most más napok vannak, más világ van mind a múltban volt amikor a Ringek dirigáltak, Hát csak annyiból más hogy most több gabonát, fertőpénzt, kommercial földet kapunk mind akkor, De az akkori gazdánk meg emberségesebben is bánt velünk mind a mostani, Nagyon jó volt hozzánk, szeretett bennünket, peddig zsidó ember volt a Ringek egy szegény rokonuk,

Amikor vége lett a háborúnak, katonáink is haza gyűttek, már akik életbe maradtak,, Örült nekik, szépen fogadta őket, Gabonát mért nekik, távolléaikben se hanyagolta el a családjaikat, amit csak lehetett mindent megtett nekik, Egyszóval megbecsült és szeretett bennünket, de mink is szeretünk jó öreg zsidót

Amogy újvilág lett, a kommunista világ, a bérletük meg szűnt, akkor azt is elvitték innejd, Amikor búcsuzott tőlünk, ugye szomszédok, -az ott lev-

vé szoszédok bizenyitották,, -Nyugodtan legyetek jó embereim,-mondotta a Kohn ur,- Jó világtek lesz, tiétek lesz a föld,azután már magateknak dolgoztek

Kerzso Pali bácsi,sz egyik szoszéd szélt közbe,- Ugyan ezt mondja a Gépészünk is, állandean minden nap,csak ezek után amik történek mindig nem akarjuk elhinni.

-Hogy az Istenbe hinné az ember,-folytatta az öreg.- Amint az öreg széi dót elvitték,egy darabig nem volt itt senki, Azért dolgoztek,ment a munka rendezésén tovább,mi bizalmiak,ment én is az voltam,annak vállasztottak a cselédok,minden este meg beszéltük a dolgokat,és ahogy megbeszéltük azon módon dolgoztek is mindaddig,szt hiszem március eleje volt amikor hivattak bennüket a bizalmiakat a Mártty kütési iskolába értekezletre, Amint összejöttekünk odarobog egy urasági hintó még pedig a Hetesi Gróf urral, meg a jegyzó urral,meg egy elvtárs ur volt,asszonyak hogy kaposi volt?

-Tudod öcsém,-mondotta Gyurinak,- Azok hivattak esemóra bennüket, Aztán a Kaposi elvtárs ur bejelentette hogy a megyei mezőgazdasági központ Sem szich László gróf urat nevezte ki ezen gazdaságok felügyeletére,mint fő intézőt, Az ő hatáskörében tartoznak e körzet cselédsege vagyis mindannyian az aratókkal és más egyéb munkásokkal együtt, A főintéző ur elvárja tőlünk,már mind a munkásoktól hogy ezután már csak az ő intézkedése folytán dolgozunk,

- Aztán,tagyátok hogy mi volt ott?,, Ott voltatok!,, Össze-vissza kajabáltunk mindent,, aztán már az elvtárs ur is kajabált nagy mérgesen, még a szája is habos volt, Énis ott voltam,jegyzi meg a Kerzso Pali bácsi emlékszem rá,még a gróf is kiabált,még a nyála is föcsögött,-Ha ugye emlékeztek rá,és nem hazudok,-vette átt ismét a szót az öreg, Még pedig azt mondta,-Gróf elvtárs mondta aztat,-aki ennek a röndölközésnek nem veti állá magát az szömbé helyezkedik és elleksége a tanácsköztársaság forradalmi törvényének az fölött a tatarok,vagy mi a radai rosebb?-talán a statárium,-segíti ki valamelyik ember,-az-az Istenit a nyolvüknek,mit kinem találunk a szókificamitására,-Statáriummal döntenek az élete fölött

Hát édes Gyuri öcsém ez lett a mi jó világunk!-Már, nincs igazam emberek?

-Pali sógorom erről még a Gépész elvtárs sem tud mit mondani,mi?

-Dehogy nem,-mondotta Keresztes Pali bácsi,- Asszonya,-hogy nyugalom emberek,majd ki forrgya magát a helyzet mind az ujbor, Egyszere nem megy minden,-majd ki tisztul,azután már igen jó lesz,miné a bor,az is akkor jó ha már ki tisztult,

- Hát ki tisztult,-mondta tovább az öreg Rádics béres-ganyóssan, Mánnap azok után már itt volt Csoknyából ez a akasztófára való vöröstokáju kura fi,a Szekeres,akit ott ispának hívtak,itt nem tudni miért,csak gazda ur-nak tituláltatja magát,emögött megént valami gazemberség susmitul, Ennek a gazembernek nagy területen hire volt a szegény népek nyuzásáért,már jó val azelőtt hallottuk a hírét,

Azután itt folytatta amit ott hagyott, üzte,zavarta a jó népet,Szegény fehérségeket is állandosan zaklatta, Nem volt neki elég a Rozi, Hát így vagyunk öcsém ebben az ujfajta világba,amit demokráciának,vagy mi a res sebnek hínnak,olyan nevékvan hogy nem tudja az embör kimondani, Azért örülök annak,hogy tebenned most emberére akadt,eddig senki seki másra, de félek is hogy bajod is lesz belüle a tatariummal,vagy mi a rosbnél, mindig elfelejttem a nevét,

Gyuri,amint üldögélt a kisszéken erősen hallgatott nem szólt közbe a ~~szózatnak~~ az öreg Rádics bé előadásának,olykor sodort magának egy-egy cigaretát a jó féle Kopari szüzdohányból, Azzal volt tele apritva a doznia, trafik dohánynak csak a hire volt még,nem lehetett kapni, Szüz dohányt is nehezen lehetett szerezni,~~valamelyik~~ valamelyik kopari dohány nos rekonyától kapta, Szivesen vették a megkínéltak a jó ízű dohányból csavart cigaretát így hallgatták az öreg Rádicsot,

Aki annyira elbeszélgette az időt^{apitarba} hogy észresem vették hogy pirkadt, Csak amikor az Öreg Válcó János bácsi ment hajnalra harangozni az iskola előtti haranglábhöz akkor széledtek széjel, Lefegvésről most már szó sem lehetett,Mindenki ment már az istállóba eteni, Gyuri is föl cihelődött a kisszékről,s azt mondotta az ^{indulni} ~~szülő~~ készülőknek:

-Hogy ezt az embert elfogadták,és azota nem zavartak a pokolba az a

csak a maguk gyávaágán mulozt, Lehet hogy én most el zavartam, ha nem ment el innend, akkor majd rövidesen el küldjük, Az aratók nem félnek tőle, sem ettől, de másoktól sem, aki minket bántani, vagy üldözni akar, az jó kesse föl a gatyáját,, Statáriumtól sem félünk,, Az nem nekünk a szegényembereknek szól, hanem nekik, az ispánoknak, intézőknek, katonatiszteknek, vagyis egyszóval, az uraknak,- Nekünk csak védelmünkre van az. Most pedig köszönöm a segítséget, meg a vacsorát,- mert azt is kapott, Jó éjszakát már nem kívánok, mivel hogy annyira eljárt az idő hogy reggel van, az helyett jó munkát kívánok mindannyijóknak, Amig itt leszünk addig még sokat találkozunk, Kerzso Pali bácsival aki szintén ment az istállóba etetni együtt indulta el, mert egyfelé vitt az utjuk,

11-rész,

Töprengés az arató bandánál,
hogy mi lesz ennek a vége,

Életemben nem volt olyan jó ízű vacsora mint akkor, a sós vízbe főtt újkrumpli, Még utána sokáig fennvultunk vártuk a Gyurit vissza, Kiváncsi ak voltunk hogy milyen hírrel jön, addig is a konyha körül hestergettünk a fűvén, Amár említett Bukógáti gyerek a Hatos Lázi velem egykoru gyerek későbbiek során is jóbarátom volt, -citerált, mi meg körülötte hestergettünk és fújtuk a nótát amit az, a szárazfából lutóllával kivert,

Az idősebbek, már minő az emberek, az élelem körüli eseményen vitatkoztak -hogy lesz akkor, ha csak az ehhez hasonló ételmet kapunk, Nem azt amire szerződünk, ~~aminek az ellen értékét már ledolgoztunk?~~ Megtérítettük a gazdaságnak, Most az is szóba került, hogy ezek még az aratói részt is megváltoztatják, Letagadják, ha máris ilyen problémák merülnek fel,, A nézetek annyira megoszlottak, hégymár később az emberek egymással pöröltek

A hangoskodásra mi is abban hagytuk a zengedésünket, figyelünk az emberek felé, Most az arató gazda vitte a szót, aki éppen indulóba volt hazafelé, nem merte a várandós feleségét éjjelre magára hagyni, Csak most azért idézött még köztünk mivel hogy várta a Gazdát és a Gyurit ~~ki~~ ~~szól~~ ~~lára,~~

vissza ki a szállásra,,, Nyugtatta az embereket,- hogy amire szerződünk azt meg közzéadjuk köll hogy kapjuk,még ha maga az Isten gyün is le az égből mondotta ő,,, Különben majd holnap intézkedik,, csak már gyüné nek ezek,hogy tudnánk meg hogy is állunk,

Azok nem jöttek meg,helyettük Vuncsa Mari vízfordó hozta meg a hírt,aki a pusztán maradt a rokonoknál és most jött ki a szállásra lélekszakadva, ~~hírdőtt~~ újságolta hogy a Pukó Gyuri meg verte a Szekeres gazda urat s azután elmondotta az izgatott embereknek hogyan történt az eset,

A hírhallatára furcsa babonás borzongás járt végig az egész arató bandán,Mert az aratás első napjai is balsikerű kalamajkával kezdődött s máris a verekedésig fajult,hát akkor miessz még az aratás végeztéig?,,, Ez a babonás nyomás annyira hatott az amagyi rész kedélyekre hogy sokan azon kezdtek gődölködni,hogy haza mennek és itt hagyják az aratást,

Azt tartották,amilyen a kezdet,még rosszabb lesz a végezés,,,sajnos ezeknek lett igazuk,

A derültőbbak azonban nem vették tragikusan a helyzetét, Ők azt állították,hogy minden jónak,nehéz a kezdete,és annál jobb lesz a vége, Csak a Jóska bácsit,az arató gazdat okozták hogy miért a Gyurit küldte be a pusztára, egy ilyen fontos ügynek elintézésére,amikor az ismeretbe annak férhetetlen természetét,,, Atól és tartottak,és félték is, hogy majd az a híre lesz az aratóknak hogy dolegtalan házsártos verekedő nép ség, Ami nagy szégyen lesz a bandára nézve,-Ez miatt majd jövőben nem igen veszik fel őket munkára,márt az ugy szokott lenni,hogy azokat akik vissza beszéltek,vagy ha még arra is ragadtatták magukat hogy a gazdatiss tekkal vagy más parancsolóval még verekedni is neki állt,hát az kering hette a nagy vármegyét bizón sehol nem igen kapát munkát, Az uradalmak előtt nagyon meg bélyegzet ember volt,aztán még jobban nyomoroghatott a családjával együtt,

Azonban akik a Gyurit gyermekkorától ismerték és annak természetét tudták,nem abban látták a hibát-amit az tett,bármilyen hörcsögés is volt, okaélkül az nem verekedni senkivel,még a mi falunk uraságának intézőjével sem,-akit azért vert meg,mert az ötött pofon ütötte mivel hogy

a gépmelleti vizeskádában emerte magáról mosni ^{a puskát} ami egy fél napi ferróságban ette őt, amíg a cséplőgépet etette a szurós-tüskés Klánás árpával.

Az érthető is hogy akárki által az őtett ért sérelmekért bosszútálljon, és vissza is adja annak akitől kapta, ha maga a mélytoságos atyaurista legyen is az, volt a legnagyobb vélemény.

A verekedés okával nem voltunk tisztába, csak annyit tudtunk amennyit a vízholdónk elmondott, aki csak az ütéseket látta de a keletkezés okát már ő sem tudta. Így a vélemények is nagyon megoszlottak, aminek aztán már az aratógazda vetett véget azzal hogy mindekit aludni küldött.

Éppen legszebb ideje is volt hogy aludni térjünk, pusztárelő már ide hallatszottak az éjfélit kukorikaló kakasok szavai, Még egy darabig zümmögünk a vackainkban, mint a méhek a kaptárban, Jóska bácsi is most már elment haza a kis cselédjéhez,,. Aztán lassan elcsendesedett mindeki álmában merülve pihentük ki, az napi fáradalmat és izgalmakat,

12-rész,

Csurmók Gyurkó és Csóka Jóska Pukló Gyuri keresésére indultak, utközben vadásznak is, de a Gyurit nem találják.

Az arató bandából, csak hárman nem aludtak még, A nap hőse, aki a banda érdekében verekedet,, -Másik kettő a barátai voltak-Csurmók Gyurkó és a Csóka Jóska, akik a keresésére indultak még ezen az estén,-mivel hogy a Gyuri nem tért vissza, s azt sem tudták hogy hol van,

Kérvölt a nyugtalanságért,- Gyuri jóhelyen és biztonságban volt a cselédok között, aztán a Kerzso Pali bácsinál az istállóban, ahol még egy darabig beszélgettek, aztán ledült a takarmányra s ott el is aludt,

Keresésére indult barátjainak azonban kalandos volt az éjszakai útjuk, Itt említem meg, hogy mind a kettő olyan ervadász, a nép nyelvén rápsóc félek voltak,

Miké a kettőnek volt puskája s azok itt voltak velük elrejtve a szállás helyen lévő szalmában lőszerezl együtt, Jóskaé- emlékszem rá dupla, egy nevezett ürötcsőven volt, Gyurkóé meg ötlövetű vincheszter urasági puská, alitolog a marcali főerdészé volt, Hogyan került hozzájuk, nem tudom de lő

szerük is volt nekik sok,

Igy felfegyverkezve indultak utnak, -Már nem azért hogy valakivel vereke-
kedni, vagy valakit meggyilkolni akartak, bár nem lehetett tudni az i degen
vidéken még mi adóthat elő,,. Vadat akartak a puska végre kapni, nyulat,
vagy őzet, ami meg izesíti a holnapi krumplit, ami előreláthatólag az ima
lessz az egyedüli kosztunk újra, Vdák elég szép számmal voltak ezen a vi-
déken, Szávicai és a pamuki erdekből jártak ki a mezékre,,. -Tehát ezért
vittek mind a ketten puskát magukkal, és távol állt tőlük az a gondolat
hogy valakinek ártsanak vele, A későbbiek során mégis azzal lettek meg
vádolva,

Holdvilágos éjszaka volt, amint utnak indultak a pusztá felé vezető ke-
kény taliga uton, A harmat már jó belepte, át nedvesítette két felől a ke-
rékcsapások mentén jó nagyra felégett cigányzabot, s igrice tuskét az ut-
mentén burjánzó gazokat, csipték a tarlószurta mezitelen lábukat a harmat
től nedves vadócok,

Mezitlább mentek el, nem voltak olyan jó modba hogy még nyáron is lábel
liba járjanak, Csak a vasárnapi misére mentek abban, ha anrais egyáltalán
mentek, ha meg télen, Aratáskor a tarlón is mezitlább dolgoztak, kényesebb
lábuak pedig bocskorba-tótbocskorba jártak, Elnyűt csizma szárából fonták
lábunk leginkább a pásztor emberek értettek a bocskor csináláshoz,

A parázsló cigaretájuk mellett itt-ott bukkával repülő szentjános bogár-
kák sziporkáztak a holdvilágos éjszakában, Egy darabig egymás mellett men-
tek vállukra vetett puskájukkal, mint valami csendőrök, az ismeretlen tévi-
ses utmentén, -Hol az egyiknek-hol a másiknak a tarló által felszabott
lábába szurt bele az utszéli bejtorján, torzs, vagy iglice túske, Hol az
egyik az iszszszentfel nagy a másik kéremkodott egy-egy cifrát, Csak azután
tértek rá, és mentek egymás után a Kocsi csapás közepén jó ki tapesott ut-
ra, Amit sok évi ide-oda járásban tapesott ki a puszták népe, cselédek,
honaposók, aratók, és napszemesek,

Igy már kényelmesebb és jobb volt az út, mint eddig ahogy jöttek, Besz-
szólgetni kezdtek egymással, -Azon tanakodtak hogy mi is történhetett a
pusztán, s hogy történhetett meg a dolog, a gazda és barátjuk között,

Melyik kezdte a verekedést?,,,Kiütött először?,,,Abban egyet értettek mind a ketten,hogy nem a Gyuri volt verekedésben a kezdő,,,Megszokta várni mindig azt,hogy ökapjon először,hogy legyen mivel igazolja magát a törvényen hogy nem ő volt a kezdő-hanem csak védte magát, Minden ilyen esetben így szokott csinálni,-hogy azután,az elsőpofon-vagy ütés után már az övé volt a szó,-Ütött aztán mind a boldog óra,-nem nézte hogy hová, leginkább a fejét hogy meg ne áll sántaljon,

Igy tanakodva,beszélgetve mentek egymás után a ki tiprott úton, Beszédben annyira bele merültek hogy észresem vették a holdvilágos éjben,amikor elkerülték a Szanki kúrtóst és már jól túl halladták a másik pusztába vezető utat is,anoha tudni illik menni is akartak, Amint így beszélgetve bandukolnak,sholdvilágos derengésből egyszer csak egy erdő sötét látóhatára betekozott ki, A taliga ut folytatása egy széles erdei léniába torkolt bele, Itt meg hökkentek?-nem ismerték az erdőt-nem vélekedtek rá hogy látták,amikor itt dolgoztak, Most azon tanakodtak,miként és hol kerülhették el az utat,az Osztopani utat,amely a pusztá és Jolánka között van,

Nem sokáig tanakodtak most ezen,-Erőt vett rajtuk a vadász szenvedélyük,mivel a véletlen az erdőbe hozta őket, Amint meg álltak dőzniaik után kutatva,hogy soderjenak maguknak cigaretát a rágyujthassanak,már a szunyogok véget is,mert milliionszám rajzottak elé az erdőből,megérttek ide oda csapkodni annyira csipték őket,-Cigaretta füst mellett egy határoztak,mivel hogy ide értek,-meg hajtják az erdőt,talán majd tunak valamit puska végre kapni,ami jó lesz a holnap i kozsthoz, Majd vissza felé meg keresik a Gyurit,ha már ez idő alatt nem ért ki a tanyára,,,?

Cigaretázva meg töltötték a puskájukat,elinduláskor egyikük sem jutott az eszébe,-üresen hoztak ki mind a ketten, Most mondják is egymásnak,ha ugy adódott volna a helyzet,hogy kellett volna használni,vagy akadt volna valami a cső végére,hat csettegtethették volna a puska kakasát,

Ugy határoztak most,hogy nem egy lénián mennek mind a ketten,hanem külön mindegyik,-Az egyikük marad az utvégi lénián,míg a másik megkeresi te a mellette lévő párhuzamosat,

Fütyi jelzésre, lővéssze készen lévő puskával indultak most már, Már jó ideje hogy cserkészik, megerőltető nézéssel az erdő homályos sötét zugait, A nagy csendben az életnek semmi jelét nem találják, már azt amit puska végre lehetne kapni, Csak itt-ott tücsök csiripelése, vagy egy éji bogárnak a fákhöz koppanása hangzik, s a bokrok tövében szentjános bogárka fénye pislákol, éppen úgy mint amikor az istállój mécses kialvó féltbe van,

Az alvó erdőben nem találtak semmit, ami őket érdekelte volna? Pedig végig mentek egy hosszú vágáson, egészen a keresztléniaiig. - Itt jeleztek egy másnak-gyufa gyujtással, aztán a kereszt léniaán mentek mind a ketten kelet felé, mindedig amíg az erdőnek egy lankásabb dombhajlatához nem értek, Azon a részen nem voltak nagyfák, Nem régen irtás volt azon a helyen, mákor leg inkább friss csapzásokkal és bokrokkal volt tele, Megálltak és szőj jel néstek hallgatóztak, egyszer csak valami vízcsobogást véltek hallani,

Akkor vették észre, hogy tőlük nem messze egy kis patak csörgedezik keresztül az erdőn, Csendben voltak- a szájfelé figyeltek a patak folyásának irányába, Sejtették azt, ha val vad az erdőben azok idejárnak inni? Csak meg kell keresni a gázlót a vízparton srová járnai szoktak,

Most azután kutattak az éjszakai erdőben, ahol lépten nyomon szurta, mar ta véresre mezítelen lábukat szederje tüske, lehullott száraz fenyő galyak szurós tülevelei, s csipte őket az erdei harasztban buján nővé csalá nok, Nagyon bánták hogy az arató bocskorukat nem húzták fel amikor utnak indultak, Nem gondolták azt, hogy még erdőben is járnak az éjszaka, Most pedig úgy égett a lábuk a sok szurástól és csípésektől mintha tűzbe len

A fájdalommal most azonban nagyobb volt a vadászilázuká Nem sokat gondoltak a fájdalommal, csak ha valami megszurta, vagy csipte őket, akkor káromk kodtak egy-egy cifrát,

Közben csak ,keresték szorgalmassan az átjárót, s egyszer csak a hunyer gó csillag fény és holdfényben meg csillant előttük a víztükre amint elő bujt a sűrű rekettyés, berkes bokrok közül, lassan folydogályt csörgedez

itt meg álltak, és erősen figyelték a vízmenti partot, Egyszer csak halk

surránó neszt, majd száraz ág ropogást hallanak, Arra felé tereltek a figyelmüket és látják ám hogy a tulsó parton a fákárayékából egy nagy üsző nagyságu agancsos állat alakja bontakozik ki, és lassan baktatott a víz partjára, s ott meg állt, föl tartott fejével nézet velük szemben, és erősen figyelt,

A látvány annyira meg lepte őket hogy a szívüket torkukban érezték de bögai, még meg motcanni sem mertek, ne hogy ^{el ijesszék} ~~ne hogy~~ a hatalmas szép állattal, ami nem volt egyéb mint egy ki fejlett gyönyörű szarvas bika,

Pár pillanatig tartott csak az állat figyelése, aztán a fejét hátra nyemta bögai kezdett, csak úgy harsogott a csendes erdő, aztán inni kezdett a patak vizéből, Ami vadászaik nem mertek meg mozdulni, de még szólai sem egymásnak, nehogy el ijessék a nemes vadat, Csak néma jelekkel mutogattak egymásnak,

Csóka Jóska mutatja Gyurkónak hogy ő löjjön, az ő puskája biztosabb, Az nem kérte magát kétszer, csendesen emeli fel célzásra a fegyverét most már a nyugodtan ivó vadra, Mielőtt a ravaszt meghuzta volna ismét zörgött a haraszt, és megjelent a tehen a bika hívó bégésére, Az másfelől törtette a viz felé, és lassan baktatott a víz felé, Jóska erre is figyelmeztetni akarta a már löni akaró társát, aki minden figyelmét célzásra összpontosította most, A figyelmeztetés nem jó sikerült, abban a pillanatban lökte meg a Gyurkó puská tartó karját-amint az meghuzta a ravaszt, Amint a puska el dörrent, természetesen félre lótt a meglökött kéz miatt, A puska dörrenése nagy visszhangot okozott a csendes éjjeli erdőben, Egész hangzavar keletkezett a lövés nyomán, azonban a szarvasok hátra szegett fejjel sértetlenül szágultak el a patak partjáról, Pedig a Gyurkó egymás után nyomkodta utána a lövéseket, -Jóska is ki lötte mind a két csövet, Olyan lövöldözés volt mint nagy vadászat idején mikor egy-egy hajtókör bezárult, durrogástól volt hangos az erdő, csak eredmény nem volt semmi, a szarvasok sértetlenül szágultak el, Gyurkó meg a Jóska elkezdtek egymással pörölni, mintha azzal helyre tudták volna hozni a hibákat amit el követtek, Gyurkó váltig azt hajtogatta:

A kezéd istenét éppen akkor köllött meg lököd a kezemeti,, Te marha!,,
 Pontosan akkor köllött lököldöd?,,
 Jóska tudta hogy hibát követett el, békülékenyen mondotta: ,,
 Te haragudy,, csak arra akartalak figyelmeztetni, hogy még többet is
 vannak!,, Vigyázzunk,
 Hát azután vigyáztunk a szeűcségét elég jó, a hét lövésből egyet sem
 találtunk el, hiába koborogtunk egész éjjel az erdőben, Semmit nem fog-
 tunk, aztán még azt sem tudjuk hogy hán vagyunk,,
 Az am,-vakarja a kupáját a Jóska is, hogy hán vagyunk? azt bizony én
 sem tudom,, de még azt sem hogy most merre induljunk utnak,
 Amint így gondógalodnak egymásnak, kelet felől már halványan dereageni
 kezdet az égalja, a csillagok is lassan eltűntek az ég kárpitjá-
 ról,
 már
 Nekik sem volt tétovázni való idejük mert a pirkadat itvolt, utnak kel-
 lett indulni, Igen am, de merre?,, Visaza fellé vették az utjukat, legink
 kabb ők azt gondolták, pedig ellekezöleg mentek, mint ahogy jöttek,
 Most ki értek egy rendes utra, ami az erdőn keresztül vezetett, Ezen men-
 tek tovább míg ismét egy patakhoz nem értek, Ez szélesebb volt mint az
 előbbi és bő vizü, és keresztül egy rendesen meg épített kocsijáró hidvolt
 a két felén karrával,
 Itt már teljesen megzavartak, Nem hogy a járt utjukra akadtak és té-
 tek volna ki az erdőből, hanem még idegenebb területre tévedtek,
 Fáradtak, és álmosak voltak, Érthetős is, egésznap arattak, és nem ettek,
 most meg egész éjjel koborogtak, Fáradságtól allig álltak a lábukon, mégis
 úgy döntöttek hogy a talált/ utról nem térnek le, és addig mennek rajta
 míg valami lakott területre nem érnek,, mert itt nem messze valahél an-
 nak köll lenni, Nem is tévedtek, Amint megindultak az utón, nem sokára
 kutya ugatást hallottak, még pedig nem is messze,
 A hang irányába mentek, ismét egy patak partjára értek, Ez szélesebb
 és mélyebb is volt az előbbinél, Ezen is keresztül vezetett egy hid, de
 korszerűbb volt minz az előbbi, erősebb gerendázata és padlózata s a két
 szélén szintén kerlátok voltak építve,

A hidhoz nem messze egy épület körvonalai bentakoztak ki, s emberi köhécselés, -utána valami vasszerszám nyikorgása hallatszott, mint amikor valamit feszítenek. Az is volt, a zsálpot húzta fel a molnár, hogy a víz rá zuduljon a nagy lapátú fakerekekre ami a malmot meg hajtja. A nyikorgás után erős visszabogás, majd egyenletes monoton zugás törte meg a vidék hajnali csendjét, oda vették az utjukat a meginduló malomhoz. A pamuki vizez malom volt, ott az öreg molnár mester Fejter József malom tulajdonosa igazította őket a legrövidebb úton vissza a Jolánka pusztára. Akkor tudták meg hogy egész éjjel a szávicai erdő vadaskertjébe kóborogtak.

Aztán már hamarosan meg érkeztek a Jolánka pusztára, éppen a csordás házhoz, ahol Csacses Rozi lakott.

A ház közvetlen az utmellel volt, a csorda istállóval együtt. Itt már ismerős helyen jártak, ott terült el a gabona föld is ahol tegnap arattak. Most azon tanakodtak hogy bemerjenek a a tanyára, ami elég messze volt, vagy meg várják itt kint a munka helyen az arató társaikat. Azoknak is ide kell jönni folytatni a munkát ahol abba hagyták.

Az előző napi nehéz munka, az egész éjjeli csavargás annyira kimerítette, el fárasztotta őket, hogy alig bírtak állni a felszezett a tüskék által felhasogatott lábaikon.

A nap is már félig feldugta tüzes ábrázatát a gamási lankás dombok mögül, veti szét a sugarait a katonásan sorakozó gabona kepék között, szeg színpompával csillogtatja meg az éji harmatot a termégtől meg fosztott kelesztarlón, a fűszálakon és a fák levelén.

Oda vándorogtak az utolsó kepesorhoz, mi közel volt a fennálló gabonához. El rejtették puskáikat egy kepe aljába, majd egyet szétszedtek s annak kévéire lehanyatlottak kalapjukat szemükre húzták s mély álomba merültek ott a munka helye.

13-rész

Hetes ellenferradalmárok gyülekezé helye,
s azok intézkedéseik.

Szekeres Gazda ur a dicstelenség megveretése és szőgyenteljes megfutamodása után mint a villám úgy vágatott ki a pusztából. Lovát annyira üzte-hajszolta szinte hosszú csikokban maradtak a hurkák szegény para hátán

az ester csapások nyomán, napi nehéz munka a vacsora elfogyasztása után min
Azon jöttötte ki a féktelen bosszuját, A remegő állat már habos volt a
kimerüléstől, Mintha ő lett volna annak az oka, hogy végre emberére akadt
a gazdája, kivel nem lehetett úgy kutyalzkodni, mint ahogy ő szokni szokott
és szeretett volna, kiz padok az utcán, Szuk meg a módos és gazdag par

A gutaütés keringette, lilavörös ábrázattal még most is azt kiabálta ál-
landoan: *szuk épülete is az utca felől sötétségbe volt, csak bent az ud-*

-Megállj kedis proletár!,, Pizok kommunista fajzat!,, Kurva anyád szen-
cségt!,, Még iszok a véredből,,, Kif döntöm a beleteket!,, és nagyot es-
csapott az esterával szerencsétlen lovára, -Majd tovább dühöngött, -Megfe-
szitelek mint a zsidók a kráosztust, -csikorgatta a fogát, -szinta markolász
ta a levegőt, -azután megint csak a szegény lova szerült, *szuk utca felől*

Igy ment ez, az egész uton Csombárdig, Ott a csendőr pihenőre, illetve a
volt pihenőre hajtott, Nagy izgatottságában elfeledkezett arról hogy az a-
már nincs, Az új rendszer megszüntette a csendőrséget, Akkor jutott csak
az eszébe mikor a lezárt ajtóra talált, és ez a felirat volt ráfügesztve:
-"A vörösér laktanya Hetesre a volt csendőr őrsén van," és ez az aláírás
volt olvasható "Kerekes Örp," *örzövényedégek az udvar felől szuktak bejárni a*

Amint ezt meg látta Szekeres gazda örömeben már fütttyentet egyet
és felcsillant a bosszuvágyának édes reménye, -hiszen nem vészett el min-
den mert helyén van az ő egy édes, kommunista kedis nép nyuzó komája Kere-
kes örsparancsnok, *szuk vándorral, akik Kaposvárra, vagy onnét hazafelé igyok*

Ez megnyugtatta némileg a háborgó kedélyét, -nem mintha a bosszuvágyard
lemondott volna, -de hogy, -ellenkezőleg, -most már nyugodtabban latolgatni
kezdte a kizások különböző neveit, amit majd ki eszközöl a bűdés kommu-
nistáknak, az ő egy komájánál, *örök voltak, -Szuk társaságába tartozott a*

Csombárdról most már hetes felé vette az utjányát az agyon hajszott lo-
vával, Lassabb nyargalással keverték most már az ut porát, Hetesre már jó
későre érkezett meg, Itt-ott már sötétség berult a falu házaira, csak a ka-
hold világított még, Sokan aludni tértek, Nem mintha annyira későre járt
volna az idő de a legnehezebb és fárasztóbb időszak mind az aratás volt

A falu paraszti népe a napi nehéz munka a vacsora elfogyasztása után min d
járt aludni tért, hogy ne kelljen világítani mivel hogy nagy hiány volt
a petrolban, Villanynak a faluhelyen még híre sem volt, ~~art ajtókn, erősen~~
Csak az idős emberek akik nem tudtak aludni azok susmutóltak, beszélget
tek a házuk előtti kis padokon az utcán, ~~szek Meg a módos és gazdag par~~
asztok házaiknak zsalugáterai mögöl szivárgott ki némi villágítás, Közsé
gi nagykecsma épülete is az utca felöl sötétségbe volt, csak bent az ud
vari részen levő szobákból szürödött ki világosság, ~~nekik a kedves~~

Ennek az udvarára fordult be kocsijával a Szekeres kürtös pusztai gaz
daság vezető, Egyenest az udvaron levő nagypajtá alá hajtott, ~~XIXXIX~~ A gyep
lét rácsavarta a kocsiféderes ülésének vaskarzatára, Nagy kockás zseb
kendőjével végiktörölte az izzadó veres nyakát duzzadó lefittyenő takáját
s ugy ment be az udvarfelölí ajtón, Az utcafelölí, a kocsmáé zárva volt,
Nem mintha záróra lett volna, hanem szesztilalom volt, -utca felé a falu
népének, Hatosági rendelkezést ugy tartotta be a Rezenspic Izidor kocsmá
ros, hogy csak az utca felölí ajtót zárta le, a falu meg az átutazó sze
gény szomjas nép előtt, ~~nekik a kedves~~

A módos gazda, s az uri törzsvendégek az udvar felöl szoktak bejárni a
számukra fenn tartott uriszobába, ahol ~~politizáltak~~ szórakozni szoktak,
idegenek ki zártával, Politizáltak, mulattak, kártyáztak, vagy amihez csak
kedvük volt, Ott köztük maradt a szó, teljesen elváltak különítve a falu
népétöl, vagy az ut vándoraitöl, akik Kaposvárra, vagy onnét hazafelé igyeke
keztek, ~~az Urinak, -hanem a katyvaristait, egy kommunista ördög, és~~

Az uriszoba vendégei leginkább a környék elitjei voltak, Jegyzék, uradal
mi tiszték, a volt bírók, esküdtek, gazdag zsíros parasztek, a csendér érs
tagjai, akik akkor mind vörös örök voltak, -Ezek társaságába tartozott a
Szekeres gazdaság vezető ur is, és Kerkes volt csendér tiszthelytes, -akkor
a vörösérs parancsnék ur is, A falunépe közöl ide senki nem tehetett be
plábat, ~~a szesz ügyek, ... éppen azt magyarázom az itt levő kedves barát~~

Az uriszoba most is telhe volt ezekkel az ilusztris vendégekkel, fehérén
terített asztalok mellett öntötték magukba a jó Csopaki hegy opály szí
sü-gyöngyözö ~~termését, rájuk nem vonatkozott a szesz~~

is dikiál, hanem az Uristen jóságos irgalmából kőstülk ma fadit urainknak, nu gyöngyözö természet, rájuk nem vonatkozott a szesztilalom, A híres ba laton melléki bort a jó öreg Izider kocsmáros kizárólag csak az ő számuk ra szerezte be és tartogatta, A nagy hőség ellenére is zárt ajtók, erősen lefüggönyözött ablakok mögött társalogtak, nehogy a kinti világban valamit meghalljanak, vagy esetleg megfigyelhessenek, Titkos összejövetelüket tar tották éppen akkor is, Erősen izzadva ingre vetkőzve, de a füstöt/ vágni lehetett annyira dohányoztak, pedig dohány szüke vol/ők azonban azt sem érezték, Az öreg zsidó minden alkalemmal meg szerezte nekik a kedvenc trafikjukat,

A vita tárgya most is az aratási és más munkás szerződések tartalmának be nem tartása, a munkások felé való javadalmazás szabotálásáról volt a s zszó, s az tette szükségessé e díszes társak titkos összejövetelét,

Az előadó tisztet hivatalából elzavart és felfüggesztett népellenes, de a háboru alatt nép nyuzó érdemeiért arany érdem rendel kitüntetett ANKHA dr Cineghe Arthur volt főjegyző ur tartotta,

Tehát ide tartozott a mi gazdaság vezeténk is, aki most nem épen a meghi vásra, hanem inkább jelentés tételre jött el,

Nagy szeretettel és vállverezetéssel fogadták, még szóhoz sem engedtek neki jutni a főjegyző ur máris kezelésbe vette, s mondta neki:

-Éppen jókor hozta az Isten kedves Szekeres barátom, talán sugalta is hogy jöjjön mert várják magát szeretettel az igazi hazafiak,

-hát, ami azt illeti Főjegyző ur, -sugalta, -vágta neki vörösödve a gazda

-Csak nem az Uristen, -hanem a kutyaistenit, egy kommunista ördög, és még többet is akart mondani, azonban a főjegyző ur meg kézlegyintéssel meg állította a nagy szóáradatba kezdő embert, s folytatta a félbe szakított előadását,

-Majd azután kedves barátom, meg beszélünk mindent, csak most engem hall gasson meg, Semmi elhamarkodást észszerületlenséget nem szabad csinálni, sz csak ért a szent ügynek,,. Éppen ezt magyarázom az itt lévő kedves bará tainknak is, -hogy mi a legideálisabb és észszerűbb ellenállás a mostani viszonyokkal szemben, Nem csak a józan eszünk s hazánkat szerető szivünk

is diktál, hanem az Uristen jóságos irgalmából köztünk maradt urainknak, mint ami jóságos gróf urunk is, aki vállalta e környék uradalmainak vezetését az-az akarata és parancsa hogy a mostani hatóságoknak minden határozataikat és intézkedéseiket, szabotálni-likvidálni kell. Most éppen az aratás kezdetén amikor a jövő kenyéréről van szó, annak zökkenő mentességéért proletárus kormányzat mindent el követett, nekünk meg éppen az a kötelességünk hogy a legnehezebb akadályokat gördítsünk e munkák elvégzésének útjában,

Még pedig az aratóknak szerződésben biztosított javadalmakat, például az ételmezést meg kell tagadni, vagy olyant adni ami emberi élvezetre teljesen alkalmatlan,.,. És más olyan dolgokat, ami most a munkások, cselédek aratók javára szól, s ami azelőtt nem volt, és most az újrendszer javára billenti a mérleget,.,. Ezeket el kell sikasztani, meg kell szüntetni, és a követelőknek azt kell mondani, -hogy egy újabb rendelettel vissza vonták az új urak, -azzal a paranccsal hogy a városi munkás testvéreknek kell küldeni a jobb ételmezést, -hogy fordulnának fel éhen a község kutyái, -szurta be a beszédébe a főjegyző ur, A többiek is gúnyos megjegyzéseik között röhögtek, -majd aztán így folytatta:

-Ezt lássák be a falusi dolgozó elvtárs urak is, -ez a mondás ismét gúnyos nevetést váltott ki az igen tisztelt hallgatóság között,

-Természetesen a városi komcsiknak se küldünk semmit, -vállaszolták, -egy gyík még hozzá tette:

-Azoknak meg azt mondjuk, hogy nincs ételkészlet,.,. A falu népe nem tud adni, mert neki magának sincsen,

-Hagyon helyesen van mondva, úgy látszik értjük egymást uraim, -vette át ismét a szót a főjegyző ur,

-Nekem ugyanis az a véleményem, -mondotta tovább, - Inkább reméljen el és menjen veszendőbe amit ezeknek adnánk, s a gazdaságok etessék fel az állatokkal, remélem ez már nekünk hoz jövődelmet, Reményem az, ha mi összefogunk, nem sokára ismét mi leszünk az urak, A főjegyző ur, ismét az ételkészletet hozta elő, még pedig most ebben a formában:

-Eszembe

-Esetleg az uraim közül valakinek hiánya lenne lisztből, szalonából, zsirból vagy cukorból szívesen adok utalványt amire a Hetesi vagy Cseknyai, illetve Csombárdi gazdaságok magtárából, vagy raktárából a jó fehér háttű bankó értékében, -gúnyosan nevetett, -vagy még anélkül is megkapják, Leggalább mi ne nélkülözzünk, -nem igaz?,, a kommunisták pedig dögöljenek éhe A jelenlevő díszes társaság, a főjegyző dr. Cineghe Arthurt eme ki jelen téséért meg is éljenezték nagy gúnyos nevetés közepette,

14-rész,

Kiknek, és hová ment el az élelmiszerek java,

Az értekezlet tagjai közül voltak jó egypáran akik igénybe vették ezt a humánus ígéretet, Igaz, nem magának kérte egyiksem, Mindegyiknek volt valaki, vagy valami pártfogoltja kinek a számára kérték, azért, -Ezt kö-

Szekeres gazdaság vezető is a kérelmezők között volt,, Szerényen jegyez te meg, hogy ő neki is van egy szegény hadi özvegy pártfogoltja akinek a számára esedezik pár kiló zsirért, egy kis lisztért és cukorért, Szegény özvegy asszonynak nincs kereséje? - az oroszfronton tűnt el az ura, neki is meg kell élni vala-miből, -Derűs hangulatot váltott ki az ott lévők-ből, a szerény kérés, -s azt a megjegyzést tették, hogy a szegény özvegy mennyivel van alul a harmincon, s ha jó emelgeti a farát, és a huszévhez van közelebb, -akkor mindent meg érdemel,

-Nagy kujjon kend, kedves Gazdaság vezető uram, -mondja neki a Főjegyző nevetvel, -de a kérése máris teljesítve van,, Itt a papír, Csombárdról utaltam ki, jó lesz ha maga viszi el a kocsiján, - Azt meg éppen kérni is akartam hogy még az éjszaka elvihesse a dolgokat, Meg is kapta, Főjegyző rá is írta a papírjára,

Nagy mennyiségű élelmiszert a Hetesi érs is kapot, ezek minden kérelem nélkül kaptak, - azt mondta nekik a jegyző hogy csak táplálkozzanak és gyűjtsék erőt, -mert nem sokára nagy szükség lesz a fegyveres testület-re, És még mások is kaptak az élelemre papírt, -ki ennek-ki annak a részér

És amikor a kiutalási papirokat kiállította a Főjegyző, ezt jegyezte meg

-így ni, most két legyet ütünk egy csapásra, mert,-ez a munkánk
úgy a városi mint a falusi népek bizalmát erőssen megrendíti a kommunista
kormányal szemben,,. És alkalmas arra hogy a két munkás népet peddig egy
más ellen uszítjuk,ami aztán mélyen aláása a rendszer életképességét,ami
azután csak benyodalmakhoz vezet.

Akkor peddig mi gyüvünk rendet csinálni, de olyant a kutya Istenit hogy
itt ebben az országban többet kommunizmus nem lesz!

Magáról meg feledkezve szinte kiabálta,-Ugye megértik uraim?-s azok meg
is értették.

-És még csak azt akarom mondani,hogy tegnap magához kéretett a méltosá
gós gróf ur,aki a gondviselő kegyelméből a mi környékünk gazdaságainak
vezető főintézője, ő ugyan ezeket a dolgokat mondotta el nekem,amit itt
elmondottam önöknek, S én küzdeni fogok ennek végre hajtásáért,-Ezt ké-
rem maguktól is!,,.-Akkor pediggé miénk lesz a győzelem,amit minnél előbb
adjon az Isten hogy úgy legyen!-úgy legyen!-úgy legyen?- kiabálták az ott
levők össze-vissza. Ezzel a Főjegyző ur be is fejezte a beszédét.

Majd a poharaikat emelték és éltették a Sommsich László ~~Hutavix~~ Hetesi
grófak főintéző urat,a főjegyzővel együtt.

Aztán a Szekeres gazdaság vezető számolt be a kürtösi aratási eredmény
ről,és arról is hogy mit váltott ki a remlott élelmiszer az aratók között,
Elmondotta,hogy hozzá sem nyultak,,. Ott bűdösödik kint a szabadba kenyér
körül,-ők pedig sztrájkjal fenyegetőznek,az egész kommunista banda a vez
zetőjükkel együtt, Ma már összetűztem velük, egy pékhendi taknyos kom-
csit fel is pofoztam,mert gyalázta az uradalom által adott annivalót,s
holnap már nem mennek ki dolgozni,azzal fenyegetőznek kedisak,ha másik,
vagy jobb kosztot nem küldünk nekik, A hangulat nagyon ferró, Holnap je-
lentení akarják az esetet a méltoséges főintéző urnak,-Kérem a Főjegyző
urat erről informálni sziveskedjék, Nehogy váratlan legyen az eset, Jó-
lessz vigyázni mert felvilágosodott kommunisták vannak az aratók között,
A főjegyző meg nyugtatta a Szekereset,sőt meg is ígérte neki hogy holnap
ők,mármin a főintéző úr és ő kimennek kürtésre s meg fogják nevelni az
aratókat,arról biztosít mindenkit,akár milyen ferró hangulatban is vannak

„Na, -azért jó lesz vigyázni főjegyző ur!,,, Nem olyan hamar adják be a derekakukat, -jegyezte meg Szekeres.

Mintha végszora nyílt volna meg az ajtó s lépett be a Kerekes csendőrdörből lett vörösér parancsnok, -aki most az épület körül teljesített & szolgált, csak most nem a kakastollas csendőr kalappal a fején, hanem siltas katona sapkában melynek elején piros szalagon ott diszlett a "Vörös Őr", felírás.

Es a csendőrből lett vörös ér nem a rendszer ellen agitáló, s annak megdöntésére szövetkező urakat figyelte, hallgatta ki, tette őket értelmetlená, hanem ellenkezőleg, azokra vigyázott hogy illetéktelenek meg ne zavarják őket a fontos szervezés munkájukban.

Kerekes csendőr vigyáz állásban jelentette a főjegyző urnak és társainak, -hogy semmi hiba, -Nincs különös ujság, - A faluban minden csendes, a kocsa körül semmi gyanusat nem észlelt, senki itt nem leselkedett.

Jelentés megtétele után üdvözölte szeretettel gazdász komáját, és megnyugtatta, ha ferró lesz a kása Kürtösön majd é ds ott lesz azt meg fujni.

Az italaik elfogyasztása után most már az egész társaság mint akik jó végezték munkájukat elszéledtek, hogy a meg beszéltek azerint cselekrdjenek is. Utoljára maradt Szekeres gazda ur, Kerekes csendőr komájával aztán együtt mentek el kocsin Csombárdig. Kerekes csendőr most a kedveséhez ment, aki szintén valami hadi menyecske volt, -Szekeres most utközben mindent elmondott a komájának őszintén, nem titkulva hogy a mi emberünktől a niklai komcsitól nagyon kikapott.

Az őrsparancsnok meg ígérte neki hogy a közeli napokban kirándul Kürtös pusztára hogy bővebben meg ismerkedjen, illetve ismeretséget kösön a híres képésekkel.

Csombárdra érve, kocsiira pakolták az élelmet, amit mitőlünk szegény aratóktól poptak el. Aztán egymást hátba vergetve válltak el egymástól s mindegyik ment a kadvaséhez, Vörösér Csombárdra, míg a gazda vissza Jolánkára Cssecses Rozsihoz.

15-rész,
Kürtös püstai iparosok, A gépész kovács
és a bognár,

A pusztai kovács műhelye közvetlen az Osztopáni utcán volt. Egy régi tömött dűledező falu fassindellő épületben. Az épület egyik részében a kovács, a másik felében a bognár műhely. Az ismeretlenek is minden kérdés nélkül megtalálta őket a sok cseléd ház között, ha nem is csengett-bongott a kovács ülő. A pusztai műhelyek, illdeve az uradalmi műhelyek jelegzetességei ott voltak mindegyik előtt rendetlen szétszordottságában. A kovács műhely előtt, a rossz taligák, ekék, boronák, kibelezet vetőgép, elrozsdásodott fogu kerékkel lóhuzó gerele, és egyéb vas lim-lom, féleoldalra dült szekér stb. A faltövében a szén salag volt fölhalmozva. Bognár műhely környékén sem volt más a helyzet, csak azzal különbséggel, hogy ott ésszetört kecsikerek, szekér oldalak, sréglék, taligák, kecsirudak, nyújtók egyezőval ésszetört szekér és kecsikalkatrészek heverték össze-visszaságba. Egy depóban pedig gulya alakban rakva volt össze rakva a feldolgozásra a fa anyag. Köris, gyertyán, akác és nyírfa, kecsik aljának, kerék agynak, külőknak és rudaknak valók.

A két műhely mesterei, a kovács és bognár nem csak egy épület alatt dolgozott, hanem egy ház alatt is laktak, nem messze a műhelyektől. Nagy volt közöttük a barátság, ami nagyon ritkaság volt az uradalmi iparosok között. Külőleg a kovács és a bognárok körött. Ők leginkább legtöbb helyen marták egymást és árulkodtak egymásra mivel leginkább a munkájuk közös szokott lenni. De ezek nagyon meg becsülték egymást, teljes meg értébe és összefogásban dolgoztak együtt. Semmiféle nézeteltérés nem volt közöttük, ami nagy ritkaság volt az uradalmi emberek között.

Pedig az egyéniségük különböző volt. A gépész teljes életében városi ember volt, ott is született, a nézetei a politikai felfogása és a tapasztalatai is mások voltak mint a bognáré vagy másik cseléd embereké.

Most ismerjük meg a gépész kovácsot, akit a cselédség az ő sajátos titulusukban egységessen "Gépész urnak" szelítettak. Ötven év körűli magas szikár hajtott dereku őszfejú sors által nagyon megcibált ember volt?

Máberu előtt pár évvel üldözték el a hatóságok politikai nézetei miatt Budapestről. Ott dolgozott egy gépgyárban a külső váciúton, kint Angyalföldön, kint is lakott a prérin Tarnai mezőszőlés levé rezes hírdő Tripelisz nevű bérházban, feleségével és két gyermekével Dezsővel és Ilonkával. Dezső fia a négy elemi iskola elvégzése után felsőbb iskolákban szeretett volna tovább tanulni, Gépész mérnök akart lenni, de a körülmények nem engedték, csak két gimnáziumi osztályt tudott elvégezni, abba kellett neki hagyni a tanulást mert az édesapja nem bírta anyagiakkal, Mivel hogy a gép szerelmese volt, gépszerező tanoncoknak ment el egy Szent László uti kis mesterhez, Sok kinnal, bajjal szenvedéssel eltelt négy éves év után amikor felszabadult, az apja mellé került a gépgyárba mint segéd munkás, A mezgalmi élettel már gyermekkorában édesapja által ismerkedet meg, Itt munkorában az Ifjumunkás szervezet angyalföldi csoportjának titkára volt. Az apja mellett bent a gyárban, már aktívan résztvet a párt minden mezgalmában, Éles eszű, magát állandóan képző fiatal ember volt, Így hamar vezető ember lett az angyalföldi párt sejtbe, majd nem egyvonalba állt kint édesapjával, mivel hogy kint is dolgozott, Már jó bent volt a korszak, Az öreg gépész, az 1912-es Budapesti nagy sztrájk és tüntetés idején mint munkás vezér került összekötkezésbe a hatalommal, -Mint a többi sorstársainak, neki és a fiának is, a megveretéseket mellett a börtén jutott osztály részül, kint, kint is dolgozott, majd a börténbe került. Börténből való kiszabadulásuk után mind a kettőjüket el bocsajtották a gyárból, munkát nem kaptak sehél, a rendörség állandóan zaklatta őket, Végül is mint osztály ellenes izgatókat mind a kettőjüket ki tiltották a tévares területéről, Közben a lánya Ilonka férjhezment Csopelre Weiss Malfred gyárához közel lévő Csillag telepre, Dezső azokhoz költözött, Az új sógora ismeretsége folytán bekerült a gyárba, a dróthuzokhoz, később amikor meg ismerték szakképzettségét, mint gépszerező alkalmazták, Az öreg gépész aki mostmár csak a feleségével volt, egy somogyi katonai ismeretség és barátság folytán lekerültek Somogyba, Először a kaposvári MNR melomban lett segéd gépész, azonban a politikai elve miatt nem sokáig

maradhatott, Majd a Nagyabajomi Béha malomban volt gépész ennét is elűzték, aztán a Hatosi, majd a Segysárdi gazdaságokban dolgozott mint gépész Kovács, míg végül, a háberu alatt a Ringek kürtőpusztai bér gazdaságba került mint gépész Kovács, és itt volt a tanácsköztársaság bukásáig.

Cselédek nagyon meg szerették a mestér csendes halkszava embert, a feleségét is, mindannyian csak Gépész urnak hívták, ez volt szokás a cselédi életben, -feleségét meg asszonyoságnak, aki a puszták asszonyainak varró nője is volt. Másik, a rendes nevüket nem tudta a pusztán talán senki sem, Bogár mester, teljes életében pusztai ember volt, ott is született, mint juhász kezdte a cselédi életet. - Talán a pászterkodásánál fogva volt nagy hajlama a fafaragáshoz. Fiatallágában is mindent csinált ami csak a keze ügyébe került. - Télvíz idején amikor nem lehetett legeltetni a bogár műhelybe dolgozott, segített az akkori mesternek, s annyira elcsajjított a mesterséget hogy később már önállóan dolgozott.

Nem volt nálla különbb egy tanult mestersem bármelyik gazdaságban, mindent meg csinált ami csak fából volt. - Cselédség azonban csak Faragó Miskának hívta, mivel hogy köztük nevelkedett. Már jó bent volt a korbán, gyermeklágban ember volt. - Gépészsázel együtt dolgoztak már háberu alatt is és most a tanácsköztársaság idején itt a pusztán is.

Ezen a nap alkonyán az utolsó hörögte az egyen feltöltött fújtató a kornós kohó sarokban. Minden nyemáznál asztmás hörgés szerű zihálással ébresztette a kohóban a tüzet, amit kukorice csutkával kevert faszénnel tápláltak.

Mest nem a tüzet élesztette, hanem a salakot piszkálta ki a mester, mivel hogy a munkának vége volt. Az aratók is elmentek már az éjjeli szállásukra Miska bácsi, a faragó is letisztította a gyalapadját, összesöpörte szerte hullott fergácsot, lakatolta le a műhelye ajtaját. - Mindig együtt jártak munkába, és munka után haza, a cseléd házhoz.

Már ott álltak mind a ketten a lezárt műhelyek előtt, s induló félben voltak hazafelé csak éppen a régi szokást csinálták, -gépész cigarettára, míg a faragó pipájára gyújtott rá, valahogy ezt meg szokták hazafelé mindig

Most is azt tették, amikor nagy kevélen elnyargalt előttük a gazdaság vezető két kerékű futkosóján, A kedvesét is hozta magával, Pires bécsi kándés piresített arcú Rezió,

A két meglepődött ember között mekik, a fehérnép el is fogadta, -kegyesen belintett vissza, Gazda, ezekben csak oda nézett, valószínű azért hogy vajjon a két cseléd köszön neki, s nyargaltak tovább a Sós pusztá felé,

Amint a meglepetéstől magukhoz tértek, nem szoltak semmit csak mind a kettő nagyott köpött feléjük, Miska bécsi azonban nem hagyta sokáig szó nélkül a látottakat, az ő szokott humoros hangján megjegyezte rájuk:

-Hát ez a rendes kurafi hozzá megint a szajháját,, Nem sül ki a szemük most már éjjel-nappal együtt koslatnak, éppen úgy mind a kutyák,

-Mics az ilyen szemérmetleneknek már szégyelni valójuk, -Csak azt nem tudom megérteni, -felytatta a gépész, -hogy vannak olyan emberek akik ~~szégyen~~ szemmel hunynak az felett, hogy az asszonyuk mással cédálkodik, -Ezt nem a szegény gulásra mondom, aki már mics, hanem azokra akik könnyelműen veszik ezeket a dolgokat, Ez a szegény fehérnép is, -Ez nagyon sajnálom őket, ezek az erkölcs elesettjei, -azonban meg becsülhette volna magát ha özvegyen maradt is, más is maradt úgy, de azért nem vetik alá magukat minéjárt a legelső gyütt-mentek, -És még akadt volna neki is egy becsületos hozzávaló munkás ember kivel élhetne volna tisztességes családi életet, De így ténkre tette az egész jövőjét, -s egy munkás nyuló uradalmi jancsárnak lett a kapcsa rengya, Ezek mind azok, -Hó, de mi az? -Hallja szomszéd! A Sós pusztán pörülnek, -vagy verekesznek is?!

-Hallom én, -szólt a Faragó, -Gazdaság vezető ardit valakire,, meg is merem a bika hangjáról, -mondta tovább-de már csettog is valami! -Hát bizony szomszédom ott verekesnek,, Valakivel most tengelyt akasztott a kurafi! Csak jó látnak el a baját, akarki légyen is az, de én holtig magyáregelom a bátorságaért,

Amint haza értek-a cselédhez előtt már kiint voltak az asszonyok is? Kint az utmentén, s hallgatták a nagy paradét, ami nem olyan sokáig tartott,

Azon az után malyikem az imént kocszított a gazdaság vezető és vitte a

Gépész felhagyta a levelet s magában kezdte olvasni, de nem...

kedvesét-most örült vágatással hajszolta vissza felé a lovát de egye-
dül ült a kocsi, és még mindig ordította:

-Mégállj piszok kommunista iszem a véredből,.. Meg taritalak piszkos
csürhe Répség még beneteket kesztyűbe dudálni,-S nagy porfelhőt hagyva
magután el is tűnt esztepán felé az ut kanyarulatában, Akkor ment Csém
bárdra-annát pedig Hetesre jeletést tenai a történetekről,

Amint a puszták székés volt az illem esetekben a családság össze-
futott a gépész ház elé, azon tanakodtak, hogy vajon mi történhetett a
másik pusztában,

Megtudták hamarosan azt is,-Az öreg Radics béres felesége a Rezi né-
ni szaladt át gépészekhez, mivel hogy a Dezső fiuk levelét elhozta a Ko-
váci postáról, azt kézbesítette nekik, s mondotta el hogy mitörtént:

Egy fiatal ember mikiei arató megverte, s hogyan verte el a gazda urat,
Nem volt senki aki sajnálta, mindenki örült és nevetett a dölfés megcsu-
folt ember esetén,

Az asszonyok arra voltak kíváncsiak, hogy a Rezi néne kapot ki?-Az nem
kaphatott ki, mert be menekült a Valkó Birkásékhoz,- Mondotta az öreg-
béresné,

16-rész,
A két pusztai iparos család és
népeinek viszonyaik egymás hoz,

Kovács ház előtti tereferét, amit a pusztai esemény idézet elé az esti
harangszó vetett véget. Az iskola előtti falákon függő kis harangot
korgatta nagy jámboran Valkó János bácsi az öregjuhász, Amióta a fajszi
plébános felszentelte az iskola elé a harangot, ő annak a gondozója, Min-
den fizetés nélkül kondítja meg kora reggel, délben és késő sötét estéb-
ben is, Ő harangozta ki azokat serstársait akik őt megelőzve eltávoz-
tak ebből az árnyék világból,

Amig nem volt harang, addig a pusztai székések szerint egy fura akas-
tott ekevas kongása jelezte már kora hajnalban a munka kezdetét és ké-
sőbb este annak befejeztét, Amint most is meg kondult a kis harang a sok

Gépész felhívta a lovat a munkához kezdte olvasni, de nem...

csevetelő asszonyi nyelvek, amit néha egy-egy férfi körömködés is megfűszerezett, el hallgattak, sűrű kereszt vetések között mormolták az üdvözlőgymáriát. A férfiak is levették^a zásros kalapjuk vagy sapkájukat fedetlen fővel ballagtak mindegyik ahhoz a cselédházhoz amelyben laktak. Cselédek között nagy volt a vallás iránti tisztelet főleg kint a pusztákon, akár hogy mérgelődtek, vagy körömködtek is, de amiát meg kondult a haragszó bár hol is voltak azon minutában elcsendesedtek hogy akkor levet kalappal imátkezzanak.

Sokan még az istállókból, az állatok mellől most igyekeztek hazafelé hogy elfogyasszák szegényes vacserájukat, ami leginkább salátából, vagy paprikás krumpliból állott, ritkábban egy pohar tejből, hogy XXXX^azutá vissza térjenek aludni az istállóba. Cseléd ember, kocsis, vagy béres vagy bármilyen jószágokkal bántak azok leginkább éjjel is ott szoktak aludni, hogy másnap újult erővel folytassák a munkát ott ahol abba hagyták.

Ez mindenütt így ment a puszták világában.

A kovácsháznál is vacserához ült mind a két család, kovács és a bogár. Így nyári idészakban a ház pitvarában szoktak ki ülni, mindegyik a saját felére kitett ikszlábu asztal mellé ott ebédeztek vacseráltak amikor jó idő volt, vagyis tavasztól őszig. A két család elfért kényelmessé, mindegyik család csak másodmagával volt. Így ebéd és vacsora alatt szoktak egymással el beszélgetni az életükről, a családjuk eseményeiről, kappal, munka közben nem volt arra idő, mindegyik leginkább a mindnapi munkájukkal voltak el foglalva, úgy a férfiak, mint az asszonyok, Gépészek, a városi élet, a gyári munkások életének problémáját, ügyét baját az éltsanyaruságait mondták el. Faragóék, pedig a falusi de leginkább a pusztai élet sok változatát, mint a napi események gyakoriságát a annak gyarlóságát szoktak meg beszélni. Végül mikor összegezni szoktak a két munkásnép gyarló életét, nem találtak köztük különbséget. Most vacsora alatt is erről beszélgettek. A gazdatiszt esete annak cselekedetei szaporította most meg a szót. Faragó mondja most a gépészeknek, :

Gépész felhívta a levelet a kezébe kezdte olvasni, de nem...

-Hát édes szomszédom, úgy látszik ezeknek a basáknak még az új demokráciát a sem tud parancsolni, -mindig demokráciának nevezte a demokráciát, -Ezek továbbra is olyan kuttyák maradnak mint voltak azelőtt, -nem csak ugatnak, hanem harapnak is, Bali Miska kötötte meg a nyakkendőjüket, -akkor az volt az állami hóhér s ha valakire haragudtak leginkább ezt szokták mondani a falusi és a pusztai népek,

Gépezőné egy tál zöltségben főtt új krumplit tett az asztalra és zöld paprikát, Gépező nagyon szerette, nyáron az volt a legkedvesebb és izletesebb vacsorája és ivott rá egy bögre friss tejet szinte egészen jó értezte magát vacsora után, még a fáradtság is elmúlt tőle, Éppen a krumplit szelgette a tányerába nagy igyekezettel s ekközben válaszolt vissza:

- Igaza van szomszédom, hogy ezek nem csak ugatnak, hanem harapnak is, azonban ezt nem lehet az újrendszer rovására írni, Ezért csak egyedül saját magunkat okozhatjuk hogy beléjük engedünk harapni, élássa az a miklaj arató elvtársunk nem engedte magát meg harapni,...

-Hát dehogyan nem, -hiszen a gazda ütötte meg először szegényt, -szólt oda a Faragóné,

-Az igen, -mondja a gépező, -De látja szomszédasszony hogy mitörtént azután?,... Az vissza harapot-de még hogyan, -Amint hallotta, hiszen az imént mondták itt azok akik látták, -Csunyan bele mert az a gazda urba, Meg marta, amind mondják istemesen a gulyásbotjával az istállótól egészen az igákig,

-Ha beléjük megy a boronákba talán szétverte volna a nagy vörösbika fejét is a gögők,

-Nem tudom aztán az a szegény ember nem e törte össze magát a vasak között-amikor elesett, -Sajnálkozott a gépezőné, -Volt e valaki aki ki mosta a vérből?,...

-Nem a műhelynél történt szomszéd asszony, -mondja a begkár-hanem az istálló előtt az igazságon, -Azt mi is láttuk volna ha ott történik a dolog,

Gépező felhívta a... kezde elvenni, de nem...

Az mind egy fenne, - ott is vasak közé esett a szegény ember!,, Ja, azt mondja az öregbácsné a Rezi néni, - tyűh a kutyafáját erről jut eszembe édes aptya-hogy van levelünk, - azt hozta el akovácsi postárók, Dezső írta, mindjárt ki is hozom a szobából.

-Mehát te anyuk-azólt a gépész szelid dorgályó hangon, - csak beszélsz, arról meg egészen elfeledkező, - Már régen nem írt a kölök, de még a lány is, - nem tudom hogy mi van velük?,, Majd meg mesem a fejüket ha el gyűnek, vagy én megyek hozzájuk!,,

-Az eset miatt feledkeztem meg róla, mert annyian összegyűttek itt emberek is, asszonyok is, és mindent beszéltek hogy így volt-ugy volt, mire haza értetek én meg teljessen el feledkeztem róla, - de hová a kerségba is tettem azt a levelet?-zsörtőlödött a gépészné bent a szobában, - Ha végre meg van ide tettem a varrógépre, - Tessék olvasd el? Talán a Dezső majd ír felőlük valamit, a kis unokémról is, szeretnék tudni valamit.

Gépész smiat elvette a levelet, szemüvegét törölgetve jegyezte meg:

- Igazad van édesanyja, én is szeretnék valamit tudni a kis unokémról, Nem volna olyan körülményes az utazás, nem bannám ha elmennél hozzájuk pár napra, a kapálás elfogyott, most jobban rá érsz meg látogatni őket, A szomszéd asszonyt meg kérnék hogy nekem is főzse arra a párnapra amíg te odalennél pesten, Az állatekat magam is megondoznám, most én is jobban ráérek,

-Semmi akadályos nincs annak hogy a szomszéd asszony elutazzon ~~Dezső~~, -mondotta a Faragó né, - Ajószágoknak is gondjukat viselem, Csak menjen egész nyugodtan,

-Majd azt még meglátjuk-mondta a gépészné, -de inkább szmondó vagyok hogy menjél el te, és vigyél nekik egyet-mást, azt hiszem hogy elkél szegényeknek egy kis jó falusi harapni való,

-Ami azt illeti elmennék én is, most azonban teljessen lehetetlen, Aratás van, utána mindjárt takarolnak, szárazságvan, szakad a szin, törik a kerék és egyéb is, Ha inkább csak cséplés után nézem meg őket, -mondotta a gépész, - Jólvan-jó-szólt a gépészné, -most már olvasd azt a levelet Minden attól függ hogy mit ír a gyerek,

de nem sikerült

Gépész felhagyta a levelet a szobában kezdte olvasni, de nem...

anyira izgalomba hozta a levél tartalma, hogy önkéntelenül is ki kiv-
kozott beléle a szó:

-Hijays az anyját neki,- Ez már igen,.. Ide figyeljetek?-szomszédokat :
letegezete most izgalomban,- nagyon jóban voltak egymással, azonban nem
voltak tegezé viszonyban egymással, úgy a többi cselédekkel sem, úgy
minden tiszteletet meg adtak egymásnak a cselédeknek is, csak éppen
hogy nem tegeződtek, akkor nem is volt anyira divatás, Aztán így felj-
tatta: - Azt irgya a gyerek hogy Csepelen meg alakult az első vöréshad-
sereg, A gyári munkások lelkesülve siettek a kibentott vörös zászló k-
alá,....

-hát a gyárakban kidolgozik?,, -kérdezte a Faragó-Gépész erre a kér-
dés szóra csak hümmentet egyet, és nem adott rá választ, Csak annyit mon-
dott:- Hej az agyálát ha ott laknánk, én is köztük masézoznék, mind ti
zenkettőben, amikor a nagy tüntetés volt, Én vittem a szép piros selyen
zászlót, amit az agyalföldi asszonyok és lányok vartak ugye édes anyai
-kérdezte a gépész feleségétől csillogó szemekkel, -aztán felelt is az:
-Hát igen mi vartak nagybúszkémért nagyon szép volt-aztán majdnem
halotti szemfedő lett, amiben a te véred is beivodott, -nem is tudom
hogy miért a szép piros selyemből,

A gépész, szinte önkéntelenül is végig simított az arcán, ahol rendőr
kardvágta seb heg húzódott végig, Ezt meg látta a felesége is aztán
halkan folytatta:

-Öreg legény vagy te már a katona élethez édes aptya, megtörtm már tég
ged anyira az élet vihara, hogy nem bírnád már a nehéz katonai tisztan-
gett, amit a szegény katonáknak csipelni kell,, Ugye Mihály szomszéd?,,
Maga is azt tartja már hogy nem az öreglegényeknek való a katona élet,
hanem a fiataloknak?,,

-Már azért illemt ne mondjon édes szomszéd asszony, -mondotta huncut
mosolyal a faragó- szinte büszkén húzta ki a derekát s legényes mezdu
lattal sodorgatta a megderesedet lekonyult bajuszát a nevetve mondja
a gépésznek:

-De azért még mink is meg tudnánk markolni a jó öreg ~~markolhat tessé~~

mankliher tussát, és olyan deperáj rekumet tudnánk kivágni hogy minden jó képű fehérsépek rajtuk akada meg a szem-huncut mesellyal kasintátt a felesége felé,

Ezt a dícsokvést a Faragó né sem hagyta már szónéklül, nevetve mondja -Érezze meg az ember, hogy mitől döglök a bogár,- Reggel amikor főköll kelni, nyig-nyög, miat valami vén banya, amikor elvitték hadimunkára, akkor meg ezen sopánkodott,-hogy az Isten csak még egyszer segítse haza, Most meg olyan legénylett egyszerre hogy hó,-nevetet az asszony, de a többiek is, Ugye igazam van szomszéd asszony?-kérdezte a gépészét, Mesolyogva mondotta neki:- Bizony énis csak azt mondom, hogy nem a hatvan éves legényeknek való a katonai élet,-Maguk Mihály szomszéd az uram mal együtt maradjanak meg a faragó tőke, és a kovács ülő mellett s dolgozzanak... Ugy dolgozzanak hogy a vörös katonának, ami fiainknak, mi katonáinknak minél több jussen, és ne úgy éljenek mint az eddigi osztrák armádiába éltek-De azért most már fejezükbe ezt a vitát s olvassd a levelet, mert még úgy járunk hogy meg virad és még sem tudjuk hogy mit irt a fiam,

-Hó, jó olvasom!-hiszen magam is alig várom hogy megtudjam hogy mi van benne,-Csak azért még annyit szeretnék mondani,, ha úgy hozná a sors, hogy a mi ügyünk, már úgy értem ami most van alakulóban s annak védelmére fegyvert kellene fogni hát úgy magunknak hát meg tudnám úgy fogni és használni is a puskát mint bármelyik fiatal,

Most aztán neki is fogott a levél olvasásnak, s mindannyian azt figyelték:

"Drága Szüleim!

Arról értesítem őket, hogy énis katona vagyok, Így érzem hogy most nekem is itt a helyem s tudatában vagyok annak, hogy ezt a cselekedetemet maguk is helyeselni tudják, Habernak miatt nem lettem ehhez mert nekünk KKKKXKX ehhez semmi közünk nem volt, Nem volt ahhoz a rendszerhez sem, ahol csak belénk rugtak ha munkát és kenyeret kértünk, Émlékeznek még az 1912-re amikor a Budapest utcáin ami vérünk folyt, az édes apámé is, és még sok drága elvbársé,

Azt az öröm hírt is közlöm Kedveseim,

A régi pártmunkás érdemeimért a pártközpont ajánlatára s hadtest parancsnoksággal egyet értve zászlóalj komdszárnak neveztek ki, Egyszerrel úgy nevezet Lenin fiu vagyék az ujjonnan lalakult Csepel li vörös hadseregben,

Bőveben majd párnappulva otthon mondek el, amikor szabadságra megyek, Addig is sok szeretettel csokolja őket a Dezső fiuk?

Az öregkommunista gépész aki materialistának vélte magát, most mégis azt mondta: -Hála legyen Neked Istenem, hogy megérttem azt hogy a fiatal tanácsköztársaság katonája lett a fiam, még pedig az első katonája, Győztünk!,,, Nem volt hiába a harci,,, Most majd mi következünk kedves szomszédom!?,,,, Most majd eltűnnek a bikanyaku gazdatisztok, intézők, ispánok, gazdák, a gazdájukkal együtt,,, de eltűnnek a jegyző urak a főbírókkal és a csendőrökkel, mert a mi fiaink kezében a fegyver, és miénk a hatalom,,, Nem kell félnünk a holnaptól sem!,,,

Mindenki nagyon örült a híreknek, de a gépész nének balsejtelmei is voltak a jövővel kapcsolatban, Még pedig az, hogy,-ő úgy érzi, ennek nem lesz jó vége!,,, sajnos ez beis következett nem is nagyon sokára,

Az idő már jó éjjélre járt, a két család nyugodalmassal jó éjt kívánt egymásnak a pihenési terek,

17-rész,
Valkó János bácsi, az öreg juhász,
és-családja,

Szekeres gazdaság vezetése kedvese a Rezi amikor a két férfi verekedet Valkó juhászékhoz menekültek ijedtében, pedig őket nem bántotta senki, Gyuri még rásem nézet, Aléha életmódja miatt a másik családasszonyok megvetették, nem szívesen váltottak vele szót, nem igen álltak ki vele beszélgetni, Csak juhászékhoz szekott el menni, mivel hogy rokonok is voltak, János bácsi nagybátya volt,

Az öreg Valkó János elacsány tömzsi sűrűszemöldökű s egy nevezett ferencjóska oldalzakált viselő ember, régi pásztor dímasztina utolsó sarja, nyolc gyermeke volt, Ezek közül egysen követte az ési pásztor mesterséget, Őt fia közül a két legidősebbet a háboru emésztette el, az egyiket mindjárt kezdetben Sabácnál, a másikat Velhéninában, A harmadik fia aki az édes apja nevére hallgatott a vasúthoz ment pálya munkásnak később aztán a Győtapasztai megállóhoz került bakternak, Negyedik a Lajos gyerek az Osztepáni Talián uraságánál volt szobaltnas, Amiotta az urasági libériát magára vette nem igen járt haza kürtőspusztára meglátogatni a szüleit, Csak a kisebbik a Laci gyerek aki tizenhat éves volt

maradt meg az öregzüléivel, de nem juhászok miatt az apja, hanem kocsis volt a gazdaságban,

Lányai is mind férjnél voltak, Egyszem pászter embernél, s egyiksem lakott Kürtösön, mind egyik más-másik pusztán cselédeskedő emberek feleségei voltak és mind egyik szegény serben küzdöttek, sok gyermekeik voltak, szüleikkel egyik sem igen tudott törődni, mind hogy némelykor meg látogatták őket s akkor is valamit kérni voltak hozzájuk. Így csak az öregpászter harmadmagával élt a többi cselédek között a pusztában, Az öreg élete párjával Méri nével s a Lacigyerekkel,

Méri névit, a puszták népe a nagy vallásossága miatt "Olvasó Méri nének" hívták, Mert vasár és ünnepepeken a környék összes templomait járta, sokszor valamel falu templomából csak késő estefelé vetemedett haza, Otthon is, a pusztá asszonyaival s lányaival litániázott, vagy az olvasót mondták az iskolában, vagy valamelyik cseléd asszony szobájában,

Az öreg, amint már említettem a puszták harangozója volt, Laci azonban így vasárnapokon nem sok vizet zavart otthon, ahol csak addig volt amíg meg tisztálkodott, és evett, Azután már a cimborák között valamelyik is tállóban verték a lapot leginkább télen, huszonegyeztek, Tavasszal meg nyáron az iskola udvarában peckáztak, vagy harmonika és citera szóra táncoltak, Tulajdonképpen ottvan a puszták központja, Minden hónapban egyszer mise is szokott lenni az iskolában, a fajszi pap szokott udajárni misét mondani, és minden vasárnap délután ott litániáztak az asszonyok, míg a legények és a fiatal emberek ott peckáztak, kártyáztak, majd citera vagy harmonika szóra táncoltak, dalelték, Az idősöbbségek emberek a fák árnyékában háborus és katonai élményeiket, cselédi sorsukat mesélték el több változatban,

Később már belt is volt ott,

Máriánál soha nem szokta megdergályai Rozit a viselt dolgaiért, Jakab pártját fogta a szegény árva özvegynek s hívta így- amikor a pusztai asszonyok szapulták annak erkölcsöit, -Most is az olvasót szemezgette vacsora főzés közben amint meg látta az ijedt, minden izében remegő fehé

fehértépet, aki elmondotta hogy mitörtént a gazdával,
 Adtak neki vacsorát is, vacsora után még egy kis ideig náluk maradt,
 Az idő már jó későre járt amikor minden marasztalás ellenére haza inda-
 dult Jolánkára, ami nem is volt olyan közel,

18-rész,

Cseccses Rozi Jolánka pusztai
 lakásán a Szekeres gazdaság vezetése,

Rozi, alig ért ki a hazafelé vezető útra amikor két ismeretlen alak, két
 puskás ember ment el előtte. A gazdát beszéltek, nem a legszebb véle-
 nényt mondták róla. Az volt az ohajuk, bár találkoznának vele - legalább
 ki bélelnék a bőre alját jó öreg olajjal, vagyis meg sréteznék.
 Amint ezt a Rozi meghallotta egyszerre a hideg lelte, de a ferroság is
 el öntötte, nem is mert utánuk menni, neki vágott terenyiránt a gulyásház-
 nak. Amint hazaért azonnal bezárkozott és lefeküdt. Sokáig nem tudott el-
 aludni, annyira félt, csak henterget és fergeledett az ágyában már vir-
 radt amikor el aludt. Nagy zörgésre riadt fel. Rémületében szelni sem
 tudott, azt gondolta hogy a két puskás atyafi akar hozzá betörni. A gaz-
 dára nem is gondolt hogy az ment vissza. Nem számított arra hogy az esti
 események után az edemenjen, mikor az Csombárdra illetve Hatesre ment.
 Amikor az szelt, és megismerte a hangját akkor könyebült és nyugodott
 meg, kelt fel és nyitott neki ajtot.

A két kerekű fatkosó kecsi már a gulya akol előtt volt, a ló már nem
 volt a kecsi előtt. Be volt kötve az akolba, előtte lucerna volt a kifá-
 radt pára nem ette, inkább szomjas lehetett mert állandóan a kut felé ny-
 nyerítgetett. A kecsi hátulja tele volt pakolva élelmiszerral amit Csom-
 bádról hozott.

Rozi a felzörgetésének csak annyit tudott mondani izgalomban hogy:
 -Még gyűtt édes?,, Az, most elég megerván felelt vissza, -amint látod, igen
 Aztán így folytatta: -Kocsiról hergyálbe mindent, aztán készítsél valami
 jó reggelit, és most engem ne zavarjál, lefekszem nyugodni, majd nyelcóra
 gelé költsé föl!,,

Rozi csak belintott -nem szólt semmit, kiment a kecsihez elkezdte le-
 pakolni be a kenyha kemencéjére rakodt fel mindent. A gazda pedig mint
 aki ottholvan egyenesen bement a szobába s úgy

ruhástól végig feküdt a Rezi ágyán, csak a csizmáit húzta le. Nem aludt el a csendes szobában. Fekve, lehajtott szemmel erősen gondolkodott a történet lélegzetről, s rá döbbent arra, hogy ugyancsak most emberére akadt?! Kivel nem lehet úgy bánni mint ahogy ő szokott az emberekkel.

-Vajon ki, és miféle lehet ez a fiatal ember?..-gondolkodott rajta.

-Mészér meg engedte magát útjai, s mikor elé állt meghunyászkodva szinte alázatosan kérte őt, ..- Aztán-aztán, .. ütött mind a belendőre, mintha ezse nem lett volna, -hr meg-meg borzongatott ott az ágyon, -aztán szette tovább a rémesnél-rémesebb gondolatokat.

-Még ragondolni sem jó, mi történik akkor, ha nem tudok elmenekülni, Elhamerkodtam az ügyet, a hirtelenséggel én követtem el a hibát, Nem jó ismertem ki az embert?.., tette fel magában a kérdést?..

-Ugyancsak jó lesz vigyázni ezekkel!.., Jámber ábrázat mögött tigris van, vagy még ennél is vadabb, Ha ha nem akarek csufságban maradni ovatessan, kesztyűs kézzel kell velük bánni a kutya Uristanit, -káromkedta e el magát?..

-Csufságban?-Nem tudom hogy már nemebb avagyok?-tennap esti dolog miatt, A csalédség előtt bizonyára nagyot hanyatlott a tekintélyem- ha még egyáltalán van, ..?-s ha van még?.., kérdés hogy meg tudom e tartani, a milyen áron, és eszközzel?! Mi itt most a teendő?- merült fel benne a kérdések egész özöne.

-Ez bizony nagy gondot ad-gondolkodott tovább, - Nem olyan egyszerű ügy, mint a hogy a ~~XXXXXXXXXXXX~~ doktor Cing^{le} főjegyző ur Hetesen elgondolta, Még a csalédséggel valahogy el lehetne bánni, azok mindig a kezek között vannak, De ezekkel az idegen aratókkal nem!..-Nem is igen ajánlatos velük kikezdeni, mint a hogy a tények mutatják?..-és tovább merendézte magát:- Nem is tudom mit csináljak most?.., Hogyan beszéljek velük?-Mit mondjak nekik, hogy ki a bűnös az élelmezés miatt?.., Most nem tehetek, mint hogy ki megyek a tanyájukra és beszéljek velük, Nem lehet annyira feszíteni a hurot, mert az én szememet csapná még ki-hanem szépen úgy teszek mintha semmi nem történt volna közöttünk, még ha úgy adódik a helyzet becsanatot is kérek tőlük.

Tehát most a legfontosabb az, hogy némileg helyrehozzam azt amit a hirtelenességemmel elrontottam. - Hiába most nem lehet máskébb. - A rossz korszakomat majd szídek valakit én is...! Velük együtt káromkodom, - ez most így van. Most azt is meg teszem nekik hogy elmegyek az érdekükben a főtitész vagyis a mélyteséges gróf urhoz Hetesre... De még mennyire az érdekükben, hogy aztán ott mit mondek, az már az én dolgom lesz. De leg lényege az csupán, hogy az aratókkal rohadba jöjjön a szénám. Az anyjuk bugrisistenit, Csak ne ez a világ volna. - komámmal meg tanítanám az egész bagáziát kesztyűbe dudálni. - A csendér komájára gondolt, - aztán idegességében tovább szötte mostmár a bosszu terveit a gulyásház szobájában a Csacsos Rozi ágyában.

De még most jó lesz vigyázni amíg ez az idő tart, be adni a derekat legalábbis rugalmas látszatra csak. A mélyteséges gróf urat, meg a főjegyzőt is hegyibük herkelem. Gyűjjenek ki, és győződjenek meg arról hogy nem gyerek játék az én munkám.

Aztán majd nagyobb lesz a dicsőségem ha ezek a piszek világnak vége lesz!... Aztán majd én gyűvök, - szinte nagy kéjjel markolászta a levegőt, mintha máris fojtogatna valakit.

Az ebbéli munkájából az ajtó nyílása térítette a valeságba, amiatt a Rozi belépett a szobába, aki ezidőközben végzet a pakolással és a reggelit is meg csinálta, éppen fölakarta keltetni hogy egyék, de amint látta hogy ébren van a levegőt markolászása miatt tudta hogy valakivel viaskodik gondolatban, nagyon is ismerte már a szokásait, azért igyekezett neki, mért azért is, hogy elmondhassa hogy mit látott az éjszaka, amikor hazafelé jött a pusztából.

-Hát van Istene, hogy nem zárja magára az ajtót, csak úgy belehet gyünni. - Mért zárnám?! kitől féljek?... - Csak eddig tudta mondani, mert a Rozi már a szavába vágott, s folytatta: - Amikor két dezertor cséretöltött puskával keresi az egész határszám, A pamuki utig nyomon követtem őket az éjjel észrevétlenül. Állandosan magát beszélték hogy-igy-meg úgy meg tömik a bőrcsizmájukat olommal, ha meg találják. A hideg is kirázott féltembe amiatt ezeket ki hallgattam. Nagy szerencse hogy utjártában nem találkoztak velük.

mert kitadja hogy még mi is történt volna magával, Mindenre képesek
ezek az elszánt emberek, még egyen is lütkélt volna, minden kitélik most
tőlük, -Gazda kámulva Rézet a Rezira, -az csak folytatta a mondekáját,-

-Nem tanácsos most még az ablakhoz közel meleysem mert hátha ott is be
lúnek?,, Szekeres, a volt ispán leugrott az ágyról- azt hiszem hogy a
nagy rémületében el kéremkedte magát:

-Világos nappal?,, Az anyád istenit lúnek bel,, Aztán kirül beszélsz
te nagy szajha?,, Mond mári!,, -ordította,

-Hogy kikerül?- A drága aratófírel, akit kigyelmed megütött, az meg végig
verte magát a cselédség előtt az egész pusztán, -Nem tudta tovább mon-
dani, mert a másik pillanatban hatalmas kéz fogta be a száját, a másik
kéz meg ütésre emelkedik, s dühösen szúrta ki a szót fogai közül:

-Csönd!,, te szajha! Erről egyik szót sem, mert meg fojtalak ebben a
percben, Meg értetted?,, -szinte csikorgatott dühében,

Rozi, kicsavarodott a keze közül, nagyon erős fehérnép volt úgy látszó
nem egy könnyen ijedt meg az ispántól, illetve a gazdaság vezetőtlük
szembeszállt vele, a megalázó szavaktól szinte szikrázat az ő szemei is
sírással küzködve kibált vissza mindent:

-Szóval én szajha vagyok magának, akkor is mikor mással van a bajja a
s akkor is amikor jó kedve van, minden szeszélének és kivágásának ele-
get teszek, és képes arra hogy megverjen, megfolytással fenyeget,
-Hát idefigyeljen Ispán Ur!-Mondta a sírással küzködve:- Igaza van,
Én szajha vagyok, Eddig bücsülettel csak a maga szajhája voltam, mert
kényszerített, Meg is becsültem magamat mellette, mert meg fizette, ezért
minden ember előtt oda is a becsületem, most csak azt mon-
dom magának hogy hagyja abba ezt a szót, mert nem bírom tovább, lehet
hogy ezt a mecsket csak a gulya kutjának a vize mossa le rólam, s többet
egy ilyen gyáva kukacnak mint maga, nem leszek kapca rongya, mert csak
azokkal szemben férfi, akik félnek tőle, meg velem tud durva lenni, Hát
akkor is legyen férfi, amikor ki kiáltom mindekiének, hogy itt
lapul nálam az/án szobámba, és szálljon szembe a két puskással is ha
van férfias bátorsága,

KE

Az ablakhoz ugrott káltani akart a ház mellett elterülő gabona földön mozgó és dolgozó aratóknak. Szekeres erre nagyon megijedt elkapta és átölelte a szerencsétlen sűrű fehérnépet, s egy könyörgöttakkk neká: -Ma ne bomoly Rezikám?,,, Ne ríj?,,, hiszem én szeretlek téged, Soha nem voltam hozzád geromba, mint éppen most, - azt meg értheted te is hogy az ilyen esetek nagyon felizgatják a te dörmögő medvédet, Laded hogy most is mit hoztam neked, Mégha lenne feleségem vagy családom, még azoknak sem pakolnék ennyit össze hogy talba van vele a kenyér, és még az anyád hasában se volt olyan jó máder mint itt énnelletten, - És miért ez minden? - gondolhated hogy csak azért,,, mert csak téged szeretlek, s azt hiszem hogy ezt már jó néhányszor beis bizonyítottam, s jóindulata tetteimmel,

Rezi amint mostmár ezeket a szavakat halletta, s ujából meg látta az ajándékot a kenyében, azonnal elment minden sértődöttség, mint egy dornból macska ült bele a gazda ölébe csokolgatta, majd szépkettesben az a asztalhoz ültek és szent lett a béke aztán bőségessen meg reggeliztek, Utána elcsötétítették az ablakokat, mivel az éjszaka nem aludtak, mintha azelőtt semmi nem történt volna közöttük úgy mentek el aludni,

19-rész,

Hogyan határozott az arató banda,
kint a tanyán,

A felkelésnapnak csak az előhírnöke bíberpiros hajnal mutatkozott még a keleti égélja északi sarkában, Jegenye nyárfák lombjaik alatt, hosszán elnyoló nádfedeles utmenti akolban már élénk a mozgás az aratók között, némelik rosszalvó ember már felkelt, főnt járkált a fekhely között, vagy kint a szabadban az épület előtt, Már volt olyan nyugtalan véru is, aki a kaszáját kalapálta egy elfekvő nyárfa röngebe vert kalapáló ülő, Csak mi gyerekek, és lányok meseragtunk még álmosan a fekhely lyünkön, s még jobban betakaroztunk a röngyaifunkba, rossz katoná köpenyek vagy pekrecekben, Lányoknak és menyecskeknek nagy kendő vagy ehhez hasonló ruhadarab volt a takarójuk, S egypár idősebb vagy mindég ráéré ember pipára gyujtva, vagy bagózva hantarget a fekhelyén,

Pitykes/ Jóska/ Bácsai is vissza érkezett már Bukagátról, s némelyik ember viccelve kérdezte meg tőle- hogy még egy darabban találta e vagy hagyta még a Julis, már mint a várandós feleségét,

Csak a három arató társunkról, a két Gyuriról meg a Jóskáról egészen semmi hír,- Most meg ez adott a szóbeszédre ekett, Az egyik ember ezt mondott míg a másik mást gondolt, mint a hogy ilyen esetekben ahogy sok embervan lenni szokott, Még azt is mondták, hogy a Gyuri mérgében elment a gazda után hogy kivégezze, persze minden alapot nélkülöztek ezek a mondások illetve a beszédek, s hogy a másik két puskás meg bizonyára a vörösrők fogták el, s elhajtották Hetesre az őrre vagy egyenesen a kapesi börténbe vitték őket, és már a statárium bizonyára el is döntötte az életük sorsát,.. A sötétben képzelődőknek ez volt a véleményük,

Valeságot, hogy mi van velük senki nem tudta, csak azt hogy azok nincsenek itt,..- Azek pedig jó ízűen aludtak mind a hárman, Kettőn kint a tarlón kepeserben Pukó Gyuri pedig a puszta istállóban dült le a kandiba ahol a Kerzse Pali bácsi levei voltak,

A nap felkeltevel mi gyerekek is feltápáskodtunk nagy álmissan, nem csak mostmár a járás- kelés miatt nem tudtunk aludni, de a kepeseknél már itt volt a felkelési idő is, Nagyon hűvös reggel volt akkor, Konyha körüli katlanok tűzköré telepedtünk le ahogy a nagy gémés kut válujában meg mosakodtunk mert akkor még jobban fáztunk, Az emberek is mellett sündörögtek a konyhai tűzkörül, Azon vitatkoztak most, hogy mitévöl legyenek, arasanak e a rossz éllemezéssel is vagy szbrájkoljanak, mind addig, amíg a szerződésben feltüntetett minden javadalmozást meg nem adják

Az aratógazda leginkább azon volt hogy menjünk a munka helyre, illetve a tarlóra és arasunk addig amíg ő újra nem intézkedik, Most elmegy Csoknyába a nagy raktárhoz és utána néz a delegnak hogy mivan itt?,.. he ott nem tud intézkedni, akkor elmegy Hetesre a főintéző gróf urhoz s ha máskébb nem megy szépen az anyjuk hátszenecségét,-mondotta- akkor még az asztalt is földönti előtte,

Iz arató banda két részre szakadt, Mérsékeltebb természetű emberek Jóska bácsi tanácsát tartották helyesnek, Az aratás mellett döntöttek, A szem is pergett már a búzából, S minden szem gabona veszteség, Ez inséges időszekban, Nemcsak nekünk az aratóknak lesz ebből kárunk, hanem az országnak is.

Most vigyázni kell hogy a gabona ne vesszen kárba, mert ez is gyengíti a munkások államát. Igy vélekedtek a higgadtabb és a józanabb gondolkosású aratók. De nem így a ferrőbbfejűek. Sztrájkolni kell! Meg kell nekik mutatni hogy tovább nem kukoricázhatnak velünk ugy a hogy akarnak. ha veszítünk is el gabonát! Azt még helyre hozhatjuk potelhatjuk majd, s most ha engedünk! - akkor veszítettünk! Nekünk is van szavunk most, ha az nem használ, akkor öklünk is van. Ha kötelességünk van, akkor jöguak is! Ezeknek is igazuk volt.

Végeredményben azért meg egyeztek abban, hogy kimegyünk a tarlóra s addig aratunk amig a Jóska bácsi eljár az ügyben. Ha a szerződésben kötelezett élelmezést meg kapjuk aratunk tovább, ha nem akkor letegyük a kaszákat. Igy döntöttek most az emberek. Igaz hogy a három tehetséges szóvivő nem volt körtünk, s amint a döntés megtörtént az ereté gazda két embert hagyot a konyhán a Vancsa Sándert és Hatos Lázit, hogy szedjenek ismét új krumplit a konyhára, hogy Wízvári Mari néni tudjon főzni seba-borsba krumpli levest, az olyan féle eledel volt amit mi szegény emberek nagyon jó ismertünk, mert nem készült másból mint, viz, krumpli, és só és paprika s egy kis bors, fűszerezte meg. Második ételnek paprikás krumplit főzött a bandának.

A gazdaság által küldött élelemhez nem nyult senki sem. A rossz szaga miatt még a konyha környékéről is el vittük egy félre eső árnyékos helyre. Ott már a legyek és férgék milliárdjai lakmározhatták kedvükre.

Mi is meg früstököltünk a velünk hozott szegényes hazainkból, itt is volt már a legszebb ideje. A vitatkozás miatt alatt nagyon feljött már a nap, már nagyon égetően lévelte a sugarait a földre. Rendes körülmények között erre az időre a kepek el is fáradnak a munkába. Mi meg

csak most ~~most~~ indultunk ki früstök után a tarlóra aratni, anélkül hogy...

-2e-rész,

Szekeres gazdaság vezető a tanyán megígéri hogy mindent elintéz a bandának hogy az élelmezés rendbe jöjjön?

Már utón voltunk a tarló felé amikor a pusztá felé nagy rehogással nyargalt elő a Szekeres gazdaság vezető a két kerékű kecsiján, Amint hozzánk ért, megállt mi is megálltunk, kíváncsiak voltunk hogy mit akar a híres gazdasági meg bizett?...

Nagy kalap lendítéssel, barátságos meselygés arcal köszöntött bennünket, mintha mise történt volna kérdezte meg tőlünk:

-Ma emberek, - hogy telt el az éjszaka? - hogy aludtak a szállás helyen Sajnos még egyelőre más helyet nem tudott a gazdaság biztosítani, Talán majd a jévében másképpen lesz, - Mondják kérem az aratógazda merre van?

Pitykes Jóska bácsi még a konyha körül intézkedett mikor meg hallotta a hangját, - azonnal odajött s ő válaszolt:

-Jóreggelt Gazdaság vezető elvtárs!, - aztán mindjárt rátért az aratók bajjára:

-Nekünk most nem a szállással van a bajunk, Hsbár, ami azt is illeti, nem emberi, mikor úgy heverünk a szalmában mint az állatok hevernek az allemba, Azzal azonban tisztába vagyunk hogy egyik napról a másikra nem lehet megváltoztatni mindent ami nem emberi, - de most nem is erről van szó...

-Hanem az élelmezésről ugye?... - Sietett kié egészíteni a szót a gazda - Hát éppen azért is gyöttem ki hogy meg nézzem és tudjam meg hogy mi is van itt azzal a keszttal, - Mit küldtek ki azok a marhák Csembárdról! Így igyekezett másra terelni a disznóságot, amiben csak neki volt a legnagyobb része,

-Gyűjjen, és nézze meg!..., Micsoda dögnek valót hoztak ide!,..., Mielőtt érte?... A szegény dolgozó embereknek, - mondotta mindjobban a méregre gerjedő aratógazda,

Mi egy csoportban voltunk és hallgatuk őket, az emberek valójában...

emberek valukon kaszávak köréjük sereglettek, azok most nem szoltak semmit, csak várták hogy most mi lesz, mit mond a Szekeres az aratógazdának, ha durváskodik akkor majd elintézik. Nem gorbáskodott, sőt nagyon mellesként huzott a beszédében. Aztán az aratógazda nekünk szólt:

-Emberk, menyetek a dolegra-ki Jolánkára a rozshöz ahun abba hagytuk. Továbbit a Törzsökös Pali bácsinak mondta: - Pali! - Fenyatek kötelet kaszaerőnként legalább huszköröszöt, aztán vágjátok a rozsept, csak vigyázzatok hogy rendesen menjen a munka. Majdha elintézem a dolegokat, én is utánatok megyek!,, - Menyetek Pali,,?

-Ugy,-ugy. Emberek csak menjenek dolgozni,-mondta a gazdaság vezető is, aztán az aratógazdának mondja: - Nem nézte a búzát a kovácsháznál? Tegnap jártam arra. Teljessan érett, sőt már hullik is a szem, ami nem csak a gazdaságnak, hanem maguknak az aratóknak is vesztesége és kára!

-Néztük mink is,-ugy beszéltek meg a bandával, ha Jolánkánál le végézzük rozsept, azután vágjuk a kovácsházi búzát,-mondotta az aratógazda.

Az elsőkaszás Törzsökös Pali bácsi meg is indult velünk a munkára. Már a banda eleje jókintjárt a pusztára vezető úton, de még jó néhányan ott voltunk a tanyánál, szerettük volna végig hallgatni hogy mit intéznek el egymás között, de a Szekeres megint rájuk szólt.

-Csak menjenek nyugodtan dolgozni, mindent elintézzük rendesen Pitykes sal, nem lesz semmi panaszuk!,,.

-Csak ne ugy, mindehogy Pukké Gyurival intézte el az elvtárs ur!,~~akkor~~

-Kiállította neki a Rinya Pali miklai kőte legény,,. -Hogy-hogy is,-hát igen,,. Egy fatális tévedés, izé,,.hát,,.egy félre értés az egész történetnek tudni Kedves Pitykes elvtárs!- Ijedten dadogta a gazda,- Nagyon sajnálom az esetet,- hát izé, én kész vagyok becsánatot,- csak eddig tudta mondani mert egy ujjabb kiállítás hallatszetek most:

- Mert ha megint ugy akarja elintézni az ügyet mind a hogy intézte? akkor ^{hogy}sten ugysegéjjen ezzel a kaszával le beretfálem a vörös fejét nyakárol- meg ki lugalem a bérét, a hétszencségét,- Ezt meg a Némeht Jancsi káltotta neki, és ~~XXXXXXXXXX~~ vésszesen villogtatta feléje a vállán lévő kaszáját,

Erre aztán olyan zűnjengés keletkezett közöttünk, mert mindenki kiabált most- Még az előbb elmentek is megálltak, majd szállingoztak visszafelé, azt hitték hogy megint verkedés van, olyan nagy volt a lárma. Már az aratógazda szőlt ránk mérgessen, - Menyetek dolgozni az anyatok minden ségét!... Hennyűnk mink is uram!-mert ha itt cserrefárézzunk nem lesz semmi a mi dolgunkból sem!... Pedig az idő sürget a kalászból pörög ki a szem? Szekeres gazda ur kocsiján ülve lassu lépésben, Jóska bácsi mellette lépkedve fogta a kocsis sárfogóját úgy beszélt a kocsis ülőhöz,

-Ez meg úgy van ~~HEHEHE~~ uram,-urazta most már, nem szőlitotta elvtársnak mint először, aztán így folytatta: - Amint tapasztalta is, most már nem lehet velünk úgy bánni, mint ahogy azt maguk meg szőkták. Sajnos eddig nem szőltunk-nem szőlhattunk még akkor sem ha tiportak beannüket, Csak nyőgtünk és gyáván túrtunk a végtelenségig,-most azonban más a helyzet azt hiszem hogy tapasztalta az este, hogy ezek vége, Remélyjük hogy ők most már örökre,-Es én csak ezen csodálkozom?-folytatta Jóska bácsi,- hogy maga így megszőta azzal a fiatal emberrel,-nem egy urnak döntötte ki a belét,-lőditotta a gazdának,-Azért űlt háberu előtt egypár évet,-gunyossan hunyorgott a megszőppent kocsis ülőre, aztán folytatta: 2- Háberu alatt meg ithum vőtt, aztán kimiskáralta a Börzsőnyi uraság intézőjét,- alatkömosan és sunyi szemekkel figyelte a kalapja alól a hátát, Alig bírta magában elfojtani a kitörni készülő nevetést, emint m meg látta a megréműlt s minden ízében remegő embert?-Gyáva gerinctelen senki emberek ezek, ha nem tudják a hatalmat a hátuk mögött-gondolta magában,

Amint a konyhához értek-Vizvári Mari néni, a banda szakácsnéja fogadta őket csipőre tett kézzel, nem a legjobb hangulatban,-Már ez a hangulat nem az aratógazdának szőlt, hiszen azzal már elvőlt intézve minden, A gazdaság vezetője felé nyilvánult ki természetesen asszonyi furfanggal, hogy a lányomnak szőlek, de a vőm vegye észre magát, Mari néni Jóska bácsira támadt, az ő meg szőket moderával:

-Na, talán meghivtad az eltárs urat sőba-hersba paprikás krumplira? Majd tessék rá neki egy kis kukacos dőghust...!Csak tessék ~~szőmegni~~

ez maguknak a delegáltaknak való, és nem a szegény aratóknak akik a hátukon huzzák a ferré napot és szédelegnek az ehösségtü. A gróf főintéző elvtárs urat is elhivhattad volna, -had traktálnám meg őt is a bűdös kukacos döghusból. Legalább meg enné őket a radar rosszabb, Bülné ki a szemük azoknak a kötélre valóknak, hogy így bánnak el a szegény néppel. -Hát tagya elvtárs Uri-mondta tovább a Mari néni. -Még a kutyák nak sem költött amit küdtek-ott van a fa alblatt, hanem mesziről ugatják. Amind tennap délután az öreg Valkó erre járt a birka falkájával, szépen legelt a nyáj, smint meg csapta őket a dögedelmes szag, ahányan voltak annyi felé szaladtak a pulikutyával együtt.

Szegény ember megérta összeterelni a jószágait, nem is maradtak itt, hanem a tulajdonra terelődtek, a kutya is a hátulját fordítva ugatott, úgy rugta a földet errefelé. - Így van ez elvtárs ur! A kutya is megveszettél. És maguk ezzel akarják most meg elveszítani a szegény népet, ami a háborúból meg maradt. Nem volt elég még az uraknak hogy mennyit emésztettek el? -köztük az én páromat is?!,...

-Ha jóvan Mari!... -Allította meg a nagy szőráradatban a szakácsnét meg kérlette is, az aratógazda. -Most majd máskébb lesz minden, Azért gyűtt ki az elvtárs.

Az is közbeKXXIX szólt most, nyugtató szavakat mondott a szakács nének

-Nyugodtan legyen Galamben, ma ebédre már friss disznó husból főz gulyást, és pörköltet a népének. -Adigra a krumplit készítsék el ha kicsit késén lesz is mire visszagyűvünk, Most az aratógazda el jön velem Csombárdra, és máris hozzuk a friss disznó húst, zsírt, és lisztet, ha szerencsénk lesz, talán még bort is.

-hát már igazán ideje lesz, -mondozta a Mari néni, -ha már komolyan neki látnak a dolognak és megadják a népnek azt amit a szerződésben ígértek.

-Mindem meg lesz édes angyalom!... Ezt most én ígérem magának, -rákacsintott a szakácsnéra, Mari néni nem volt idős asszony, szemre való jó jó kondícióban lévő özvegy paraszt menyecske volt, Fekete fejkendő viselt, még a Belgrádnál elesett urát gyászolta,

A pervezhajlamu ember gusztálva szemlélte a jó alakú asszonyt, mehé-
vesközette meztelenre szadista tekintetével a pillanatok alatt hatá-
rezta el magában, hogy magaéva teszi az özvegyet. Azért is kedveske-
det neki,

Nem sokáig gondolkodott ezen, mert biztosra is vette az el határozá-
sát hogy az sikerülni fog neki, -pedig magyet tévedet, mert a Mari néni
nem az a fajta nészemély volt, özvegyen is nagyon meg becsülte magát,
Semmi olyasmi hír nem volt rá, hogy arra lehetett volna következtetni,
hogy most a gazdaság vezetésével ésszesedje magát. Aki most már sürgősen
szólt az aratógazdának:

-Ha gyerünk,,,! Üljön föl a kecsira Pitykés elvtárs,,, siessünk Csom-
bárdra hogy idejében vissza érjünk a bussal, hogy a fiatal asszony tud-
jon jó ebédet főzni a népének, amire én is eljövök ha meg engedi a szép
menyecske, -s mint valami varangy béka úgy pislogott fekéje, -az meg fog
hegyről válaszolt vissza,

-Csak siessenek vissza hogy főzni tudjak valamiből,,, S én miattam itt
lehet az elvtárs ur, csak a Pukkó Gyuritól kérdezze meg hogy ide engedi
e? -Nem e fejtja magába a jó gulást meg a pörkültet? - nyelvelt vissza,

-Hijjnye az Istait, de élesnyevű fehérnép,,, De, kiaz a Pukkó gyuri akit
ezek állandóan emlegetnek? -kérdezte a mellette ülő Jóska bácsitól, amint
nyargaltak most már Csombárdra,

-Ki az a Gyuri?,,, Kérdezi a Gazdaságvezető Ur, -hát az, akivel maga ve-
rekedet, vagyis aki magát meg verte a majerba, -mondta neki gunyes har-
gon

-21-rész,

Ujra kint a tarlón, Találkozás a Pukkó gyurival,
az istállónál, Csurmék Gyurival és a Csóka Jóskaival
kint a tarlón, Tétlegességig fajuló vita magával a
főintéző gróf Somssich László és dr Cinege Arthur
volt főjegyzővel, Most tudtuk meg, hogy ezek kicsodák?

Az arató banda amint a szálláshelyükről eljöttünk a gazdaság vezetést
és az aratógazdát otthagytuk amint készülődtek Csombárdra, Törzsökös
Pali bácsival az első kaszással bandukeltünk kifelé a tarlóra, Az embe-
rek mindehogy ~~ikkek~~ ilyenkor szokás, egész uton politizáltak,

Most sem volt más, a meg beszélendő téma mint a lezajlott események, Mi gyerekek háttul bandukoltunk nagy dévajkedással, nétszévák, mint ahogy ilyenkor szokás volt, a nagy bandának-kimenni a tarlóra, Amint a pusztára értünk a Pukké Gyuri már várt bennünket, Nevetett amikor hozzánk értünk, Mi is örültünk neki, hogy nem történt komolyabb baja az egy ütésen kívül amit a gazdától kapott, és csak a lábát horzsolta meg a szegesboroná amind vagtába bele ment amint verekedtek, s egy helyen felszakadt az arca is amint elesett a gazdasági szerszámok között, Nevetve mesélte el nekünk azután a dolgot,

Mi egyhangúan azt mondtuk, hogy nagyon jól tette, de a pali bácsi az ő fontoskodó ábrázatával nem helyeselte, azt mondotta:

-Nem szabad édes Öcsém hőrcsökésnek lenni, azzal nem érünk el semmit csak rogtunk a dolgunkon, illedelmes alázattal sok mindent el tudunk érni.

-Éppen ez az Palibátyám! -hogy pont azzal nem értem el semmit, Az illedelmes, alázatos kérés mellett amit én mondtam a gazdaság vezetőnek még meg is uramoztam ökelmét és az eredmény az volt hogy meg ütött,,. Aztán engem sem a golya költött, hanem az édesanyám hozott a világra és nagyon kösérvessem nevelt, amikor azt leszajházta akkor fogott el leginkább az indulat és futott el a szentantel tüze,- hátha maga az uristen lett volna a gazda-annak is meg téptem volna a szakálát!,,.

-Jól tette,,. Jól tette,,. a kurva anyját neki,-mondták a többi emberek is,-főleg a miklások,- Pali még azt is el szívelte volna ha a szájába sz,,.nak,-heccelték a hedóshátisk,

-Hát azt már nem, szannya stent,-az i betűt mindig el hagyta ha káromkodott,- Én is meg tiportam volna, ha így volt,,. Akkor nagyon jól van amit tettél édes Öcsém!

-Jó hát,-mert ma reggel már a Kerzse Pali el is ment kecsival felvételezni a gazdaság-vezető parancsára Csembárdra,

Azután mi mondtuk el a Gyuriának hogy ~~AKK~~ a gazda ott volt a konyhánál és nagyon jó ~~KKKK~~ ember lett belőle, és mindent megígért még bocsánatot is kért, ^{Artema} Pitykossal el is mentek az ügyeket elintézni,

Amint így beszélgettünk ki is értünk a tarlóra, s amint le pakoltunk az utmenti fasorban, ami közvetlen a gabona föld mellett húzódott el, a szélső kepesorban amit az előző nap arattunk Gyarkóra és a Jéskára találtunk rá. Mint a mormoták úgy aludtak mind a ketten, pedig már igen tüzelte a nap, még a fák hűsében is nagyon meleg volt. A hosszú éjjeli zarámbulásban nagyon elfáradtak, mert alig tudtuk őket felkeltetni, azután megértünk nevetni, amint elmondották az éjjeli kalandjukat ami az erdőben zajlott le, mennyit koborogtak-majd a sikertelen vadászatauktól, és hogyan kerültek ennél vissza ide a tarlóra. Amyira elváltak fáradva, hogy már nem tudtak bemenni a szállásra hanem kint aludtak, mivel még hogy ugyis tudták a munkát újból ott kezdjük ahol abban hagytuk.

Azután álltunk neki a kötélfontásnak, Szorgalmassan kellett tekerünk a levágott gabonából hogy ki legyen a meg parancsolt kötél mennyiség, amibe bele kössük az ~~XXXXXXXX~~ aznap aratott kévét.

Amint végeztünk a kötélfontással, azonnal neki álltunk az aratásnak, Az első napi beosztás szerint álltunk neki, Most már mindegyik kaszás tudta a helyét-hogy hányadiknak kell neki ~~XXXXXXXX~~ állani a rendbe. Itt nem is volt hiba mindegyik tudta hol a helye. Szépen egymás után ritmusos karlendítéssel vágták is a rendeket. Fürgé markoszedék egymás után rakták le a markokat, mi meg köték gyorsmozdulatokkal egymás után kötöttük be a kévét.

Már a negyedik hosszú rendvége felé jártunk, úgy tizenegy óra lehetett az idő-igen nagy volt a hőség amikor a csembardi utfelől meg láttuk közeledni a Pali bácsi kocsját. Az aratógazda Pitykos Jóska bácsi is rajta ült.

Amint ki értünk a rendből, ők is odaértek a földszélén lévő akácfa hűsét adó árnyéka alá. Meg álltak és vártak és vártak bennünket amíg mi is vissza értünk az újrendhez. Már messziről nevettek, s nagy örömmel mondták hogy minden meg van bőségesebben, még bor is, meg dohány és cigaretta is.

Egy hektár azaz száz liter bort kaptunk két hordóban. Most azon tanakodtak az emberek, hogy mikor esszák szét, főleg a bort, mert volt olyan

is, aki mindjárt akart inni, de azért úgy határoztak hogy csak délben ebéd után lesz belőle valami, ha már jóllaktunk. A cigaretát és a dohányt majd csak a tanyán, vacsora után.

Az egyik hordóért is emelték a kocsiról a csorda kutház viték, ahol volt egy nagy beton vízátjáró hárdó abba emelték bele és hideg vizet merítettek rá hogy jó lehüljön délig, vagy mire meg lesz az ebéd. Sokan nem vártuk olyan mehezzen az ebéd időt mint akkor azon a napon. Jó két óráfelé járt az eső, amikor megkaptuk. Addig mindig arattunk, még a déli nagy forróságban is. Az volt a tervünk hogy majd utána pihenünk nagyot. Pedig nagyon fáradtak voltak és pilledtek voltunk főleg a délkidő forró naptüzeiben, de azért csak dolgoztunk kitartóan a amit meg láttuk az ebédhez köcsit egyszerre fel vidult az egész társaság, s ott hagytuk a rendet, aminek a közepe táján haladtunk-siettünk ki a rendvégehez a fák hűs árnyéka alá ahol már le is pakolták a nagy katonai kondérekben hozott finoman illatozó gulyás levest, szinte a nyálunk is csurgott amint hozzánk ért az illata. Egy igen nagy lábasban pedig jó paprikás zsíros kifőtt krumplis tészta, amit az aratók gránát marsnak hívtak, jó meg volt ragva keverve frisstöpörtyűvel. Vizvári Mari néni kitett magáért, igen finom ebédet főzött, alig vártuk hogy már ehessünk.

Német János és a Rinya Pali mindjárt a kuthán lévő beton hordóhoz siettek a jó lehűtött borért. Örömmel hozták a fákalá, ovatosan kiverették a dugóját és tölle öntötték a vizes sajtárt. Aból mérte ki az aratógazda az ivó pohárral. Nem jutott egészen egy liter fejenként de nagyon jól esett mindenkinek a jó és bőséges ebéd után. Mari néni mindenkinek duplán adott belőle aki csak kért. Csak kenyérünk nem volt, azt még nem tudott sütni, délutánra tervezte azt, a kovászt meg csinálta amint meg hozták a lisztet.

Az izletes jó ebéd és bor után egészen jó kedve kerekedett az egész arató bandának. Délután nétaszettel vágta a rendet szedték a market s úgy kötöttünk mi is.

Ez a jó kedv, hangulat sajnos csak másnap uzsonnáig tartott, -

... az uriemberrel jött el a főintéző gróf ur hozzájuk...
Azután leromlott, - A főintéző Somssich gróf ur és dr Cincoghe Arthur a
volt hetesi főjegyző ur rendtette el a becses meg jelenésükkel,

Eppen végeztünk azzal a tábla rezzsal, vagyis le arattuk, csak a kévél
voltak széjjel a tarlón s azsonáznai mentünk a fák alá, amint a ruhák-
hoz értünk, látjuk ám hogy esombárd felől egy urasági hintó kézeleg s
fordulbe a dülő utca nyargal felénk két győgyerű deresparipával, amike
zsinorosott és cimeres ezüst gombos ruhájú darutálas kalpagos kipédre
hajuszu hetyké parádés kocsis hajtott,

Közvetlen ott állította meg a prúszkölé csillogó szerszámokban öltö-
zött paripákat,

A hintóba két uriember ült, Az egyik idősebb bajuszt viselő nyári
perköpenyt s hasonló könnyű sport sapkát viselt, ezüst fogantyus séta
pálca volt nála, Ez volt a főintéző ur, vagyis a gróf Somssich László
Hetesi földbirtokos, A másik, a főjegyző ur, vagyis a Hetesi volt főjeg-
yző, Gigerli ficsur ábrázattal rendelkezett, kis pörge bajuszt és monok-
lit viselt, s fehér lovagló ruha volt rajta és szalma kalap, kezén szár-
vas bőr kesztyű, szintén séta pálca volt nála, Sokkal elegánsabban vol-
töltözve mint a gróf, A hírek szerint nagy uri sarjadék volt, Beóthy-i
elnevet viselte, Nagyan került főjegyzőnek doktorátus diplomával azt
csak a megyei főurak, s a környék uraságai tudták, Bizonyára valami te-
vük volt vele, Tény az, hogy a jegyzői hivatalban még háboru előtt sem
igen tartzkodott, A háboru alatt csak néha jelent meg gáláns huszár
főhadnagy egyen ruhában, kardosan, glaszé kesztyűben, lóháton szeket vé-
gig lovagolni a falu utcáin és a grófi kastélyba lakott, ott is étkezé

Állítólag a Székesfehérvári huszároknál szolgált, és nagyon sok magas
kitüntetésnek volt a tulajdonosa, A front mögött háttal a vezérkarnál
mint szárnytiszt teljesített szolgálatot, Mondák szerint az öreg tábo-
nokának fiatal feleségének volt a szeretője és annak köszönhette a ma-
gas érdem rendeket, Nőtlen ember volt, amegyei urikörökben nagy volt a
ismeretsége vendégségbe is járt hozzájuk, mármint a Somogyfajszi Kunt,
Szabási és Osztopáni Taliának, Pusztakovácsi Márék, Mártfy és a Begyai
akhoz - Somssich grófét urambátyámozta,

Tehát ezzel az uriemberrel jött el a főintéző gróf ur hozzánk Kürtös pusztára.

-22-rész.

Hogyan folyt le a tárgyalás a két urdemberrel.

Kíváncsiak voltunk hogy mit akarnak ezek az urak velünk?...

Meg tudtuk hamarosan amint megállt a hintó, A főjegyző ur szállt ki e először, kesztyűs kezében elegáns pálcájával csapkodva lábaszárát úgy jött felénk mint valami tábornok aki szemlét tart a katonái felett úgy ugrált a monokli szemé, hol az egyik, hol a másik emberre, Még köszönni is elfelejtett, mert nem is akart, Talán ezzel a félényes magabartással akart ránk harcolni? Nem tudom, -de ez nem sikerült neki, -ha ő nem köszönt mi sem köszöntünk neki. Nem is tudtuk akkor még hogy kicsoda, az aratógazda azonban már látta ismerte is, de most nem volt arra ideje hogy megmondja nekünk hogy ki ez a gigerli figura, -és én köszönt nekik, de a Csűrnök Gyurkó köszöntötte őket? -nem emberi tiszteletből, inkább gunyból, figyelmegtételből. Rásézett Jóska bácsira az aratógazdára -oda is kacsintott neki meg a hivatalos vendégekre, -hogy most majd ő következik, Aztán -mind szobainas korában kellett neki köszönteni az uraságát vagy a vendég urat rakat egyenes derékkal ment a jövevények elé előttük megállva mélyen meghajlítva így köszöntötte őket, illetve csak a főjegyző urat:

-Jó napot kívánok Mélytiszteges Uram! Alázatos tisztelettel bátorodom meg kérdezni, hogy kiket jelenthettek be az itt lévő igen tisztelt arató társainak, melyek nagyon kíváncsi természetűek, főleg az idegenekkel szembe, -és tovább is folytatta a gúnyos szellemes megjegyzéseit, Mi aratók is meg lepődve bémultunk a Gyurkóra hogy mik törnek ki belőle, a Jóska bácsi az öregek dörögése ellenére is bátorításon mesolygót a Gyurkó felé, ~~am~~ mesolyában benne volt, -Csak egyál nekik Gyurkó! Gyurkó aztán is folytatta is tovább, - Nagy meg tiszteltetésnek vegyük ha önt, és a másik uraságot is megismerhessük,

A főjegyző végig nézett a Gyurkón olyan szemekkel ha azok ölni tudnának, az menten holtan esett volna össze ott a tarlón, Mi pedig ezen furcsa fogadási beszédre, főleg mi gyerekek nagyot nevettünk,

De még némelyik öreg is kuncogót félre fordulva,,. Az urak is megláták a nevetést, s hallották a kuncogást is, Ők is mesolyra huzták a szájukat-ez is guayes mesolyvolt, erőltetett volt a nevetésük is, aztán így szólt a gigerli ábrázata főjegyző ur:

-Hát ez igen,, ez kellemes,, nagyon örvéndetes, hogy a derék aratókat jó kedélyűeknek sőt mi több humorosnak is találjuk, Így könnyebben megértjük egymást, meg is egyezünk, mint ahogy becsületes magyaroknak illik ebben a nehéz időben.

-Milyen nehéz időkről beszél az ur?- kérdezte meg az aratógazda, -Nekünk nem nehéz,- mondja a Cséka Jóska, -Csak aggyák meg az urak azt, ami re leszerződünk, miink pedig becsületes munkát végzünk és akkor nem lesz nehéz idő!,,.

-Éppen azért kerestük fel a kedves embereket, a méltóságos főintéző urral, hogy barátilag megtárgyaljuk-megbeszéljük önökkel a szerződés óta amik elmúlt időszakban, ami hitánkon kívül felmerült sajnos nem örvéndetes problémákat, Ismertessük önökkel a jelenlegi zavaros politikai helyzetet, Lehogy önök mint derék munkás emberek, amit mondhatnánk úgyis hogy a nemzetnek fenn tartó pillérei- valami meg gondolatlan dologra vetemedjenek, hogy esetleg az ekjöendő időben nagy kárukra, illetve veszükre is lehet!,,.

köréjük

Furcsa szónéklatra mind jobban kárán álltunk, s vártuk hogy mire akar ki lukadni a kézzel-lábbal hadonászó ember, Azzal már tisztában voltunk hogy valami készül ellenünk, hiszen a mult napoki események azt igazolták.

Pitykés Jóska bácsi aki leginkább háttul az emberek mögött hallgatta a beszélőt, most előbbre jött egészen a főjegyző elé, Közben a főintéző ur, illetve a gróf ur skit most az egész banda igen megnézet mert hogy még nem igen volt szerencsések látni valóságos grófot, -Kiszállt a hiüébél lassu tétovázó lépésekkel tartott feléuk,- mintha félt volna tőlük, s nem olyan bátran mind a főjegyző, -talán azért? Mi-vel mind azt réztük, ilyen közélről még ugysem láttunk grófot,- megállt a barátja mellett, éppen akkor amikor Jóska bácsi meg kérdezte:

-Ha szabadon kérdeznék igen tisztelt főjegyző uram-uramozta őket,-milyen eljövendő időt várnak maguk, hogy esetleg az elhamarkodott tettünket meg bántathánk, Legyen szives világosítsen föl bennünket erről?,,,

-De arról is,- szólt közbe a Pukkó Gyuri, hogy milyen problémák merültek fel szerződés^{írta} óta,- talán csak nem az, hogy romlott élelmiszer jár az aratóknak-a jót meg a szajháknak aggják az urak?,,,

Erre a szóra mind a ketten a Gyurira néztek, é a főintéző halkán KKKK ennyit mondott:- Fel-létlen ki jelentés, azt bizonyítani is kell ám!

-Ezt, be is bizonyítjuk uram!- kiállították többen, nem éppen barátságosan, Erre a főintéző azt mondotta:- Emberek! Mi ugy jöttünk el magukhoz, mint jóakaró ember-az emberhez, hogy meg beszéljük a változásokat ami, mint a főjegyző ur említette nem a mi hibáinkból vagy akaratunkból keletkezett, hanem a megyei vezetőség a kormánybiztos határozata alapján történt, nekünk pedig kötelességünk, illetve parancsot kaptunk rá hogy magukat erről felvilágosítsuk, s maguk mirásem meg hallgatának bennünket, az helyett helyi alaptalan vadakkal illetik a gazdaság vezetőit,-Hát akkor majd mi is más hangon beszélünk, de már nem magukhoz hanem az aratógazdákhoz mondjuk meg, illetve adjuk ki az utasítást! Ha maguknak így jobb lesz!,, Itt már azonban közbeszólt az aratógazda:

-Csak tessék nyugodtan meg mondani uraim hogy mi a helyzet!,, mi a dörgés, Nem lepődünk meg semmi, Viharvart emberek vagyunk, és tisztában vagyunk az urak gazemberségével, Csak most azt mondom az uraknak a társaim nevében is, hogy ~~itt~~ miék itt egyek vagyunk mindannyian, s nem tudom hogy mit akarnak maguk mondani, de sejtjük, És én, KKKK aki ennek a bandának vezetője vagyok mindannyian nevében kijelentem, hogy a szerződésben meg egyezett és nekünk járó javadalmaszástól, ha miék becsülettel elvégezzük a vállalt munkát,-mert az élelmezésért már elvégeztük a takarmány betakarulásával, mind ahogy szerződve is volt,-egyszerűen a jogunkból, a nekünk járó javakból nem engedünk! Ha maga Lattinka Sándor vagy Kna Béla elvtársak akarnak is meg változtatni!,, amit miék nem hiszünk, hogy éppen az é általuk hozott rendeletekét ők maguk ragják fel,-Ha pedig ők mégis így döntöttek volna, akkor is

csak azt jelenthetem ki, hogy nem dolgozunk!,, S nem dolgozunk akkor sem,- Itt meg nyomta a szét s az urakra nézet villámle szemekkel-ha esetleg másvalaki akarja a bajt csinálni!,, Én meg mondom azt is, hogy annak a másnak, nem csak a szem közé nézünk, de az öklünkkel bele is vágunk a pofájába,- De bele ám,-kiabálta az egész banda,-de még az is hogy-a beleiket is kidöcsüik, ha nem hagynak nekünk békét a kutyáki! -Csönd legyen emberek!-szólt ismét az aratógazda,-még nem fejeztembe még mindent nem mondtam el, smit elakareki!,,csönd is lett,mindannyian östött és az urakat figyeltük,-hogyan fintorgatták az orukat,

-Azonban uraim,-folytatta félbe szakított beszédét,-a tények mást mutatnak!,, Nem a kormány tényező manipulálnak a dolgozók járandóságai val, hanem azok,-Ha, kik?- vágott közbe nagy hangon a főjegyző ur, aki még mindig azt gondolta hogy úgy beszélhet a néppel mint annak előtte Most-még jobban fel dühödünk, sziate egyöntetűen kiállítottak?-Maguk!! még azt is hogy burzsujok!,, Aztán lett olyan hangzavar hogy beillett volna valami kocmai verekedésnek is, A nagy hangzavaron egy artikulátlan sikolybásnak is beillő hang süvített keresztül, sziate a jegyző hangja:

Ezt kikérjük maguknak! Ez abszurdum,-csak eddig tudott a rikácsolással jutni, mert a Pakkó Gyuri tömegét áttáda törtetett elébe s az öklével fenyegetve kiálltja neki:

-Majd ki is kapja!,, a múlt este az egyikük már meg kapta, ha az a ohajuk éppen megkaphatják maguk is!,, a hétszenteségét a kajjalábuk okulás anyjukaak, Azt gondoljátok, é márkáknak márkáknak, már le is tegezte őket, és most feléjük, azok amikor látták hogy kritikus a helyzet megfordultak innend s úgy futottak a hiaté felé ami nem messze állt tőlünk mind a nyulak,-Mi gyerekek ki is nevettük őket, A gyuri pedig mondta a magát, Az emberek, meg az aratógazda rászóltak hogy nyughaszson? Nem hallgatott senkire csak szorta feléjük a cifrábbnál-cifrább szavakat, Egészen a hiatéig ment utánuk, A főintéző, vagyis a ~~XXXXXXXX~~ gróf Somssich uraság nem volt úgy megijedve, begyulladva mint a vitéz huszár főhadnagy főjegyző ur aki sziate elvult sápadva,

elvelt sápadva, szája széle nem állt egy csapásban csak úgy vacogót féltében, pedig már a kocsiKKKvoltek és kényelembe helyezték magukat, s mi a hintótól jó pár méterre vissza álltunk.

A gróf nyugodtabb ember volt, békülékenyebb hangon szőtt hozzájuk:

-Emberek! Értsük meg egymást! Mi csak a Somogy megyei Kormánybiztosásknak rendelkezését akarjuk ismertetni, nem akarunk semmi rosszat magunknak de ezt meg kell tennünk s tudtukra kell adnunk hogy az élelmezésre szárazságtól aratók s más munkásoknak az élelmezése a gazdaságok által nem teljesíthető! Mégpedig azért, amit a gazdaságok erre a célra tartalékeltek haladéktalanul a városi munkásságnak, illetve a városi testvéreknek kell el küldeni, -Valaki közölnék oda szölt:

-Főintéző ur! Amit a gazdaságokban miad Cseknyában, Hetesen és Csonkárdon a magtárakban össze halmoztak élelmiszert miért engedték el romolni? Amiből nekünk is küldtek romlottan! Miért nem küldték el még azelőtt a városi népek még az jó volt? Mi? Mert szabotálták a gazdaságot?

Mások meg azt kiáltotta nekik, - Amit maguknak hordoznak meg a szájhátsók, azt küldjék el! Majd mi adunk a magunkéból, -Maguk is abból adjanak ami a maguké! Ne a miénket-Még nem volt elég? Egész háboru alatt mitűlenek regviráltak el mindent!

-Emberek!-Emberek! Igyekezzett közbe szólni a főintéző:-Hát hallgassanak meg nyugodtan, arra is válaszolok, -A városi nép az, amely a proletár diktatura alapvetté tömege, és azok nem éhezhetnek-mondotta, -Ismét az egyik arató közbe szölt, - De miink sem, hiszen éppen maga mondotta, hogy miink vagyunk a nemzet fenntartó pillérei, ~~Éggyx~~ Így miink se kopulhatunk! -Na, nem igaz?- Erre már nem válaszolt, csak még annyit mondott, - Ezt akartuk magukkal megbeszélni becsületességen, de úgy látszik hogy magukkal nem lehet szót érteni, majd azt köszönjék maguknak, a mi rossz élelmiszert pedig a diktaturájuknak, Most, hogy ezt tudják! Azt csinálnak amit akarnak, De azt jól jegyezzék meg, hogy aratni kell, és muszáj ha nem akarnak még nagyobb bajt, Mert a szabotálásukért a ferdalmi törvénytől előtt fognak felelni mindannyian, Azt hiszem hogy azt is tudják, hogy statáriumvan!

A főintéző beszédének ezt a részét nem zavarták meg, csendben hallgattak, Csak a Pitykós Jóska bácsi mutatott idegesen a zsebében, az aratási szerződést kereste, amint meg találta, akocsilához lépett s mutatta az irtót.

-Méltóságos főintéző ur!-Itt ez a szerződés!-Nem én irtam, de a bandából senki, nem is én bélyegeztem le, a hitelesítő aláírások sem az enyémek, Én, és a társaim mind munka vállalók, akik köteleztük magunkat a kúrtési gazdaságokban levő gabona le aratására, be herdására, elcséplésére. A gazdaság pedig kötelezi magát ezen időtartalom alatt bennünket jó élelemmel, még pedig heti ^{minden} ~~három~~ egész napra friss hús étel, früstökrészletre, vagy pörccre... Nem mondhatta tovább, -Ezeket hagyja most- szült közbe a főintéző, majd így folytatta: -Mindezekbe a papirokba beletörtöthetik az elsőfelüket, Nem ér semmit! Értsék meg végre az Istenit neki!

Jóska bácsi szinte csodálkozottunk rajta olyan nyugodtan felelt vissza: -Nem töröljük bele, erre a papírra soha ennyire szükségünk nem volt, mint éppen most, Azt pedig maguk éresek meg, hogy addig nem delgözünk, egy kaszavágást nem teszünk, amíg nem teljesítettük velőnk szembeni való kötelezettségüket, még ha maga az atyauristen mondja is hogy-igy vagy amugy lesz!

Erre a szóra, a két ur gnyessan el mosolyogtak magukat, amit most a Csürmék Gyurkó nem tudott azé nélkül hagyai-rajuk szült:

-Ezen nevetnek az elvtárs urak?! Derék emberek! Magyan jó kedvük van! Ugy látszik nem tudják mi az, éhesnek lenni, van még az éléskamrájukban bőven enni való, nem egy mind nekünk, vagy a városi prolinak. Kér vigaszt ezent, mert sirás is lehet ennek a vége még!...

A főjegyző ur, aki közben magához tért az előbbi ijedségtől, egy ~~egy~~ bátorsággal vett magának arra hogy nagy hangon közbe szóljon:

-Szék S azt jegyezék meg maguknak hogy nem vagyunk elvtársak, fűk annyi tisztelettel már tanulhatnának ha már katonák is voltak!

Erre a nyögő kijelentésre megint kitért a vihar banda között, most már nem válogatta seki a szavát, mindenki azt kiabálta ami szájára ment, -Azt tagyuk hogy nem nekünk elvtársak, hanem olyan kutyáké mind

mind maguk milemők, Csurnók Gyarkó mondta most nekik a magajét-
-ázzel mi tisztában vagyunk igentisztelt uraim, s nem is úgy értették
hogy nekünk elvtársak, -hanem a mint hallották!...
-Nekünk ezekre az elvtárs urakra nincs szükségünk-ezt értsék a maguk
becses személyükre is, Köszönjük a magas látegatásukat, ez az egy is
untig elég volt nekünk, s nagyon örülnénk annak, ha a jövőbe ezzel meg-
kimélynének bennünket, És jegyezzék meg végre maguknak, ha nem kapjuk
meg azt, ami nekünk jár a munkánkért, nem dolgozunk! A többit pedig el-
intézzük azokkal, akik meg nézik egy kicsit hogy kiesodák az uraságék,
-Ászd a piszkos kommunisztát -szalad ki a főjegyzé száján, s mondja te-
vább, -Ha megállj büdös paraszt még izzadaz te vért is!
Erre már vágattak is a hiatón, mert a meglepődött araték most már
ütleg után kaptak, ha nem sikerül elnyargalni csufos, talán végzetes is
lett volna a két ar ki küldetésének a vége.

- 23-rész.

Szekadságon a Gépész fia, a Csapeli vörös katona,
akit Dezsének hívnak, Az öreg Valkó juhász fia, a Laci
kecsis a gazdaságban, hozza meg az Csatorpáni vasutáról,

Bent a pusztában ugyan ezen a napon talán abban az időben is, a gé-
pész és a faragó kint a műhely előtt levő szederfa árnyékában uzenház-
tak, Az öreg Rádics béres is ott volt velük, akiknek a szekerét javított-
ták,

Ő újságolta a két iparos embernek, hogy itt járnak a gazdaságban az
urak, Ki mentek az araték hoz is, s úgy hírlik, hogy nem akarják nekik
meg adni a szerződésben biztosított kosztot, s más egyebet is, -Az nem
tehetik meg velük-mondta Gépész-törvény is meg rendelí nekik,

-Nem kell az aratéknak hogy a törvény agya meg-szólí Faragó,-Nem
szívbejeseok, majd elintézzik a dolgaikat, ha máskébb nem, hát majd úgy min
az ispánt intézték el, Így beszélgetett a három idős ember egymásközöt
mint eszegettek a fa alatt, Ugyan akkor a Fonyódfelöli vonat bent rpi-
szögött, fujt, sustergett az Csatorpáni vasutállomásan, A leszálló utasok
között egy berruhás lemn sapkát, pisztolyt viselő fekete haju napharai
tett csinos fiatal vörös katonais szállí le karján a hátizsákját pipel-
te.

Pár lépést tett a kijárat felé amikor a vonat ki húzódott Kaposvár felé, megvárta amíg a szerelvény utolsó kocsijais el tűnt a bakterház mögötti kanyarban, a szolgálatát teljesítő bakterház fordult érdeklődéssel, hogy nem látott itt kürtös puztai kocsit,

Szerencsésje volt, mert az öreg Valkó kisebbik fia, Laci valamit vitt a téglagyárhoz, s a Ringek tulajdona volt, Laci? - amint lepakolt a kocsirol megvárta a Fonyódi vonatot, netán ha akad valaki utas, Somogyfajsz Puztakeváci, vagy éppen puztai, nagyon szívesen elvinné őket, nem lenne neki olyan unalmas az út,

A gyár égetőkamrájánál állt amikor a vonat kiment, Nem sok utas szállt le, Nagy de leg idöben a falusi paraszt nem igen utazott, csak akkor ha törvénybe citálták, vagy temetésre ment,

Amint ott nézelődött egy ismerős férfit, egy katonát látott amint a Kovács nevű bakterrel beszélgetett, A bakter most éppen órá mutatott a kamra felé, és az ismerősnek tűnő katonais oda nézett akkor ismerte fel teljességgel Dezsőt, a gépész fiát,

Meg ismerte az is, a puztai cseléd legényét, már messziről köszönt neki mesolyogva?

- Szerbusz Lacikém! ,,Kocsival vagy? kérdezte - Az még nem is felülhet máris felkapta hátizsákját barátságosan kezét fogott a vasutassal, majd tiszteletet neki, s nevetve vette Laci felé az utirányt, keresztül a vasuti síneken a téglagyárhoz, Amint össze értek, úgy ülték meg egymást, mintha testvérek lettek volna, Dezső régebben ismerte a székelykár, de az értelmetlen csillag szemű cseléd legénykét,

Minden alkalommal ha otthon volt a szüleinél szeretett vele elbeszélgetni, Főleg a városi ifjúság életéről, amit úgy vett észre hogy az ifjúság érdeklődésének körét nagyon is felkeltette, Már nem azért hogy városi szeretett volna lenni, pedig csábítólag hatott rá a városi élet, amit csak úgy hírből ismert, Dezső, vagy a volt katonák meséltek róla, etetésük idején az istállóban, vagy télen amikor nem tudtak kint dolgozni, csak a magtárakban kukoricát kepeztak,

Nem akarta az öregszüleit magukra hagyni, Ő akart lenni

lelkes a támaszuk ha már tehetetlenek lesznek, Amint mentek egymás mellett a kecsifelé, ~~szinte~~ téglások háza előtt voltak ~~haza~~ a lévak ki fogva, és jó ízűen ették a lucernát a kecsiderékből, Laci megérte nézegetni a mellette lépegető jó képű napbarájtott arcú valami furcsa szagot, árasztó berruhás katonát,

Már egészen a kecsihez értek, de még mindig nem tudott a meg lepődéstől szólni Dezsőnek, Míg végül ő sekkolta meg a fiatal legény félszegnek látszó némaságát, Kedélyesen hátha veregetve nevetve kérdi, -Miaz, kis komám!,, Meg némultál?,, hogy még egy szavad sincs hozzám!-Még utóbb azt gondolom, hogy valamiért haragszól, vagy talán valami baj van otthon a szülőknél, vagy neked magadnak?,, Talán az a barba, vagy széke kis lány nem adott valami jó szót,-forcsólyozta a piruló legényt,-vagy éppen ~~talán~~ talán valaki elcsapta a kezéről szólt tréfálkozva,

Laci most már el nevette magát, de azért még nem szólt, csak a ~~háttal~~ háttal kecsinél összeszedte a szétszert takarmányt a kecsi derékba dobta s a levakat a rudmellé vezette s fogni kezdte be őket a kecsiba, aztán vállaszólt a kérdésekre:

-Nincs semmi baj hála Istennek, Csak tudod úgy vagyok sokszor ha meg lepődöm valaminek hát egyszerűen nem tudok szőhöz gyatni, Most ahogy te meg láttalak ebben a ruhában úgy meg lepődtem hogy egyszerűen meg kukultam, allig tudok ^{beszélni} szőhöz gyatni,-mondta nevetve,-Egyébként a Gépészek is meg vannak jó, Várnak haza, Tegnap este én mentem harangozni édesapám helyett, Utána bementem hozzátek, A pitarba voltak Faragóékkal együtt, vacseráztak meg az ujságot olvasták, Okker el szektam kért az ujságot az apától, edais ~~akkor~~ ^{akkor} agya nekem, amikor ki olvasom akkor ki szokom cserélni ujjabba, most is azért mentem be, s akkor mondták hogy várnak haza,-most már aztán megindult a szó a Lacinál mint a víz fűzés, csak úgy ömlött,- Aztán itt van ni, éppen én viszlek haza, Lesz az öröm ha haza érünk, Aztán eszeded, hogy nem szólok, Hát tudod amit meg láttalak ebben a furcsa katona ruhában, mi gyárt nem ismertelek meg, Amikor már meg ismertelek, akkor meg szólni nem tudtam éppen, mert én még bőrből nem láttam katona ruhát,

-Azt is tudtam, hogy katona vagy, csak azt nem tudom, hogy milyen katona az, kinek bőrből van a ruhája,?...
Lacy legényke mindig hallgatta a Dezsőt

Ilyen katona is vagy te most tulajdon képpen?...

-Milyen katona? - Ne nevettesd ki magadat, hát milyen lennék?!... Vörös katona vagyok!

-Mért vagy bőrruhában? - érdeklődött a Laci. - És mifélek az ilyen ruhás katonák? Kaposban láttam én vöröskatonákat, azok rendszeres posztó katona ruhában voltak, a sapkájuk az olyan forma volt mind a te sapkád, de az is posztóból, elöl piros szalaggal arra van fekete nyomatott betűkkel felírva "Vörös hadsereg." - Igen, azok úgy vannak kis komám, - mondotta Dezső,

-Mi azonban másképp. A csepeli gyárak önként jelentkezé vases munkásai, külön brigádot, zászló alját szerveztünk. Én a gépesített osztagnak vagyok politikai biztosa, katona nyelve a komiszár, az oroszproletárizmusban is így hívják a politikai katonákat, - de gépkecsi és vonatvezető is vagyok, ha azt kell. Érték a mezőnyekhez is, így a vonatot is tudom vezetni. És nekünk, akik ilyen beosztásban vagyunk, van bőginkább bőrruhájuk. Másikaknak ugyan olyan van, minő amit láttál Kaposban, Csepelen azonban van olyan alakulat is, akik a munka ruhájukban járnak fegyveresek, ezeket mi háziaknak hívjuk. A gyárakban mind munkások dolgoznak és a fegyveres szolgálatot is teljesítik.

-Hát azt mér ké? - kérdezte álmélkedva Laci:

-Azért kis komám, a fiatal tanácsköztársaságnak még igen sok az ellensége, a munkásgyárak volt gazdái, igazgatók, vezetők, mérnökök de még a munkásokból lett munkavezetők is, s ehhez hasonlók nem tetszik a megváltozott helyzet. Nem tetszik az, hogy nem ők dirigálnak s nem ők irányítanak. És most mindent el követnek hogy bajt, zavart, és lázítást szítsanak a gyárakban. Sőt még attól sem igen riognak vissza hogy szabotázscselekményeket idézzenek elő, tüzet, robbantást, gépremlést és ehhez hasonló dolgokat. Erre vigyáznak a házifegyveresek, ami éppen olyan fontos szolgálat, mind más egyéb katonai. Ezekről s a dolgozókról majd agyis sokat beszéllek neked amíg itthol leszek szabadságon. Talán majd te is kedvet kapsz a katona életre s eljössz közénk.

Is, mit szólsz hozzá kis komám?.., hivatot Dezső a legényre,
Valkó Laci az egyszerű pusztaí család legényke amint hallgatta a Dezső
beszédét a városimunkásság és a gyárakra vonatkozólag, önkéntelenül is
a a falusi, és a pusztaí, jelenlegi helyzetképe ötlött az eszébe. Hogy
itt is vannak sok ellenségei a fiatal tanácsköztársaságnak, Mégpedig,
mind a Szekeres volt ispán, aki most gazdaság vezető, és a hetesi gróf
aki most főintéző, Ők és még sok mások, Ezek már nem csak szobátlanak,
hanem már verekedni is akarnak, mind a minap is történt, amikor a gazda-
ság vezető megütötte a miklai arattét, Most meg az élmezésüket akar-
ják elvenni,

Tehát a Dezsőnek gondásai most úgy kavaregtak az agyában mint a méhek
amikor rajzanak ki a kaptárból, hogy neki is a fegyveresek soraiban vol-
na a helye, hogy meg védené a falat és a pusztaí az ilyen Szekeres is-
pánoktól, meg a gróf és annak társaitól, akik még mindig a szegény népet
üldözik,

De hiába minden, ő nem mehet, nem hagyhatja az öreg szüleit, mert mi
lessz velük, hiszen máris nagyon tehetetlenek, Azért aztán nagyott se-
hajtván mondja a Dezsőnek::

-Hát tudod, én nem is tudom, hogy mondjam el, úgy egyszerűen szeretnék
felelni neked, Én úgy érzek mintha, Világnézetem, életfelfogásom, leg
jobb meggyőződésem, elképzelésem a jövőről meg egyezik a tiedével, és
szeretnék is harcolni a jövőért éppen úgy mind a csepeliek,
mind te, el is mennék katonának, szeretnék ott lenni köztetek, főleg ahol
te is vagy, ha nem is tudok autómobilt vezetni, mert ahhoz nem értek, de
mind katona, közönséges katona becsülettel meg állnám a helyemet,

-Mindenki mind közönséges katona kezd, aztán a rátermetsége és a
szorgalmas tanulásától és magatartásától függ hogy jó katonává váll-
jon-e mondta Dezső, majd így folytatta tovább, - Én ismerlek már téged,
nem vagy buta, a jókatona is leszel, Csak gyere közéink, én egyengettem
az utadat a javasolni is foglak a parancsnokságnál, Csak gyere,..

-Hiában beszélünk róla hogy szeretnék katona lenni, -Nem lehet Dezső
Hogyan jó tudod hogy nem hagyhatom el szegény öreg szüleimet

Ít szegény bátyámat el emésztette a háberu, Szegény öreg édesanyámnak azóta se apadtak el a könnyei, a sok sirástól, a szemvilága is nagyon megrosszabodott, Már csak abban telik az öröme, és vigassa hogy a szentes dolgeknek él, A napi dolgai mellett is állandosan imátkezik, szentes dolgot énekel litániáz, Este pedig összejárnak a cselédasszonyokkal, mária estéket tartanak s mondják az olvasót, Vasárnap pedig az Osztopáni, somogyfajsi, vagy a kevécsi templomokat járgya, Legtöbbször holt fáradtan ér haza késő délután vagy estefelé, s azt mondja hogy most nagyon keldeg mert egésznap az Istennel társalgett, Nem szélekedki érte, Apám is szegény, nagyon neki buzdult a vallási életnek, Tegyük szegényed ha abban telik az örömeik, Ezen a téren nem térédöm velük, vigasztalják magukat, úgy ahogy tógyák, Nekem is minden igyekezetem az, hogy szegényeket örülni lássam,

Itt elkallgatott, nézte a lassan pereszkalé levait amint ballagtak a kúrtési úton hazafelé, A kecsi nyemán egész perfelé KKKKKKKKKKKK száll amit a kerekék merítették ki a csapásból, s lassan üledett le az utmenti vadecékre, bokrokra és fákra, Szinte szürke volt az egész útmente a lerakódé portól, régen nem mosta le a záporosé, Most is a nagy forróságban szinte kékattan lógtak a fák levelei,

Pár perces csendet ismét a Laci szavai szakították meg, -Tudom hogy megantad ezt a sok lecsógásemat, de valahogy most nagyon ki kívánczozott belálem a szó, de itt nincs olyan akinek mindezeket elmondjam,

Dezsgő nagy figyelemmel hallgatta a pusztai legény panaszát, ~~de~~ mellette az ülésakában, Megértette minden szavát, hiszen ismerte nem csak Laciék családi körülményeit, hanem az egész pusztai népségét, Évek óta elég sűrűen megszokta látogatni a szüleit, ha bár a csendörök állandóan lesték, zaklatták mivel hogy kommunista agitátornak volt nyilván tartva, Nem is egyszer volt az, hogy haza sem engedték, már az állomáson elfogták, bekisérték az érsre ott megverték, s vissza zavarták Csepelre,

De az most már a múlté, ,,szabbenya zsebéből elővett egy csomag magyar cigaretából megkínálta Lacit, amint a levak szép lassan bandukoltak, cigaretta füst mellett ő vette át most a szót,

Dehogya is naem, Sőt mindig is nagyon szerettem veled elbeszélgetni ká-
konám,-Ez volt a szavajárása,későbbiek folyamán engem is így/szólított
-Mi mindig meg értettük egymást,bármikor és bár miről beszélgettünk,
Meg értem a szüleidet is,szegény anyád mérhetetlen nagy fájdalmát,Saj-
nos az ő fájdalmuk szenvedésük,méltkülzésük, és megalázkodásuk nem egy-
gyedüli, Nagyon sokan vannak az országban hasonló sorsúak,

Biznak abban,mest,hogy ezek meg szünek,ahogy korszokodáledik a hely-
zet,és mi meg erősödünk,hogy ez minél előbb meg legyen azért lettem én
is Vörös katona, Azért kellett hogy te is azzá legyél?

-Nézd Dezső,,,Nagyon szeretnék mest katona lenni,Szeretnék a mi ügy-
gyükért énis álldozatott mezai-ha kell harcolni is, És ki söpörni a
szegénység nyuzóit az életünkkel, Igen sokan vannak még közöttünk, Itt
mi köztük is,a pusztán, Még a napokban is az ispán meg ütött egy ara-
tót,mert követelméi merete azt ami szerződésileg meg illette őket,Követel-
te,és ismét a régi szokás szerint,megint csak ütést kapott,mindennél
megszégyenítő ütést,mihai a rabszolgák,

Dezső szinte ette mest Laci minden szavát,annyira érdekesnek talál-
ta az elmondottakat,hogy izgalmában újra rágyújtottak cigarettára,majd
az egész csomaggal neki adta,hogy tegye el, legyen az évé,s újra fel-
vették a beszéd fonalát,de mest Dezső gombelította tovább a szót:

-Ha,és az arató missinált? Turte a megszégyenítő verést?,,,ami nem
annyira testi fájdalmat okoz,annál nagyobb a lelki,vagyis a megszégyen-
ítés, Ami emberek előtt,érző emberek előtt történt meg ugye?,,,

- Igen!,,, Az egész pusztán népe előtt, Azonban mest más is történt,
Az arató is vissza ütött, Nem is,hogy vissza, hanem a szészeres értel-
mében a fiatal ember úgy meg verte Istén igazából az ispánt,hogy annak
menekülni kellett,Ha nem menekül el,talán agyon is verte volna, Mára
meg,meg gyűttek a nagy urak,~~XXXXXXXXXXXX~~- az aratókhoz,-folytatta
a Laci- a Hetesi Bomsics gróf,mert az a főintéző,nagyon jó kiválaszt-
tették a megyei eltársak,medhatem,Meg valami volt katona tisztet herd
magával állandóan-asszengyák hogy a Hetesi jegyző volt,hogyan került
ide,azt senki nem tudja,de az parancsul az itt levő vezetők is,

Na, és mi van az aratókkal.-kérdezte Dezső? Miféle vita van köztükXXXX és a gazdaság között?..

-Az élmezőnyrel van a baj, A gazdaság, vagyis a mostani vezetőség nem akarja meg adni amire a szerződést kötötték, Az aratók pedig szigorúan azt követelik, Ugy látják nem szivhajos emberek-mondotta Laci: Nem nyugtunk ijednek meg egyikénnyel az árnyékuktól, Most a magyarok próbálkoztak velük, Nem tudom mire mentek? Amikor gyűttem ide Csztópába akkor voltak náluk kint a tarlón, Mi, éppen ott herdták a kévét mutatott az új kepeserra- Ugy látszik le is végezték az egészet, Majd estére már többet tudok felőlük, Aztán majd meg mondom, jó lesz?...
-Éhgyen jó lesz, ugyis nagyon érdekel hogyan zajlik itt minden, azt tudom hogy még nem jól Sajnos kis kemám, hogy ezek a jelenségek még nagyon gyakoriak a fiatal tanácsköztársaságunkban, S nem csak a mezőgazdaságunkban, hanem amint már mondtam, a városban a gyárparban is ehhez hasonló dolgok előfordulnak, gyűjtöttem hogy mondjam hogy jobban megértés elégedetlenségre aszítják a munkásságot, a proletár diktatara erkölcsi romlására,

Hyított szemmel, és ésszerűen kell ezekre a burzsoj manőverekre vigyázni, Mert nagy bajokat tudnak csinálni ha nem vigyáznak eléggé, Ugy látszik az aratókkal is valami ilyenmi készül, Na nem baj, most párnapig ittél lesznek, lesz ide arra hogy utána nézzünk a delegnak, ebbe te is segítő nekem, Szeretnék én is megismerkedni az aratókkal, Ugy látszik helyen van az eszköz, Nem tudom mellik védékről valók?-Kérdezte most Dezső,

-Egyik este, amint te akard ki mehetünk a tanyájukra, a csériakólhoz, Aztán vannak ám széplányok is közöttük,-mondotta mosolyogva Laci, aztán mondta:-Ugy tudom, hogy nagyjából miklái és bukógáti emberekből te védik össze az egész aratóbanda, Vannak köztük idős emberek is, de legnagyobb részt fiatal házas emberek, a feleségeik is itt van velük aratni, Aztán vannak legények, meg lányok is, még pedig szép lányok,

-Talán már ki is szemeltél magadnak közülük egyet-évalódott Dezső,

-Nem mondom van köztük aki tetszik, de ez leginkább úgy van, hogy

mind egyiknek van is jelöltje, vagyis kedvese, s azok is itt vannak, Ezekkel a legényekkel nem akarek haragot viszonyba lenni, Egyébként nem is tanácsos velük kikezdeni, mert csak az ember hazáa a rövidebbet, annyira ésszetartanak mind, Ez talán így is van jó,,, Ha nem igaz? Ma már aztán ittunk és vagyunk, Annyira elbeszélgettünk, nem is vettük észre, úgy haza értünk-mondotta a Laci, amint be fordultak az eszterpáni atrél, a műhelyfelé vezető útra, Lehetett is látni már a műhelyt, ahol a gépész éppen kint is volt, amint meg hallotta a kecsi zörgést, arra fikt tekintett, megismerste őket, ment is elibük mindjárt, Ők is meg látták a gépészt, Laci mondta is:- Mi a gépész ur már észre is vett bennünket, Gyűny élénk, Pedig még sok mondanivaló, és kérdeznivaló lenne, a katona ságról és más egyébéről is, mert mi tagadás benne, és is szeretnék vörös katona lenni!?,...

-Amig itthon leszek, még sokat beszélünk róla, Elintézzük a dolgot kis keménnyel, Csak nyugodtan legyél, -mondotta Dezső,

Gépész, amint elibük ért, megálltak a keccsival, Dezső leszállt és kitérő örömmel ölelte édesapját s érdeklődtek egymás fogylétééről, Amint kiérve beszéltek egymásba magukat, az apa el telt magától a katona fiát, úgy nézett végig rajta, Az örömtel nem tudott neki szólni csak csillag szemekkel gyönyörködött a katona fiába, kormos bütykös ujjjaival cirógatta a berruhát, majd a pisztolytászkáját és végül is, meg hatodva mondotta:- Nem volt hiába a harc! Az üldözés, ami miakat ért! A kommunistákat! Végül is győztünk!-Micsak a győzelem,, megérdemeltük, Igaz sokat szenvedtünk érte, Most, csak arra kérlek édesfiam, ezt a ruhát ami rajtad van meg becsüld, és szerezz neki dicsőséget, Erre kérlek én tégedet, a te öreg kommunista apád?,, Bár, és is magamra vehetném, akkor lennék csak igazán ember és boldog.

Amint a fiatal keccsis legény, a Valkó Laci, végig hallgatta ezeket a meghatódó szavakat, még nagyobb vágyat érzett és kedvelt kapott arra, hogy ő is katona lessz! Most már végérvényesen el döntötte magában, Csak azt nem tudta magában meg fogalmazni, hogy miként mondja meg a szüleinek, és hogyan tudja őket rábeszélni arra, hogy beleegyezzenek,

Végül abba állapodott meg hogy Dezsőt a annak édesapját kéri meg, hogy
ők beszéljenek az öregekkel.

A viszont látás első örömei után Dezső leszedte a kecsirék a hátizsák
ját, meg köszönte Lacinak szívesességét amiért el hozta, aztán meg hívta
másnap estére hozzájuk meg beszélni a dolgokat, aztán az édesapjával k
kart karba öltve ballagtak a kevesház felé édes anyjához, aki mindig meg
nagyon várta, mióta a levelét meg kapták. Már jó el is haladtak akkor
jutott eszébe, hogy a viszont látás örömeiben annyira elfeledkezett
hogy a Faragó Miska bocsát aki a műhelye ajtajából nézte őket, nem kösz
szöntötte, -Mindjárt mondta is az apjának:

-Mika bácsinak meg nem is köszöntem, Vissza lépek hozzá, -Nem maszálj
édes öcsém, -Halletta meg Miska bási a szét, -Megyek éjsz, csak bezárom
a műhelyeket, apád is nyitva hagyta, az évet, -Az én a kutya fáját, Legyen
szíves szomszédom zárja be azt is, meg várjuk addig, Aztán örömmel kö-
szöntötték egymást a Mihály bácsival, és szép hármashoz beszélgetve bal-
laltak hazafelé,

Laci is cigarettázva nyargalt az istállóhoz kifogni a lovakat, majd en-
ni dobott nekik a saroglába, aztán ment haza vacsorára, Édesanyja papri-
kás krumplit hideg salátát készített neki, azt nagyon szerette, Mindig
azért zavarta az anyját hogy csak azt készítsen neki így nyári időben
vacsorára, A két öreg szerette is nézni amint jó ízűen evette a gyereket,
Azonban most valami történt vele, -mondták is egymásnak-csak éppen hogy
piszkálja az ételt, alig eszik valamit, Mondták is neki hogy miért nem
essik? Csak a vállát vonogatta s azt mondta hogy :

-Csak! Nem ehés, SS máris törölte száját el is szállt az asztaltól,
készült vissza az istállóba aludni, Ott
aludt, Az apja nem hagyta szó nélkül meg kérdezte tőle:

-Te, gyerek, miért nem esz?,, Nem vagy te beteg?,, -Nem édesapám, nem
vagyok beteg,, Csak most Isten tegye nem kell a vacsora, Edig még Osz
topánba vettem a téglagyármó, még igaz
nem ettem volna azsonára, de most nem kell, Csak még azt mondom, hogy
Gépezs Dezső meg gyűtt, Én hoztam hazug

bérruhás vöréskatona. Itt ma lesz jó egy pár nap, Aszenta hogy majd elgyűm mihozzánk is,, beszélgetni, Na de én megyek lefeküdni, Meg? még nem is itattam meg,-Ezzel szedte-vette magát jócakat készént a szüleinek, a fűtyörészve vette az utját istállók felé,

Amind elment a gyerek, a két öreg magára maradt, az öreg hümmögött, fejét csóválgatta, az asszony pedig az olvasót merzealgatta, magában imádkozott de olyan hangosan hogy minden szavát meg lehetett érteni, Az ő öreg zavarta meg az imésággal telített csöndött,

-Na, édes anyukom, megént baj van!,, -mondotta csöndesen, de azért úgy hogy az asszony meghallhatta, és szinte ijedtem kérdezte: -Jézus segies mi baj megint?,,

-Na nem olyan nagy baj van! Csak ne rémüldöz megént, -Alighanem a gyerek gondukodik valami, azért nem evett, Vagy házasadni akar,, azt nem is bánám, Vagy,, - Itt el harapta a szót, nem mondott többet, -az asszony sürgette most már a további beszédre:

-Na mi az a ptya, hogy "vagy"? -Hát csak egy gondatom valamit, Nem tom nem e ez a Dezső gyerek tönte meg a Laci fejét valamivel, nem e, mondott neki valamit? Na majd meg lássuk, amit az Isten rendel, az elül nem bujhatunk ki, Ez így van anyukom! Ezen aztán már nem segíthetünk, legyen meg az Isten akaratta, -Legyen- legyen, -hagyta rá az asszony, aztán így szólt: -Bár mit ad is az Isten, csak a gyerek ne hagyjon itt bennünket, mert akkor mi lesz velük?

-Pedig alighanem az lesz édes anyukom, -mondotta az öreg Válcó nagyot sohajtva, Aztán a két szegény öreg sokáig téprekedett az éjszaka,

Ugy szintén a Laci gyerek is, az istálló kandiában álmatlanul fergődött, gyötérték a gondok egész világós reggelig.

24 -24-rész,
A főtiszt, és a jegyző munkájuk el zavarása után,
éles szóarc egy pár maradi öreg emberrel a bandában?

Amint az urakat el zavartak, neki álltak mindjárt a munkának, mérgezőkben anyira ment a banda, hogy levégeztük azt a tábla gabonát, amire össze képeztünk este is lett,

A napi izgalmas események mellett is fáradtan, de azért a régi aratók szokása szerint néha szóval mentünk az éjjeli tanyákra, ahol most jó vacsorára várt bennünket a szakács nének Vizvári Mari néni.

Jó vacsora után nem felejtünk el miadjárt, hanem koruk szerint csoportokban verődve a konyhakörülük álcácfák alatt cigarettázva, ki meg pipálva heverésztünk el. Az idősebb emberek meg a nések egy csoportba, mi gyerekek, legények és lányok külön. Az emberek leginkább a kamence mellett a nagyfa alatt szektak csemébe verődve pipázgatva elbeszélgetni, a háborús eseményeket, meg a világ dolgait. Ma azonban ezeknél arról volt szó, ami megint megtörtént kint a tarlón. A szét leginkább a fiatalabb emberek vitték, már mint Csarmák Gyurkó, Pakkó Gyuri, Rinya Pali, meg a Cséka Jáska, s körtük az aratógazda Pitykos Jáska bácsi. - Azon tettek a fejüket és merfendéreztek hogy mit akarnak vajon az urak, hogy megint veszekedni kellett velük, már mint a féjntéző urral, és annak társával. S miért vannak annyira ellene, hogy megkapjuk az élelmezést? - Amit a szerződés biztosít nekünk, és éppen ők nem tartják be, akik kiadták!

Kéztünk voltak olyan idős emberek, akik nem igen tudtak az újba beleilleszkedni, olyan meghunyászkodó, beszari félének öregek mint a Beke Pista bácsi, meg a Kéri Jáska bácsi és még egy pár hasonló szörű meg alkuvók. Akik képesek lettek volna koszt nélkül is aratni, mint a múltban. Szóvá is tették. - Meg kellene kérni xxxxxxxxxx arra a gazdaság vezetőit, hogy elélegezzék az élelmezést xxxxxxxxxx a munka időszakára egy miad szelött. És amikar elesépelek a keresetükből mérjék vissza, mert ígyis jobban gyűvünk ki, mind amikor tizes volt az aratás.

A sziradékot és a húst amit kapnánk erre az időre, még kaszálnánk érte takarmányt, és föl is gyűjtenénk, - ilyen féle meg alkuvó elkézeléseik voltak nekik.

Amint ezeket ki nyészörégték aggodalmas béleseségükkel, nagy lett a felzudulás. Még le is marházták őket, - hogy: - Hányszor akarják ezek a vés marhák leazelgálni azt, amit már meg szelgáltak, - volt az egyöntetű vélemény.

-Hát ha nem adják meg az urak amire szegődtünk - nyészörégte ki az öreg

Beke Pista bácsi,

Az aratógazda a nek meggendelatlan beszéd hallatára nem tudta már magát türtőztetni, most az szélt kézbe:

-Emberek!,, Észnél legyetek, ne hűböröggyetek össze-vissza minden marhaságot, és már egyszer mindenki vegye tudomásul egy az urak, mind a kűtűnk levő kis hitűek, azt hogy, -Szigeruan ragaszkodnak a szerződéshez!, Aztán mince tovább! A törvényes uton megyűnk, azt beis tartjuk, aki ezt meg szegi, az lássa a következményeket, ha maga az arister lesz is!,, Világossan mentem?! Azt hiszem meg értették mánasanyian!

Csuraék Gyurkó nem tudott már nyugodtan maradni, amig az aratógazda beszélt, izgott-mozgott az ülőhelyében? Aztán egyszer csak felugrott a helyéről cigaretára gyújtott a nagy idegességében, pedig nem volt nagy dohányos, ember, most is alig egypárat szippantott már el is dobta, ami az idegességét is meg mutatta, most az szélt, -Figyeljenek emberek! Leginkább maga Pista bátyám és Jáska bátyém,, vagyis mindenki! Akét meg nevezett névtalajdemonstrációját a Beke Pista bácsi volt, és a Kéri Jáska bácsi, a minden lébe-kanáál embereké, -Egyszer már maguk is ébredjenek a tanyságukból áttudatra, és vegyék végre tudomásul hogy nem alkuszunk most már az urakkal, ha az maga a római pápa legyen is! Meg értették?

-De azt is mond meg nekik, -szélt oda Pukkó Gyuri, -aki még egyszer ki ejti a száján, hogy így meg kéne kérni az urakat-meg úgy meg kéne, hát akkor velem gyűlik meg a bajjuk, -eztán kapnak tőlem olyant, amit életük be nem felejtenek el, a hétszerességét a gyáva fajtájuknak, hogy még mindig az urakta félnek!

Mi gyerekek, legények és lányok azelőtt nem igen szoktunk az űregyek között lenni, nem is igen szivelték meg bennűnköt, mert állandean tiver nyáztunk-nem maradtunk esőadban, Így mi egy különfaalatt Hatos Lázi és Bácsi Péter bakógáti gyerekek citorájuk zenéje mellett sétálgattunk, néha amikor kedvűnk belt rá, és nem voltunk nagyon elfáradva még táncoltunk is, Most azonban nem mentűnk külön, mint a hogy szoktunk, mert gondoltuk hogy a napi események után ismét majd vitatkoznak az emberek, így mostan ott maradtunk köztűk és hallgattuk a szé harcot,

Pakkó Gyuri kemény szavaira csak a Kéri Jóska bácsi vállaszelt esen-
densen: -Ne haragudgyál édes öcsém, azért na most más világ van is, azért
nem szabad nagy legénynek lennünk, mert kitugya hogy még mi is lessz
csak a vége, s csak asszenden most is hogy a szépszéval, kérelemmel
csak mindent elérhet az ember, mind amikor kiabál, káromkodik, meg fenye-
getőzik, mert az urak, akár milyen rémször lesz is, csak urak maradnak,
mink meg, mindennek megiszuk a levét, - s csak ezt akartam mondani?!

-Jóska bácsi ne haragudgyán, -~~ment~~ az aratógazda vette át a szót - Most
egészen már nem úgy van! A régi rendszer meg szűnt az urak hatalmával
együtt, s nem szabad elfelejteni azt sem, hogy mi kértünk eddig, és na-
gyon jó tuga hogy elégszer katya kerbaneset, segberagást, pusztatást,
meg börtönt kaptunk sokan ebben is degláltak, de jót nem kaptunk, és
most jogunk van! Értésék meg végre hogy jégaink is vannak, s követelünk
követeljük ami nekünk meg jár, s erről aztán többet szőbe legyen,

én vagyok a banda gazdája, -~~Éz~~ a nyomeralt aratóbandaé, és úgy lesz,
ahogy majd én csinálom, kiknek nem tessik az elmélet hazai-majd nyu-
gedtabban így szélt, -Ha bele mennénk abba, amit maguk öregek mondanak
akkor már pársap malva tizes, vagy még az sem, hanem tizenkettes arat-
tás, meg egy csomó aratási robót lenne, mind ahogy volt is a multban,

-De még kutya sem vagyunk! -szélt most a Csóka Jóska, -hogy üssenek
benünket, de kapca rongyak sem! hogy belénk töröljék a szares esizmá-
jukat, Ezt vagy tudomásul a hetesi gróf és százszor főintéző is, meg
a barátja a ragott jegyző,

Beke Pista bácsi most már nem szélt közben, csak azt mormogta egyr
a bajusza alatt, -Hogy kár az urakkal ujat hazni mert annak csak min-
dig a szögény emberek isszák még a levét?!

-Maguk csak nyugodtan legyenek, -mondta a gazda, -Majd megissza a
levét az, akiknek dukál, de azok nem mink leszünk, arról biztositem
magukat, /Héj, de nagyvölt a tévedés! Mindennek mi itak meg a levét, /

A vitatkozás hevében egy elmulött az idő, hogy észre sem vettük, csak
valamelyik legény úgy hiszem a Rinya Pali nézte meg az óráját, hát az
bizony már éjfelt mutatott, Jóska bácsi ki is agta az ukázt, hogy

menjünk aludni, mert holnap korán kelünk, vagyis már hajnalban kin kell
lennünk a tarlón. Sok kötelet kell fenni a buzának, mert azt vágjuk a
kovácsháznál. Aztán majd meg látjuk, hogy lesz holnap. Küldenek e élel-
met, ha nem akkor be megy a Kaposvári központba, s ha ottsem intézkednek
akkor pedig nem dolgozunk!,,. Egyszóval Szrájkba lépünk, „Magyon jó van-
mondották az emberek, Szrájk lett a végérvényes el határozás,- s ebbe
beleenyagodva elismertük aludni,

-25-rész,

Találkozás kint a gépészháznál a Vörös örökkel,
kinek a parancsnoka, Kerekes nevű volt esendő törzsőrmester,
Szekeres gazdaság vezető, volt aradalmi ispánnak, volt egy komája,
Itt ismerkedünk meg a Gépész fiával a Dezsével, a csepeli vörös
hadserég egyik fiatal komiszárjával, aki végig kísér bennünket ez
a krónikán,

Nem csak a régi világban, hanem még az én fiatal koromban is az a mondá
járta "Az ajó arató, akit a hajnali pirkadat kint talál a tarlón"

Késői lefekvésünk dacára is másnap már hajnalban, még nem is pirkadt már
kint voltunk, talán ha két órát ha aludtunk, holdvilág nem volt, csak a
hajnali csillagok sziperkáztak az égbolton, A hajnali pirkad még a jelét
sem láttuk, Almosan eszteltünk-beteltünk káfelé vezető harmatos dűlé
uten,

Amint a pusztára ki értünk ~~kkkxx~~ esendően bederegtek a kovácsház
előtti nagytábla buzaföldre. A föld és a ház között húzódott el az eszte
páni út, Az útmentén akác és szederfák álltak, azoknál alá pakoltunk le
és széledtünk neki a buzaföldön kötelet fenni, Most megvess keresztnek
kell el készülni, igyekeztünk is vele hogy amire früstökölni kell meg
legyen

Már javában esavartak amikor pirkadási kezdett keleten az ég alja, Az
első béres, az öreg Rádics is most verte az óbrasztót az istálló elé ál-
litott lárna vason, ami nem volt egyéb mint egy ki mustrált eke kormán
Míg hogy az abban hagyta, az öreg Váلكé meg elkezdte kongatni az iskol
előtt falábakon függő kis harangot,

Még ezután ébredt fel a puszták népe, És lassan kezdet éledni a munka
Siető emberek kecsisok, béresok, az állatokkal foglalkozó családok

tüszentése, a kutégas nyikorgása, majd az állatokra kiabálás, káromkodások, aztán esemény beszélgetés hallatszott innen-onnan,

Mi nem egy helyen, vagyis eseményben fektük a köteleket, hanem széjjel az egész buza földön, még pedig azért hogy mindenütt legyen, ne legyen fenakadás kétél hiány miatt aratás képe, és ne keljen messzire szaladni érte. A sek kétél azért kellett, mert jó volt a buza, s abból kégyven keresztet is levágott egy kaszás,

Az Aratógazda, amint látta hogy a banda neki terült a tarlón a munkákra, s események a köteleket szorgalmassan, az istállók felé vette az irányt, ahol szintén ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ éledezett már a munka, etettek már, s papulták az állatokat. Bedeklédai ment, hogy ki megy Csombárra meg hozni az ~~XXXXXXXXXX~~ ^{halmelek} ~~XXXXXXXXXX~~ ^{valóit}, s aki megy az időbe elmerjén,

Jamát a Kerzse Pali bácsi vállalkozott rá, és amint végzett a reggeli munkájával el is indult,

Mi is elégkerés elvégeztük a kiszabott munkánkat, éppen csak hogy f felkelt a nap. A eselédházaknál akkor kezdett még csak meg élénkülni az élet, nagyon hangulatos volt. Volt olyan ház is, ahol pöröléssel kezdték a napot, aztán az asszonyok feltűrt szoknya elével, az egyik kezükben tekőben elkészített korpás keveréket vittek a kisberjunak, másik kezükben a fejékével siettek az állataikhoz etetni, itatni s fejni, mert a gulyás már pregette is ki őket, majtotta a legelére. Némely házban éktelen sivalkodás hallatszott ki, ott már a gyerekek egymás hájába markolva kispapárisztak, még végül is az anyjuk teyerének csattegása s felekükön még nagyobb sivalkodást eredményezett,

Amint összepakoltuk a köteleket eseményben, beraktuk őket kaszma kévékkel hogy a ferré napsütésben kimeszáródjanak, mivel hogy nem volt früstök idő, neki álltunk aratni, már azért is, mert nagyon hosszú lett volna az idő ebédig,

Jó nagy darabb buzát le is vágunk früstök időre. Most már száradtak a kék a napon amikor kimentünk az utmenti fák alá ahol a kis métyenk le volt rakva,

Most béségesebb volt a regeliak, mint kezdetben, mindenkiak volt

Minden-kinek volt még szalonnája, s jó puha friss kenyér hozzá, Nagyon jó ízletes kenyeret tudott sütni Mari néni.

Jó étvaggyal is falatoztak a puhakenyeret a szalonnával vörös vagy foghagymávak. Ebből kinek miyen volt. A früstök közben a szekéshöz hűvös kiváncsiak nézegettünk át a kovácskúzhöz, ahol csak két asszonyt láttunk sűrűsi-ferogi dolgozókat, s mindegyik a saját portáján, de azért beszélgettek egy mással. Az egyik asszony városias forma szűkrűkét viselt kantáros kétármely a lábán cipelő volt. Ez volt a gépészné, xxx. A puztai nép asszonyoságnak titulálta. Másik asszony azonban a vidék jellegzetes beszéknyás, réklis parasztaasszonyok ruházatát viselte, lábán cifra tatyival. Faragó néni volt. Ezt csak egyszerűen Marinéninek hívták. A ruházatában, beszédében nem volt különbség, a módosabb családasszonyoknál? Nem is lehetett. Készülék való volt, míg a gépészné városi természet. A kétasszony a különbség származásuk dacára is nagyon meg értették sőt szerették is egymást, mert végeredményben mégis úgy érezték (hogy) származásuknál fogva nincs különbség a városi munkáslánya és a falusi család lány között. Csak annyi esetleg, hogy a városi munkás lánya talán pasztaltabb, szélesebb és műveltebb a látékere, s iskolázottabb. Míg a család lányok leginkább ezekben hiányában voltak.

Vannak Mari a vizkérdekek már egészen jól ismerte őket, nem csak ezeket, hanem az egész puztai népet. Rokonsai is voltak neki itt. Még a kutaknál is találkozott már mindegyikkel, asszonyokkal és lányokkal egyaránt. El is beszélgetett velük amikor csak lehetett, vagy azok adták német egy kis tereferére. Attól tudtak meg azt is hogy Gépésznének van egy fiuk, aki Veréskatonán, és most itt van szabadságon. Azért is figyeltünk át most hozzájuk, hogy azt meg látsassuk. Mondanom se kell a lányok még kíváncsiabbak voltak, mert a Mari még azt is elmondta hogy nagyon csinos jó képű fiatal ember. Amig früstököltünk nem mutatkozott, nem látszott meg.

De megláttak hamarosan. Nem kellett neki sok idő. Meg ismertük az emberségét, a becsületét és a jóságát. Amit aztán még az idők múltával sem felejtettünk el.

Früstök után már mindannyian rá gyújtottunk ki pipára, ki cigaretára, innálni akartunk aratni, csak még egy-két kaszás igazította a kaszáját amikor a Biji utca felől egy kaszíról két fegyveres katona féle emberek szálltak le, és egyenesen felénk az araték felé vették az útjukat, Mi az ispán kocsijának néztük, az pedig el nyergált Jolánka felé.

Amint megláttuk a felénk tartó fegyveres katonákat találgattuk hogy miféle alakulat lesz ez? Rendes katona ruhában voltak, sültes katona sapka volt mind a kettő fején, amint közelebb értek, látjuk hogy a sapkán elöl valami piros szallag tarkálott betű is feketélt, de a távolság miatt nem tudtuk elolvasni, hogy mi van írva a szallagra,

Pitykes Jáska bácsi amint nézi őket maga elé dörmegi, egy hogy mi is halljuk,

-Ezek vörösörek!,, Mi a menydörgés ménkít keresnek erre felé? Most már mindannyian a jövővények felé néztünk a vártuk, hogy hová mennek, vagy mit akarnak, Pedig már mind egyik kaszásnak kézben volt a szerszáma, de most nem mentünk meg vártuk őket,

Jáska bácsi az egyiket már meg ismerte a "eteszi csekdörörmester volt, Most pedig a Vörösörs parancsnoka volt Kéményen lehetett és tette hiszek most is ugyan azok az urak voltak vezetői posztban úgy a falakban mint a gazdaságokban, mind az mikor is még csekdör volt, Most nevet változtatott, de az érdeke a régi volt, Találkozott már vele ami óta aratógazda lett Csombárdon,

Pukké Gyurinak mondja tréfa formájában de elég komolyan

-Na, Gyuri, alighanem érted gyűnek, -miháshogy igaz is volt, -A te komád, az ujkeresztkomád az ispán hozta őket, Gyuri, azt mondta erre:

-Lehet! De ezektől sem ijedünk meg ugye komáim?-Fordult a Gyurkó és Jáska felé, Rinya Pali is most beleesélt, még pedig elég hangosan a nem messze gyűje vörösök is meg hallhatták,

-A frontokon is szemben néztünk a dolgokkal, nem ijedtünk meg, hát ezektől sem félünk, bár mit is akarnak,

Most már szemügyre vehettük a jövővényeket, Az egyik volt a parancs

Most már szemügyre vehettük a jövevényeket. Az egyik volt a parancsnok tarfejű vastagnyaka himlőhelyes szoros szemű zordkinézésű hegyesre pödött bajszu ember volt. Rendes katona sapka volt a fején, Sapkája elején piros szalagon fekete betűkkel volt felírva, "Vörös Ór," -mostb már el tudtak olvasni. S a zubbnya karjára volt a rangjelzése fel varva.

A társa szerény kinézésű fiatal ember volt. A kis fekete bajszu alig hogy ki serkent az oraalatt, de a mozgásán meglátszott hogy front katona tizenhatalmas keresztálybeli lehetett.

Amint a kovácsház elé értek, keresztül vágtak az uton, közvetlen ott álltak meg előttünk a fák alatt. Nem szóltak mindjárt semmit, hanem fürkésző szemekkel néztek végig rajtunk, főleg az őrsvezető, vagyis a parancsnok.

Mi is csak néztük őket, bámultunk mint a kis berju az ajkaput. Majd a parancsnok köszönés helyett nagy meremű igy szólt. - Na emberek mire viszik a dolgot!.. Hüszelnek-hüszelnek? Igly nem fogy az aratás! Az aratóknak nem tetszett a ki hameműs hang, elkezdtünk meregni, ki ilyent ma mondott-ki amelyant,-csak szépet és jót nem mondott senki? Csak a Csárnek Gyarkó vállaszólt vissza ~~szószószószószószó~~ ganyessan: -Még előbb a is lefogyna ha maguk is megfognáák a kaszanyelét, Legalább meg mutatnák hogy mit tudnak az elvtárs urak!

Pakké Gyurinak nem tetszett hogy nem köszöntek a jövevények, amint emberhez illő. Az ő szeket mederában nagy hangon mondta, hogy azok is meg hallhatták,- Szamarak gyűttek kendekehé,-legalább ezt mondták volna a esendőr urak! Az öreg Kéri Jáska bácsi aki közvetlen a Gyuri mellett állt huzta meg az íngát és jámbor fedé hangján figyelmeztette megint,

-Hej te Gyuri! Má megéant tüsérkedé, megéant nem férték a bérétökbe addig amig bajt nem csináltak a meggedulatlan eszetekkel. Gyuri most nem szólt a Jáska bácsinak semit, csak nevetett rajta, nem szóltak most a jövevények sem. Mindent elengedtek a fülük mögött,

A őrsvezető Kerekes nevű volt esendőr tőrzsőrmester, a szolgálati táskájából egy papirest vett elő, azt olvasva kérdezgetett:

-Ez a kürtési gazdaságok aratóbandája?

Igyon kíváncsiak voltak hogy ez megint mi akar lenni, pár lépéssel kik
közelebb furaszkodtak a fegyveresekhez, s immel-ámmal mondtak hogy:

-Igen ez!-Aztán tovább kérdezelődött a vörös ér, -Eznek a bandának mi
a vállalója Pitykes József Bakogáti lakos?-Igen éni-lépet elibük a Jós-
ka bácsi ingre vetkőzve, egy megyeré pálcával csapkedta a tarlót, aztán
felvetette a fejét szembe nézett a vörös érrel megismételte, -Ez vagyok
Pitykes József ennek az arató bandának munka vállalója, -mondotta kemény
hangon, Amaz, fürkészté szemekkel nézett végig az aratógazdán?

-Szóval maga a munka vállalója ennek a bandának?-kérdezte gúnyosan, aztán
folytatta, - Szinte gondoltam!,, -Mirel gondolta, ha szabad kérdeznem?,,

-Arról, hogy éppen olyan a banda mint a gazdál, szólt ismét gúnyosan,,

Pár percig a két ember, a Vörös ér és a Jóska bácsi farkas szemekkel néz-
ték egymást, Minket meg a többiekett mivel nem tádtak hogy mi akar ebből
lenni, az izgatottságunkban még a fogunk is vacogott, pedig nagy feróság volt
Majd újra elkezdte az érvezetést olvasni papírról annak tartalmát,

-A szerződésben az van, hogy Pitykes József bakogáti lakos tartozik a
összeállítani tizenhalekasza erő szorgalmas jó munkás aratóbandát, Akik
minden akadály nélkül tartoznak le aratni a kürtösi gazdaságokban elvetet-
gabona nemüket, Igyvan?

-Igy van!-felelte a gazda, -az pedig olvassa tovább a sentenciát,

-S ez helyett a megnevezett személy, lázító, összeférhetetlen, verekedő,
delegtalan csavargókból verbuválta őket össze, -Kikből! kurva anyjuk két
szencségét!-Kiállította Cséka Jóska, -Erre aztán kitört a bandából is a vi-
har, Az egyik jébban káromkodott mint a másik, Jóska bácsi szólt rák hog-
legyünk csöndbe, és kérdezte meg a vörös értél-hogy ki állítja ezt a való-
lanságot?,,

-A gazdaság vezeték jelentése!-mondotta, aztán így folytatta:

-Az ittlévő gazdasági megbízott Szekeres Sándor gazdaságvezetést akit a
kocsiján orval megtámadott egy izgága arató névszerint Pakkó György, az
A gazdaság vezető bátorságán és annak ügyességén mellett, hogy kemely baj
nem keletkezett, Erre tana is van,,,,

-Van a zannya kurva,,,-Csönd Gyuril!-Intette le a közbe kiállított a gazda

aztán biztatta a vörös ért, hogy folytassa tovább, - az pedig így folytatta:-

-Amikor Pakkónak nem sikerült az aljas terve a gazdaság vezetővel szemben, a két barátját még pedig Csürmék Györgyöt és Cséka Józsefet vette rá, hogy a gazdaság vezetését tegyék el a lábálól!..

-Ez aljas hazugság!.. Értik! Pakkó nem is tért vissza a bandához, s így az nem beszélhetett itt senkivel sem, hanem ék mentek el azt meg keresni, - tért ki most már az irodulat az aratógazdából is,

-Hát igen, - szélt vissza a csendérből lett vörös ér, szinte kihívóan. - Még pedig puskással keresték, hogy aztán a Szekeres ispán arat intézték volna el ha találkoznak. Vagyis azt tették volna el a lábálól. Tudu van rá, hogy a puskákat még nappal is velük tartották a Jelánkai major melletti gabonaföld képében elrejtve. S erről az egész aratóbanda tudott, köztük az aratógazda is.

Erre olyan zúgás támadt közöttük az aratók között, hogy kisebb förgötegnek is be illett volna. Nem lehetett szét érteni, mindenki mondta a magát, Csendérből lett ~~XXXXXXXXXX~~ vörös érnak is egyre járt a szája, hogy szét kér, nem vették figyelembe, ekkor bömbölő hangon kiáltott valamit felénk, csak az utolsó szó fésztlányokat értetük meg:

-Delegtalan lázító esürhe bandal!.. - Egyébse kellett még, ez a szó, elaj volt a tügre. Valamelyik aratónak a hangja süvített is már vissza: - Vigyázzon, mert volt már eset, hogy a csürhe szét tépte a kanászt, aztán a Pakkó Gyuri hangját hallottam, amint dühösen kiállította nekik

ÁHÍJ!.. Nézd az anyuk hétszemeségét, a delegtalan tahékból lett valakik neveznek bennünket delegtalan lázító esürhe bandának! A kurva anyukat! - Hiszen azért mentek esendérnek/mert a béreester is meleg volt nekik, - toldotta meg a szót Cséka Jóska,

Amint az érsparancsnok látta hogy az aratók nem ijednek meg a maguk árayékától, a válón tartott fegyvereiket sulyba helyezték, úgy néztek farkas szemét velünk,

Pitykes ezidő alatt megérte lecsilapítani az embereket, még mindig zúgó

-Csékd legyen emberek! Az Istent nekik, - aztán a kiabálókra szélt

rá,-Tik meg maradványok a bőrökben amig szépen beszéltek,a hábergé Istenit a fajtáteknek!!-Aztán a fegyveresek kez fordult,nem éppen az szelid hangon kérdezte tőlük:

-Ha,Uradni!-Még mi van hátra? Megyák meg szaperán?! Aztán távezzanak Isten hírével,az tarsanak fél beannüket a munkával,mert aztán nem állunk lek jót magunkkért!!

-Mik,a karkatalmi tényezők sajnos azért vagyunk itt, hogy ezt tagyuk és tagyuk azt isz-emelte fel a szavát,-hogy nagyon rossz indulata ~~szépségét~~ jézus meg gondolatát nélkülözé emberekkel állunk szembe, és mi az szeriat fegnak velük eljárni,- Mert nem csak a gazdaság vezetést támadják meg életveszélyessen,hanem az egész banda meg támadta,a Hélyteságes főintézet a Hetesi gróf urats és a társaságában levő főjegyzé urat,aki egyébként is,vitéz katona tiszt,Hagyxsz ~~nyugvást~~ A megvadult tömeg támadásától az életüket meg ment hessék,menekülmi kellett nekik,

-Aljas piszkos hazudság,kitalált ürügy az egész,hogy velünk ki kezd hessenek?-kiabáltak mádamnyian,-járörvezeté folytatta:-Feletes hatóságoktól ez értelemben parancsot kaptam hogy a három meg nevezett egyént,már mint Pakkó Györgyöt,Csarmék Györgyöt és Cséka Józsefet tartassam le,,s a két fegyverrel együtt állítsam elő őket a Hetesi érségre, Amennyiben a puskáikat felszólításomra nem adják elő,ugy a munka vállalót is le tartatom fegyver rejtegetésért,amire most statárium van,és nem a hetesi érsere kísérik,hanem a Kaposvári ferradál mi vécs^{szék}törvénynek adjuk át,ahol biztosítom őket hogy meg kötik a nyak kedőjüket,

Ha aztán,nem kellett egyéb sem,az amugyis izgatott bandának,mint ez a szó, hogy ferradalmi törvényt^{szék},statárium, meg az akasztás,

Mint a megbelygatott darázzfészek,ugy zugett most fel az egész banda, Hiába próbálta a Pitykes lecsillapítani a kedélyeket, Nem sikerült, A három megnevezett arató,mint a megsebezett tigrisek szinte vakon akartak neki menni csére töltött,most már a lőésre készen tartó fegyverü vörös érsere, Széttaszigályták az elibük állékat,annyi-

ra megváltak vadulva, A többi férfiak is gőresesen merkelte a ka-
szája nyelét, s valami furcsa meg mondhatatlan vész villogott a sze-
meikben, Nem törődve a fehérsépek sikogatásával, félkörben nyemáltak
most már megijedt lévésre készen álló fegyveresek felé, s kiabáltak:
-Tikakartok, -lelegezték mostmár őket, - minket a véstörvény elé vin-
ni azért, hogy a jógainkat, a szerződött jógainkat követeljük a barzög
jektől, Hát nem viztek el beazunket, ha megdöglünk akkor sem, De meg
dögletok velünk együtt tik is, -Azek rémült arccal hél-ide hél -oda
kapták a tekintetüket, az elszárat meg vadult emberek, most már szin-
te rimákedva, kőnyörögve nyögöcsélték szünetlenül izgatottságukban
be rekedt hangon, -vagyis csak az örsparancsnek, a tarsa nem szélt se
mit, csak erősen figyelt,

-Embereki?,, Emberek? az Istenért térjétek észre?,, mert ha szükség
ugy hozza a fegyverünket is használjuk!

Erre egy hang süvitette-Mindegyötök csak egyet lehet, többre nem
lesz időtök, ^{mert}ugy szabdalunk azét bezeteket mind a béliér a disznát,
és az ítélet napján még az uristen se tud KKKKKKKKK bezeteket össze-
rakni,

A /kritikassá vált helyzetben meg kell mondanom azt is, hogy a csére
töltött puská láttára a bandában is meg hült a lélek egy kissé, főleg
az idésebb emberekben, akik nem egy esetben hallottak hirt arról, hogy
aratási sztrájkok alkalmával a csésdörök KKKKKKKKKKK a tömegbe
léttek a nem egy szegény ember vére festette már pirosra a tarlét,
A haratereket járt férfiak azonban nem ijedtek meg a maguk árnyékától
habár egy pillanatra azok is megálltak, s egy dühöngték, -Mink vagyunk
a csészelékek, lázítók, delegtalanok, akik végig szenvedtük a háberut
és ontottak a vérünket,, Ezek meg jó hazafiak!,, A karafiak!,, akik
az asszonyainkat meg a lányainkat ittan zaklatták, üldözték, akkor tol-
las kalapet merdtak, most meg, -elharapták a szét, s egy pillanatra ha
hogy elcsendesedtek azt hitték a vörösérök, hogy a félelem lett urrá
a banda felett, újra vérszemet kaptak arra, hogy az említett férfiakat
le tartoztassák és el vigyék őket,

Most azok jöttek felénk, hogy kivessék őket a bandából, Nem kellett őket kivenni, ők maguk mentek szintén elibük, mi meg a banda többi tagjai utánuk nyemakodtunk kiabálva:

-Takarodjatek innend zsoldos karafik smig jóker van,-Nem tudni féltük be e, vagy az aratók meg félelmitésére, a járőr vezető emberek elő a földbe létt, a golyó előttük egy lépéssel vágta ki a földet, aztán amint az emberek a lövés esattanására megterpantak gyorsan újra esére téltött, s kiáltotta:

-Vissza ha kedves az életetek, mert közéték lövünk!!,,

Egy pillanatra meg döbbentünk, aztán kitért a pánik? Férfiak fogesi kergatva, kárenkodva akartak a fegyveresekre réhanni, az asszonyok lányok jajgáltak sikélytoztak férfiakba esipazkodva nem engedték őket, némelik szegény meg henteregte a tarlét is amint fellékték, pefent is kaptak, küzdelmük eredménye az lett, hogy meg akadályozták a vérrentást,

A lövéshangjára, ami be hallatszott a kevácsházba a pitarban meg jelent a Gépész fia, a vöröskatona és nézett felénk s látta a helyzet kemelységát,

Amikor a fékeveszített emberek már annyira válságossá tették a helyzetet, úgy az egyik mint a másik részről, hogy minden pillanatban bekövetkezhet a soha jóvá nem tehető nagy baj, felkapta sapkáját, fölesztelte derékszíját pisztolyával együtt mint egy mentő agyal úgy jelent meg köztünk, Gyorsléptekkel ment arra a kis térségre, ami még meg volt a banda és a fegyveresek között, Már sek nézőnk is akadt, a eselések közül, kinek arra vitt a dolga mind meg álltak a nagy lármára s várták az eseményeket,

A vöröskatona amint oda ért a kis térségre felénk fordult, nem törődött semmivel hogy esetleg ötéri valami, feltartotta az egyik kezét, és azt mondotta:

-Állj!,, Elvtársak!,, Arra kérem magukat rakják le a szerszámaikat, Kines most arra szükség, hogy amivel a kegyeret keresik fegyverek használják, És még arra sincs szükség hogy vérrentás legyen itt,

Maguk entették el a frontot, Most nyugodtan legyenek?,,.A szavának mintha varázsa ereje volna, szétfogadott mindenki még a leghevesebbek is, Szép nyugodtan le rakták kaszáikat a kenyérkereső szerszámokat amit még az imént gyilkosfegyvernek akarták felhasználni, Aztán ki cigarettára, ki pipára gyújtott, már kinek mi csökkentette le a felcsigázott idegeit, Az idősebb emberek leginkább egy pofa begévak így kezdtek, Ugy várták a további fejleményeket, A katona amint látta a készülő nyugalmat a vörösérek felé fordult, Azok még mindig a lőésre tartott fegyverrel álltak ott, Végig nézett rajtuk aztán így szólt:

-Miaz, maguk még mindig így vannak?! Fegyverrel készen? Pedig elmúlt most az a veszély, ami a becses testi épségüket veszélyezteti, Mit állnak itt, lőésre kész fegyverrel? Törzsérmször Ur!-sziate meg nyemta a szét, -Csak nem eszem akab most meg fel nyársalái szarenyés puskájává? Mindehogy mindig szerette volna,

Amikor ezeket a szavakat hallottak közelebb nyemaltunk mi is, most nem küldött hátrább bezzüket senki, Hogy észiate legyenek, amikor legelőször megláttak a vöréskatonát, amint sietve közénk jött féltünk tőle mert biztosra vettük, hogy a vörösérek segítségére siet, Kellemesen csalódtunk, amikor megláttuk a fejleményeket, A törzsérmester urnak szélitett vörösér elfehéredett a ganyos szavak hallására, talán nem is szavak hanem a felismerés váltotta ki a színváltozását, Ő is felismerte a fiatal vöréskatonát, sokat zaklatta még pár hézappal azelőtt is amikor még kakastollas eszedér kalapot viselte, Azért még kemény hangon szólt:

-Nem ismerem az élvétársat! Felszélitem, hogy igazolja magát! S ha nem veszi azt, hogy eszem érmester urak! Zavar láttára elnevette magát a fiatal katona, s nevetve mondta:

-Most szivesebben igazolem magamat mint semisem régen igazolt, az állomásokon akár az Osztópánca, vagy a Jádca, sajnos a volt rangját is eszem ismerem, Egyébként arra még visszatérünk, most azonban az első felszélitásának tesztek eleget Törzs Ur! Csak előbb ezeket a szerszámokat, -puskákra mutatott, -tegyék nyugállományba, hátha magukban tessék

tesznek kárt. Legyenek nyugodtan, ezek a becsületes emberek nem bánják magukat, amíg én itt leszek, Arról és jót állok.

A két vörösér látszólag nyugodtan szüntették meg a lövésre kész állapotjukat és karjukra szasztották szíjfaál fogva fegyverüket. A gépész fia pedig a zubbnya felsőszobéból egy piros táblája könyveskét vett elő s adta oda a parancsoknak. - Tessék Törzsérmeister Ur!,, Itt az igazolás, ha esetleg most nem ismerne meg segíték az emlékező tekintésén, csak úgy beszélgetve barátságosan,

Én vagyok az a piszkos városi kocsis agitátor, akit nagy elszáratással székelt a már említett vasutállomásokon várni. Valami ügyes infirmátorra alapján még azt is meg tudta ha én esetleg Kaposváron, vagy Várdán, de még azt is ha Jáké-Nagybajomban szálltam le a vonatról. Minden esetben magába ütkeztem bele. Azután a cseknyi pihenés, vagy a kocsis, majd a nagybajemi csendőrörsén nagy szeretettel székelt valogatni. - Mindahogy maga megdögatta. - Ha édes kocsikám valéga gass-valéga, csak szergalmassan, s olyan pofonokat kuzétt be nekem, hogy az égbélt észvesztő csillagait láttam. - Olyan érdekesen mondta ezek ket hogy mi gyerekek nevetni kezdünk, de még némelyik férfi is el huzta a száját. Maga a beszélő is el mosolyogta magát, csak a volt csendőr rágt a idegességében a szája szélét. A társa pedig amint hallotta az elmondottakat farsa tekintetekkel nézegetett végig rajta.

-S azok a rugások, - folytatta a vöröskatona, - amiket kaptam magától, minden díszéretet megérdemel. Értette a dolgot, és még leis köpdését. Tehát törzsérmeister ur ezeket mind én kaptam! S aki adta maga volt. Kerekes Mihály magyar királyi csendőr törzsérmeister ur, - amint a szemében méndták ezeket a kemény vádló szavakat és a teljes nevet, a volt csendőr nem tudott megállni egyhelyen, csak tepergét mint a szaró galamb, Riya Pali még is kérdezte tőle, hogy nem szart bele a nadrágba. Még nem fejeződött be a lelki predikáció, tovább folytatódott:

- Nem is ismerem magát, a volt rangját, széval az egyéniségét, amint láttam megint megtalálta magát. A tollaskalapot vörösér sapkával cserélte fel. Azonban most elszámította magát, azt nem a magafajta ember

emberek fejére szabták! a maguk idejük lejárt, Elmallett mind egy
 resz álmom, Világ népe szocializmus útjára lépett, s annak megvalósít
 tásáért óhis harcok, Amint az igazelványban látja katona vagyok,
 Vöréskatona, Kommunista pártnak, a népemnek, a szocializmus proletáriz
 musnak vagyok a katonájá, Nem tudtak megállni hogy meg ne éljenezzük
 a lelkesen beszélő fiatal katonát, Az meg folytatta tovább, mintha
 csak olvasta volna, -Az következett be, amiért mi küzdöttünk, szenved
 tünk, És amiért maga, és amagához hasonlók megverték, meg aláztak, meg
 rugdostak és börtönbe zártak bennünket, -A volt esendőr valamit mer
 megott, de nem tudtak magérteni, XXXXXXXX A pusztákon lakó eselédtség
 akik útjártakban megálltak a vitatkozásra azok is belekapcsolódtak,
 és mondták el a véleményeiket Kerekes Mihály tőrzsőrmester arra,
 Szépet senki nem mondott róla,

XXXXXXXX Most legénykedni nem mert, mert látta nem csak az aratók, ha
 nem az események kívül álló eselédtség fenyegető magatartását, A fegy
 veres társáról is, mintha azt láttak volna hogy nem áll mellette szí
 lárda, az nem szélt egy szétszem, csak hallgatott és nézett,

Most csak a vöréskatona, a gépész fia vitte a szét, ezeket mondták
 -Amint most változtak az idők, maga is átváltott, esendőrből vörös ér
 ré, a neve lett más, eselékedetei ugyan azok mint régen esendőr korá
 ban volt, Most is a markás népet zaklatja -pedig nem az volna a hiva
 tása? és hajszolja, fenyegeti élesre töltött fegyverrel, sőt már lőtt
 is, Nem magán mellett, ^{nem} hogy ember halál lett a vége! Micszél ehhez tőrzs
 őrmester ur?, -kérdezte a minden izzéban remegő szíri válltő emberé
 től,

Ez idő alatt az aratók esendőbe voltak most, egy szét sem ejtettek,
 amint hallgatták a vöréskatonát, Szinte bánták a kürtösi gépész f
 fiát amint peregek alatt levitézlette a nagyszája delyfős embert, Ugy
 vettük észre hogy a fegyveres társa sem értett vele együtt, egész idő
 alatt nem szélt semmit, Csak félszemmel nézgetett rajta végig, Szin
 te látszott rajta, hogy szégyenli magát a parasztszere végett, ~~XXXXXXXX~~

most

Mest kezdte látni tisztán a delgeket, és felismerni hogy ki volt azelőtt az ő fegyver-társa.

Az érsparancsnok, hol a könyveskét nézte sápadt arccal, hol a földet minden izében remegye. Amig a vöréskatona beszélt, nem tudta magát megmentegteni, csak dadogott és a nagyfoka idegességében a szájaszélét vagy most már a bajuszát is rágta.

A szó most már a vöréskatonáé, a gépészfiáé volt. Így folytatta:

-Maga most is igazelésra szelített engem, én minden további nélkül igazeltam magam. S látja kivagyek?...

-Igen! Kemiszár elytárs?-kebegette sápadtan.

-Most tudja kivagyek?!-Jogomál fogva felszélátem, hogy haladéktalanul adja át ezt a parancsot ami a munkás emberek letartoztatására és előállítására vonatkoznak. Szeretném tudni ki a kiadója és ki az, aki magának adta.

Erre aztán fel zudultunk mi is, az araték. Elkezdtek kiabálni hogy

-Ugy van!...ugy van!... Eljön a Vöréskatona/Pitykes Jáska bácsi oda ment a Gépész fiákhoz megeléve köszöntö neki hogy mellénk állt, az igazság mellé.

A volt csahdérből lett vörössér pedig most az indulattól ismét láng vörös lett, a tarkoponyáján embert szinte a gutantés kerülgette, izgatottságában mérgedezett rajta a verejték, s merően nézett a gépész fiára mintha megált volna a szeme, másfél percen falfekér lett és megérzékodott, s villámsebességgel hátrább lépett s a társára nézett, fejével intet neki. Vöréskatona nem vette le róla a szemét, szinte hitmatikus erővel nézte az előtte, mondhatnám azt, hogy szinte vergődő vörös ért. Nyugodtnak látszott, keze azonban a pisztoly táskájának táskájának fedelén matatott. Az araték lélegzet elfejtve figyelték hogy most mi lesz. Éreztük hogy valami rendkívüli esemény következik be. Szinte vártak a delgek menetét, amint hátra lépett a vörössér, s a karján szíjjen löggé fegyverét elkapta.

A fegyveres társa amint ezt meglátta, azonnal szembe fordult a parancsnokával, -é azt nem vehette észre, mert a gyilkos tekintetét a

Gépészfiára szegte és magánakivül kiálltotta feléje:

-Azt nem fogod meg kapni soha! ...Piszkos kom...-Addig mondta dühé-
ben, s lővére akarta kapni a fegyverét, de fele uton meg állt a keze
mintha bémulás állt volna a karjaiba, talán azért mert egy másik ki-
állítás is hangzott el. Nem az aratóktól, nem is a vöröskatonától mert
hanem a saját társa kiálltott rá:

-Mégis mozdulj!... Mert halál fia leszel régtől! Piszkos gazember!
A társa, -a fegyveres szolgálattevő társa állt vele szembe, az fog-
ta rá fegyverét, szinte a csőve szive táján a melléhez ért,

Gépész fia kemor tekintettel, -de nyugodtan lépett hozzá oldalról
és meg fogta a vöröskőr kezében a fegyvert, és most már szigorú hangon
szólt rá:

-Törvény nevében, adja át a fegyverét?! -s a megfogott fegyver csövet
a föld felé nyomta, hogy ha esetleg az lőmunka senkiben kár ne essen,
Pillanatig farkas szemmel néztek egymásra s újra rá szólt:

-Ismétlem! Adja át a fegyverét! ? ...

-Soha! Amig élek, -Velt a vállasz, kiálltotta amaz, meg is húzta a ra-
vaszt, a fegyver nem sült el, az előbbi lővés után amikor újra csőre
töltötte fegyverét a biztosító zárt is rácsukta, most nem velt arra
ideje, hogy azt kiavassa, vagy elfelejtette hogy csőre töltött, elég az
hozzá hogy a fegyver nem sült el, most már ki akarta rántani a ka-
tona kezéből, ott húzakedtek, nem sikerült neki, mert a fiatal ember
vammarekkal szeritotta le, a társa pedig egészen neki nyomta a fegy-
ver csövét a mellének szinte be nyomta a zubbonyát, most már az or-
ditott a velt parancshokának:

-Tedd le a fegyvert azonnal, mert ki lukasztom a bőrödöt!... Vége a
piszkos játéknak!

-Szóval te, így?... Így állnak?! -szólt most annak dühtől eltorzult hang-
on, -Belsi vagy te is, hogy ellenem állsz a fegyvertársad ellen, s ne
kem szegted a fegyveredet a parancshokának, a tulerőnek, a fegyver-
reknak engedek. Itt van vigyátek!,... S elengedte a fegyverét ami a
vöröskatona kezébe maradt, hátán így felytatta: -Most győztetek!...

De ne felejtsetek el, hogy lesz még hozzátok egy-két szavam, Most pedig esináljátok velem amit akartok!,,

Nem szült hozzá most senki semmit, Egy darabig csak néztük egymást mi araték is, sziate meg bémultunk a lezajlott események hatása alatt Csöndbe voltunk, nem tudtuk elgondolni hogy mi lesz most, Mindannyian a lefogyverzett embert néztük aztán, az meg a földet nézte, míg újra megszólalt-Ha, mi lesz velem?,,-Most sem szültak hozzá, amikor így elmúlt pár perc meg fordult aztán elindult, a volt társa kiállított rá:- Állj! Az vissza nézet azonban nem állt meg, az meg utána akart menni hogy vissza tartsa, de a vöröskatona azt mondotta:

-Hagyja elvtárs, hadmejez,- sokkal jobb neki így,- Kár elengedni,- monddta,- Jobb volna itt állítani a vésztörvénytisztek elé, mindahogy ő akarta elé állítani ezeket a becsületes munkás elvtársakat a Hetesi gróf Somssich főintéző és a Cinege főjegyző ur parancsára, Ők állították össze a hamisvédelmek melynek alapján akart eljárni a volt társam, ez a bitang ember,- Mondta a volt vörösr társ, Aztán a vöröskatona elé lépett vigyázóállásban tisztelegve jelentkezett,

-Komiszár elvtárs! Balog János vörösr, aki egyébként nagybajomi lakos vagyok, A hetesi vöröserő tagja, Tisztelettel jelentem a Hetesi erőre-nem térek vissza, Az erőnek tagjai egytél-egyik mind csendér volt, Hasonlók ehhez a jó mádar hoz, s az életem e dolgok után nincs közöttük biztonsgában,

-Rendben van kedves Elvtársam! Ne menjen vissza, holmija ami ottvan azt hozassa el valakivel, Meradjen itt a pusztában, holnap be megyünk Kaposvátra s ott elintézzük a szébafergő ügyeket,

Krekes Mikély volt királyi esendér törzsörnmester ur, mint a kivert kutya, úgy ment keresztül-kassul mindenek terony iránt Osztopán felé, a Jolánka pusztára, Később tudtuk meg hogy ott teltette az éjszakát az egykemájával Szekeres Sándor ispánnal a Cseemes Rozinál,

mondotta el, hogy kik szorvaték meg az élelmiszerek szabotálását, még pedig abból a célból, hogy a munkások, a falu népét az új rendszer ellen ingasság, Nőben a megalomában sokan vannak az org

Meghatároztam azt is, hogy a községekbeli aratók mind, 3 csak egyrészes

-26-részes,

Gépész fia, Csepelli vöröshadsereg komiszárja tessék lehetett
tesztvéri barátságot kötött és vendégül látta
Balog János volt Hetezi vöröserőt,

A gépész fia, malag szeretettel szerített kezét az itt maradt vörössér
Balog Jánossal, a köszöntö meg neki a becsület és öntudatosságát, Nem
a provokátor, hanem az igazság mellé állt, Balog János meg neki kösz
szöntö, hogy napvilágra hozta a volt társának a parancsnokának ki lé
tét és aljas jellemét, Köleszás ismerkedés után mind a ketten az a
ratók közé jöttek, Barátságosan bemutatkoztak mindenkinek, még nek
kük is gyerekeknek, Gépész fia kis keménynek szelített beütköz, nem
csak akkor, hanem későbbben is,

A nagy lelki nyomás alól felszabadult aratók jókedvűen és szerete
tel vették körül most már a két katonát, Az édeklődések és a kérdé
sek szűnével fordultak hozzájuk, Miacsak adtak választ, ~~AKKOR~~
A megszólítások különbözőek voltak, különösen a gépész fiéhoz, Az egy
gyik ember elvtárgosta, a másik vitézaramosta, komiszárnak is hívták,
Ő nevette ezt a sokfajta meg szólítást, Aztán ő mondotta hogy csak
Dezsőnek szólítsák, Tisztában van ezzel, hogy a falusi népek könny
nyebb és közvetlenebb, mint tegyük fel az hogy komiszár elvtárs,

Aztán már így is hívták, nem csak az ismerősök, az aratók is, akik
különös módon ismerkedtünk meg vele, Az édesapja után most már csak
Gépész Dezsőnek ^{hívats} szelítettak, További íráson nyomon áhis csak Gépész
Dezsőnek szelítom,

Akkor fiatalok kezona és az aratók között meg hitt jó barátság fej
lődt ki, Elmendottak nekik hogy amióta aratunk micsoda nézeteltér
rések és disznóságok merültek fel a gazdaság vezetői és az aratók
között, Hogyan tagadták meg a szerződésben biztosított élelmezést,
Miért verekedet Pakkó Gyuri az ispánnal, Mit mondott a gréfi főin
téző a annak társa, és most mit akartak a vörössérek, Azt már Balog
mondotta el, hogy kik szervezték meg az élelmezésnek szabotálását,
még pedig akárh ~~akkor~~ abból a célból, hogy a munkásságot, a falu népét az
új rendszer ellen ingasság, Ebben a mozgalomban sokan vannak az arát

Mondhatnám azt is, hogy, a környékbeli érszágok mind, s ezek nagy része sajnos még most is hivatali pozícióját töltik be, Ezek teszik lehetővé hogy a esendőrök is legtöbbször a helyükön maradtak, csak a nevük v változott át vörösré, Hetesen is mind azok voltak, Kerkes Mihály érszágparancsnokkal az élükön,, Én csak két hónapja kerültem hozzájuk mint új ember, Nem szívesen fogadtak, Mindent elkövettek, hogy eltávolítsanak, de én ott maradtam, Aztán így módomban volt megtudni és figyelni a működéseiket, meg azt is, hogy kikkel volt nekik kapcsolataik,

-Eltársam! Miért nem tett már jelentést erről a mozgalmról a megyei karhatalmi parancsnokságon?,, Miért engedte, hogy eddigis létezzetek a gazdoki-kérdezte Dezső,

-Azért komiszár elvtárs, mert nem volt rá módem és lehetőségem!,, A lakotya körletét egyedül nem hagyhattam el soha, Postára, vagy betűbe is mások mentek el helyettem, Vagy ha én is mentem mellettem mindig egy esendőr volt aki minden kis mozdulatomat figyelte, Ha levelet írtam bárkinek is, nem küldhettem el addig amig az érszágparancsnok Kerkes tüzszőrmester ár el nem olvasta, Ő zárta le a borítékot s elküldte el a postára, Betűből ami kellett leginkább a szakácsné hozta, vagy hozatta meg? Szabadságra aista itt vagyok nem mehettem el, Amint már említettem nem bíztak meg bennem,

Amikor a kompánia összedült, hogy valamit megtárgyaljanak, a azt akarták hogy én ne tudjak felőle, ki küldtek fátvágni, vagy a konyhába segíteni a szakácsnénak, aki egyébként hírkérdője és ágyasa is volt a parancsnoknak,

-És ember az érszágparancsnok?-kérdezte a Dezső,

-Nem, agglégény, Azonban több asszonya volt, és van is neki mint a tőrök beáának, Szegény hadiférvagy fiatalasszonyokat mind prídálta, Amelyik nem hajlott a szavára azt állandóan üpdézte,

-Ha, aztán Hetesen mincselek férfiak, frontot járt katonák, akik elintézték volna a gazembert,-kérdeztük meg a Balogtól,

-Voltak, és vannak is, Csak nem olyan bátrak és elszántak, mind maguk elvtársaim, Volt aki meg kérdezte az érszágparancsnokot,-hogy mit

keres még itt? Ő kivágta magát, az erélyes fölépésével, hogy ő a rend-
őre, s hogy az új társaságoknak fölesküdtetted rendesináléja, kato-
nája, s hogy hangzott adé hazatért katonákat a ferradalmi törvényszék
kel meg a statáriummal megfélemlítette, azok aztán szegény ördögök,
őrültek, ha meg lapulhattak odakaza,

-Hogyan, hiszen majdnem minden volt katonák, kiknek nem szedték el a
fegyverét a fronton, vagy ahol volt, haza hozták, és mégis félték tőle,
Mondotta Pakkó Gyuri, -Mink bizony nem könnyen retiráltunk volna meg,
Mindánk be lüttek az uraság, meg a főjegyző ablakán csak úgy perzét
Ott esendőbe is vannak, nem is látnyi őket,

-Itt is voltak olyanok, akik a fegyverüket haza hozták, Vadászni j-
jártak vele az uradalmi erdőkben és vadaskertekben, némelyiknél anny-
nyi volt a szarvas, őz, és dímvad hna szinte mészárszékét nyitottak be-
léle, amikor rendelet jött a fegyverek beszelgáltatására, amire sta-
tárium volt ki hirdetve, akkor már vörösrék voltak a esendőrök midj-
Mind fegyveres alakulat szelgáltak a rendszert, illetve újra a volt
urakat, akik napról-napra meg jelentek az őrsén intézkedni, vagy a
Kereskes ment hozzájuk ~~szelgáltak~~ újabb és újabb parancsért, Így lát-
ták a hetesiek, meg a környék emberei hogy ismét csak a esendőség a
karnatalmi tényezők, azok kezében van ismét a hatalom és a fegyver,
Így örültek ha esendőbe maradhattak,

A kevés ide alatt sok mindent meg tudtam, és láttam? -folytatta a
beszélgetést a Balog, -s alig vártam már, hogy valami történjék, hogy
ki tudjak ugrani a bandából, Míg aztán tegnap délután, jobban már es-
tefelé megjelent az őrsén a volt főjegyző társaságában a Somssich
gróf ur, Kis vártatva megérkezett egybajembél Cserba uraság is, aki
valóságos eselédnyazó volt, a maga gazdaságában, Sokáig tárgyaltak
az őrsiredejában, hogy mit, azt nem tudom csak sejtem, Ma reggel aztán
az őrsparancsnok ur, parancsot adott a felszerelésre, és külső paran-
csot arra, hogy mindegyik patron táskában husz-husz darabb éle-
pakolják, Mert vele megyek szelgálatba, Őis annyit tett a patron tá-
skája,

Amiat a laktanyát elhagytak, kint az útegen mondta nekem, hogy most pedig Kürtőpusztára megyünk a köbörgő kommunistákat emberségre tanítani.

-Ami aztán nem sikerült a törzсарnak, Ugye testvér?,,-szólt nevetve a Pitykes Jóska bácsi, Aztán így folytatta:- Az igazságunk mellett nem ijedtünk meg a Szekeres ispán urtól, az is megkapta a magáját, Ugye Gyuri?-Kérdezte Pukó Gyuritól,-Akkor együtt a Hetesi Gróf ur, az igaztisztelet kecskebéka formájú főjegyzőjével állami, hogy így emberek, meg úgy emberek, Mikor látták minék mivellett, elyargaltak a hintán, Most meg a Kerekes törzsúr kapottá utilaput a talpa allál,, Jól van ez barátain így!,, Az igazság mellett ki ké tartani!

-De ha Kerekes a esendőreit hozza el, nem ami Balog barátunkat, akkor más lehetett volna a helyzet, ki tudja, még ember halál is lehetett volna az ügyből,-felelte az aratógazda szavára a Csurnák Gyurkó,-Sokkal jobb így, Egy becsületos magunkfajta magyart hozott ide, aki melléak állt, Az igazság mellé?-mondotta valamelik ember,

-Ha, hiszen ha azt tudta volna, hogy milyen embert hoz, majd másképp eszálta volna a dolgot, azt hiszem,-kettyaat mostmár a beszélgetésbe az öreg Beke Pista bácsi, Aztán mettyegta tovább,-Csodálem, hogy idős esendőr létére nem a kúséges cimberáit, kézké tanult embereit hozta el, akik aztán gondelkezés nélkül durrantottak volna a tömegbe, mind a hácsi aratósztrájk idején tették a legyeltéti esendőrek,

-Nem Hácsen történt az Pista bácsi,- mondták az öregnek,-Hácsen valahol az Alföldön,

-Hát én nem tudom, de hallottam hogy Hácsen is történt valami, pedig én nem is olyan nagyon régen,

-Könnyen megtörténhetett volna az is ha én nem vagyok észnél, s az az ember vagyok,-mondotta Balog,-Aztán folytatta:-Amint az őrszól ki értünk az átára, ott már várt bennünket a Szekeres ispán ur kecsistől-l levastól, Ezek már régeza jó komák lehettek, azt tapasztaltam az után amint hozott bennünket, Mert az ispán azt mondta az őrsparameseknek,-Aztán vigyázzatek kemám keménygyerekkel lesz dolgotek?!,, Azt felelt az öreg nagy hangon,:

-Ne félts engem, negyven-negyven éves van mindegyükünkél, s nem cifráz-
zak a dolgot, ha rá kerül a sor, bele engedjük a rongyosába mind ott
döglik meg a tarlón a kurva anyuk szeszességét,

-Amint ezeket a szavakat hallottam felferret bennem a vér, mindjárt az
ötlőm belém, mozdulj meg csak gazember a legelső golyót te kapod meg
éntőlem, Ugy is lett volna ha le nem teszi a fegyverét,

Az aratógazda a szavak hallatára annyira el érzékenyült, hogy csak an-
nyit tudott mondani,

-Köszönöm drága elvtársaim, édes testvéreim a segítségüket és a jó ba-
rátságukat, megölelte és megcsókolta őket, s az egész aratóbanda örö-
mjengással ölelték és csókolták úgy Gépész Dezsőt mind Balog Jánost, A
két katona is meg láté szeretettel viszenezta azt,

A nagy kuzavenában, az izgalmas eseményekben észre sem vettük, úgy el-
ment az idő, hogy déli is el múlt már, Vádkó Laci hozta ki kecsin az ebé-
det, s jó régóta már a fák műsae alatt állt várta az eseményeket a sza-
kás néval a Vizvári Mari néivel, s a többi ottlévő pusztai népakkel
együtt, Nagyon jó ebéd volt akkor, gulyás leves, borjú pörkölttel, Az a
arató társaság meg hívta a két kedves katonát is ebédre, Szivessen fo-
gadták a meg hívást, ott is maradtak, Ebéd alatt beszéltek meg hogy má-
nap azaz szombatén elmennek Kaposvárra jelenteni a történeteket a megy-
gyén, Pitykes Jáska bácsi aratógazda, Csarmák Gyurkó és Pakkó Gyuri MK
mint komministák, elkísérik őket s a hivatalokban is velük megy Gépész
Dezső a Csapeli vörös dandár komiszárja és Balog János vörös őz, Laci
gyerek pedig azt ígérte, hogy ő viszi el őket hajnalban az Osztepáni v
vasútállomásra,

-27-rész,

Vádkó Laci elmegy a Hetesi Őrsre,
hogy elhozza Balog János helmijait,

Amugyis későn tartott ebéd, jó sokáig alhuzodott, Nem csak a Kaposváru
utat beszéltek meg, hanem azt is, hogy a Balog helmijait hogyan hozass-
sák el a Hetesi Őrsről a esendőröktől, Nem volt kis probléma a esendő-
rök miatt,

Válké Laci vállalkozott rá, ha égföld egybe szakad is, de ő elhozza a Balog elvtárs ládáját, csak Dezső írjen egy kiadási parancsot, s úgy írja alá, hogy "komiszár" nagyobb lesz a hatás.

Még azen a napon Válké Laci elment a kecsijával az órszere, Balog vörösről kelmiért, hazá se vitte az edényeket, mindjárt a tarlóról ment el, Amint a Dezső megírta a nyílt parancsot az órszere vezetőjének, a kelmi kiadása végett, Bélyegzőt nem tudott rá ütni, mert nem volt neki semmi remény, mert a velt esendőrök egy közönséges papírra írt parancs szóra, amijén még hivatalos bélyegző sinek, egy kecsisnek kiadjanak katonai kelmit, Akármilyen komiszárnak is legyen rajta az aláírása, Dezső mint komiszár írta alá a papírt, Csak meg próbálták, hátha sikerül, -Sikerült is, de csalafinta ság árán.

Amikor Laci az órszere elé ért, ott meg fordult a kecsijával, hazafelé fordította a lóvakat, ha esetleg menekülni kell neki ne keljen fergelődni az utcán.

Csak azután ment be a nagy "L" alakú épület udvarába, Gendézett virágos udvar felőli részén volt a bejárat, Külön a hivatali iroda s a gényes szoba, és külön a gazdasági is, már mint konyha, kamra, s a szakácsnő szobája, Az órszere rész az utca frontján volt, míg a másik a gazdasági az udvar felőli volt, Az egészet egy hosszú folyosó kötötte össze, A folyosó végén bent az udvar hátulján egy szűk kis cella volt sűrű vas rácsos ablakkal s erős tölgyfa ajtóval cement padlózattal, Ez volt a rabbék vartatója, Csak egy vas ágy volt benne, semmi más.

Nagyon megfelelő hely volt, bár hogy is jaggatott a delikvens, nem hallatta meg senki, Pár esetben Gépész Dezső is volt lakója ennek a kettőnek.

Konyhai bejáratnál szemben volt a kerekas kut, amint Laci edaért éppen egy jó husban lévő szőke esines gömbölyű arca bécsi pireskendővel elköttött fejű papucsos női személy tekerte fel a vizet a kútból, Az órszere szakácsnéja Kerekas órszereparancsok ur ágyasa volt, Amint meg látta az udvarba belépő legényt aki hangos aggyisten jó napot köszön neki, kötője alá dugta vizeskezeit s kíváncsi szemekkel vizsgálta a

a jövevényt, s csak aztán fogadta el a köszönést, de csak rövid szóval:

-Jé napot, s tovább fürkészte a jövevényt, majd meg kérdezte:

-Kit tetszik keresni?

-A esendő urakból valakit, asszenység, Ha van valaki közülük itthon? Állt össze beszélgetni a Laci a szakácsnéval, -aki aztán így felelt: Abizon nincs itthon senki, Mind szolgálatban vannak, Szabad kérdezni milyen ügyben keresi őket, s ki maga és kunnand valé?

-Én kürtös pusztai vagyok, Ott vagyok kecsis,

-Hát éppen ketten, még pedig maga az őrsparancsnok ur, meg az új ember mentek oda, Valami engedetlen lázító arató népség van ott, azokat mentek jobb belátásra tanítani,

-Azt tudom! Azokkal beszéltem, Éppen az irányban vagyok itt, Komiszár elvtársától kaptam egy levél parancsot az őrs helyettes parancsnoknak, -hogy, a Balog János vörösőr elvtársnak helmiját alvigyem a pusztára, mivel hogy a további parancsig ott lesznek az aratók mellett,

-Jézus Mária! Talán esa k nincs valami ba,, abban az átkeztett pusztában?

-Mest már nincsen, mert elejét vette a komiszár elvtárs!

-Jaj, jó ember mondja meg, hogy miaz, hogy komiszár? Nagy ur az?

-Hát nagy lehet! Mert a Kerekes törzsőrmester ur olyanfeszés kaptáket vágott neki, mindha az lenne a kisisten, De még az a jelentkezés, ahogy az jelentkezett,, nem közönséges! Igen Nagy ur az asszenységi!

Aztán imel ni a parancs, amiben el van rendelve Balog vörösőr helmi kuffergyának elszállítását innend?,,

Szakácsné meg sem nézte a papírt csak annyit mondott:

-Hát ezekből egysines itthon, mind szolgálatban vannak, De a lédát én is oda adhatom, meg amije van, Gyűjjön velem a legénységi szobába és vigye őket,

Valkó Laci nagy örömmel karcolta ki a helmikat, Nem remélte, hogy ilyen simán menjen a deleg, magában megért kálalkodni, hogy a velt esendő esendőrből egysen velt itthon, Biztosan nem sikerült volna ilyen könnyen,

A szakácsné még azt kérdezte meg, hogy meddig marad a járőr kint a puszván?,,

-Nem tudom,-felelte,-Csak annyit tudok, hogy a Balog nem is jön vissza, azt más helyébe helyezik el a Komiszár.

-Na hála az Istennek, csak hogy az elmegy,-Tudja nem a mi embereink közé való volt, Haragudtak rá, mert az kommunista volt, El is tették volna ezek lábálál csak az alkalmat keresték rá, Rendes szétalan szemlélő ember volt.

Igazán nagyon örülök annak, hogy az nem jön vissza, Legalább béke lesz az órsón, mert máskébb agyis nagy baj lett volna, De az őrsparancs nek is vissza jön ugye?

-Ne féljen a visszajövetelétől, majd ha kedve lesz hozzá,-felelte vissza amint a kecsira pakelt, s maga is felült, Örömeiben, hogy simán ment minden, füttyörészve indította utnak a lovakat, aztán már nétszéval nyargalt ki a falából, s vette az utirányt hazának,

-28-rész,
Mi történt addig az aratóknál, s a gépészháznál, amíg Vádké Laci Hetezen járt a Balog helmijéért, Puszták népe milyen véleményvel volt a lezajlott eseményekre?

A jó ebéd, és beszélgetés után, az idő észrevétlenül jól elhúzódt, majdnem az ussena ideig. Mire ki kezdeltünk a fák művés árnyéka alél, hogy valamit arassunk, és az elmulasztott munkából valamit estig behozzunk, Jaci is elnyargalt már Hetezre a helmikéért, az étkes kérdéseket ott hagyta a fák alatt, Majd visszafelé viszi el őket a kenyhára, A két katona is készült otthagyni bennünket, Nagyon jól érezték magukat, s egész jó barátság keletkezett köztünk, A marokszedő lányok tartották őket, hogy ne menjenek el, maradjanak ott estig. Főleg az Erdős János és a Mester Teréz inaszkodtak velük legtöbbit, Azokkal közvetlenebb kapcsolataik volt, délidőben vagyis az ebédalatt, Azokkal evett egytáblál a kéthadfi, Ugyanis tudni való, hogy a kesztes aratásnál kétkaszászó, vagyis hat személynek jutott egy tábl, A két katona történetesen az ő tálakhoz telepődött, Talán azért is mivel a két

esines és jóképű marekszedő lány is adatartozott,
Tagadhatatlanul tetszett is nekik a két jó képű bakógáti kis lány, de
most azzal kárították el a meghívást, hogy már sokáig itt voltak, és
fenntartották őket a munkájukban, s nem akarnak vetélytársak lenni,
hanem ha meg engedig esténként elmennék ki a tanyára elbeszélgetni,
Lehet hogy majd a tarlóra is kijönnek, ha nem veszik telakedésnek?,,
Most azonban elmennék, sok megbeszélni valójuk lesz még egymás között,
Mivel holnap Kaposvárra kell menni az ügyelintéséze végett, Aztán jó
munkát kívántak mindenkinek, egymást átölölve mintha már évekkal előbb
is barátok lettek volna, úgy mentek át Gépészékhez,

Dezső édesanyja, a Gépészné nagy szeretettel fogadta az idegen katoná
nát, Mindenki nagyon kedves volt neki, akivel a fia csak barátkezett,

Dezső aztán mindent elmondott az édesanyjának, ami csak történt,
Derék asszonyosság amikor végig hallgatta az eseményeket, azt mondta:
-Szememre deleg ez a gyerekek!,,, főleg az amit itt most láttam és hal-
lottam én is meg az egész puszta népe, Még mindig a rossz múlt kísért
bennünket?!,,,

Még most is berzadok, amikor kiszaladtank a lövés hangjára az utra, a
többi eseléddelegyütt, s láttam még a füstölő puská esővét a vadálat
esendőr kezében, sikogatásra majd hogy rosszra nem gyűttem, Azt hittük
mindannyian, hogy a tömegbe lőtt a gazember, Mindjárt a Budapesti
1912-i tüntetések ötlöttek az eszembe amikor apádat is megsebesítet-
ték a rendőrök, Aztán téged is nagyon féltetek édes fiam, hogy valami
bajod talál lenni!,,,

-Azért is lettem katona édesanyám, hogy ott legyek ahol a szabadsá-
gunkat veszélyfenyegeti, És ez a esendőr azt támadta meg vörösőr fedő
nével!

-Hát igen!-s ezen esedálkeztank mindannyian, még az apád is, hogy csak
úgy elengedtéték szabadon, hogy garázdálkodjen tovább, Mind oda akartak
rohanni, Darabokra is tépte volna a sok feldühödött ember, ha az apád
nem lép közbe! Azt mondta nekik, -Hagyják emberek! Ha a katonák el-
engedték, ők tudják mit esínálnak,

-Az árnál-szólt közbe Faragóné, aki a szobaja előtt sepergetett: -Herváth Gyuri, az erdő is nézte egy darabig az esetet; Aztán amikor a esöndér lütt, -kint voltunk az árnál, éppen Gyurira esett a tekintetem, az meg lekapta a válláról a háremlűjetű puskáját s oda a beker mögé futott a szederfe melé, s néztem a esöndért meg az erdőt, nem tudtam hogy amez mit akar, Már sikitenyi akartam, mikor meg láttam hogy a fa mögöl puskacsöve esöndérre irányul, -Azt mi is láttuk, kint az árnál, -mondta Gépészné, s fiára nézett, -Apád mondta is a szemazédnak, meg a többi embernek is, -Na, nézzétek mit akar ez a Gyuri? Akkor történt a másik eset? Most Balogra nézett, -Amikor maga gyorsan szembe fordult a társával, s ráfogta fegyverét, Nem tudtuk mi lesz belőle, Mikor meg hallottuk a hangját akkor láttuk, nincs ek az aggedalomra, Szinte fellélegeztünk,

Akkor az erdő is engedte a puskáját, Nem vette a vállára, kézbe tartotta, s csak annyit mondott:

-Na a szénességét, végre van egy báter ember aki sakkban tartja a gaz embert!,,,

-Na, pajtás, mitszelsz ehhez? -szólt Dezső, -Minden esetre ha találkozok az öreggel megesekelek érte, Látod micsoda népünk van nekünk még itt kinn a pusztákon is, Nem veszíthetjük el mi a esatát soha! Látod ha te nem fordulsz szembe a volt parancsnokoddal, nem várt oldalról kaptátok volna meg mind a ketten az élmét, Biztos, ahogy én ismerem az öreget, lelőtt volna benneteket, Rám nem is lett volna szükség, hogy én löjek, Sokat beszéltem már vele, régebben is, nagyon derék ember, nem az urak barátja szívből memnánista, -mondotta Dezső,

-MÉGHÉXX Aztán mikor látta a helyzetet hogyan alakult, azt mondta az apádnak, -Na, Gépész elvtárs, én megyek!,, ,Nekem itt már nem lesz dolgom, A két katona, mármint a Dezső, -meg az elvtárs, -ezt magára mondta fiának, -El intézik azok, Ugy látom az a mi emberünk,

Aztán el is ment a delgára ki az erdőbe,

Kint a pitarban felt a beszélgetés, a két eszeny meséteknő mellől szóltak közbe a két katona közötti eszmecserebe,

Most mondotta meg Dezső, az édesanyjának, hogy holnap Kaposvárra megy,

az aratógazdával, s társaival, meg Balog elvtársal a hajnali venattal, A megyei kormánybiztoshoz, az ügyeik elintézése végett? Tárthatatlan az a helyzet, amit itt ezekkel a szegény emberekkel végrez visznek, KK Majd ott meg tudjuk, hogy ennek a zavaros ügynek ki a megzatója?...

Ki lenne édes fiam? Láted most magad is, Az uraki- s azok végrehajtói, a volt esendőörök, -mondotta Gépészné,

- Ezt akarem én is megtudni, hogy a megyén egyetértenek e, és tudnak e ezekről a disznóságokról, s hajlandók lesznek e ki vizsgálni az ügyet, s az egész disznóságot a jó megérdemelt helyükre juttatni,

Amennyiben nem teszik meg, - Anyám én akkor nem is jövök haza, hanem Pestre megyek, Ott teszek jelentést Kan vagy Számueli elvtársnál az itteni dolgokról Balog elvtársal meg a megyei kárhatalmi parancsnokságra megyünk, Ott meg a hetesi őrsügyét tesszük szévá, meg lássuk, hogy reagálnak a jelentésünkre, Ha nem lesz ki elégítő, amit ott intéznek, akkor majd Számueli elvtársnak jelentem!...

En, azonban remélem, hogy el tudjuk végezni a dolgainkat meg felelősen, s megértnek bennünket, A megye élére állított ember nem játszik két kulacsos politikát, mind ezek itt kin a falakban!

- Nem ismered a megyei kormánybiztost kemiszár elvtárs? - kérdezte Balog.

- Nem, nem tudom hogy kit neveztek ki Sémogyba, Ezt nektek jobban kellene tudni, hogy kivan itt, Rendeléseken ott kell hogy legyen a neve,

Ótt is van! Megállj csak mi is a neve?..., Meg is van! - Latinka Sándor!

- Kicsoda?..., Latinka? - elmerengve s gendelkedve nézett ki az utra s ismételte: - Latinka..., Csak nem? - Ha az lenne?...

- Igen, Latinka Sándor! Világesan emlékszem a nevére, Plakáteken is az van,

- Na majd én mingyárt azok is egyet, - törölte meg a kezét a Faragóné Miéka kezta tennap Kovácsiból, a kisbíró adta neki hogy szegejjék ki a műhelyfalára,

Ahogy be mebt a szobába már mendta is, - Na itt van! Dezsőnek adta át,

Ahogy szétteríti a papírt, pírás nagy betűkkel következő címet olvas-
ták:

"FELHÍVÁS SOMOGYI PROLETÁROKHOZ!" A címfelirat alatt kisebb betűk-
kel volt nyomtatva a szöveg: "Tartalma röviden az volt: "Barzsaú irodalma
ideológia mindenütt, ahol csak lehet, elégedetlenségre lézítja a falva-
népét, az újrendszer és a demokrácia ellen. Erre kivtáffel a falvak né-
pét, hogyan védekezzenek ez ellen s leplezzék le őket. Aláírás: Latinka
Sándor.

-Ez éppen nekünk szólt. Mi éppen egy ilyen földalatti mozgalomra
akadtunk, akik a felszínen egészen nyíltan csinálják a dolgokat, még pedig
a rendszer karkatalmának igénybe vételével!

Azt hiszem pajtás, hogy mi a kötelezettségünket teljesítjük, amikor
holnap a megyénél is leleplezzük az itteni dolgokat, s az arra ille-
tekeseknek elmondjuk a lezajlott eseményeket.

Már előbb akartam mondani, de a figyelmemet lekötötte a plakát szö-
vege. Én ismerem Latinkát, a Pécskai kovácsfiát személyesen, olyan
preli volt mind én, a Kürtösi kovácsfia. Illegálisan működött pártsej-
ben többször találkoztunk és beszéltem vele. Sokat beszélünk egymás-
sal. Tőle is kaptam röplapot amit a gyárba kellett belepennem. Én egy-
szer majdnem lebaktam, le is fogtak s az volt a szerencsém, hogy nem ta-
láltak nálam semmit. Akkor már a gyár tele volt szérva papírral. A
rendőrségen nem tudtak róla bizonyítani semmit, így aztán, azt is megas-
tam egy két befennal. Az már nem esett nekemre, hozzá voltam szek-
ve.

Most aligvárom hogy találkozzam vele Kaposváron. Kíváncsi vagyok,
hogy megismere? Ha minden jól megy, holnap megtudjuk?..

-Komiszár elvtárs!- Adj csak meg egy pillanatra komám!-szakította
félbe Balog szavát Dezső. -Én annak örülnék, -felytatta, - a furcsa talá-
kozásunk ellenére, hogy engem ne nevezze a katonai rangemről. Én azt tö-
led seha nem követelem, bebizonyítottad, hogy mélytő vagy a barátság-
ra, amikor a vészes pillanatban is tudtad, hogy hely a helyed! Melénk
által, s nagyon örülnék annak, mind igazi bajtárs, elvtárs, és mind faj-
si munkás testvér, ha engem csak

munkás testvér ha engem csak egyszerűen Dezsőnek szólítanál, Elsem kőzöld azt, hogy milyen jólesek nekem, hogy ezek az aratók, a legkisebbtől a legnagyobbig a legközvetlenebbül csak Dezsőnek hívnak, A gyerekek Dezső bátyámnak,

Nagyon köszönöm ezt a közvetlen kedvességedet, annak dacára, hogy te talajdenképpen engem nem is ismeresz, Megnyugtatlak, hogy értelmetlenül nem pazaroltad a barátságodat,

-Arrél már meg nyugodtam, de meg is győződtem a mai napen,- felelte Dezső,

-Csak még azt engedd meg,-kérte Balog,-hogy röviden mondjak magamról valamit?...

-Tessék jó bajtársam?! Nagyon szívesen hallgatom,-mondotta Dezső, Azt azonban már is elképzelem hogy a gyerek-szobád nem grófi kastélyba volt,

Mind a kettőn rágyújtottak cigaretára, s a kovácskasz pitarában lévő asztalkánál szemben ültek egymással, s a Balog úgy kezdte elmondani az senyara életének kálváriáját,

-Nagybajomhoz tartozó Löncsőn pusztán születtem, egy szegény cseléd ember nyolcadik gyereke vagyok, Apámat aki galás volt, háberu előtt a bika taposta agyon, Anyám volt velünk azután már, négy bátyám a fronton pusztalt el, s azok utáni bankodás, szegényt elvitte a sirba, Még egy bátyám van, ő egy kis paraszthoz benősült Bőkönyére, Ezenkívül volt két néném s egy hugem, A néném cseléd emberek feleségeik lettek, gyerekeik vannak, A kis hugem akit nagyon szerettem, nincs, gyalázatba esett, a bajemi Nagy György uraság megejtette, aztán ellökte magátél, az meg szégyenében a pusztai gála kutba emésztette magát, Megakartam be-szszalni szégyenteljes halálát, elakartam oltani az élete méncsit, de valaki elárult, s csendőrökkel fogatott le, szántszándékos gyilkosság vádjával négy évet kaptam, Két évig ültem a börtönt, aztán katona lettem az elaszfronten szenvedtem, aztán jött a ferdelem, én is haza jöttem, számolni akartam a gazemberrel, Nem találom sehol, bár hol is kerestem Nincs senkim, aki egy jó szót is szolna hozzám két nénémén és sógaramon kívül,

De mind a kettő messze van egymáshoz s mindegyiknek sok a gyerek s ugyan annyi nyemerőség. A háremszázhatvan kerevét amit leszerelésre kaptam, nekik adtam költség a rongyes gyerekeikre. Így lettem vörösr!

Röviden elmentem az életemet, Komiszár elvtárs! Ha most is érdemes nek tart a barátságára, akkor,, akkor,, én örökké halás leszek!

Dezső felült megragadta Balog kezét melegen megrázta, sarcul csékelte ta,-s csak ennyit mondott,-Szeretettel köszöntelek jó barátom, ami azt illeti, a sors téged is jó megtépezett.

Amint így beszélgettek, Gépészné meg kínálta őket jó friss, hűvös SZK eludtejjel s puhakenyérrel, amit aztán jó ízűen kanalazták a pitarban terített asztalkánál.

Amint evagelődtek az araték szép névtájuk hallatszátt be kezájuk

Ugy ahogy voltak "Kis kürtösön megkezték az aratást
Elvágják a fegyelmadar jobb szárnyát,
Fegyely madár jaj de bus a szárnyáért,
Én is bus vagyok a kedves babámért?"

A pitarból jól lehetett látni, a tizennyelc kasza mind egyszerre vágott, A néta, a kasza lendítés ritmusára áradt szét a tarlón és bekateit a pusztá épületei közé, a kevécsakáz pitarába is.

Amint azt meg hallotta a két katona, el némált a hangjuk, Figyelmüket most már a vadliba serban mezzé ember tömeg szép munkája kötötte le, emint karlendítéssel merítették bele a kaszájukat az aranylé szalmájú buzogányfejü életbe, a buzába, Szép volt amint a kis távlatból nézta az ember, A két katonát egészen meg babenázta ez a látvány, főleg a Dezsőt Nem csoda, Ritkán látott ő ilyent természetben, közvetlen közlről, Csak képeken vagy ha utazott el sámanni látta a vonat ablakából.

Szinte magukról elfeledkezve nézték az alkenyfelé hajló vibráló melegben mezzé embereket, a festő ecsetje alá való természeti szépséget, Ameg ismétlődő népdalt már együtt dalolták a kevécsakáz, "Fegyely madár jaj de bus a szárnyáért, Én is bus vagyok a babámért."

Balog János önfelédten ugrott fel az asztalka mellől, mint vérbeli parasztot nagyon izgatta a ritmikus munka szép látványa,

-Kom,, itt elkarapta a szét amint Dezsőre nézett s annak szemre hányó tekintetével találkozott.

Mintka ez a tekintet azt mondta volna neki: -Ej-ej, hát nem éppen az előbb kértelek arra, hogy hogyan szelítsél? -Meg is találta mindjárt a megfelelőt:

-Dezsőkém! Te jó pajtás,.. Gyere közibük? Én résszra gyüvök ha nem vághatok, ha többet nem is, csak egy rend bazát!? Nézd milyen gyönyörű, s mutatja az utfalé szép tempósan haladó kersző kaszájú araték felé, -Magyon szeretném kaszát belemeríteni a termésbe!

Dezső is felált, őt is izgatta a munka szépsége, ha bár ő ehhez nem is értett, de szívesen ment ki a tarlára, s nevetve kérdezte még barátjától:

-Érted te ezt a munkát? Tudsz te aratni?

-Értem e? Teljes életemben, már gyerek koromtól fogva képes ember voltam, még pedig jó kaszász-részes, az araságok terléjén,

Ugy ahogy voltak, ingesen hajadonfön mentek keresztül az után, ki a tarlára,

Az első kaszász Törzsökös Pali bácsi bandája mest ért ki a rendből, Utána a Csilli Pista vágta ki a rendjét, majd a Csarmák Gyurkó és a bandája, nyomba utána Pakkó Gyári következett a három szem népével, aztán az én apám nyomalt utána Mester Tercsi szedte a markot, én voltam a kéve kötője. Ez a Bukagáti kis lány tetszett meg Balog Jánosnak, A kis lány annyira elvelt foglalva a márekszedéssel meg a nótával, hogy észre sem vette amikor ki cserélődött a kaszája, amikor Balog átvette a kaszát apától, hogy ő vágja a rendet, Fenése közben pillantotta csak meg, hogy idegen, jó képű pörge bajszú legény után szedi a markot, Amint a cserét észre vette nem szólt semmit, csak nem volt neki elég a hőség okozta pirulás még pirosabb lett, s kendőjét még jobban a szemére húzta talán azért hogy ne lehessen meg látni a szemének örömtől való csillogását?...

S újra belekezdett az ismétlő nótába, amit az egész aratébandájé kedvűen fújt, "Kiskürtösön meg kezdték az aratást, Elvágják a fogelymadár jebbszárnyát," stb.

Dezső engem figyelt meg, hogy hogyan kötök, s kért meg hogy mutassam meg neki, Magyon jó tanítványnak mutatkozott már az első próba után,

taata hogyan kell kötni, Mi utánunk Rinya Gyuri bandája fegyasztotta a fenn álló gabonát Erdős Julcsi szedte fel a rendet Hatos Lázi kötöt utána, Dezső, a Lázit váltotta fel, Mintha mindig arató lett volna olyan ügyesen dolgozott a kipiralt arca jó képű bakógáti kis lány után, Aki szemmel láthatóan örült a szerének, Lázár se bánta meg, mert le ülhetett addig pihenni a kérékre,

A kétkatenát annyira megszerettük mintha közülünk valék lennének, Először azért is, mivel meg védtek bennünket egy durva csendőri atrocitástól, ami könnyen emberi életet is követelt volna magának, Másodszer a kedvességükkel, amit már a kis idő alatt is számtalanszer ki nyilvánítottak, hogy hezzánk tartoznak ha bár a fegyveres alakulat tagjai,

A két bakógáti kis lányon az Erdős Julcsin és a Mester Tercsin is meg látszott, hogy nagyon kedvükre van a két hadfi széptevéseikkel, Ami legényeink nem vették ezt rossz néven, ami azt illeti inkább a legjobb barátság fejlődött ki közöttük, Azenban a lányoknál, már inkább fel ütötte a fejét az irigység s a féltékenység, Ami náluk ilyenkor divatos volt, de nem tragikus,

Amint a rendből az utszélifák alá értünk mindig volt egy kis pihenő Cigarettera, vagy pipára gyújtottak az emberek, S a rendközben föltárgalt kaszáikat igazították és fenték meg ez idő alatt, meg egy-két mac haságot is mentek egymásnak,

Egy ilyen rendvégén már alkenyátnak állt az idő, várt bennünket a Válcso Laci aki már meg fordult Hetesről, a Balog helmijával, Gépészékhöz raktákbe, mi meg addig hallgattuk a Laci jó ízű elbeszélését, hogy hogyan sikerült kicsalni a ládát a szakácsnétól,

S mennyire félt attól, hogy valamelyik csendőr hazatalál vetemedni, hogy mi lett volna akkor, s akkor nem ment volna olyan simán, Balog, egy egész csemag cigaretta és két pakli komiszdehányt adott neki amiért el hozta a helmiját,

Nagyfizetség volt az akkori dehány szűke időben, Énis kaptam tőle cigarettát, apám meg dehányt, ő azért kapta hogy kaszálhatott helyette,

Ábrását még lehetett látni, aztán az alkeny elborította az

Minden levágott rend után mind a ketten párosával mentek a lányekkel az új rendfelé, Mind a ketten tovább dolgoztak, nem hagyták abba Balog kaszált, Dezső meg kötött,

Az aratógazda nem állt el attól a tervétől, hogy azt a darabot le kell végeznünk amiben reggel beleálltunk, s most szejtített benünket, hogy amit délelőtt almulasztottunk most helyre kell hoznunk, Nem zúgott érte a banda, hanem szívvél-lélekkel dolgozott mindenki, még pedig jó kedvűen nétaszéval vágta a fendekeket, Balog János is mintha örökké köztünk lett volna, Gépész Dezső szintén úgy dolgozott, mintha nemis városban nevelkedett volna hanem itt kint a pusztákon, Már ma a szekást is tudták, párosával jöttek vissza Balog a Tercsivel, Dezső meg a Jalcsival nétaszéval újrendet kezdeni,

Aztán egyszer csak a Jéska bácsi így szólt nekik, - Ej-ej-Édes lányaim hát csak ezt az egy néta tudjátok fujni, A többit etan hagyátok?,, Miért nem hoztatek többet a kesaratekban, hogy meg tanítsátok rája ezt a két hadfiat,

- Itt is van nálunk elég néta Jéska bácsi! Nem hagytak mind etan, csak azt mondja meg, hogy melyiket daloljuk, -nyelveltek vissza neki,

-Hát a legszebbet, ami az aratásról szól, ami ilyenkor szokás, Né aztán gyerünk az ajnótával, vigabban megy az aratás is, Ugye édes barátaim?-szólt a vendég aratókhoz,

A két leányt nem kellett sokáig biztatni, valóságos nétafa volt mind a kettő, szépen is tudtak dalolni, most egy új arató néta kezdtek el,

"Már kürtösön nincstöbb kis lány
csak három,
Kiszedi föl majd a markot
a nyáron?
Pirés selyem pántlika van
a derekán,
Jaj de szépen hajlik a marek
után,

Az ismétlésnél már mindenki tudta, Az egész banda dalolta, De legjobban a két katona fujta,

A nap már mélyen lehuzódott a Keszthelyi dombok mögé, A tűzpiros ábrázatát még lehetett látni, aztán az alkony elberitette az

egész tájt, de nekünk még mindig volt fennálé vágni való gabona. A nagy tizenhétoldas bura földön úgy feküdtek a kékék, mint egy nagy ütközet után feküdtek a megölt katenák. Az aratók menték így, akik a herctereket járták,

Nem zugtunk a sokáig tartó munkáért, Jókedvűen szorgalmasan végeztük,

Amint a pásztaí népek az esti munkájukat elvégezték, mintha össze beszéltek volna, mind a tarlóra siette, Ott volt, kecsis, béres, gulyás, kanász, gépész, bogár, de még az asszenynépség is a házaktól, Kévéket herdták össze utánunk s rakták a kevéket, Amire levégeztük a vágást, már szépszerban álltak utánunk a kevék is, mire az égkárpitján ragyogtak a csillagek el is végeztünk, Nagyon szép és felejthetetlen munkás szelidaritás történt ezen a napon, Amikor a tanyánkn indultunk a két dalessajka bakégáti marekszedő kis lány új nótára

kezdet, "En a nyáren jaj de sokat arattam,
Az égyamban de keveset aladtam,
Gyere babám vesd meg a párnás ágyamat
Hadd pihenjem ki rajta magamat,

Az öreg Válcó is most későre hagyta az esti harangszót, A birka kazán mellett várt bennünket amig oda értünk nótaszóval, az egész pásztaí népek kíséretében, Aztán csendült csendült meg a kisharang s amint a házakhoz értünk eszlatta szét a kíséretünket, tértek pihenőre, Mi meg elfáradtan nótás kedvel a szállásunkra, ahevá a két katona és a Válcó Laci is eljött velünk, Vacserán is ott maradtak, és késő éjjel tértek haza az ethénakba,

29-rész,

Jelánkáról beküldi a Szekeres ispán a Rezit a pásztaíba hirszerzés véget,
Találkozás: Kerekes törzsörmesrrel,
Aztán elmenekülnek,

Nem mindenhol malett el a nap olyan megnyugvással, mint az aratók nál

Amint Szekeres ispán ur kecsijáról leszáltak a vendégei, a vöröső örök, s elindultak az után aratók felé, hogy ott rendet csináljanak bácsuzás képpen még annyit mentett nekik:

Aztán mindent belel-ugy ahogy megbeszéltek, az annyak kedis szencségét, Aztán ha nem másképp irgalom nincs dar a közepébe, dögöljenek egyrakás ra a tetvesek!,, Különben tudod te azt, hogy köl csinálni, Csak semmi irgalom!,,

-Légy nyugodtan? Majd elintézem a csürhét, Jó néznék ki ha még ezekkel sem birkeznék meg,

-Azért csak óvatosan, és okosan kemém és vigyázva,- most meg így figyelmeztetlek

-Ej ne taníts engem a m kir csendőr törzsörmezt, Nem ilyen bandáva val velt már nekem delgem tizenkétév óta,-mondotta nevetve, minden esetre ezek úgy látszik, azt kébzelik mivel pbeletár diktatara van, nekik nem parancsol senki!-De amig ezt én herdem,-puskájára csapott, s az én kezemben van, a hatalom is az enyim, Vagyis az is a mi kezünkben van, Akár tetszik valakiknek, akár nem,

-Na, jó van kemém!,, csak ügyesen óvatosan, de teljes szigerral, Az se lesz égbe kiáltó nagy baj, ha valamelyik kedis a fűbeharap, Csak ne ti legyetek azok, Nem tudunk aztán már benneteket föltámasztani, csak az ar kangyalok az ítélet napján,-mondotta az ispán nevetvel nekik, Aztán KKKK ha azekből döglik meg valaki, akkor is nyugodtan legyél, mind ott leszünk melletted, Bajod nem lesz semmi, sőt dicsőségedre válik,

Amikor a csendőrök, illetve a vörösőrök leszáltak a kecsijárólykedély lessen vett tőlük bucsut, aztán benyargalt a majerba, Ott a lakásából magához vette vadászfegyverét, máris Jolánka felé vette az utirányát, s nyargalt ki a kedveséhez,

A másik vörösőr Balog János elmentta már a többit hogy mit érzett amikor ezeket a szavakat hallotta, és mit határozott magában csak az őrsparancsnak mezdaljen meg, Az aratóknál kint a tarlén mitörtént azt is már tudjuk, Ne vesztegessük arra már azért, hanem menjünk az ispán vagyis a gazdaság vezető után a tanyára ett majd több mindent meg tudunk,

A tanya egyetlen cselédházának, egyik lakásában nagytakarítás velt, Rezi éppen a lakása előtti pitart söpörte magában dudolgatva, amikor a

Szekeres a ház előtt leszállt kecsijáról. Az meghalotta a kecsi zör-
gést, de úgy tett mintha nem hallott volna semmit, hanem tovább dudára
szét szorgalmasan söpörve. Ingesen a rövid kasmir széknya volt minden
öltözéke a háttal volt hajolva az érkező előtt és seperve riszálta a
rengő farát.

Szekeres, amint így meglátta a hajuló fehérnép ingerlő mozgását, alig
birta tartóztatni magát, hogy a pervez vágyainak ne tegyen eleget. Most
ennél nagyobb volt azonban a kíváncsisága, hogy mi történedik ben t a
pusztán az aratóknál.

A menyecske is a férfi közeledését, akit tudott, hogy ki az, kéjelegve
várta, szabadán csinálhatták a dolgukat itt kint a tanyán, senki nem
volt itt csak ketten. Most az is csaledett a vágyában, a kielégülés he-
lyett az ispán csak a farára csapott kézzel, s így szólt hozzá:

-Rézsám! Most nem érünk rá, amit vártál tőlem arra most nincs idő, fon-
tesabb dolog van most annál. Menyecske a sepréskől föláll szem-
benézvele, s darcásan szemrehányé hangon duzzogja: -En pedig most azt
hittem, Ténnap is egésznap vártam? Nem gyűtt, Biztesen annál a Büji
jé madárnál volt, mintha az különbb véna nálam.

-Na, eléglegyen most ebből a féltékenységből, -szélt hia vigyergő áb-
rúzáttal, -Majd máskor is lesz arra idő de most azonnal öltözz föl, és
bemész a pusztába a kecsesházhoz, ott vannak az aratók, Oda mentek a
csendő, ,, akarem mendani a vörösörök Kerekes törzsörömeszer ur, Nézz
körül, hogy mi történik van ott, s azt is, hogy mi történedik, Lehet,
hogy meg döglük egy két kecsit!

-Jézus Máriát! Csak nem a Dezső? a Gépész ur fia?

-Miért, azért talán kár lenne? -kérdezte az ispán gyanús szemekkel.

-Persze hogy kár, mert az szép és fiatal, -vállaszélt vissza incesked-
ve a menyecske,

-Most ne felesülj, hanem menjél tüstént, de ne közibük, hanem olyan hel-
re ahol téged nem látnak, de te mindent jó figyelj meg, hogy nekem el-
tudd mendani, Aztán siess vissza, En itt meg várlak, Csak vigyázz, ne-
hogy valami bajod legyen, Mert most nem babra megy a játék a karva

annyjüket nekik,

-Megyek rögtön, csak kapok magamra ruhát, Egyúttal elviszem a tejját is, amit ígértem a Váké ányomnak, Meg azektől mindent meg látek ami csak történedik a tarlón, A buzaföld felső végén lévő cselédházban laknak, az ajtóból éppen végig látni az egész földön,

-Ne prézmítálg már annyit az Istenit az anyádnak, -hanem már indulj mert belédrugek, -indulaskodott most már az ispán,

-Jé van, csak ne mérgezőgyék, hát köllött valamit magamra kapni, meztennyen nem mehetek annyi népközé, Ha történik valami mindgyárt itt leszek, Csak várjen maga, Mennyen be a szobába, jé gesötétittem, osztán feküggék le?...

A menyecske kesárral a karján el sietett a pusztafelé, Nem a rendes kecsiatén ment, az nagy kerülő lett volna, hanem keresztül a gyalogúton neki a cigányganyheknek, Arra sokkal közelébb volt, éppen a buzaföld-mellett a cselédházaknál ért ki a kecsiatra, Mindig arra szokott járni ha gyalog ment be a pusztába, Az utszéli cselédháznál laktak Vákéék is,

Tehát most is ezen az úton ment, hágy minél hamarabb oda érjen, Őt is nagyon hajszolta a kíváncsiság, hogy mi is történik ott, hágyzasszispán annyira türelmetlenkedett, Amint a ganyhekhez ért, nem volt most kíváncsi a pacér cigányrajkék rékatáncára, pedig most is elkisérték egész bandástól jó messzire, Csak sietett, nem ért rá nézni hogyan hányják a cigánykereket feketepacér fenekükkel, Mindahegy eddig szokta, bárhegy is kiabáltak átána a párdék,

Amint a cselédházakhoz ért, az asszenyek, gyerekek s az etthen levő öreg emberek is mint kin voltak a házak előtt, Az araték felé néztek, akik már mind egy csoméban voltak, a lármájukat már ő is hallotta még a ganyhékknál, Kint a házak előtt ácsérgé asszenyek között volt Váké néni is, akihez ő indult s tejját vitte neki, Az asszenyek is nagy terreferebe voltak észre sem vették amikor közójük ért-csak akkor figyéltek rája amikor köszönt:

-Dicsértesséki... Édes ányem! Meggyüttem énis, Hogy valaki elfegadta a köszönést nem lehet tudni,

mindenki beszélt és mendett valamit, Ő rá nem is nézett senki, mindenki az aratókfelém bémult ahol nagy volt a zsivaj, Ujra csak az öreg asszony felé fordult kezét is rátette annak görhes vállaira a most úgy szólt hozzá:

-Jaj, édes ángyem, hát mi van ott?

-Mi gyerököm?! Nem jó velág van most ott, A csóndérek, vagy mi a res sebnek híjják őket mostanék, a börtönbe, vagy talán már az akasztófa alá akargyák hajtani szögényeket,

-Jaj, hát én nem is hallettam ezfelü, hát mér akargyák őket oda hajtani?

-Taded te azt nagyon jó, te hírósi!-támadt neki az öreg Rádicsné, aki alnyujtátt ő vel bajemiassan beszélt, aztán így folytatta: -Te karafiad az ispán, adta föl őket, mert mög verték, Meg a gréf, meg az a másik hírós, hogy a radaressebb enné ki a szömük velágát,

-Hát aztán ilyen nemengyen ám, mert meg köserülheti, Azeknek meg úgy köll, mért nem férnek a bőrükbe, -mónda nagy fenhéjazva a Rezi, Aztán azeknek sem kellett egyéb a többi asszonyeknek, -Még azt mended, hogy úgy köllnekik!! -Te szégyentelen szájhal Nem sül le a pofádról a bőr, Támadtak neki a cselédasszonyok, Magyon felháberedtak a menyecske feleleteire, megis verték volna ha eközben el nem dörren a fegyver, ami az asszonyokat nagyon megijesztette, némelyiket az utról, illetve a házelől bezavart a lakásukba, Azt tartették, hogy nem tanácsos veszélylyes időben kint lanni, Nem tudni, hogy kit érhet a golyó, Nagy sikogás és ami onnand ide hallatszött meg félelmitette a Rezit is, Válkéék hoz menekült be, s az ablakon keresztül nézte az eseményeket, mindadig amíg vége nem volt,

A menyecske, ahogy elment a tanyáról, Szekeres a gulyaakély húsében kifogta a levát, leherét dobott eléje s fogta a puskáját és szép tempósan egészen otthoniasan be ballagott a szobába, szivarra gyújtva kénye lembe helyezte magát, végig feküdt az ágyon s úgy várta a fejleményeket

A fekvő helyen morfondirezett magában, Kébzéletben egymásután nagy élvezettel fejtegetta meg a kommunistákat, Legelsőnek Pakkó Gyurival

végzet? A nagy képzeletbeli mankában, rugott, vágott, míg végre is kimerült, s kezdet elszunnyadni. Már álomban akart merülni amikor az akác lombal le sötétített nyitott ablakon át puskadörrenés hangzott be a szobába. A vélt ispán ur, úgy ugrott fell az ágyból, mintha őt érte volna a kilőtt golyó. A másik pillanatban már az ablaknál termet a hűvös adé sötétítő lombot kilökte az ablakból s azon át kémelt a pusztafelé. Nem látott semmit, csak a levegőben vibráló melegséget s az épületek szürke körvonalait, de azok is mintha remegtek volna a nagy melegben.

Hangot nem hallott mást mint a kezében legelő golyó kelemp szavát. Amint ott hallgatézott s egyszer mintha jajkiáltást, f-hérnép sikeltés foszlányait vélte hallani. Minden idegszállával a pusztafelé figyelt, nem vélt magával tisztában, hogy neme hallucinál. Lehet, hogy a meleg nyomott levegőn keresztül a sikeltzés oda hallatszott. De a puszta dörrenés valóság volt.

Bizonytalan izgatottságában fölalá szésgaldott a kis család szobában s állandéan beszélt magában.

-Csak tudnám, hogy mi van ott?! Mire mentek, meg birkoztak e az ügygyel... Mi történt?! A lövés biztosan ennand jött, katona fegyver élles csattanása volt. Tömegbe lőtek e?! Halott van e?! Miért csak egy lövés volt?! Talán megfutamedott a banda, vagy meg adták magukat!

-Nagy...hü...szencségét erre még nem is gondoltam. Nem e azok a gazemberek lőtték agyon a Kerekes barátomat. Másik, a társát nem néztem rendes embernek lehet, hogy az adta meg magát?!

-Hü, ebben a bizonytalanságban meglehet belendalni! Az a cafat is mért nem jön? Meg mondtam neki azennal jöjjön, ha valamit meg tud! Szétverem megint a pofáját ha megjön.

Ujra csak az ablakhoz ment és figyelt ki a messzeségbe, hogy nem lát e, vagy hall valamit. Semmit, csak a golyó kelempszavát, meg egy pacsirta távelyi dalát hozta el, hezzája a melegségtől vibráló levegő.

Egy darabig még ki bámalt az ablakon, azután úgy döntött magában,

hogy nem vár tovább, hanem be megy ő is a puszta, Fel vette a puskáját a falmellől, egy darabig nézegette, aztán kétfelé vette, az asztalra lévő dobozból egy marék töltényt zsebre tett, majd mind a két csövet meg töltötte, Összecsakta a puskáját az ablakhoz vitte s újra ki bálált rajta, de csak nem látott és nem hallott semmit, a puszta felől nem jött senki.

Most már végérvényesen döntött, hogy be megy a puszta s végére jár a dolgoknak vajon mi is van? Megindult hogy befegja a levét, amint a kecsihez ért a puskáját betette a kutyaszoritába, hogy könnyebben mezzegjen befegas közben, Az udvaron lévő szederfa tetején egy vén kányaganyasztott, s amint a kecsikörül fergeledett randa rekedt hangon rákérőgett? - Kár! - kár! - Fölttekintett a fatetejére UNKA ülő madárhoz, meg annak a kérége is feldühösítette, a puskájáért nyult, - Ej az anyád szencségét mindgyárt adek én neked kárt,, Rá célzott a madárra és lőtt, Mind a két csövet ki lőtte, a madár pedig nagy kérégással elrepült

Nem jó jelnek vette, hogy kétlővéssel nem tudta leszedni a fáról pedig jó lövő hírében állott, Mivel hogy babenás ember volt illetve hitt a babenában, most balsejtelmek kezdtek gyötörni, nem mert elindulni, Azonban most már nem is volt szükséges, Amint újra be akart menni a házba, látja ám, hogy a tarlón keresztül a kepeserek között egy fegyvertelen katenaruhás ember bandakel, A zubbonya kivolt gombelva s egy pálcával a lábát csapkedta, míg a másik kezében a katenasapkáját lobálta,

Kerekas kemáját, a törzsörmester urat ismerte fel a bandakelé emberben, Majd hogy a guta meg nem ütötte amikor fölismerte,

Cselédház ajtajának dülve, mint akinek egy jártányi ereje sincs várta meg a fegyvertelen levitáztlett hadfiat, kinek az első ténykedése most az volt, hogy a dühtől kékülő arccal szinte a a habot rágta a méregtől, úgy vágta földhöz a sapkáját amit még nem rég olyan büszkén hordott mint, "Vörösör," s azt jelképező pirosszalag menten le szakadt róla, Aztán neki tántorgott a cselédház ajtajával szembe lévő

Szederfának anak dült neki, szembe a Szekeressel, s úgy sirt, mint egy kis gyerek kinek elvették a játékát.

Szekeres ispán ar meghökkenve nézett végig a száhalmassan összetűzött emberi alakon, s látta, hogy nagy delegnak kellett történni, hogy ez a keménytartása, a törvénynek szigora embere ennyife összereszkadt. De mi van a társával? Csak nem azt lötték agyon? Vagy csak nem,, gondolni sem lehet arra hogy az,, Nem törte tovább a fejét, hanem megszéllitotta síró barátját, s meg kérdezte:

-Mi történt veletek? főleg veled?! Hol a fegyvered?!-s társad?,, Az így vállaszolt vissza:- Látod hogy mi van! Vége az életnek! De a tiéteknek is!,, Meneküljetek el ha tudte, talán még nem lesz késő.

Most már a megrémült ispán is könyörgésre fogta a dagott, úgy kérdezte: -Az Isten szerelmére mond el , hogy mi van? -Miért köll elmenekülni?!??, Mi a baj?,,

Amint az ispán kezdet megrémülni, a Kerekes meg egy kissé összeszedte magát, hogy érdemlegesen tudott beszélni,

-Nem látod, le vagyek fegyverezve, A hatalom, a törvény, kivan csavarva a kezemből, Azt hiszem, hogy most végérvényesen, De a tiétekéből is a gróf, főjegyző, Csorba, egyszéval az urakéból is,

Amint azzal a gazemberrel, aki nekem mindig gyanús ember volt, csak azt nem tudom magamnak seha meg bocsátani az Uristenit, hogy már régen nem lakasztottam ki a bőrét, legalábbis akkor, amikor az Hatesre jött, akkor még könnyen tehettem volna, Az lett a legnagyobb elanségem

-Mi van vele? Mit csinált? Kérdezte az ispán ijedten?

-Várj, Most már kicsit nyugedtabb vagyek, És azért is jöttem ide, hogy neked mindent elmondjak, és meg beszéljem veled, hogy most mi a teendő, Az biztos, hogy veszélyben vagyunk, és nem lehetünk itt, Neked is azt tanácslelem, hogy tűnj el, amig nem késő, Menjünk be a lakásba, nehogy valaki meglásson bennünket, mert az nem lesz jó,

Bent még az ajtót is magakra zárták, A vadászfegyvert megtöltve kéz ügybe helyezték, ha esetleg meg lepik őket, kéznél legyen,

Az ispán egy pintes üveg jó csepaki rizlinget tett ki az asztalra, Állandóan tartott a kedvesénél azt is, Amind ittak kissé nyugodtabbak lattek az asztal mellett, Nyugodtabban és mostmár részletesebben mondotta el az eseményeket, az aratókkal való Üsszetűzést, A komiszár beavatkozását, riaszté lövést, Balog járőrtársának a parancs megszegését, szembeállítását, végül, az ő lefegyverezését,

Amikor azt végig hallgatta az ispán, magánkiül ordította: Kurvaannyuk Istenit!, „Miért nem kőlted az egész csürhét rípitýánsz, a kommunista gépésszel s a fattyával együtt,

-Nem lehetett!-Meg előztek, az áralé csőretöltött fegyverre szegeződött először is a mellemnek, Komiszár pisztoly csőve a szememközé meredt, A két vadászé képes a puskáját oldalról fogták rám, /Az nem xv volt igaz, mert a Cséka jéska meg a Csurmék Gyará puskáik a tanya padlásán voltak elrejtve, nem volt kint velük ami szerencse is volt, mert csak tetézte volna a bajt, / Apiszkes kommunista erdőstők, az a gazember vadászé Herváth a szederfa mögül célzött meg a háromcsövőjével, azt hitte, hogy én nem látom meg, S így nagyon céltalannak tartottam, hogy a megterlé akcióba belekezdjek, mert ha meg mezdulék egyszerre öten lakasztják keresztül a bőrömet,

-Én pedig még élni akarek barátom s ezekkel le számolni még az ékk életben

-miért nem kértél segítséget? Valakit elkellott volna küldeni az órszre?!

-Mince neki értelme, Még nagyobb lett volna a baj, Ha a Csepeli komiszár nem ismerfel, hogy ki voltam, vagy egyszerűen nem lett volna itt akkor még talán arak lennének a helyzetben, De most egyelőre befelagzett, Ezágnem a mi időnk, s jó lesz ha ti is eltűntök erről a vidékről, Nem lesz a számatekra egészséges dolog ha itt találnak benneteket, Ezek holnap elmennek a megyére ebben az ügyben, Nem kétséges, hogy mi lesz az eredménye,

Egy darabig szétlanal nézték mind a ketten a cselédház szobájának menyezetét, mintha énnand várnának valami ékes tanácsot, hogy mi tévők

legyenek, De semmi olyan okos dolog nem jutott eszükbe, ami a váltságos helyzetükön javítana, Így mind a ketten a saját sorsukról gondolkodtak, Míg végre a volt csendőr szélalt meg, ő törte meg a csendet.

-Hiába törjük fejünket a kivezető utról. Ez most így van, Nem tehetünk mást mint hogy meg mentjük magunkat a vörösterél markai közül, Nekünk még lesz jövőnk! S a jövőnek szüksége lesz még miránk, Azért nincs a tétévázásra időnk, nekünk most el kell tűnnünk,

-Igen el, még pedig sürgősen, amíg nem késő, -mondotta most már az ispán,

-Most arra kérlek, -szélalt újra a csendőr, -nagyen sok értékem van az őrsön, egy nagy ládába pakolva, nagyen hálványos lennék ha azt még ma valahégy el tudnád szállítani ide, Én már nem megyek oda vissza, Nem egészséges nekem már ott, könnyen elkaphatnak,

-Nem tudom, hogyan hozzam el? Idegent nem küldhetek érte, Nekem szintén nem tanácsos mostmár ott járni, mert engem is elkaphatnak, mind ahogy mondtad az előbb,

Nagyen kérlek menjél al még ma, nem lesz az olyan feltűnő mintahé Téged a mai dologért nem vádolhatnak, nem voltál ott az aratóknál, s nem látott ott téged senki, Te még ma nyugedtan elmehetsz, el is kell menned, hogy meg vidd a hírt a többieknek, A ládámat el tudod hozni a kecsiden, s meg mändöd Rozinak, hogy viselje gondját amíg én nem tudok valakit érte küldeni, vagy magam jövök érte ha már nem lesz a fejem fölött a vihar, Meg fér egyik sarokban addig,

-Hová szándékozol menni most? -kérdezte az ispán, éhogy tudjam merre leszöl, ha úgy adódik a helyzet, meg tudjalak találni,

-Most Gemásra megyek, ott vannak rokonaim, Ott nem sokáig maradok, hanem Pécsre megyek, egy testvérem bányász s engem nem ismer senki, s egy alkalmazom magamat, hogy a bányászok között majd csak el ténfergek, Talán még a bányában is alkalmaznak, nem kötöm az erakra hogy csendőr voltam, aztán egyszer csak majd ránk virrad a fényes nap, csak kitartás jó egykemánk, -mondotta a volt csendőr,

Aztán a Szekeres mondta:,- Nemisádem hogy mit csináljak?! Azt gondoltam, hogy elmegyek most Cseknyábagyan ott némi elintézni valóm, mielőtt el tűnök erről a vidékről. Ha ott végeztem a dolgaimmel átme-
gyek Hetesre figyelmeztetni az urakat a veszélre, Utána megyekbe az
Őrsre a helmijaidért, és még ma elhozem ide, Jó lesz így, barátom?

-Hagyon jó,-Csak sies! És mondmeg a helyetesennek Csizmadia Őrme-
sternek, hogy mi a helyzet,-Mitörtént itt, S mond meg neki, hogy azt
üzenem, ekessan tenné ha felelszlatná az Őrsöt, menjen mindenki haza,
vagy ahová akar, illetve tűnjenek el amig nem késő nekik is, Csak a
szakácsné, az Annas maradjon ott, vigyázzon mindenre, Vigyázzon az
Őrsgazdaságára, Mond el szegénynek, hogy mi történt itt, csak a szá-
ját befogja nehogy valakinek valamit elámuljen?5

Mondmegneki nyugodtan legyen, ne essen kétségbe én gondoskedök ré-
la, s nem sokára fel is keresem,

Aztán a Kerekes törzsőrmester ar a szégyenteljes lefegyverezése
után érzékennyen bacsuzott el konyeres pajtásától, Szekeres ispán
ártól, szemét törölgatve elindult Gamásfelé,

Szekeres ispán is megvitte a vészirt az illetékeseknek a Semmsich
gréf főintézőnek, főjegyző urnak s annak társainak, A hetesi Őrs fel-
észlett, a csendőrök elszéledtek, de magakkal vitték a törzsű ur hel-
mijának ~~széles~~ nagyobb részét is, vagyis felelszlették maguk
között mint a Krisztus köntösét, Szakácsné is megtartotta belőle a
részét, azt tartotta, ami biztos az biztos, Így az ispán csak az
üres ládáját vihette el a barátjának,

Az üresen maradt Őrsön csak a szakácsné maradt, Eltűnt a gréf, fő-
jegyző, Cserba uraság, Egyséval mindazek akik ehhez a díszestársaság
hoz tartoztak,

El tűnt az ispán ar is még azon az éjjelen, hogy heva azt senki nem
tudta,

Jószaka bácsi mérgezőt már az indulás végett, Attól tartott, hogy

A három fiatal ember Dezső, Balog és a Váلكé Laci jó későig elvendégekedtek nálunk a tanyán. Az idősebb emberek mind aludni tértek, csak egy-két politikasabb ember volt még ébren, azok a városba menő emberek vitatkoztak hogy mit hogyan intézenek el, s mit mondjanak majd az illetékeseknek Kaposváron.

Mi gyerekek is sokáig ébren voltunk, nem feküdtünk le vacsora után, hanem hallgattuk a két katona élettörténetét, amint felváltva meséltek el. Egy darabig a lányok is ott voltak, már mint a Julcsi meg a Tercsi két bukógáti kis lány, amíg a Jáska bácsi elnem parancsolta őket feküdni. Nem engedte sokáig köztünk, őket, pedig sejtette, hogy a két katona leginkább azok kedvéért jöttek el hozzánk. Nem is volt el lenük semmi kifogás, de amint a többi asszony és leánynépség aludni tért, azoknak is menni kellett. Őrá voltak bízva hogy vigyázzon rájuk, hogy ne érje őket a szébeszéd.

Aztán mi is csak akkor feküdtünk le amikor már ők is elmentek. Nem sokat aludtunk. A három ember szöszmötlésére fel is ébredtünk. Az aratógazda Jáska bácsi Csarmák Gyurkó és Pukó Gyuri egy kis pipics pislákelő világitása mellett készülődtek az utra. Jáska bácsi, Törzsökő Pali elsőkaszással, aki egyébként a helyettesi gazdaszerepét is töltötte be beszélt meg a napi munkát, hogy a török hagyás melletti buzát rávágjuk a Soós pusztán. Tánfillik volt ott egy rem, ami még a törökhődelségi időkből maradt meg. A remesfalban volt egy kőtábla rajta fél hold és török írás volt belevésve. A pusztai népek állítása szerint egy török főtisztnek volt fürdőháza. Később a tanácsköztársaság bukása után az épületből a Bogyaiek magtárt csináltattak, az írásos kőtalát meg hagyták az épületen, *(ma hápdna.)*

Az nap tehát ott vágta a buzát. Készültünk is, hogy megyünk köteleket fenni. Csak azt vártuk hogy Jáska bácsiék elinduljanak, nehezen ment, még mindig vezt valaki aki még mendett nekik valamit.

Jáska bácsi mérgeződött már az indulás végén. Attól tartott, hogy lekésik a venatet, amikor végre elkartak indulni, a Márfi puszta felől kecsi zörgést hozott ide a hajnali levegő áramlat, s pár perc

malva Valkó Laci nyargalt az akélel ülésekkel felszerelt kecsijával, s két utasával Dezsővel és Baloggal, Dezsőn a borkatona ruha volt, szívteljesen, Balog pedig teljesfölszerelésével, A maga fegyverén kívül a lefegyverzett Kerekes puskáját is hozta.

Mi embereinknek a kecsin való utazás az Osztepáni vasútállomásra még lepetés volt, Ők nem tudtak az felől hogy kecsin mennek, A két katona meg a Laci meguk között beszéltek meg, azt is hogy kijönnek a mi embereinkért, hogy ne keljen nekik a pusztáig is gyalogolni, Azonban most már a két hadfiat más is volt ami a hajnali órákban ide vezette, a két bakogáti kis lány csillegé szemüknek delejes vezása,

Tagadhatatlan, Ők is örültek a nem várt hajnali látogatásnak, Ámbar a rövid alvásuknak édesálmát még kedvesebbé tették amikor azt kérdezték meg tőlük, amint mesakodtak a kutmenti itatóvályuban, -Mi szépet álmodtak kis lányok?...

Amint kecsira ültek az emberek, még pedig Dezső előült Laci mellé, beszélni akart még vele az uton, A sok zavar miatt, ami történt, nem igen volt rá alkalma, Balog, Jéska bácsival ült egy helyen, a két Gyuri meg hául foglaltak helyet, Amikor mindannyian elhelyezkedtek indulás előtt meg kérdezte Dezső Jéska bácsit, hogy az iratok, már mint az aratási szerződés rendben, és náluk van e?,... S egy más között beszélgetve nyargalásztak ki a vasutra,

Dezső, a Lacitól érdeklődött mennyire tudta megfőzni a szüleit, hogy el engedjék vöröskatenának?

-Édes apámmal mennék valamire-mondja, -Csak édesanyám akadékoskodik Asszonya, mi lesz velük ha én is elhagyom őket, Ha már az apám nem tud dolgozni, éhenpusztulnak, Hiába mondom, hogy a komenciát meg kapják meg a segélyt is, s megélnék belőle kettő nyugedtan ha semit nem dolgoznak is, Azt is hiába mondom, hogy én nem hagyom el őket seha, csak most katona leszek, mint a többiek is voltak s most is vannak, Ha ki telik az idő én is meg gyűvök hozzájuk, s velem lesznek mindig,

Hiába mondek anyámnak pkármit, az csak sir-ril-Váltig azt mondogya, -Már veri az Isten ütöt anyyira!?-Anyi gyerekből végtére

egyse lesz öregségükre, aki gyámolítaná őket, meg mi egymás. Már nem szerettem hallani a sok jajgatást, Gyere el, beszélj velük te is, Rád jobban hallgatnak. - Mond nekik hogy a te öregeid is magukra vannak, s nem dült össze a világ mégsem. És nincs is semmi bajuk.

Meg ígérte Dezső neki, még ma ha megjönnek elmegy hozzájuk, s elbeszélget az öregekkel, Maltker is ígérte amikor hazajött, de úgy adódott, hogy még ezidáig nem tudta meg tenni, annyira el volt foglalva. De most már reméli, hogy ez a pár nap ami még vissza van nyageditabban telik el.

Igy értek ki az állomás mellett lévő téglagyári munkásházákhoz, Laci nem az állomás váróterméhez állt a kecsijával, hanem a téglások udvarába járt be. Ott hagyta a lovakat egy ismerősére bízva. Ott mondta meg a többieknek, hogy ő is elmegy velük Kaposba. Tégláégető kemence mellett majd a vasatén keresztül mentek is az állomásépület váróterméhez.

Korán értek, még egy félóra volt vissza a vonat indulási idejéig. Utasok elég szép számmal voltak messé, főleg a kofák akik nagy batyukkal utaztak a reggeli vonattal a városba. A nagyszáma utazni szándékozók nagy feltűnést keltett a kétfegyveres katona társaságában levő civilemberek. Amint mentek együtt jegyet váltani kíváncsi szemek kísérték őket, a hátaik mögött suttogták találgatták, hogy miféle emberek lehetnek ezek, hogy két fegyveres katona kíséri őket. Felmerült az a vélemény is hogy lázadók, s ellen ferradalmat szítanak az újrendszer ellen, s valami van a fülük mögött bizonyosan, azért vannak diszkiséréttel.

Ezek a vélemények csak azután változtak meg, amikor már a jegyek meg voltak, s utána kint a sínok mellett egycsomába verődve cigarettázva beszélgettek, s nevették amint a Dezső elmondotta hogyan szökött meg innáét egy csendőr elől, ki itt várta, hogy lefogja. Az volt a gyanu, nem is alaptalan, hogy ő herdja le somogyba a kommunista röplapokat és plakátokat. Egy jó barátom bakter volt itt esztopánba, a Balázs Jóska, kivel elvtársak is voltunk. Ő figyelmeztetett a veszél

re, amikor Fenyéd felől bejött a vonat ő már a rakedónál várt engem s ott mondta meg, hogy vigyázzak mert vár a zsaru, Még meggótt a vonatot amikor én a téglagyárfelől leléptem s ezenkeresztül mentem el,

A kemencé feljárójánál vártam meg hogy a vonat elmenjen, Akkor mondta meg a bakter, mivel hogy a csendőő engem nem látott leszállni vagy kétszer is végig futott a szerelvény mellett, a vonat már indult s akkor fől szállt, hogy végig járja a kocsikat, úgy vélte hogy majd Semogyjádön szállék le, Nagy volt a meglepődés, amikor nem talált sehol

-Mond csak Dezső,-kérdezte Laci,-hannajd tudták meg a csöndőerek olyan pontosan, hogy te mikor gyűsz meg?

-Sokáig én előttem is érthetetlen volt a deleg, hogyan tudják ezek pontosan mikor érkeztem, és melyik vonattal, Már a pesti elvtársakra gyanakodtam, hogy valaki ezek közül az áruló, csak ők tudták a küldetésemet pontosan, Gondolkoztam sokat az eseten, és az volt érdekes amikor megírtam az érkezésemet a szüleimnek, akkor leginkább csendőő várt helyettük a vasútnál,

-Akkor a postánál volt valaki jó akarója az elvtársnak,-szélt közbe a csoportjukat körülvevő utasok egyike, akik élvezettel hallgatták a kedélyes beszélgetést,

-Igen, én is arra jöttem rá, már elég későn, Ugyanis amikor úgy jöttem haza, hogy nem írtam meg, akkor nem várt csendőő az állomáson, De ha a reggeli vonattal értem, este már a postán voltak s nálunk raziáltak, Sokszor mindent fölforgattak a röslapért, vagy másért, Mindig volt valami ürügy amiért nálunk fölforgattak mindent,

Aztán az említett bakter barátom ~~XXXXXXXXXX~~ Balázs Jóska mentett el mindent, Előtt nem volt postahivatal esztosámba, hanem csak ügyők, ~~XXXXXXXXXX~~ postai ügyők, Az pedig az akkeri vasatifőnök volt, Az adta át a csendőőrségnek azokat a leveleket amiben én jeleztem az érkezésemet, Amikor nem írtam, hanem úgy jöttem meg, ő telefonálta meg az érkezésemet,

A vonatát váró utasok némelyike is belekapcsolódott a beszélgetésbe,

mikor látták, hogy nem letartoztatott egyéneket visszaek, kimondták, hogy milyen faggadalomban voltak amikor meglátták a fegyveres kíséretet, és hogy milyen véleményrel voltak felőlük azt sem hallgatták el.

Még tovább is eldisskaráltak volna, de a Fenyed felől jövő kis kávédaráló vicinális asztmás szuszogó pöfögéssel be gördült az állomás épülete elé s a kalauzek sürgették őket a beszállással.

A mi embereinknek is sikerült egy marhavagonból átkényszerített személy kocsiba szállni, ami még viselte magán a háborús feliratot,

"Tizenhatlé vagy negyvenember."

Az ablak helye úgyvél kifürészelve, de még üveget nem látott. Az ablakot helyettesítő nyílásban egy természetes, jól öltözött parasztasszony ság könyökölt ki, s nézett az állomás felé. Nyugodtan legeltette szemét a felszállni túl akadós utasokon. Amint meg pillantotta a kocsiba felszálló civil emberek között a kétfegyveres katonát, meg hőkent, s izgatott hangon szólt hátra a kocsiba lévőkhöz:

-Hü, hogy a radairősebb egyeneg, -hát nem idehozza őket az ördög!

Mi is tünt a nyílásból, bent a kocsiban nagy mozgás velt látható. Amint az utasok felszálltak, már sipeltak is a kalauzek, a vonatvezető is megfújta a kis trombitáját. Kis kávédaráló forma mozdónynak nagy erőlködésbe került amíg a kocsisort megtudta mozdítani. Egész nagy füstkévéket a gőzfelhöket lökött ki magából amig jó lendületbe tudt jönni. A mozdony már az átjárónál zakatolt a főnök is visszaballagott a hivatalába, s a bakter visszaállította a váltót cigaretára gyújtva ráérős léptekkel ballagott vissza. Ő ment hátra a rakodó felé. Kezében az össze csavart piros zászlócskával meg a csirizes bögréjét vitte be a raktárba. A vonat már a jádi kanyarban zakatolt nagy erőlködéssel, éles füttyel jel-zte ha közel éert valami átjáróhoz.

A marha vagonból alakított személyszállított kocsiban a sok kesártól ami baromfiakkal velt telle, ylig lehetett lépni. Ugy nézet ki a kocsi mint egy baromfiál.

Pitykes Jáska bácsi nem is állta meg szénélkül.

-Na fiak, agylátszik mi jó kifogtak! Valóságos tikelbe szálltunk!

Deszkákból összeeszkábált röktönzött ülőhelyek voltak akkor még, Azek alatt is összekötözött lábu baremfiak heverték, libák és kacsák szabadon, Azenfelül kosarakban, és vékákban tejás és tejhaszen, tej, tejfel, turé, és vaj volt nagy mennyiségben, Az egész kecsi ezekkel volt megtöltve, Amutasainknak csak állóhelyjutott, de az sem a legkényelmesebb a zsufeltság miatt, megsem igen mezdulhattak a helyükéről.

Maré pipafüst, baremfi és feghagymaszag töltötte meg a szűk alacsonycseny helyet, Fullasztó hőségben szinte a gyomruk hábergett, Az említett illateken kívül nagyvált az izzadt testek szaga is, mert a kecsiban levők közül a nagy hőség dacára senki nem vetközött neki, még a kabátjukat sem gembelták ki, csak vakareztak mintha tetvesek lettek volna, pedig csak a bőrükönfelyő verejték marta őket,

A zsufeltság miatt ami embereink sem tudtak a juliusi hőségben neki vetközni, csak nagy nehezen a kabátjukat tudták kigembelni, ugy szintén a két katenais csak a szíjjazatuken már mint a derékszíjjukokon tudtak némileg tágitani, s zsubbenyukat kigembelni, míg a puskákat sikerült nekik egy padsarkában lerakni,

Ugyan ugy voltak a bent ülő kefaasszenyek is, még a kendőjuket sem tették le, még inkább a két öreg ráncesarcu szülőnek a feje is bevált bugyokálva, vásott szinehagyott berlinel kandóvel, nehegy huzatott kapjanak a feghijjas ablaku, ajteju marhavagenban,

Mindenki beszélt, Csak a mi embereink hallgattak, szemlélődtek a tömegben némán, A sek rekedt kiabáló mendat, a szabadon vergődő baremfiak kodácsolása, gágógása, és hápegása zürzavares zagyva zuggása olvadt össze, Néha egy-egy kéromkedés, harsegő rőhej szenvedélyes alientmondás bukkant fel a zürzavares beszédből, s ilyenkor egy kampos bot is le-lekeppant a köpésekkel berített szemetes padlora,

A venat lassu dőcögése aztán álmes közönyt vegyített a terzenberzbajuszokra, kajla, siska kalapekra s fejkendőkre s az ölbetartott kosarakra, amint az asztmás szuszogással kerülte az esztepáni határt s huzettfel a jádi dombra,

Ezt a lassu ventatást használta ki a kalauz kinek kezelésére tartozott a kecsi, Úgyes ugrással vetette fel magát a feljáróra, nyakában a kis szolgálati táskával az a ezen himbáledző jegyluggalóval.

Amint meg pillantotta a két katanát fejbőlintással tisztelegtek egymásnak, kezüket nem tudták emelni a nagytömegben, - aztán ennyit mondtak nekik:

Aztán maguk is kifogták a jókecsit elvtársak! - a kecsi közepe felé furakodva lugalta a jegyeket, - Szecségét neki! Valóságos istályé ez a kecsi, - jegyezte meg kárenkedva amint belebotlott minduntalan az útjában lévő batyukban és kosarakban.

- Ez a kecsi is? Hát még a másik kecsikban is így van Kalauz elvtárs társ? Kérdezte meg a Jéska bácsi.

- Majdnem az egész szerelvény ebből áll, vagyis baremfiel, leginkább így szembatoni!

- Hát, ami azt illeti furcsa med ez hogy így szállítják a baremfiat a váresi fegyvasztereknek, - De azért nem baj ezsem elvtársak, - szélt közbe a Dezső, - Fontos mesé az, bárhegyan is szállítják, lényeg az, hogy a váresi munkás testvéreknek is legyen hus, ha másképp nem is, de legalább vasárnap az asztalukon.

Ami asztalunkra elvtársak?,, kaptá fel a fejét a kalauz, - Maga nagygyet, téved ha azt hiszi hogy mi ebből tudunk venni, Nem adnak el nekünk ezek semmit, Az uriházakhoz herdják mind az ételmet, Biztos házaik vannak! Mi szegény állami alkalmazottak csak jegyet kapunk, azt pedig nem lehet megenni.

- Hát a radaressebb aggya maguknak a meztelen fehérhasu pénzükért, azért még gyujtót sem kapunk, - nyelvelt vissza a már említett tereblyes néni, S a kendővel lekötött kosarán matatott, azt eldezte fel, amiben négy darabb szép kövérre hizett kacskák tátegattak levegő vagy vizután, Amint meglátja a szemjas állatekat, egy üvegből vizet öntött egy kis lábosba, azt teszi közibük a kosárba, A szemjas tátegeté rucák mehen esnek a vízzel telt edénynek.

- Nézők hogy mest is millen melleg van ett, ha nem cipelnénk velünk

vizet hogy inyatugyanak meg fulladnának mind amire Kapesba érnéki,,
Ollan lassan dőcög ez a ressebbes ördögmetela,pediglen ötven kerent
kérnek buzsáktu-kapesig, Csak nyuzni tuggyák a parasztot, Itt van,ne
milyen derága a vasut is, Aztán még ez sem ölég az államnak,a ressebb
egye meg őket,mindönt a pogár bőrre emelnek!,,

-Ha drága a vasut,miért nem mennek el kendésk gyalog kapesba,ezt a
terhét peddig vinnék a fejükön,Legalább meg maradna az ötven kerentá-
juk is,-szólt nekik a kalauz,aki már végzett a jegyluggalással s vis
szajött a mi embereinkhez,ett várta meg amig jádra be nem ért a ve-
nat, Ott szállt át a másik kocsira,

A kalauz szavára nagy mélytatlan kedés futott végig az embereken,
Amint elhagyta a kocsit,szél-hessza nem volt ugy etették a radai kas
ressebbel,

Dezsőt nem hagyta nyugten a vonatban tapasztalt helyzet,A paraszt
ság visszonya a városi munkásságal kapcsolatosan, Mégkérdezte a hi-
zezt kacsák tulajdonosát nélkülözést nem igen látott jó husban lévő
nénét,

-Asszenyság! Ha meg nem sérténém,szeretnék valamit kérdezni?,,

-Ne haragugyen meg a katona ur,én meg nem igen szeretek,főleg vörös
katonával szebaányi,mert azok csak bajt hoznak a pogárra,-szólt az
asszeny vissza,még azt sem várta meg, hogy a Dezső befejezze amit aka
kart mondani,

Erre a kihívé medorra Pukkó Gyurit is előntötte az indulatt,~~XXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXX~~Nem tudta magát már türtöztetni,edaszólt az asszenynak
nem éppen szelid hangon:

-Vénbeszerkány! Mondgya én most azt is meg, hogy mi bajt hoz a kato
na magára!? Mert ha nem,akker hozok én magára olyant az uristenit,
hogy még olyan nem ért meg! Ugy ki vágom ebből a tikélbél, hogy még a
lába sem éri a földet!

Erre lett aztán a nagy felzudulás a vagenban, Egyik jobban mondta
a magáét, mind a másik, káromkedtak, mind a jégeső, A megsértett assz
szeny sikegató kiabálása felülmulta az egész bábéli hangzavart,

-Nézd, még ez a delegtalan asszonya hogy én beszerkányvagye, hogy engem ki dobb innend, engem, az adófizető pogárt, Ez a gyűtment!,, Szinte habzett a szája annyira rikácsolta a magát a néne,

A kidebás meg is történt volna, ha a Gyurit lenem fogják az emberek Már a mi embereink, Dezső, Balog, s a nagylármára visszatérő Kalauz, megérték rendet csinálni a kocsiba, csitítani az embereket, Már Jádból is ki inault a vonat Várdafelé közeledett mire némileg lecsitultak a kedélyek,

Kocsiban levő férfiak, amint látták hogy a két fegyveres katona nem hogy a jogaikat használták volna a gyalázeikkal szemben, inkább békitették őket, azután már valahogy más szemmel, barátságosabban nézték őket, Kefaasszonyra piritettek rá, hogy ne viselkedjen olyan kihiven,

Dezső is oda ment most nagy nehezen a nénéhez, s úgy monta neki:

-Legyen nyugodt Asszony! Mi nem hozunk senkire sem bajt, Mert mi nem csendörök vagyunk, hanem elenkezőleg, mi a bajokat meg akadályozzuk, Ambár sokan megérdemelnék hogy ellant zuditsunk a nyakuk közé hogy elmenjen a kedvük a vöröskatona rágalmasától, Én előbb csak azt szerettem volna magától meg kérdezni hogy mennyiért adnál el nekem a hizett kacsákat, ha nem meztelen fehérpénzt adnék érte, ha bár ez a hivatalos és törvényes fizetési eszköz, hanem én a maga kedvenc pénzét, a kékpénzt, ferencjéska pénzét, fizetném érte?,,

Erre a szóra kefa szeme meg csillant, de a másik pillanatban már észbekapott hogy nem akarják e lépre csalni azért így felelt:

-Nem eladó semiért sem, Van már ezeknek gazdájuk, A kétrécéért a nagycságes Nájbájer ügyvédéktől kapok egy arany gyűrűt, szép kűjjeset Azen kívül kapok még egy szép nyakláncot is a menyasszony lányomnak, Kinek most lesz meg a lakodalma,

-Nénye! Minket is hívjen meg a lakodalomba, legalább mulatunk egyet -szélt most mosolyogva oda a másik katona a Balog, -Hát magikat már nem hívhatom meg?- tiltakozott a néne, -mert akik odavalek azok mind meg vannak hiva, -Mög ám! -szélt most egy fekete ruhás pocakes paraszt ember, -Még pedig ugye Kemaasszony százhuszcsalád,

-Szép egy kompánia, nem mendem, Ugy látszik jó megy maguknak még, -szólt közbe a kalauz, Nekem gond az is, hogy naponta mit eszik a kis család, a három apró gyerek,

-Három gyereke van már, aztán még ü is gyerek, Mi a radai ressebnek csinyítanak annyit, ha nem tudnak neki enyriadni, -szólt oda egy cifra kendős paraszt néni,

-Ezek könnyen csinyájják, -szólt ismét az előbbi parasztember, -Majd az államgondoskodik róluk!

-Hát nincs is nekik annyi gondjuk mind nekünk pogáreknek, -vette fel újra a szót az előbbi néne,

-Lám nekem csak ez egy lányom van, és menyit gondot okoz, hogy tisztességesen férhő agyam, lakodalmát kitarcsam, A másik két recét a Szancuberg botéséknak viszem, Azek adnak a lakodalemra cukrot, rizsát, mög ami köl, Háberu alatt is azok tartottak el benünket illesfélékkel. Aztán mink se lehetünk hálátlanok hozzájuk, Nekik agyuk a hizett bar mainkat, tiktyainkat, tejást, mög a tehénhasznat is? Fejjér pénzért söm mit nem kapunk, Így a pogár ugysegit magán ahogy tud, Így nem kő csudálkozni ha mink pogárek nem edunk sömmit a fejjérpénzért, Hát nincs igazam?...

A helyeslés moraja futott végig az egész kocsiban, Csak a mi emberreinknek nem tetszet a diskurálás, azért nem szóltak közben, Illetve a Dezső aki most cigarettára gyujtva szólalt meg újra,

-Sajnos hogy ez még így megy, s ezt csak maguk tehetik meg, Mert lám a hizett állatokkal s más egyéb jó élelmi dolgokkal elő tudják csalni a pultalárajtett közhasznu dolgokat s az egyik kéz a másikat mossa, s maguk élni tudnak, Nem törődnek azzal a sok szegény városi emberrel aki éhezik s a gyermekei kopálnak, Addig maguk fényes nagy lakodalmakat s lakomákat rendeznek, Higgyék el ez nem szép dolog s törvény ellenes is, Ebből még nagy bajok lesznek, de maguknak is!...

Aztán erre mégint egyszerre éktelen lármá kerekedett, Felzudult a dabázsfészek,

-Hát! Persze! Most mindig ezt verik a pogár fejéhe ha meri élni az

is a velégáti

-Csak a pogár! Mindig a pogár! Vajen ki öteti azt a sek ingyen élő városi népet? Hanem a pogár,,Ki szánt,vet,arat,kapál,csak a pogár! Gyűnne csak egy is kapálnyi tudom hogy elhanná az uriformájaj! Aztán az elvtárs urak amit a pogár véresverejtékkal mögtermel olyan pénzárt akargyák el herdálni tülénk,hegy segtűrülőnek sem jó,mert nem való annak sem,-kiabálta a pecakes férfi,

Nagy nevetés volt erre a vállasz,-s az egyik kofaasszonyiság azt mondta,-Annak is jobb a lapulevél amit ott helyben találunk miker a dolgunkat végezzük, Annak is nagyobb az értéke,mind a meztelen fehérpiznek,- Hát nincs igazam?

Dezsőt nem idegesítette fel ez a beszéd,ámbar nagyon bántotta,Azért nyugodtan szívta a cigarettáját s azt kérdezte:

-Hát a városi munkásnéppel,aki gépeket és szerzőmokat,kapát,kaszát csinál,hegy a pogárnak legyen mivel dolgozni,ruhát sző,és varr,hegy legyen maguknak miben öltözni, Ezt serelhatném nekáig, A bányászt aki a föld alatt dolgozik,martinaszt aki pekeli hősségben olvassza az ká acélt,amiből az eke,kapa,kasza, fejsze,villa,a kecsi készül s azt készítik,de nincs nekik aranyékszerük,selymük,cukruk,petroljuk,és ehhez hasonló értékük az maguk szerint akár éhen is pusztulhatnak,Ugye? Igyvan?!

- Igentisztelt katona ur! Aki ehön döglük,az döglőjön is mondta nagyon hangon az előbi férfi, Nem nagy deleg az,amit azok csinyának! Menny mindenki szántani,kapálni,vetni,maj nem döglük ehön, Ne csak a pogár akarja mindenki nyuzni a szerencségét! Azt má nem löhet!,,Ma má nem! De nem ám! Annak vége! Nincsmá butaparaszt!-hagyták rá a többiek belegatva,

Nagyon bántotta ez a faragatlan beszéd és kihívémeder ami embereinket,amit végig hallgattak az uton,A becsmérő szavak,ami a munkásságot s kormányhatalmat illette felzaklatta az idegeiket, Két katona nem akart nyiltan feklőpni ellenük,azentörték a fejüket miként tudnának érzékennyen bosszuságot szerezni a vonaton lévő feketézőknek,

S miként lehetne ezt a sek baremfiát, tejhasznát, zsírt, és lisztet s egyéb élelmiszert közvetlen a városi munkás családok asztalára juttatni, amit ezek feketén akarnak értékesíteni,

A kőkatona s velük lévő négyzárkú civilember a kalauzt is belevonva a vagon végén erről tárgyaltak halkán nehogy a kocsiban lévők meghallják,

Kalauztól tudták meg hogy a kofák a túskevári megállónál szektak leszállni s úgy esonnak be szerteszéjjel a városba, Nem mennek be a nagyállomásra, ott ellenőrzik s a színházmelletti lévő buzatéri piacra terelik őket, ahol hatósági áron s a fergalomban lévő pénzért kell eladni a portékáikat,

Túskeváron nem ellenőriznek, vagy csak nagyon ritkán, Azért szállnak le itt akik a Fonyodfelőli vonattal jönnek, s ezek a feketézők leginkább a szerelvény utolsó kocsijaiban szállnak, márt annál inkább is, amikor a vonat megáll a kocsik jó kint vannak a téglagyárfelé, s azon keresztül számukra sokkal biztonságosabb a városbani bejutás,

-Mennyi kocsiban vannak most ezek a feketézők?-kérdezte Dezső a kalauzt,

-Ezekből a rendszeres láncolékból a három utolsó kocsi van zsúfolva, vagyis az én körletem, A másikban is vannak, de ezek leginkább olyan kisalkalmiak, akik csak utazásuk alkalmával hoznak valamit, Ezek be mennek a nagyállomásra és ki is mennek a piacra, Ott adják el a portékájukat, Ezeknek az asszonyaink szívesen adnak az árnyékul is egy kis potret, cukrot, sőt, Es leginkább ezektől a szegény falusi alkalmi áruvektől tudunk valamit meg venni, Sajnos ezek nem sokan vannak,

-És edálem, hogy a hatóságok szigorusabban nem veszik ezeket a feketézőket, s már kint a városperemén nem ellenőrzik őket s nem kopezák el az arujukat?...

-Akker meg semmit nem kapnánk,-mondta a kalauz,

-Én nem úgy értem, hogy mindenkitől, Eppen az elvtárs mondja hogy

szegény falusi alkalmi árus bemegy a vásártérre s ott adja el amit visz. A feketézők meg a túskevári téglagyár területén keresztül lopja be a sortékáját a városba.

Ebből maguk nem esznek, vagy nagyon keveset. Nem maguknak herdják ezek, nem is maguk tudják megfizetni, ahogy mondja, hanem a gazdag burzsujok, kereskedők, s ehhez hasonlók.

Nem lehetne már túskevárnál ellenőrzést felállítani? Miker ittjön a városban többfalun keresztüljövő országut, mint Juta, hetes, cseknya, stb.

Es most nem lehetne meg tenni azt, hogy túskevárnál nem állnának meg, hanem be vinnék őket a nagyállomásra. Mégis jobb lenne ha maguk asztalára kerülhetne egy kis jobb étel, mint a burzsujékéra akik ékszerrel s más egyéb értékkel meg tudják fizetni.

-Mindjárt Fűredre érünk, s még áll a vonat beszélünk a vonatvezetővel, vagyis a Vezérrel, -mondta a kalauz.

Amint Kaposfüredi állomásra beért a vonat, a két katona fogták fogvereiket s kalauzzal együtt leszálltak a vagenből. Jáska bácsi és a másik három társa ott maradtak a kofák és a baremfiak között. Nehogy gyanutkeltsen hogy valamiben törik a fejüket, előrementek a szerelvény mellett a postakocsihoz. Ott volt a vonatvezető Farkas Géza volt a neve, idős vasutas volt Horvátország Sisekből került Kaposvárra. Egyébként niklai származásu Farkas Ignác öreg zsidészabónak volt a fia. A vasutasnak volt egy velem egyidős lánya aki leginkább a Niklai nagypapjánál szokot tartozkodni Sziszeki Annusnak hívtuk.

Kétkatona a kalauzzal együtt elmondták hogy mit akarnak. A vezérnek mondván mondták hogy ő már a Jádiállomáson telefonon elintézte Kaposvárral, hogy Túskevárnál nem állunk meg most. Es már ott is lesz örögség, a szerelvényt pedig a nagyállomáson megfelelő készütség várja.

-Még vannak elégedve velem az elvtársak? -kérdezte mosolyogva. Nagyon köszönték az intézkedést, máris akartak visszafordulni, de nem engedte őket, magához hívta őket a szolgálati kecsijában. Szívesen fogadták a meg hívást, ott maradtak. Csak a kalauz ment vissza, s

s attól üzenték meg az embereknek, hogy nyugodtan legyenek, a nagyál-
lomáson találkoznak.

Amint a kalauzek megadták az indítási jelet, A vezér kecsilépcső-
jéről végignézet a szerelvényen, mikor meggyőződött arról hogy mind
ki főkszállt aki utazni akart, ő is megadta az indulási jelet a nya-
ban fityegő kis trombitájával elől a géprőlfizyálá mozdonyvezetőne.

A lassan elmeredő vgyézban tisztelgő fürediállomás vezetőnek vi-
sza tisztelegtek s behuzódtak a kecsibelsejében ahol aztán már vel-
ülőhely, Helyet is foglaltak mind a hárman, Beszélgetni kezdtek eg-
mással, nagyon barátságosan, mintha már régen ismernék egymást a ve-
rel.

Farkas Géza kezdte, az ő szokott egyszerű modorával, a feketézők
tűrhetetlen dolgaikat tette szévá:

-Hát igazán az már tűrhetetlen elvtársaim, amit ezek mind nap cse-
lekszenek. A falusi gazdag parasztság feketézik most, Nemcsak a kaját
fogatán hordja a partékáját a városiburzsusúzsniának, hanem minden re-
geli vonatok is azokkal van megtömve, mi vasutasek tudjuk legjobban
akik napról-napra szemlélői vagyunk az eseteknek, Ugyan akkor a pia-
con nem lehet találni belőlük egyetsem aki ott árulná a partékáját,
Csak a mi asszonyaink ténferegnek ott úresszatyrokkal, S amint meg
kérdztük akármelyik batyust is mennyiért adná ezt-vagy amaz partéká-
ját, már értem ezalatt a tyukot, kacsat, vagy libát, mind kitérő válka-
laszt ad, - Ennek már van gazdája, illetve biztos helyre viszik, Egy-
sem viszi szegény prelihez, Azek nem tudnak adni ékszert, ruhát, ci-
pőt és más egyéb értékes dolgett, Mert nincs nekik.

Sajnos a hatóságok annyira tétlenek ezzel az állapottal szemben,
és tétlenül nézik a helyzetet, Nem intézkednek hatásosan, Ezért zug
városi munkás, s az állami alkalmazottak kinek éhezik a családja,
Dolgozik, termel, szolgálja az államot hűségesen és mégis éhezik a csa-
lád, Mi is éppen úgy vagyunk vasutasek, Vajon mitörténne akkor, ha le-
állnánk a vonatokkal, mi is joggal meg csinálhatnánk velükszembe, de
ezt mi nem tesszük, legalábbis még egyelőre.

Eddig jutott beszéd a vonatvezető, A két katona nem is jutott sze-
hez mert a vonat már a túskevári téglagyár mellett húzott el, A kocsi-
ban nagyban készülődtek a leszálláshoz, Kefák kapkodták össze a ho-
miaikat a padokalól, ne hogy valamit itt hagyjanak, Nem ment surlodá-
nélkül, mindenki féltette a saját pertékáját, S mindenki nagylármával
cipkedett a kocsikijáratához, Mindegyik első akart lenni a leszállá-
lásban, amint megáll a vonat,

Most élcsüty hangzott, A kocsiiban is mindenki meghallotta, az ál-
lomásra való befütyentésnek vélték,

A marhavagonból előléptetett kocsikijaratban összetömörült emberek
majd egyen nyomták egymást, amint várták a vonat lassítását s annak
megállását,

Az meg mintha meg beledult volna, nem hogy lecsitott a megálláshoz
hanem az élcsüty után még jobban köhögöt s lökte magasba a nagy
füstfelhőket s gyersített, Sebesvonatott tulszárnyalva száguldott
keresztül nagy csattegással túskevári állomáson, Már a jutaikövesu-
ton is keresztül kettogtak a kerekék lezárt sorompék között, Már a t-
mentő mellett is gyorsvonati sebességgel rebogett el, És mosz a vasut-
mentén fegyveres örök cirkáltak mindenütt,

Azekban a kocsiiban hol a feketézök voltak valóságos pániktörtki,
Verték a kocsi oldalát nagy káromkodással s kiabálták:

-Áljanak meg! Nyissák ki az ajtét!... S addig feszegették az eltoi-
lé ajtét mig sikerült nekik félrehuzni, s a kocsiiba becsapó léghuzat
az ajtében szorongó pogár embereknek egypárnak a fejről lecsodorta
a kalapját, és ki az ajtényíláson mintha szárnyra keltek volna ugy
repültek ki a szabadba, egy darabig a vasutmentén gurguláztak s némel-
lyik a vasutmenti vizesárekban kötöttki, s egypáron a kerekék mentek
keresztül és tépték szét, Ment a kocsiiban is valóságos fergészelett
a huzat, A mecskes és piszkos padlézat összeszemetét, szalmatöredéke-
et, baramfitellat fökkavarta, szemük, szájuk tele volt, alig láttak,
Megérttek pökölödni és káromkodni, főleg a kalap kárvalottak törölget-
ték dühösen az izzadó üstöküket, s pökték ki a benyelt pert,

A vonat már újra kint vágatott már a periférián, párhuzamosan a Somogyosbányai vágányal, ahol szintén zakatolt egy szerelvény, de az ellenkező irányba Somogyosbányára.

A szabadá vált ajtényílásban nagyvált a zürzavar, káromkodás, főleg azok feszegették legjobban az eget akiknek a kalapjukat is kipenderítette a huzat. Káromkodás mellett, csak megrökönyödve tehetetlenül néztek ki utánuk s köpködtek ki a huzat által szájukba kavart port, s a méregtől elgyötört pofával bámultak ki az elszáradt berkes, vízes nyős tájra. Átkozták a vasutasekat, a rendszert, és minden városi népet, akik csak arra ják hogy a parasztot ki zsákmányolják s a pogárból gunyt üzzenek.

Most is azt csinálták a vasutasek, Azért nem álltak meg a vonattal, Beviszik őket a nagyállomásra s ott majd a meztelen pénzükért regvirálják el a pogár verejtékes munkájának eredményét, - volt az egyöntetű vélemény.

Az egyik kalapot vesztett pogár, ki már az utközben is többször hangoskodott most magából kikelve mondta:

-Én amondó vagyok szencségét neki embörök, hogy ebben a disznóságban a kétvöröskatona kezeis ben van! Azért is nincsenek itt!...

- Igaza van a komám uramnak! - vitotta a néne is, akit már osztópánban észrevettünk.

-Én mögfigyeltem őket! Igen sokat susogtak avval a büdös kalezzal!...

Melől a mozdony felől élesfűttyszó hangzott el ismét, A vonat vesztett már a gyorsaságából, Szereghetően lasított, Az egyik kalapatlan pogár, akit a léghuzat csufolt meg, és a zsebkendőjét csinálta meg a kopasz tarfejének fűdőjének, már a mérgét alábbhagyva mondta nagynevetve:

-Na, talán a széplányok házánál meg is áll ez a daráló, hogy valami jéképű fehérszínű ember töltsön ki a mérgünket?!...

-Tudna valamit még csinyáni Komám uram? - kérdezte nevetve az egyik terebélyes kofasszony.

Hogy tudnék e? Azt möghiszem, Mögszokom én azokat ott látogatni,
amikor csak Kaposba gyűjök,-mondta döcögős hahótával,

-Talán csak a szeméthizlalja, amit ott lát, mög a szájaszélét nyaja,
kend, de cselakedni már sömit nem tud. Nem láttok kendbe már sömni
virtust,

-Nem köi azt néznyi komámasszony, hanem maj mögprebáljuk, aztán mög
tapasztalja hogy mit tudok, Azt hiszem hogy utána a komámuramat is
kicserélné velem,...

Nagy visongó hevetésben törték ki erre az/ egész kecsiban, A neve
tés azonban káromkodásá fajult el, amint egy nagy lökést kaptak a vo
natban, olyant hogy mind egymásnak estek, vagy neki a kecsi falának,
elői a mozdony még egypárat köhintett, prúszögött s lökte ki magá-
ból a füstöt gözzel keverve s újra élesetfüttyentve megállt,

Éppen a cseriátjásúál, a sorompéközött állt meg a mi utasaink ke
csija, Az egyik pogár meg is jegyezte a kalapatlanuak vigyorogva,-

-Na éppen a széglányek háza előtt vagyunk, Nem is kö messzimegyi,
Csak átu a sorompon, aztán ott van ni a 21-23-és a 25 numerus házak,

A többiek nem vették ilyen könnyen a dolgot, sopánkedtak és jajgatá
ni kezdtek,-Jaj megént biztosan eltipertak valakit ezek a masinisz-
ták, Könnyen hitték a bajt, kételdalt vassorompé zártale az utatt,
s a lezárt sorompékén kívül mind a két oldalon ki a városból vagy
ellenkezőleg be a városba igyekvé munkások, iparosok, parasztek vagy
tisztviselők tönege varakozott a sorompék felhuzására, hogy szabad
legyen az utjuk s mehessenek ki hová igyekezett, Sorompéknál mindig
igyszokott lenni, azt látták elégazer a feketézök is, Csak most az v
volt nekik a feltűnő hogy megállt itt a vonat és a sorompén belül
fegyveres katonák és szolgálatot teljesítő rendörök pertyáztak az
álló szerelvény körül, Az utasok ezt is látták, s azért gondoltak
szerencsétlenségre, Nem gondoltak arra hogy a feketézöket akarják
itt a piacra terelni, Éppen azért szüntelen azt jajgatták-Mitörtént
megént?, ,Bambán bémultak egymásra, s mindegyik a másiktól várta a
kielégítő s megnyugtató választ,

Mig végre a kalauzek magyarázták meg nekik, hogy nincs semmi baj, csak a számafer áll titekre, s nem engedik be őket a nagyállomásra.

- És meddig állunk itt?,, Most már ez volt a kérdés mindenhol a kalauz felé,

- Nem tudom, meddig nem engednek bennünket?! Lehet tíz perc is, -s az ajtóból figyelt előre a mezőnyfelé, -de félóra is elmulhat, mire engednek bennünket. Aztán ő is leszált, s a szerelvény mellett megindult a mezőnyfelé,

A feketézők csak erre vártak. Mind a méhek a kosokban úgy zugtak fel, s a néma kapta fel elsőben a kosarát, amiben a négydarabb hizett kacsa hápegott, a nagy hasávvál furrakodott a kijárat ajtó felé visítő hangján rikácsolta:

- Gyerünk! Kiszállni most! Zistenekse mögyökbe a nagyállomásra, hogy a kutyafülök elrigdíváják az én állatyaimat! Engedgyetek engem? Segítsen kemma? Aggyale a terhít, maj má én a földrű leszedem,

S kacmergette a kecsi magas feljára lépcsőjén, ahonnan sehogy sem akarta a vastag lába földetérni. Valami oknál fogva a szeknyája is fenakadt annyira hogy az egész meztelen valóságát mutogatta a nagy igyekvésben, még a serompán kívül álló népeknek is. Akik látták a rendkívüli vastag senkát derült hangos nevetéssel és tapsal fogadták az ingyen fényképezést. Mig végre a földretudott vergődni és letudta emelni a komája által nyújtott terhét. Utána a többiek is hanyat-hemlek pakultak ki a kecsiből. Volt olyan is, aki úgy esetle a helm jával együtt, az összekötözött baremfiaknak rémült vergődéssel estei széjjel még a kecsikallá is kerültek meg a sínekre. Megérték őket összeszedni a nagysietségükben. Most az sem volt baj. A lényeg most az volt, hogy nem kellett bemeni a vonattal ahol bizonyára elregvirálták volna a helmit s fehérpénzel fizették volna,

Aztán itt érte őket a nagy meglepődés. Amint összeszedődtek nem tudtak az utjukra indulni, mivel a serompé zárva volt. Nem nyitották fel emig a vonat el nem ment. Az pedig nem ment el, mivel hogy így akartál a feketézőket el kapni, amd nagyban sikerült is nekik a Fenyedi vonat len,

Még a vonat ott állt a fegyveres katonák és szolgálatban lévő rendőrök vették őket közre és vizsgálták a holmikat amiut serba állították őket a vasut mentén.

Néne sem tudott a kacsáival el menekülni, őrá is rákerült a sor:
-Mi van a kosárban anyuskám?-kérdezte az egyik rendőr. Az megriadva a kosarára néz, majd sunyiszemmel a kérdezőre.

-Tiket viszek Rőndér ur! Egy kis velágitó petrolért, mög egy kis sézőért, Apré gyerekek vannak és nagy a család!...-Magának vannak az aprégyerekei, szüle? kérdezte mesolyogva a rendőr. -Nekem, vagy másnak, az mind egy sönkinak sönki közzehezzá! Anyi kő nekünk is, vrikácsolta most már az öregasszony, mivelhogy látta most már veszte van minden.

-Jé van edesszülém, Mutassa a tikjait hadd lássam?!

-Ha annyira kíváncsi rá néze meg őket, Éne ki a szöme a nézésükben!...A rendőr már le is rántotta a kosarattakaró kendőt, Amint meglátta a négyhizottkacsát nevetve mondta neki:

-Szülém! Nézze a maga kosarával csodatörtént, A tiktyei hizottkacsák ké változtak ebben a minutában amiut megnéztem őket, A közblálló járéklők akik várták hogy álmehesnek meg hallották a vitát ját nevetek rajta, Biztatták a rendőrt hogy a többijét is az nézze meg, Lehet hogy azeknál is mást talál a batyujukban miut amit mondanak, Ott is történedik majd csoda.

Hazugságon kapott kofa nem álhatta személnkül a csufolkodékat, Az nak is meg mondtotta a magát:

-Hogy a drága szüzanya változtatná marháva, ezt a sok delegtalant, hogy ne bémulnak mindig a szögény pegárt amikor melasztálják,

Hiába volt minden, az egész zugé, pörölő, káromkedé batyuzé feketéző képséget összefogták, és bekisérték őket a városba korona és Berzse nyi utcai piacra, ahol aztán fehérpénzért hatoségi áron adták el a portékájukat,

Szenafer is most már szabad utat mutatott, Vonat bemehetett a nagyállomásra,

A kecsiban a mi embereinken kívül, alig maradt néhány utas, amint a vonat berebegett a vöröstéglás állomás épület peronja elé. Alig várták hogy találkozzanak a katonákkal s elmondhassák nekik mitörtént a vagonba azóta, hogy ők eljöttek ennah.

A katonák is, amint megállt a vonat elbucsztak Farkas vonatvezető től egyenest a kijáratához mentek ott várták amazokat, amig azok a hátsó kecsiből előretudtak jönni. Nem akarták őket elszalajtani a sebek utasközött. Ugyanis az ő vonatjukon kívül még kétvonat szerelvény prüsszögött a peron előtt s emelték magukból az utasokat,

-31-ik fejezet,

Kaposvári élmények, Találkozás Latinka Sándorral.

Ami utasaink amint a kijáratnál összetalálkoztak, kevetve ujságolókák el mitörtént túskevértél a oserruti átjáróig a feketézőkkel, "Hárem pegárnak" kalapját sedorta ki a léghuzat, és a serompénál emig állt a vonat hegyan szálltak le, skapták el őket, majd fegyveres kísérettel mentek föl a piacra, hogy ott a fergalemban levő pénzért a hatosági arért kell nekik eladni a pertékájukat,

A kevetésük azonban elhalkult amint kiérték az állomás elé az utcára. Az épület előtt a váréterem bejáratánál nagy tömeg vett körül két kakkant katonát, egyiknek nem volt meg a lába, míg a másiknak meg a keze hiányzott, amind fájdalmas érzélgéssel harmonikanyektetés kíséretével énekelték egy háborus slágerét,

"Nem látlak én többet téged soha-sehasem,
Nem látod te sem hogy érted könnyes a szemem."

S emellett árulták a háborus nétés füzeteket, Amarebb meg cigaretátát, gyufát, cipőzsínort árult egy rokkant hadfi,

Vöröstéglás állomás épülettel szemben a színház gyönyörű épületének homlokzatán még a vöröskeresztes zászlót lobogtatott a huzatos szűkutcákból összetorlodé langyos nyári szelő. Ezek a látványek közvetlen a háboru után, mind arra voltak alkalmasak, hogy eszünkbe jusson annak minden borzalma,

Akkor nem...

Akkor nem csak a kórházak teltek meg sebesültekkel, hanem minden középület azokkal volt telke. Az iskolákban, intézetekben zsufulásig telt minden hely. Így a színházban is. Tágas termeiben a Thália papjai a papnői helyett fehérköppenyés orvosok és fityulás verekesztes nővérek statisztáltak borsasztobb, megrendítőbb, szomorubb, fájdalmasabb emberi tragédiák között ami ezek ben az ágyakban napról napra a haláltusájával vivedé harctéri sebesültekkel játszódott le.

Most is azok voltak ott, a lezajlott háború utolsó felvonásának, súlyosan sebesült áldozatai. A színház árnyékos környékén elhelyezett padokon bepolyázott karu, körülkötöttfejű sápadt arcu sebesültek ültek, vagy a jární próbák lassu ügyetlen mozdulatokkal lépegettek mankoik segítségével. Magkit az édesanyja vagy a feleség gyémelitott

Az utcán pedig a Barokaszárnya felől új nétaszát hozott a nyár reggeli szellő. Forradalmi indulot énekelt az utcai forgatakból elő bukkanó ütemes lépésekkel menetelő század fiatal vöröskatona. Az új életkatonáinak ajkarol hangzot az új induló szokatlan dalmai.

"Élvtársak álljunk a sorban,"

Majd mikor a színházhoz értek a mi embereink elé, ezt fújták vígan,

"Kun Bélának nincsen katonája,"

Dzsós szinte felvidult ezek láttán, annál jobban elkomorult Valkó Laci amint nézte a menetelőket, amint húzták a lépést egyszerre.

"Na Lacikám, mit szólsz azokhoz, akiket a színház parkjának kertben láttál, s azokhoz akik vígan meneteltek itt előttünk. - Azok ott, a színház felé mutatva, - a mult rendszer tökésekinek nyomeréká tett emberek szegvedik az uraik bűneit. Amott pedig az újéletkatonái masíroznak a jobb jövő érdekébe, és ezért is, hogy az viseza ne jöjjön, ami ezt a sok gyászt, fájdalmat és megáztatást okozták az emberiség számára.

Tűgéd is hívják ezek a katonák soraikban, hallod azt dalolták Kun Bélának nincsen katonája. Tehát neked is azok között van a helylyed.

Egy darabig még a vasutállomás és a színház előtt el nézgettek a gyökerlatra vonuló katonákat, dolgukra siető civilnépséget, Korainak találták még a megyeházára menni, ott még nincs senki, hiszen a munkások is most sietnek a munkahelyeikre. Hanem egyöntetűen úgy döntöttek, hogy valahol egy kis vendéglőben vagy kocsmában megreggelizzenek s ott megbeszélik az elintézendő dolgok sorrendjét s úgy mennek a megyeházához. Mi is indultak, hogy ugyancsak egyenek ahogy megbeszéltek nem akartak visszatérni, most azonban két-két Jóska bácsi, a képzőművész ment el a két katonával, Dezsővel és Baloggal. Utánuk nyomban a két György és a Laci, Tempésan egyszerre léptek a járdán, mint az imént elmasírozó katonák, ütömbösen hangzó lépteik az erre-arra siető vagy sétáló városi nép s ügyesbajos dolgaik után lehelyező tarisznyás falusiak között. A vasuti átjáró felé Zelaki utcának vették az irányukat, Arra, ahol most nem rég még a piac volt. Amint hogy elfordultak a sarkon, hogy a templom irányában felmenjenek, s valahol meg reggelizzenek, most már nagyon követeleződt a gyomruk. A tartlén ilyenkor szoktak meg "früstedőlni". A sarkon egy kocsmá volt, úgy vélek-szem ma ott fodrász üzlet van. Ez a kocsmá szesztilalom ellenére is nyitva volt. Az utcára nyílt ajtajában egy pincér támaszkodott a fényesre agyonvasalt fekete ruhájában, a járókelőket bámulta. Az ajtó melletti asztalnál két paraszt ember falatozott a széktámlájára akasztott tarisznyából, s mindegyik ember előtt féliter vörösbor állott üvegben. Kitárt ajtón keresztül ételszaggal elvegyülve italillat is áramlott ki az utcára, ez megfacsarta a mi embereink szaglészerveiket is. Jóska bácsi nem is állhatta meg szó nélkül hogy ne mondja: "Menjünk be ide!.. Ugy látszik van ital kiszolgálás. Megfrüstedőlünk, aztán iszunk rá egy kis kis jó bort. Jó is vagyok, na meg már meg iszom jó bort is meginnák." A többiek is ebben minden vitta nélkül beleegyeztek, mert a vállalkozást igen meghuzta a Vizvári Mari néni a szakácsné álltal bőségesen.

sen elkészített tarisznyák. Megtömték őket annivalóval, még akkor volt szalonna is meg töpörtyű, melléje még finom puhakenyert tett mind-
gyik tarisznyájában, Azt akarta hogy ne éhezzenek az uton, de még a katonák részére is pakult, Pedig azokat a Gépészné sem engedte el
ür-skézzel, a Balog kincstári protzsákjába csomagolt össze minden juttott, kirántott csirkét zöldpaprikával meg süteményt, Dezső kedvenc
eladóját, Az égvilágerért nem engedte őket el ürestarisznyával az ut-
ra, Pedig azok nem akartak vinni semmit, Most azoknak sem kellett két-
szer mondani hogy reggelizzenek éhsek voltak más ők is,

Az ajtóban álló pincér amint meglátta a belépni igyekvő férfiakat,
végig nézett mind a hat emberen, s félre állt az ajtóból a szokásos
modorával meg hajtotta magát és meg szólalt:

-Tessenek befáradni az elvtársak és parancsoljanak? Azonban közöl-
nöm kell, hogy ma étellel még sajnos nem tudok szolgálni, nincs semmi
nem tudjuk beszerezni, De italból, az engedélyezett fél liter bort, a ja-
vát tudom adni, Ugyanis nagyon jó Baglasi kadarkánk van talán azzal
szolgálhatok a kedves vendégimnek?-hadarta a pincér,

A kis kocsmaszobába, ahol az említett két vendégén kívül még nem volt senki,
Egy asztalhoz ültek mind ahatan s a kéttarisznya tartal-
mát ki pakolták elibük s falatozni kezdtek közben kétliter baglasi
kadarkát rendelték? A pincér amint kiszolgált nekik az italt, meghiv-
ták azt is az asztalukhoz falatozni, Mivelhogy egyéb dolga nem volt
szívesen fogadta a meghívást,

Jézúsen fogyasztották a tarisznyák tartalmát, jó étvágyuk volt hozzá
csuszott is rá a baglasi kador, hamarosan a fenekére érték a két üveg
nek Csürmek Gyurkó még akart egy üveggel hozatni, nem engedtek a töb-
biek, früstökre elég volt annyi is, jó is esetnekik, meg hát hivatalos
helyre mennek, odapedig nem lehet kaptatosan menni, Amint ki ürült a
két üveg a früstökkel is végeztek pakolták össze a tarisznyájukat s
kifizették a borukat pincérnek ígéretet tettek arra hogy a dolguk vé-
geztével betérnek majd ebédelni, Szedték is a sátorfájukat, mert az idő
is jó előre halladt, magis késtek már, siettek a magyarázatra,

Jó kihuzott lépésekkel hamar meg is érkeztek hiszen nem volt más
Ott még olyan nagy volt már a forgalom mint akácvirágzáskor a méh
előtt, Ki és becsúrt-forrt a nép a nagyb-járatu kapu alatt az
ügyesbajos dolgaikban, megérte eligazítani őket az a két puskás ren-
dőr akik szokálat teljesítési idejük alatt a portásnak segítettek,
Nem győzte egyedül irányítani a különböző hivatalokat kereső fele-
mket, ak be hogy Körtösi gazdaságok aratói vagyunk, Aratói és más
egy Ami ember-ink a nagy forgalom láttára kissé meg hunyászkodtak,
Mi tagadás benne, ha katonák voltak is, a háberut végig harcoltak is,
de valahogy úgy van vele a falusi paraszt ember bármennyire bátor
volt, ha valami nagyobb hivatalu emberrel kellett neki beszélni
meg hunyászkodott kissé, még ha falujának bírója vagy jegyzője előtt
is, Hát akkor most hogyné csendesedtek volna meg, amikor a megyei
vezetőkkel kell nekik beszélni, Most a Dezső nyugtatta és biztatta
őket: Allys ami főnvan az en-leten, Utasította őket a titkár, de il
Azán Elvtársak! Csak bátran beszélni, és meg mondani az igazság
nak megfelelő tényeket, szembe nézni azzal akivel beszélünk, Nem kell
félteni, mert nekünk van igazunk!,, Semmi ok nincs arra hogy begyullad
junk!,, Majd a Latinka elvtársnak én elmondom a tényeket-hogyan
áll a helyzet, s ha az kérdezi magukat, egész bátran fel-ljenek, Is-
métlem nem kell félteni, Én ismerem őt, olyan proli gyerek mind én, a
Pécsi kovácsnak a fia, lehet hogy ő is megismer engem, pár évig együtt
illegálisan együtt dolgoztunk a pártban aztán elszakadtunk egymás-
tól, Annyit mondhatok róla, hogy nagyon jó, és igazságos, becsül-tes,
dolgozó népet szerető elvtársnak ismertem meg, És most is csak az le-
lehet, Most már azonban menjünk is be, amig sokkan nem lesznek előt-
tünk, meg az idő is eljár most már, ok, Dezső pedig biztatva néze-
végig A rendőrökhöz lépett s azok amint meglátták a bőrruhás katonát
tisztal-gt-k neki, ő is vissza s úgy kérdezte meg tőlük hogy a La-
tinka elvtárs ben van-e a hivatalban? Mikor azok igennel feleltek
akkor meg azután érdeklődött hogy merre van a hivatala?

Azok meg magyarázták, hogy a földszinten a nagy tanácssterem mellett
mjobbra, sőt: akart volna neki, Talán szült is volna, ha meg nem lát-
ja. Hamarosan meg is találták nem kellett messze menni, Az előtte
klavószoba volt a várakozó, ott voltak már egy páran, Szerecséjük
avolt nem sokan voltak, szombati nap volt talán ezért, a osztály parancs
noka. Az előszobában tartozkodó Szántó Mr. nevű titkárnál kellett ne-
kik felírakozni, hogy honnan jöttek s milyen ügyben, Ők csak azt
mondták be hogy Kürtösi gazdaságok aratói vagyunk, Aratósi és más
egyéb fontos ügyek elintézésé végett akarunk beszélni Latinka elv-
társal,

--Hivatva vannak az elvtársak?--kérdezte a titkár,

--Nem vagyunk,-- válaszolt az aratógazda,--Három ügyedottak a dolgok
k hogy ide kellett gyűnnünk fontos dolgok miatt, az egyik
szé-Mezőgazdasági dolgokkal nem igazán zaklassák amugyis nagyon elfoglalt
Latinka elvtársat, az egyébként nem tartozik, hanem a mezőgazdasá-
gi osztályra ami főnvan az emeleten,--Utasította őket a titkár, de ál-
llandóan a Dzsör nézett aki halkán azt mondta,--De igen, az az ügy
mostla Latinkához tartozik, Csak legyen szives jelentsen be neki!
Épp a reakciós titkár lehetné a mi civil embereink kéri a beengedést
meg is tagadta volna annak lehetőségét, de mivel hogy katonák, kit nem
tudni hogy kieseda, csak azt látni hogy bőrruhája van és Lenin sapka-
ja, pisztolya az követeli a beocsátást, a másik társánál két fegy-
ver is van s ezek társaságában civil emberek, nem tudni kifélék, de
nem tudni a katonákat sem, rangjukat nem ismeri, Hát ha baj lesz ha
nem enged be őket, inkább meg rándította vállát s csak annyit mon-
dott,--Jé, Nem bánom elvtársak! Csak ne sokáig tartsák fenn beszédal gon-
dmárt, nagyon lekötött ember a Latinka elvtárs!

Uzzel be is ment a titkár Latinkához, Dzsör pedig biztatva nézett
végig az emberek-n,--Csak semmi lampa lész! Csak bátran, ...
16 Nem sokáig kellett nekik várni, már is nyílt az ajtó egy katona
truhás ember jött ki, s egy idős néni ment be valami ügyben, ő hi-
vatval volt, A kijövő katona nagyon végig nézett a szobába lévőkn,

főleg a Balogon, Talán a két fegyver miatt, Olyan formán néz-
ttrá mintha szólni akart volna neki, Talán szélt is volna, ha meg-
nem látja Dezsőt, azt is jó megnézte de nem szélt nekik csak a tisztelgésü-
ket fogadta el, aztán ment tovább, Balog mondta most a Dezsőnek meg
a többieknek hogy ez Zenig István a megyei karhatalmi osztág parancs-
noka, -Már azt hittem hogy megszélt, annyira néz-
ttrám,

-Nem csoda, Biztosan furcsának talált azzal a két puskával, -mondta
neki Dezső,

Tovább nem beszélhettek mert újra nyílt az ajtó, A titkár szoli-
totta őket:

-Kürtösi aratok fáradjanak be?,,

Még tágasnak mondható irodahelyiségbe léptek be ahol könyv-
vályonyok és két írásasztal kivül a falak mentén székek voltak, Az egyik
székes írásasztal mellett ült Latinka, Nagy halom irat volt előtte s
azokat nézte, némelyikre írt is valamit, Dezső anonnal megismerte,
most csak arra volt kíváncsi hogy vajon Latinka megismeri e őt, Pár
lépést tettek az írásasztal felé de még Latinka nem nézet fel az ira-
tokból úgy köszönt neki Dezső: -Szabadság Latinka Elvtárs! Latinka
éppen csak feléjük pillantott de nem szélt, mert a titkárja aki bent
volt a szobába az asztalához ment, valamit mondott neki, majd az előtte-
lévő iratokat magához vette s átt ment egy másik asztalhoz, ott azokat
rendezgetni kezdte, Latinka csak most köszönt vissza, -Szabadság Elv-
társak smint felkelt az írásasztala mögöl most nézet csak a belépőkre
és újra ismételté -Szabadság Elvtársak! -és merősen a Dezső szemeközé
nézet s magában hangosan mormolta: -Uj ha, de ismerős! Dezső aki most
vigyázban állt s mögötte Balog is, Elmosolyogta magát és magában gon-
dolta, -alighanem megismert,

Latinka pár lépéssel előbbre jött az asztaltól nem vette le a szem-
ét a Dezsőről, Látszott rajta nagyon keresi az emlékezetében pár-
lépéssel előtte álló napbarnított arcu fiatal katona kilétét, Mig az-
tán pár pillanat mulva felerült arccal szinte kiállítva mondta, -Megvan
Dezső!,, Te vagy az?,, Csillag telepí? Ugye az volt a fedő neved?

Amikor illegálisan együtt dolgoztunk a pártban,

Dezső is az örömtől elvetette magát, Nagyon örült annak hogy Latinka meg ismerte, nevetve is vállaszolt, -Nagyon jó a memóriád, igen én vagyok Sándor!... És a másik pillanatban a két ember összeölelkezve csokolták meg egymást, A szobába levő titkár a jelenet láttára még a száját is eltájtotta úgy bémulta őket, úgy szintén ami embereink is akiknek ragyogott a szemük az örömtől, most már biztosra vették hogy nem jöttek hiába, az ügyük el lesz intézve, Nagyon tetszett nekik a két ember őszinte barátsága, és közvetlensége, Egyik pillanatban néztek egymást a másikban a két ölelkező embert akik boldog nevetéssel érdeklődtek egymás hogyléte iránt, Pár év elmúlt azóta hogy egymástól elváltak, Rágondolni se mertek arra hogy itt találkozzanak Somogyország fővárosában, Latinka azt kérdezte meg Dezsőtől:

-Hogyan kerültél te Somogyba s a Kürtös pusztai aratóknak küldöttségébe?...S egyáltalán mit keresel te Somogyban?...

-Mielőtt a kérdéseidre felelnék engedd meg hogy bemutatthassam a velem jött elvtársakat, Az én jó falusi barátaimat,

Mindegyikét bemutatta Latinkának, aki őszinte tisztelettel és a falusi ember megbecsülésével fogott velük kezét és mind egyikükhöz volt közvetlen meleg szava, Hosszu idő után is, amig éltek ezek az emberek legkedvesebb beszéd témájuk volt ha összejártak egymással.

"Emlékszel? "Amikor Latinkánál voltunk, hogy elbeszélgettünk velünk"

Amikor a bemutatkozás megtörtént hogy mindenkivel váltott egy-egy kedves szót Latinka, akkor Dezső folytatta:

-Tudod, az 1912 május 23-iki forradalmi tüntetés után szegény apámat ahogy kitiltották Budapestről Somogyban telepedtem, és hol az egyik uradalomban szolgált hol a másikban, Ha megtudták a múltját hogy kommunista volt másik szentgyörgy napján méris pakolhatta a ki butorát, hogy másik uradalmi majerban kössön ki, Így került aztán Kürtös pusztára ahol ezek az elvtársak aratnak,

Én meg, amint tudod Pesten maradtam, illetve Csepelen, s most a csepeli önkéntes vörösdandárnak vagyok a politikai tisztje,

vagyis nemzetközi proletárius nyelven Komiszár, és most szabadságon vagyok atthon a szülőimnél,

-Látod, ezinté kifürkészhetetlen a sors! Én mag itt ebben a szép megyében lettem kormánybiztos, s itt találkoztunk mind régi jó barátok régi harcos társak és veterán kommunisták,-mondotta Latinka,

-Én végtelenül örülök annak hogy összetalálkoztam veled,-mondotta Dezső,- Amint szétrobbantották a sejtünket, szétszerezték az országunk különböző részeiben, felőled azután nem tudtam semmit hogy hová tűntél el, azt tudtam csak hogy nem bukták le, aminek nagyon örültünk mindannyian csepeken, Érdeklődni hogy mi van veletek nem volt szabad, így kívánta a párt érdeke,-azt hiszem te is így tudod?

-Igen ez így volt! Még egymás előtt is el kellett titkolnunk ha valami különösebb megbízatásunk vagy beosztásunk volt mert köztünk is sok volt az árulás, emlékszel a Szentlászló uti lebukásról ahol a Dunni nevű spicli férközött közénk a Simenc-ből,-mondotta Latinka, Aztán hogy elszakadtunk egymástól, sok minden történt velem, Majd később elmondom, Most már többször fogunk majd találkozni,

-Azt hiszem én is, Többször lesz is dolgunk majd egymással,-válaszolta Dezső,

- 32- fejezet,

Hivatalos tárgyalás Latinka Sándorral
a Körtösi puszta eseményeiről?

Elmúlt személyi élményeiket röppében elmondták egymásnak, már ami ilyen rövid idő alatt el tudtak mondani egymásnak, Aztán újra Latinka vette fel a szó fonalát:

-De most enged meg meg hogy meg kérdezzem azt , hogy mi okozta azt hogy találkoztunk, aminek én végtelenül örülök, Nagyon kíváncsi vagyok hogy mit hoztatok a száncsára a tarisznyétekban?...

-Nem sok jót Barátom!,, Nem örvendeni valót, de mégis azt kell mondanom ennek köszönhetjük a találkozásunkat, Mássalönbön nem jutott volna eszembe hogy Kaposvára jöjjenek ha csak szabadságom ideje

alat nem olvasom el valamelyik hirdetőmenteket, amelyiken a te neved
diszteleg. Akkor felkerestelek volna rögtön. Nem árulta el hogy most
is tudta hogy Latinka itt van a megyében. Nem akarta, hogy azt gondol
ja felőle, hogy a barátságát akarja felhasználni az ügyeik elintézésé-
végett, - aztán így folytatta:

Amint említettem már nekem is Somogy a második hazám, mivelhogy
apámék is itt vannak. - Allj meg egy szóra hékás, - szélt nevet ve Latin-
ka, - aztán így folytatta, - Itt laknak a szüléd?,,, Igen itt, Kirtős
pusztán, ott gépészkovács az apám, - volt a vállyasz,

- Mit szólnál ahhoz, ha egyszer meg látogatnálát benneteket kint a
pusztán,

- Nagyon boldog volnék ha nálunk az egyszerű családnál üdvözöl-
hetném a Somogyvármegye kormánybiztosát. Az apám a a pusztai népe-
büszke volna arra hogy a nagy megtiszteltetés érte őket. Csak azt
mond meg hogy mikor lesz az a nagy nap, hogy készülni tudjunk a mély-
tő fogadásodra?,,,

- Éppen azért nem mondom meg. Kerülni akarok minden cifra donációt
Amikor lesz arra időm, váratlanul megyek hozzátok,

- De hamarosan legyen, amig én is itthon lessek s meg fogod ismer-
ni a pusztai s falusi népet,,,- Én ismerem már őket, s ha te nem is
leszel otthon az nem baj, otthon lesz az apád, annak szeretném meg-
szoritani becsületos és harcos kommunista kezét, - né de igen eltértük
a tárgytól, ott hagytuk abba hogy a szabadságodat somogyban kint a
pusztán töltöd?,,,

- Igen ott, a Kirtős pusztán, - vette ismét fel asztét Dezső, - s ott
ismertem meg ezeket a becsületos embereket is a társaikkal együtt, -
Mutatott rá az emberekre, aztán így folytatta: - Ott aratnak a gazdasá-
gokban, - Várjál csak jó Barátom ? Szakitotta ismét félbe a szót Latin-
ka, - Látod a figyelmetlenségemet?,,, Annyira elvagyok veled foglalva,
hogy még leültetni is elfelejtetek benneteket, - A többiek felé fordul-
va mosolyogva szélt nekik:

"Becsésanak meg kedves elvtársak a figyelmetlenségemért?

Örömben elfeledkeztem az illendőségről, ne csodálják, egy régi jó barátomat, kedves elvtársamat hoztak el, amit nagyon köszönök maguknak.

-Nem tesz semmit,-válaszoltak azok, aztán mindannyian a falak mentén lévő székeken helyet foglaltak, Latinka is odavitt egy széket a közibükült, csak a titkár mutatott az asztalánál, hol az iratokat rendezgette-hol az embereinken nézett végig, Egyenként, mindegyiken, mintha mindegyiket jó az emlékezetében akarta vésni, Kivált ha szült valamelik, figyelő szeméit mindjárt rávetette.

Amint a Latinka leült az emberek közé, mindjárt a Dezső és Pitykes Jéska bácsi elé, a többiek is székeikkel közelebb jöttek hozzájuk, félkör formát alakítottak ki Latinka körül hogy jobban meghalassák szavait.

Mielőtt most beszélgetni kezdtek volna, Latinka a titkért ki küldte az előszobába azzal az indokkal, hogy a míg a kürtösiékkal tárgyal ne engedjen hozzá senkit s ne zavarják. Annak nem valami nagyon tetszett hogy ki kellett menni, mert nagyon kíváncsi volt arra, hogy vajon mifélek lehetnek ezek, főleg a katonák, hogy olyan nagy szeretettel fogadta őket Latinka.

Amint ez dűnnyögve el hagyta a hivatali szobát, Latinka megkínálta cigaretával a vendégeit, amint rágyújtottak, -Né most beszélgessünk,-mondotta, aztán azt kérdezte:

-Telén baj van nálatok? Nem megy valami rendjén? Burzsujek nem tudnak a bőrükben maradni?

-Sajnos ugy van!

Az egész gazdaságokban ahol a Hetesi gróf földbirtokos Sommsich a főítész, annak a fenhatósága alatt lévő területeken nincs rendbenemmi. Szerintem igen nagy hiba volt ezek beállításása az országos szempontból is nagyon fontos gazdasági vonalakra.

En katona vagyok, és városi munkás ember, ezekhez a dolgokhoz nem igen értek. De amit kürtösön s annak környékén tapasztaltam ezeknek az uriembereknek működésével kapcsolatossan kényszerített arra

hogy eljöjjenek ezekkel az elvtársakkal s felhívjam a figyelmeteket a szigorubb intézkedések foganasítására, addig amig nagyobb bajok nem lesznek,

Aztán mindent elmondottak ami csak a pusztai gazdaságokban történt és történedik még most is a dolgozó néppel, cselédekkel és az aratókkal egyaránt,

Elmondották a Szekeres ispan basaskodását, a annak viselt dolgait, Hogyan támadta meg a Pukké Gyurit, mit kiabált neki, Nem hallgatták el azt sem, hogy a Gyuri aztán hogyan verte meg az Ispant, vagyis a gazdaság vezetőt, Az élalmezés körül keletkezett visszaélést amit a megyei kormánybiztos észszerűségének mondottak s annak hátrányának háritották a felelősséget, És milyen hazugságok és intézkedésekkel akarta a gréf Semmsich főintéző s a Hetesi főjegyző dr Cinaghe megvélt teztatni az aratási szerződésben az aratók részére és javukra feltüntetett jövődelmi javakat, Teljessen el akarták törölni megyei szervekre hivatkozva,

Teljes ellentétben azzal a rendelettel ami világossan ki mondja, "A munkás nem a kapitalisták vagyonát gazdagító, megvetett, le nézeti páriája már, hanem a legbecsesebb és megbecsült tényezője a kommunista társadalomnak, A termelés nem testet-lelket ölü kényszertevékénység lesz, hanem felemelő köteleesség, tudatos közremunkálkodás a kommunista társadalom tagjainak boldogítására és föntartására, Mint ahogy a gyár és a mihely már nem a dolgozók fegyháza, úgy most már a mezőgazdaság sem lehet a falusi népek rabi gája, ahol a meggyötört éhes dolgozók, munkások teremtik elő a pribékek hajszolása mellett a javakat, kevesek örömére."

Mind ezeket Dezső mondotta el Latinkának, az idézetett is, nagyon jó szénék volt, Nem gondolkodot és kereste a mondani valett, értelmeszavakkal egymás után tarta fel minket, kürtösi aratókat ért sérelmet, s kérte annak igazságos elintézését,

Nem hallgatták el azt sem, hogyan zavarták el ezeket az urakat

a tarlóról, Menekülni kellett nekik, Talán egyen is verte volna őket a földühödött arató népség, S hogyan fogta ezeknek pártját, vagyis lépett fel ezek mellett a Hetesi vörös őrség parancsnoka, a Kerekes nevű, volt esendőr törzsőrmester, Még a fegyvere használatától sem riadt volna vissza, embereket is ölt volna, ha társa Balog elvtárs fegyverét részeg-zve szembe nem szállvane, Csak így sikerült a vadalkápot értelmetlenné tenni, lefegyverezni, A puskáját be is hoztuk...

-Na, és ő hol van?-kérdezte Latinka a szuros szemekkel nézett végig az embereken, Ezek amint a tekintetével találkozottak, gondolták magukban, -a kutya-fáját úgy látszik valamit melléfogtunk, nem megy simán námen, azért csak Dezső válaszolt halkán,

-Bocsáss meg? Most jöttem tudatára a helytelen és meggondolatlan dolgomnak s azon most már változtatni nem tudok, őt, vagyis a Kerekes szabadság engedtem,

-Kit!,,, Szabadság?,,, Hát ez nagy marhaságvolt! -ugrott fel az ülőhelyéből Latinka indulatosan, -Nagyon csodálkozom ezen elvtárs, ugyanis mint kommunista, de még jobban mint a Csepeli Vörösdandár komiszárja hogy, hogyan tehetett ilyen felelőtlen könnyelműséget éppen azzal szemben, kívül a legtöbb kellemtelensége, s amint mondják a legnagyobb ellenségek egyike a partiznoknak, Tanácsköztársaságunknak, és egyben maguknak is elvtársak, Magázta most őket, -ő nem volt magukkal szemben elnéző, sőt amind mondják, ha alkalma adódott volna irgalmatlanul legyilkolta volna magukat, S ezt is teszi amikor csak alkalma lesz rá,

-Komiszár elvtárs!-szélt szigorúan Dezsőhöz, aki szintén fölkelte a székeről már előbb, és vigyázba meredve szélt:

-Parancs! Kormánybiztos elvtárs!

-Nagyhíbat követet el azzal hogy nem tartoztatta le a Kerekes nevű esendőrt, aki esküdt ellenségünk, Az ellenséggel szemben tanusított humanista magatartásért fegyelmet érdemelne, Jelentést megis tenném a parancsnoksága felé az irányban ha nem ismerném az elvtársat személyesen is, s nem tudnám jó kommunistának, azt kellene gondolnom

hogy az ellenségkel paktál, - Indulatosan fordult meg, sietett vissza az írásasztalánál lévő telefonhoz, s tárcézni kezdett:

- Hallé!... hallé!... Itt a megyeházaról Latinka, Kértem Zonig karhatalmi parancsnok elvtársat?... Azonnal jöjjön hozzám???, Igen ide a megyeházára... Igen... igen...

Dezső a vitatkozás alatt hol sápadtan vagy neki vörösödve a felindulástól állt vigyázva, Latinka korholé szavai alatt jött annak tudatára milyen könnyelműen és felelőtlenül cselszédett amikor szabadjára engedte a csendőrt, Nem gondolt arra egy pillanatig sem hogy az még sokat érthet neki, Csak most, amint ezeket a dorgáló szavakat hallotta döbrent rá a könnyelműségének végzettsé vállalható eredményére, S most hol a Latinkára nézett hol a melléte ülő meglepődött emberekre nézett végig, úgy oldalt, de a fejét alig fordította feléjük.

Dorgáló szavak hallattára az emberek is furcsán érezték magukat, A fogadtatás után nem számítottak ilyen fordulatra, Izgatottan izgatottan mozogtak, Várták a következményeket, amitől mostanra szintén féltak, amint hallották hogy a karhatalmi parancsnokot rendelte ide a Latinka, hogy mi végre arról még fogalmuk sem volt.

Latinka Sándor amint a telefon beszélgetést befejezte, és látta a változó arcu Dezsőt, s megijedt embereket, elmosolyogta magát és más hangnemben szólt:

- Hát, igen Dezsőkém! Nagyhibát követtetek el, hogy azt a gazembert felfüggesztették, és ismerjétek is el! ? Nem csak te, hanem a Balog elvtárs is, kinek szintén tudni kellene hogy aki nincs velünk, az csak ellenségünk lehet, Azok előbb vagy utóbb, amikor csak a lehetőség engedi nekik lebunkoznak bennünket, Kényérrel dobáltak vissza azt, aki bennünket követel dob meg, vagy még rosszabbal puskával lövőre, Hát ti is így cseleltetek mind a ketten!... S ezért csak ti vagytok ketten a felelősök mert katenak vagytok, a rendszerünk katonái, Nektek kell tisztába lenni a dolgokkal hogy kik ezek, mik a szándékaik, és a céljaik, Az elvtársakat nem büntethetem, mert ők megtették a tőlük lehetséges magukat, - Ha nincs igazam?...

- Igen Latinka elvtárs igazad van!... Elidmerem hogy hibát követt...

követtem el amikor azt az embert elengedtük, De legyen mentségemre hogy nem akartam a hatalmamot fiktatni amikor a nagy néptömeg körülvett bennünket, akikhez mondhatnám azt hogy az ismeretség legmég-gabb baráti szeretettel fűz. Az aratékén kívül mind pusztaiak voltak.

-Éppen azért is le kellett volna kapni, Mitszoltál volna akkor amikor az lett az az ember a kedves ismerősöd, barátid, vagy rokonid közül egy párat agyonlő, és meg hal, vagy sokan megsebesülnek, és tleg a t-apid, vagy éppen jó magad,

-Hát, -hát, ... Igazán nem is tudom hogy mi is lett volna, akkor, -szélt D-zső, Tovább folytatta Latinka:

-Nem szabad elnézőeknek lenni ezekkel az emb-akkal szemben, Aki a népünk, a delegáció népünk ellen fegyvert használt az a kormányunkat is támadja, és mi ezeket ha másként nem tudjuk jobbbelátásra bírni, értelmetlenné tenni, akkor mi is magától érthetően fegyverrel fogjuk őket elpusztítani, Azt ők megis érdeklik, - Igazam van elvtársak?! ...

-Hát igen! Én magam is azon a véleményen vagyok amien a Latinka elvtárs Mert ha én akkor az Ispánt vissza nem ütöm ott a majorban hát az engem ott agyon is vert volna, -mondja Pukké Gyuri, Aztán így folytatta: -Ahogy ezek nekünk nem irgalmaznak, mink is hasonlóan bánjunk el velük, Én meg vártam amíg az engem megütött, azután aztán én ütöttem, de aztán úgy mind a belondora, nem néztem hogy hová,

-Nagyon jótéved elvtársam! Nevetet most már Latinka, -Ugy kell velük elbánni, -Most már máxmagad vatted a kez-dbe a sorsodat, Végtelen nagyságosság-tömöfültél, amely így együtt fél-lmes, hatalmas és erős! Mert, merni mertél és tudatára ébredtél az erődnök s bátorságnak, Ébberé lettél proletári, ... Kiemelkedtél az állati sorból, amelyből a burzsuázia súllyasztott, Nagyon okosan van ha követ-led mindazokat a javakat amelyhez mint munkás embernek jogodvan, -Többől aztán na is engedj-tek még az atyaurist-eknek, ...

-Né, de most nem szénekolni akarok nektek, hanem az ügy-ekkel akarok foglalkozni, ... A csandör szabadon engedésén most már ne busuljunk, eleng-dtét-ki, ... Megtörténti, ... Azt mondom, nem jó tettét-ek, de így van, máskor majd visszaváztok,

S azt majd elfogjuk!,,Azért hívom a Karhatalmi parancsnokot,Megbeszéljük vele mi itt a tennő, Azonban azt hiszem hogy a jövőben ha még ehhez hasonló dolgok előfordul,mert sajnos lesznek még ehhez hasonló dolgok,majd ésszerűbben csináljátok,vagyis intézitek el mind a kettőt, te is Dezső,mint a Vöröshadsereg Csepeli Vasas Gárdának komiszárja, Balog János elvtárs Somogyi karhatalmista,

Mintha végső hangzott volna el,ugyan akkor jelentette a titkár a Parancsnok megérkezését,aki abban a pillanatban be is lépet,Ugyan a katonaruhás ember aki ezek érkezésekor ment el innen,

Latinka Sándor bemutatatta neki Dezsőt mint régiismerős elvtársat,a Vöröshadsereg Csepeli Vasas Gárdájának komiszárját,aztán a Balogot is, mint somogyi karhatalmistát,aztán az aratóembereket mindegyiket,

A karhatalmi parancsnok Zenig István katonásembernek látszott,de barátságosnak mutatkozott,az egész társaság ismét újra helyetfoglaltak cigarettára gyujtva Dezső kivételével mindegyik,és most Latinka mondta el az eseményeket ami a pusztakörnyékén játszódott le a parancsnoknak,

Nagyon hibás dolognak tartotta hogy elengedték a volt csendőrt,azért azt mondta,-Na ~~XXXXXXXX~~ de nem bajl majd elfogjuk!Ért-sitjük az összes őrsőkegyomozzanak utána,-Igen,ha azok is nem hasonlít a hevesihez?-tette fel a kérdést Latinka, Itt a parancsnok is meghökkent egy pillanatra a Latinkára nézett s így szolt:-Lehet! De akkor most mit csináljunk?-Nézték most össze mindannyian,aztán Latinka mondta,-Azért csak ké kell adni a körözvényt, hogy nyomozzanak utána s fogják el,,, Szazt is javaslom hogy az őrsőket is felülkell vizsgálni,a volt csendőröket és a nem oda valokat elkel bocsájtani s helyükben, illetve parancsnokoknak mint a Balog elvtárs kell ~~XXXXXXXXXX~~ állítani!,,,

-Somsicsal is kell valamit csinálni,sok vaj van annak a fejéni,,, mondta a parancsnok,

-Én azt gondolom, hogy inkább még többvan a Hevesi főjegyző urén?XXX
Az a jogi tudoruk, dr Cin-ghé?Tudomásom szerint valami uri fajzat és

aranykitüntetéses huszárfőhadnagy volt, -mondotta Latinka, Szerintem jó lenne annak a multját tüzetesen meg tudni, s a jelenlegi dolgait is, mert a jelek azt mutatják hogy az egész bandának az a mozgató feje, s nagyon ajánlatos volna az egészet, a megérdemelt helyükre jutatni, nem vezetőhelyeket betölteni velük, -javasalom, hogy mindannyinak a körme allá kell nézni, ha piszok van allatta mind le kell váltani s meg felülő elvtársakat kell a helyükbe állítani!,, He hogy a másik gazdaságokban is előforduljanak olyan dolgok, és visszaélések mid amiről most ezek az elvtársak is szegények panaszt emeltek, Vagyis így jobban ~~KÖZELKÉZŐ~~ fogalmazzom hogyha azt mondom, -Napfényt derítettek a gasságukra ami a Sommsich főintéző gazdaságaiban történt,

-Latinka elvtárs! Jó lenne ezt megtargyalni a mezőgazdasági ügyek vezetőjével, Öfsm-ri leginkább a gazdasági ügyeket, Hívjuk ide azt is, -manácsolta a karhatalmi parancsnok,

Pár perc múlva egy középkorú parasztosan öltözött ember lépett be Latinka hivatalába, Ez volt a Somogy megyei Gazdaságok ügyintéző igazgatója, Mikos elvtársnak szelította Latinka, Röviden elmondották neki az eseményeket, s meg kérdezték tőle, hogy van e tudomása a Kürtösi, illetve a Sommsich felügyelate alá tartozó gazdaságok visszas helyzetéről, -Nem tudott felőle semmit, Más jelentés onnand nem jön, mint hogy mennyi élelmiszert adnak ki a munkásoknak, azt minden esetben aláírnak

-Korlátozták e a munkások élelmi fejadakjukat?-Kérdezte Latinka,

-Nem, Nem volt arra szükség, Amit a szerződésekben feltüntettünk, azt tudtuk is biztosítani minden gazdaságnak, Megvoltak és vannak rá a készleteink zökkenő mentesen, -volt a felelet,

-Volt rá ellenőrzés hogy azt az érdekelt munkások megkapják?,, tette fel további kérdést Latinka,

-Nem! Mert nem jött panasz sehonnand sem ezzel kapcsolatos visszaélésekről, - A hetesi körzet-kürtösi egységekből sem?

-Onnandsem?,,

Midig ment az érdeklődés, amikor a Szánté Mrs *Latinka titkosa*

Ez parancsnok

Világi Laci katonai ügye is előfordult, Vali...

Latinka titkárja újabb elvtársakat jelentett be, még pedig a megyei pártbizottság két vezetőegységét, Szalma István és Toth József elvtársakat

Amint azok beléptek, Latinka máris szolt nekik, még arra sem volt idejük hogy üdvözöljék egymást,

-Jé hogy jöttök elvtársak, ^{igen} egy ~~ing~~ tanulságos ügyet tárgyalunk meg, ami nem messze a megye székhelyétől történedik meg a napjainkban éberségünk hiányában, Röviden elmondotta a tényállást nekik s arra kérte az elvtársakat hogy most vitassák meg a további teendőket,

Zárt ajtók mögött sokáig elhuzódott a tárgyalás, Délutánig elnyúlt az idő, amikor végezték, egyfolytában vitatták végig a dolgokat, s hoztak döntéseket a továbbiakra vonatkozólag, s intézkedéseket ezek az ügynek lezárásához, s hasonló ügyek meg gátolására,

Mezőgazdasági Osztály vezető még ott nyomban, hogy a gazdaságokban azonnal vizsgálják ki hogy a hozott rendeletekkel összeférhetően járnak-e el a dolgozókkal, Megkapják-e az őket illető béreket s javadalmazásokat, Nem-e úgy mint a hetesi körzet kürtös pusztai egysége, Ahol szabálytalanságok egész sorozatát követték el, s még életveszélyes fenyegetések től sem riadtak vissza,

Intézkedés történt gróf Sommsich László leváltására, s az ügy kivizsgálásáig őrizetes letartoztatását rendelték el, Hetesi főjegyző dr. Cincoghét és Szekeres gazdaság vezetőt letartoztatni az ügyük kivizsgálásáig Kaposi szarkavárban kell őket őrizetbe tartani, Azután majd a Forradalmi törvényszék dönt a sorsuk felett,

Zenig István karhatalmi parancsnok, napiparancsban adta ki Kerek Mihály volt csendőrt törzsőrmester, majd hetesi vörösőr parancsnok elfogatását, jogtalan fegyver használat miatt a megyei vésztörvényszék elé állítását rendelték el, Feloszlatta a Hetesi vörösőrséget, s annak volt tagjainak azonnal be kellett vonulni a körletparancsnokságra, Az ügyük kivizsgálásáig a laktanya fogságot rendelték el, Ugyan akkor Balog János vörösőrt meg bista az új őrs megszervezésével s ki nevezte az új őrs parancsnokává,

Valkó Laci katona ügye is elrendeződött, Felvették...

Felvették vöröskatonának,
Laci kért. Őket tegyék lehetővé hogy Csepelre kerülhessen Dezsőjék-
hez a Vasgárdához, Szeretne azal együtt lenni, Összenéztek erre a kér-
désre mind, de egyöntetűen azt mondták, hogy ez lehetetlen, Aztán meg-
magyarázták neki, azért lehetetlen mert a Csepeli vörösgárdisták kizáró-
lag gyár munkásokból és vasmunkásokból szerveződött, Nem veszik azok
maguk közé, Még a Komisszár elvtára sem tudná ezt lehetővé tenni, szí-
goru elvük a gárdistáknak hogy köztük csak vasas lehet, Stronfeld,
vagy a Böhm elvtársak sem tudnak ezt az elvet megbontani, meg nem is
bontanák meg, De meg a fiatal elvtárs nem érezné ott jó magát, Nem
azok közé való, s hiába lenne ott a Komisszár nem védhetné meg a sze-
katuráktól kiképzések idején, biztosan kirugnának rá az erőszakos
oda helyezésért, s ez kellemetlen lenne mind a kettőjüknek,

Latinka mosolyogva sétált Laci mellé s barátságosan vállvere-
getve mondta neki: - Ide figyelj édes elvtársam?! ,, Te, Somogyi bicakós
vagy somogy szülöttel? ,, Mind somogyi gyerek, maradjál a S
Somogyi vörösdandárnál? ,, Itt is szolgálhatsz becsülettel a proletár
diktaturát, Látom jó képű paraszt gyerek vagy, én nagyon szívesen lá-
lak az úgy nevezett "LATINKA században,"

-Na, bajtársam, máris kitüntetést kaptál, oda nem mindenki juthat,
ezt a megtiszteltetést amit magától a névadótól kaptál csak örömmel
fogadhatod, Parancsnok is most letegzte a Lacit,

Laci elsőben szomorúan fogadta hogy nem lehet Dezsőéknél, várta is
hogy majd az is szól az érdekében hogy hozzájuk kerüljön, Szólt is
Dezső, de mindenben a kaposi elvtársaknak adott igazat, ezért kissé
meg is nehezelt rá, Már azongondolkozott hogy visszalép a katona él-
lettől, ugyanis az édesanyja nagyon ellene volt, s most ha nem lehet a
Dezső mellett, szinte elment tőle minden kedve, De aztán szíven ütö-
tte az a szó, hogy somogyban is harcolhat a demokráciáért, hiszen még
itt is sok a szegény nép ellensége, itt van mindjárt az az eset ami
ért ők most itt vannak,

Főleg az nagyon hatottra, hogy szívesen látják a Latinka századba

ban, s mint a parancsnok mondotta, ez már kitüntetés, Ezek után ő is mosolyogva nyugodott bele a helyzetbe, Megígérték neki hogy rövid időn belül megkapja a behívóját,

Balog vörösrőrnak a szánté kaszárnyába kellett bevonulni s jelentkezni a körztparancsnoknál, Majd ott szervezi meg újra a helyi vörössőrsöt, aminek aztán majd ő lesz a parancsnoka,

Pitykes Jéská bácsi nagyon meg volt elégedve az elért eredményekkel, Kapott olyan hivatalos iratott, amire Csombárdon a magtáros minden további engedélyek nélkül kiadta az aratók részére szerződésileg biztosított járandóságot, zsirt, lisztet, husz, szalonát, cukrot, dohányt cigarettát, és nemutolsó sorban a minden napi fáradságot elűző bort is

Pukké Gyurit és a Csurnok Gyurkot meg dícsérték a magatartásuk sa arató közösségért való hősi kiállításukért, Megígértették velük ha ismét hasonló dolgok történnek velük, vagy más munkás társaikkal auonná jelentik a megyének, s ha más ügyek is lesznek szivesen és szeretettel lesznek segítségükre,

Melleg kézfogással s a viszontlátás reményében bucsuztak el tőlük, Latinka elfeledve a korábbi megrové szavait amit Dezsőnek és Balognak mondott, s újra ígéretet tett arra hogy nem sokára meglátogatja őket, és most már nem csak ő, hanem a megyei karhatalmi parancsnok, Szalma és Toth elvtársak is ígérték hogy egyúttesen látogatják meg őket Kürtös pusztán,

Dezső s a velelévő társai nagy örömmel köszönték meg a beígért látogatást, Sürgették is őket, hogy addig jöjjenek amig Dezső is itthon lesz,, Biztos ígéretet nem kaptak, csak aztán hogy rövid időn belül megléssz, Sajnos a politikai idők vihara ezt a kedves ígéretet amire sokáig büszkék voltak, örök időkre elseperte,

-33. fejezet,
Ujra hazafelé, ~~XXXXXXXXXX~~ boldogan,

A jelvényt munka után, ami késő délutánig elhuzodott jó kedvűen térték be ismét a reggeli kis sarki vendéglőbe hogy az izgalmas tárgyalásokban alaposan kiéhezett korgó gyomrukat elnémitsák, kielégi

kielégítsék a tarisznyák tartalmából s leöblítsék az eltikkadt zorkukat jó baglasi kadarka levél,

A reggeli szorongásból most már fölengedve megkönnyebültén az eseményeken túl s ve vigabban foglaltak helyet ismét annál az asztalnál ahol reggel is voltak, Nem foglalta el azt az asztalt senki, pedig most sokan voltak ott akik a szomjukat oltották a baglasi borral, Dezső meg is jegyezté amint meg látta az üresen levő asztalukat:

-Nézétek ki,,, Még itt is szerencsénk vani,,, Üresen az asztalunk, mintha csak minket várná, Nyomban le is telepedtek melléje, bort rendelték s a kibontott tarisznyájukból jó ízűen fogyasztották el amit reggelizésből meghagytak,,, s néztek körül most már a nevetségelő, beszélgető és ivogató asztalin szomszédjaikon, akik leginkább az állomás közelsége miatt vasutasok, s pálya munkások vagy a kocsmakörnyéki kisiparos emberek cipész, szabó, borbélok voltak, akik a nagy meleg okozta szomjukat egy-két pohár borral igyekeztek csökkenteni, Egy két környéki paraszt ember is aki még a városban gyentették a dolgaik után betértek egy-egy pohár itokára s máris mentek tovább,

Ami embereink a jélvégzet munkájuk után ráérték most már, Este kaptak csak vonatot Fonyórá felé, Volt rá elég idejük hogy kényelmesen ráérő jó érzéssel falatozzanak s fogyasszák a hagyományt, ami aztán megoldja nyelveket is, mint ahogy most a Jéskabácsit is megoldotta,

-Hát gyerekek ki,,, Nagyon örülök hogy ilyen jék végződött a golog részünkre, Pedig nagyon be voltam gyulladva amikor Latinka fölmérgést amiért a csendőrt elengedteték, Nem gondoltam hogy az a mosolygós ember annyira dühöstugyon lenni, Azt hittem Dezső hogy lenyel benneteket a hétszencségét,,, Már magamban azt gondoltam hogy látjátok az egész dolognak, szinte kint szerettem véna lenni,

-Nagyon is igaza volt, és van a Latinka elvtársnak!- Gondolkoztunk ezen, illetve nem is kell ezen gondolkodni ugyis látjuk hogy nagyon fejtellenül jártunk el, akkor amikor Kerkés csendőrtörzsörmester urat szabadon engedték, -mondotta Dezső, - Igy én, nagyon is megérdemlém a dorgályos szavakat, Nagyon igaza volt akkor is, mikor azt mondta:

hogy én kenyérral dobtam vissza azt aki engem kővel dobott meg, Pedig nekem, mint ahogy valamikor Kossuth mondotta "Menyőkövel kellett volna vissza dobnom, És én ezt elmulasztottam, Kérlek, és ehhez hasonlítsanak a megtorlást soha nem fogják velünk szemben elmulasztani, Ezért a könnyelműség mért szigorú fegyelmet érdemelnék, Mindenesetre ez is nagyon jó lecké volt, nem csak nekem, hanem mindannyiunknak, Legalább még ha ilyesmi előfordul helyén lesz az eszünk, S ez nem csak nekem tanulság, hanem mindannyiunknak, Mert ezek bármit ígérjenek is, nem lehet bennük egy pillanatra sem megbizni, Az ígértük mögött leginkább mindig ott van a megtorlás is, Példa rá az is ami a MÁV gépgyárban történt a múlt évXXII június 20-án, /1918/ A munkások jogos követelésüket meghallgatták azonban annak teljesítésé helyett Zsajenké cs. hszermazásu cs. endőrőrnagy a jogukat követelő munkások közé lövett, Az eredmény négy halott volt, és egy csomó sebesült, -mondotta Dezső,

Ezek után amháboru alatti megmozdulásokat beszélték el az asztaluknál, A szomszéd asztalbeliek is nagy figyelemmel hallgatták őket Pécsen és ugyan az volt a helyzet csak egy hónappal előbb, május 20-án, s nem munkásokkal hanem velünk katonákkal, -mondotta most a Puké Gyuri, s így folytatta: Amikor megtagadtuk a frontra indulást, és akkor a Pécsi 6-tos potzászlóalj menet századában voltam, -Én meg ott légtam a 9-eseknél a f. hérvári kaszárnyában, amikor nálatok kitört a balhé, -szolt most közbe a Jáska bácsi, majd ezt mondta: De mink megsemozdulhattunk, az egész kaszárnya körül volt zárva, be voltunk kerítve cs. h. k. k. l. s. ki, -s. b. nem lehetett menni, Fegyverünk nem volt csak az őrségnél volt néhány egy golyós Verhein puska, Még a kaput sem közelíthettük meg, A kapuőrség cs. endőrökből és rendőrökből állott akik állig föl voltak fegyverezve, A derék szíjuk is körül volt aggatva kézigránáttal, Mi csak lövéseket, sokszor egészközről s kiabálásokat, jajgatásokat hallotunk, Nekünk azt a dumát adták le a tisztak hogy egy cs. h. különítmény lázadt fel,

-Azok! - Az anyjuk uristenit, - Mondja Gyuri, -Én tudom hogy volt

ott voltam amikor történt, Két nap harcoltunk s több mint husz halot
s vagy száz sebesült lett a végül...

Hát, tuggyátek az el-jén kezdtem, Tényleges időmet Bilagba szolgáltam
a közösknél, Eppen az utolsó évemet amikor Sarajevoba 14-junius 28-
án a Nedelyké és a Princip kinyirták a trónörökös párt, Akkor már tud-
tuk hogy bajok lesznek, De arra nem is álmodtunk, hogy akkora háboru le-
gyen belőle, hogy sok millió ártatlan ember életébe és még több millió
nyomorúságába kerüljön, az a két élet, Aztán amikor az a vén zsvány
magyargyűlölő asszenta hogy "Meggondoltam és megfontoltam," én már az
első menetel bent is voltam a lakodalomban, amit akkor azt mondták,
hogy früstökik tart csak, Hogy őszinte legyek szerettem a lakodalmat,
ahol a cigány húzta a talpalé valét, szép lányokkal s mahycskékkel
járta az ember a csárdást, s akkor legénykadtunk egy kicsit, de ahun az
ágyu volt a nagy bögő ott bizony nem igen volt kedvem, Az igazat meg-
valva nem hőködtem, mert csak egy élte van az embernek, arra pedig vi-
gyáztam, Háturu ténferegtem ha csak t-hattam, Nis környékén egy kis
falunak határában egy nagy szilvásban csémboregtünk a századommal, ami-
kor egy kemitáca aki a szilva fán volt albuja le-puffantott, Valamat
lukasztotta ki a golyó, Na, gondoltam magamban én ezzel a likkal a vá-
lomban be is fejeztem a harctéri vitézségemet,

Ugy is történt, Egyik kérházból ki, a másikba be, Nem akart az én
sebem begyógyulni,, Meg tanultam hogyan köll azon segitaní, hogy az
ne gyógyuljon meg, Azután már az én katonai ténykedésem a kornházak és
a káderok között mulott el, Legtöbb időt leginkább Reichhanbergben töl-
töttem, -egyszével a monarkia tisztjeinek nem volt anyi eszük, hogy en-
gem ki vigy-nak még egyszer a végéhidra, Minden front kivétel nélkül
az volt, főleg amikor sturmoltak vagyis szuronyrohamra mentek, Pedig j-
jé néhányszor beosztottak a menetszázadokba, aztán néhány társammal e-
gyütt le-le rázott a vonat, A nyári időszakban a sok logé társammal
~~azokkal~~ a zöldkaderban húzodtunk meg, Erdőkben és mezőkben, ki merre
tudott, Már a hadbiréságnál is ismertek, de nekem csak az volt a fon-
tos, hogy én csak a háterszágban tudjam magamat visszatartani,

mindig, hogy benn tudjam magamat tartani a háterszágban mind a pisztoly
légnyomásos nagy tisztek, és a fölmentett gazdag parasztok, Ezek a tisz-
tek a káderek nál, még az uriszajhák nál voltak hősök, A fölmentett gaz-
dag paraszt még a hadi menyecskek nál kokaskodtak vitézkedtek, már ahol
lehettek nekik,

Én még azt tartottam, engem nem bántott sem az orosz, sem az talian,
még együtt idegen országbeli szegény nép sem, - akiket éppen úgy hajtot-
tak a vágó hidra mint minket magyarokat, hát én nem mentem gyilkolni
őket, hogy ők se gyilkoljanak meg engemet, Aztán elég az, hogy a sok buj-
kálás után elkaptak mégis, és így kerültem a Pécsi 6-tosokhoz, aztán
már nem tudtam légni, mert közel jártam ahhoz, hogy fejbe löjjenek, Aztán
így kerültem be a menetbe,

A menetszázadban nagyon rendes tisztek voltak, leginkább olyanok,
akik már a frontokat jártak és sebesültek voltak, és itthon még merték
mondani a véleményüket a hadvezetés viselt dolgairól, Ezek a tisztek
leginkább tanítók, tanárok, mérnökök, voltak a civil életükben, s ezeket
aztán itthon dőzsölő, kardott csórtató hadbíreltisztek büntetésből újra
a frontra vezényelték, Ezzel az ezek tartalékos tisztek voltak, és
még elégték a front életet, szenvedést, a sok vérrontást, Ezek velünk
szövetkezve megtagadtuk a frontra menést,

Aztán kitört a balhé, Csandörök és csehkarhatalmistákkaal akartak
bennünket a vasutra ki kísérni, hogy be vagonérozzanak bennünket, Sik-
rult is nekik mert fegyvertelenek voltunk, Fegyver és a lőszer már be-
volt vagonérozva, A laktanya alatt húzódott végig a vasut, a vagonok m-
mind oda voltak már kitoladva, s nem az utcákon mentünk ki, hanem csak
a laktanya udvarán kísérték bennünket keresztül, Ott történt meg a baj
Egy karhatalmista csehörömester puska tussal meg lökte a mi századpara-
ncsnokunkat egy főhadnagyot aki civil életben mérnök volt, - vasuti mér-
nök, Aztán már egyébbszem kellett, az amugyis minderre elszánt emberek
nek, Ki tört a mi háborunk is, Fel törték a fegyveres és lőszeres ko-
csikat, a kísérő őrséget levertek, s lefegyverezték őket, már a csandó-
röket, nem sokan voltak azok ott, leginkább csehok voltak többem, de

amikor látták a helyzetet azok megszöktek, vagyis úgy el tűntek a körülből mintha a földnyelte volna el őket,

A megvadult és elszánt katonaság most már fegyveresen törtünk be a városba, S nem csak a városban levő katonák álltak melénk hanem a bányári munkások is, még a vasutasok, s bányászok, Környék összes csendőreit, rendőreit mozgósították mellénk, még a csah zászlóaljokat hozták ránk, Két napig dult a harc husznál többlett a halott és nagyon sok a sebesült mire letudtak bennünket venni, Ki merre tudott, arra menekült és szökött, Sokan költöztek, de még többen a Mecsekben bujdosunk, A bányászok bujdosnak rejtettek bennünket s nekik is szűkös élelmüket osztották meg velünk,

Ma egy seregennél bujdostam húzódtam meg, Bányában is dolgoztam, lent a mélyben, Ott tudtam meg, hogy közel a ferradalom, Ott találkoztam a Pitykes Jéskával, Igaz-e Jéska? -~~kérdezték egymást~~ kérdezték be az elbeszélését a pukké Gyuri,

Amnyira elmerültek a Gyuri elbeszélésének hallgatásában, hogy észre sem vették amikor a Balog ott hagyta őket, Pedig mondta nekik: -Egyikis dolga van a városban, valamit akar venni, mindjárt jön vissza, Dezső bé liázott is neki, -hogyan csak menjen? Még a szomszéd asztaloknál is nagy volt a csend, úgy hallgatták a Pécsi esetét, már akinek nem volt sürgős a dolga, aki pedig távozott, az úgy ment el, hogy ne zavarja a társaságot,

Ekközben a Balog nagy sietséggel igyekezett a színház melletti piac terebe levő árusok sátraihoz, Abban az időben piac volt ott-buzatérnek nevezték azt a teret ahol nem csak gabonát, hanem más terményeket is ott szoktak árulni a kapos környéki falvak parasztsága, A városi árusok is, minden a piac alkalmával kiszoktak pakolni a partékaikkal, többek között a babosok, cukrászok, pecsenyesütők, rőfösök és egyéb csecc-b-csések, Balog először is a babos sátorhoz sietett Walter János híres kaposi bábsütőjéhez, ahol a legszebb a legcifrább és szerelmes versű bábszövet csomagoltatta be, egy csomag mézes diés puszadlival, Még külön skatulába is bele tették, hogy össze ne törjön az úton, azután a bazárus sátorában nagyon megtetszet neki egy brostú, amely

egy csokoládé gyökérkák párt ábrázolt, opalszínű kagylóból volt kifaragva s az volt rá írva "Szeretlek"? Azt vette meg szép kis takarékos dobozával együtt, csomagolta el a babszív mellé a skatulába, Ezek után mint aki jól végezte a dolgot sietett vissza a kis kocsmába, ahol hagyta a barátait, Dezsőnek áttadta a kis csomagot és megkérte hogy adja oda a kis bukógáti lánynak a Mester Terusnak,

Dezsőt nagyon furta a kíváncsiság, hogy mi van a kis csomagban, Amikor meglátta a kedves kis holmikát neki is nagyon megtetszettek most meg ő tánt el a társaságból, hogy ő is vásároljon ugyan olyan ajándékot a másik bukógáti kis lánynak az Erdős Juácsinak,

Az idő nagyon gyorsan múlt, Nem sokáig lehettek együtt, Balognak már most már jelnek-zni kellett a laktanyába, De az ő idejük is rohamosan közeledett, az állomás épület elé már beállt a Fonyodfélé induló vonat és nekik is menni kellett, Bucsú volt még hatra, Nem csak a két katona búcsuzott el egymástól szeretettel akik rövid idő alatt nagyon jó bajtársak és elvtársak lettek, hanem a mi emberek is nagyon megkedvelték a fiatal vörös őrt, s bíztak abban, hogy az életben még sokat fognak találkozni,

-54-f-j-e-z-e-t,

Amíg Pitykós Jóska bácsiék tárgyaltak
Látinkájékkal, a tarlom meg azon ment a vita,
hogy lessz e sikere az utjuknak,

Hajnalban az elutazók még a pusztáról sem érték ki, a Törzsökös Pali Bácsi az első kaszás, Jóska bácsi hellette, máris kizavarta az egész bandát a szállás melletti buzaföldre köteleket fenni, Szombati napon volt, azt a tábla gabonát leakartuk aratni, Még ugyancsak időre elakartuk vágatni a képezéssel együtt, hogy idejében hazatudjunk menni,

Mi tagadás, mi gyerekek bizony álmissan boglászunk a buzaföldön, nem egyszer orraltunk el a szűres tarlóban amint hordtuk össze a kötélnek való markokat amit a kaszások vágtak, Csak a marokszedő lányok voltak vigán, Pedig szegények azok is el voltak fáradva, de mivel szombat volt és a hazamenés ideje eljött jókedvük volt versenyt daloltak egymással

s így nekünk is megjött a jövedelmek, amint fölcsodáltak a kötélnak val-
 lett és csomókba hordtuk össze verődünk bandákban s úgy fontunk,
 Fénésközben a pyknákszakaszból szebbnél szebb nétek kerültek elő, Legin-
 kább a két kis bukógáti lány volt a kezdő, valóságos nétafái voltak a
 bandának, Mi kötők amelyik néteket tudtuk fujtuk velük, Pali bácsi száj-
 jel akart zavarni bennünket, hogy a buzaföld hosszában fonjunk, hogy min-
 denütt legyen kötélnél majdnem vágják a buzát, ne kelljen messziről cipelni
 inkább vállaltuk azt, hogy fröstökker széjjel hordjuk minden hová, csak
 most hagyjon bennünket együtt a lányokkal, Tanulni akartuk a néteket,
 hogy majd estére hazafelé ujnétaszéval megyünk végig Kevácsra, meg ot-
 hol a falun is.

A kaszások meg az idősebb férfiak meg állandóan az volt a témájuk,
 arról diskuráltak még a munka közben is, hogy vajna lesz-e valami ered-
 mény a kaposi utak, Tudnak-e Jáska bácsiék valami jó eredményt elér-
 ni, A többség bizott, hogy meg hallgatják őket s meg kapjuk azt ami ne-
 künk jár szerződésileg, Már azért is biztunk az eredményben mivel a
 Gépész Dezső, a régi kommunista, a Csepeli Vöröshadsereg Vasasgárdájá-
 nak komiszárja volt a vezetőjük és szépszólojuk, Ő tudja hol kell el-
 járni az ügyekben, s övére jobban is szóba állnak a megyei vezetők,
 Főleg, -ha tényleg ismerős a megyei kormánybiztos Latiaka? Uhhaz pe-
 dig nem férhet kétség, -hogy így van! -Másképp nem mondotta volna Dezső
 Nem állt érdekében, hogy hazudjon, vagy magyarképködjön a szavakkal!
 Nem olyanok ismertük meg pár nap alatt! - Így diskuráltak, töprengtek
 egésznap várták a legjobb eredményeket,

Nem mindannyian voltak így, Nem osztotta mindenki így a véleményét
 az előbb elmondottakról, a már említett Baka Pista bácsi és a jobbágy
 szolga lelke fél-órások megint csak a magukfél- elgondolásaikat szaj-
 kozták szüntelen, Nem hitték abban, hogy valamit is el tudjanak érni,
 Amint ők mondták, -A hollé-nem vájja ki egymás szeméti! - Idős emberek
 voltak ezek, -de a közmondásuk nem felel meg a valóságnak, Háboru alatt
 mint fiatal gyerek családkamász voltam hozzánk közel levő Nyirpusztán
 Ott láttam a nyiri berkesben ahol nagyon sok hollé tanyázott a fákon

hogy verekedtek, nem hogy egymás szemét nem szedték ki, valóságosan
széjjel téptek maguk közül egy párat, Aztán azt motyokták: -Kár az urak
kal ki kezdemip mert annak mindig a szögény emberek itták, és isszák
meg most is a levél!

Az öreg Baka, a déli ebédidőben a körje elfekvő idősebb embereknek
azt is elmesélte: -hogyan aratás előtt még a tavasszal meg betegedtet a
tehene, Dörnyei Laci bácsi a marcali tudos ember randolt neki orvossá-
got május elsőjén ment be érte a Marcali patikába, hogy azt meg hozza,
A patikában nem csak a patikus segéd volt, hanem bent volt maga a gaz-
dais a Barma patikus, a vendégivel, Kasza közjegyző ur, Léhner főszolga-
biré ur, Téth szolgabiré, de még a Kopari ur is, Magukban csöndesen be-
szélgattak ott háttul a bevilében ahol az orvosságokat szokták kever-
ni, Amint a segéd csinálta az orvosságot, ő meg azokat hallgatta, minden
szavukat megértett, Nagy ünnepség volt akkor Marcaliban, Igen nagy nép-
tömeg ment végig a főutcán, Gomba felől jöttek, nem csak nemzet-
lokat hoztak hanem pirosat is, és kommunista néttakat daloltak végig az
utcákon, Köztük az is: "Piros zászlót, -Vörös zászlót
Lobogtat a szélő,
Jár alája-jár alája
ta oktalom szavodó, stb

A nagy néptömeg nem csak ezeket a néttakat daloltak, hanem kiabáltak is
hogy Május az első szabad május elsője! Vesszen a burzsuazád! Le a gré-
fokkal! A naplopó urakkal! Ott látna Mikláról a csizit, ^{Kümmirost} Szabakat, meg
a jegzőt is, Akkor tapasztalta meg, hogy május elsője nagy ünnepe a
kommunizistáknak, -így mondta mindig, Az nap délután itthon is olyan
napapáré volt, ugyan úgy csináltak mind Marcaliban vagy még jobban,
mert itt Hodosnátrél vonultak föl, eláll ment a Csizi meg a ^{Kümmirost} Szabak,
és mindenkinek azt kiabáltak hogy Május a Demokrácia! Még a falu ura-
ságának is, aki kiint állt a kapuban, Ezek után a Lacké Csai r-z-s tre-
tyosai fújták a Hákoci indulót, -Aztán így folytatta:

-Amikor aztán a marcaliak végig járták az utcákat a Kopari sarokra
tömörült a sok nép, Ott valami tanító elvtárs, -mind úgy tituláltak
egymást, Beszélt sokat a nagy néptömegek,

Nem mondom, igazságot mondott az elvtárs tanácsa a népeknek. Azt már én is hallgattam az Imrice sógorral együtt, De a végén mégis azt mondtam a sógoroknak: Tudod Sogor! - Szé-sz-lló-kutya ugat! Mert én azt is hallottam amit az urak mondtak a patikában, amikor a nagy tömeg a patika elé ért és állandóan azt kiabálták, hogy éljen a demokrácia, meg azt, hogy vesszünk az urak! Barba patikus ur azt mondta a többi ottlétők uraknak:

-Piszkos csarha-kommunista népség töltöd csak most a kedvedet, de fogadom hogy ez lesz az utolsó paradétok. Aztán majd miénk gyűvünk, és lesz a nagy réjjes, meg a fogysikorgatás! - Azt mondták Pista? - kérdezték Pősz Jáska bácsi hasonló koru bukagáti ember, amint föllemlte szőrmök fűjét egy buzakévérről, vagy két hete nem látott borotvát kávé-sórtéjű ábrázatja.

-Hát bizony azt mondták, ha nem hiszed kérdezd meg az Imrice sógortu? Aztán csak tovább mondta a ~~Bácsi~~ Baka Pista bácsi a magát:

-De hiába magyaráz az ember ezeket a fiataloknak hogy nem jó így csinálni mind az a Pukké Gyuri is csinált az ispán urral mert csak baj származhat belülről. De ezek magyár letorkulják az embert, hogy vámszencség mit ért kezd ehhez... Minden a véreberaknak nem is véreberak... Mindenha miink nem tudunk semmit, van előttünk elég példa a régiokról, Van egy régi kalendárdumom, még háboru előtti, Kossuth apánk nevét köröszálták rá, nagyon szép olvasmányok vannak benne, azért is takarétom, az egész hódoshát azt évasgattya mind a télben, még a faluba is bekérlik... Abban aztán megvan írva hogyek égtek el tűzskoronaival, meg tűzcs trezzákban a Dézsa György apánkat, mert a szögény emberek királyra akart lenni, Aztán a Rákóczi feldolgozták hogyak üzték ki az országbu, mivel pártultak a szögény népet, meg a Kossuth apánkat is, hajjaj... azért mondom, hogy az szögény ember az csak maradjon a bőrében, mert ha nyugtalankodik ugyis kirázzák belülről az urak... hát miics igazam? -kérdezték, s majd így folytatták: Meg azt is beszélték az urak a patikában, hogy a Wilson az amerikai elnök, meg az ártánt nem engedik hogy elmuljen az urak világa itt nálunk az országban, mert akkor rájuk is sor kerülhet.

Hát, azért mondom és mindig az emberekkel, nem jó beavatkozni az urak dolgában mert azok igen megpartulnak egymást, a más országbeliekkel is, mert rokonságban is vannak egymással. Ugye a Kéthelyi grófnak is francia országbeli gróflány volt a felesége. Aztán most a háború alatt el is árulta a magyarokat.

Nehéz munka mellett, így ment a diskurálás vitatkozás Bak Pista bácsi fél emberekkel egésznap. Azért csak vágta a rendet, kötöttük a kényeket szorgalmassan egymás után. Így aztán észre sem vették amikor az egész buzatábla földön már csak a sárban szert-fogó kények herváltak. Még ugyanez idő sem volt már hosszú káposzta sorok húzódtak végig azaapi munka helyükön, Amint hordtuk össze a kényeket a marokszedőkkel együtt, mi is igen fújtuk a proletár létét.

"Pirószászlót, vörösászlót
lobogtat a szálló."

Nagyon örültek annak, hogy elmúlt a nehéz fárasztó munkában egy hét, amit még a mindennapi bizonytalanság is nagyon meghatított, amit a hírsurak szerettek a számukra. Azon a napon, érdekes volt senki nem érzett nagy fáradságot, Amint már említettem mi fiatalok igen fújtuk a proletár dalt mindaddig amíg a két bukógáti kis nétafa ujdalt nem kezdtek, aztán azt fújtuk a marokszedőkkel együtt,

"Kék a kötőm kerülte
barma legény kerülgette."

Huzogtat marokszedő lányok, akét bukógáti kis lányal imcelkedve ebben a változatban dalolták:

"Vörös katonák kerülgetik."

Julcsi és a Teri nem is vették zokom ezt a kedves dévajkodást, sőt a katonák enlítésémél léngpirosra gyuladt az arcuk, és csak úgy csillogott mindgyikük a szemük a boldogságtól. Nem tagadták le, hogy nekik is tetszik a két katona, Az értatlan heccelés további nétafában folytatódott,

"Nem-ej rézsam a tarlóra,
Gyenge vagy még a sarlóra,
Ha elvágod kiz kezdét
Ki süt nekem légykenyeret?"

És így tovább kifogyhatatlan volt a két nétafa a szoborél-szobor nétafából,

Az napi igyekvésünknek meg volt az eredménye, korán elvégeztünk, így már mehettünk volna haza is, ki-ki a falujában, Most már gyalog kellett megtenni az utat, haza is, vasárnap délután hazuról vissza kürtőpusztára Erre már nem kaptunk kocsikat, illetve nem járt meg, nem volt kötelező a gazdaságnak, S ahogy végeztünk, mindjárt elindultunk volna elég időben haza is gyalogolunk, de meg vártuk a kaposiakat hogy megtudjuk mit végezték, Azok még eddig nem érkeztek meg, Ugy döntött az egész aratásbanda hogy azokat megvárjuk bármikor is érkeznek, Amint végeztünk, kimentünk bementünk a tanyára hogy addig legalább meg tisztálkodjunk, mosakodjunk megszabaduljunk a munkában rákrakodó tuskés csipős portól ami a sós verejtékekkel összekeverve úgy rágta, marta a bőrünket mintha csereznye paprikával lettünk volna bedörzsölve.

Bent a tanyai gulya kut hosszú nagy vályuja mellé két oldalra álltunk neki sorban a tisztogatási művelőnek, Először a lányok mosakodtak ki, Gyorsabban ment azoknál, mint nálunk, ők csak az arcukat meg a lábukat mosták meg, Szemérem tartotta őket vissza hogy nem vetkőztek neki úgy mint mi férfiak, rajtunk csak a gatyá maradt meg úgy fürödtünk meg.

Mire mindannyian megtisztálkodtunk a Vizvári Mari néni, a szakácsnénk is elkészült a jó uzsonával, Vacsora helyett most uzsonát készített újkrumpliból rásütött szalonnával és töpörtyűvel, mellé jó puhakenyérral igen finom volt, Minden kaszaerő táliban bőségesen jutott az eledelből így mindenki jó is lakott, Bőséges uzsonna után az emberek ~~szórakoztak~~ gyeppen ~~haverészkedtek~~ pipázgattak a jólakottság jelező tunyaságában a konyha körüli fák alatti gyeppen haverészeve pipázgattak, Most a meglégedéstől jókat nevetve viceltek egymással, Meséket mondtak, Egyszéval most jó érezték magukat, mintha semmi sem történt volna a hét folyamán, Zökkenés mentes lett volna az egész munka, Így várakoztak a fák alatt, Mi fiatalok a konyha előtti keményre taposott térségen a Hatos Lázi harmonika, Bácsi Péter citerájának zengésére táncoltunk, danoltunk, Végig danoltuk az összes új néptáncot amit azon a héten bukégáti lányoktól tanultunk, Észre sem vettük hogy Keszthely irányában a nap már mélyen alamerült a hegyekbe csak akkor eszméltünk arra.

hogy már késő van amikor a bíbor piros sugarait még egyszer bucsuképen szétlővélte, hogy aztán végképp alábukott a nagyláthatatlan végtelenségbe, hogy teret engedjen az éjszakai vándornak a sápadt taliképi holdnak, aki már nagy igyekezettel törtötett föl az égkárpitján, s némelyik csillagis ellőmerészkedett a horizontláthatatlanságából, Csak még a miembereink nem tűntek fel az Osztopánj felőli látéhatár peremén

Tűrelmetlenek voltak már az emberek, Mi is abba hagytuk a vigszágot, Nagyon mentünk volna már hazafelé, Most már azzen győtrődtünk hogy mikor érünk haza gyalog, Egyszerre úgy előntötte most a testünket a fáradtság is, hogy szinte féltünk a nagy uttél, amit még pár érrával azelőtt semmibe sem vettünk, ~~XXXXXXXXXX~~

Amint a nagy akácfa alatt összeverődve tünődünk, hogy mi tévők legyünk egyszer csak kocsik zörgése-kotyogása, s a kocsisok "gyű-ne" szava hallatszott hozzánk, egymásutáni négy kocsi konturjai bentakozott ki a pusztai utfelől már az esti alkonyban,

Kerzse Pali bácsi beszélte rá a kocsis cimberáit, hogy vigyenek haza bennünket, Az tudta hogy megvárjuk a kaposiakat, meg fáradtak is vagyunk így gyalog nagyon későn érnénk haza, A velünk együtt érző kocsisok szívesen vállalták a többlet munkát, ha bár azok is fáradtak voltak,

Utánuk kis vártatva az est homályából már a Valké Laci kocsija bentakozott ki, és ért a tanyánkhoz, Végre megérkeztek az emberek, Balog János vörösőr kivételével, Ő ott maradt Kaposvárron amíg a további intézkedések megtörténnek,

Amint az emberek vörösőr kivételével leszálltak a kocsiról észre vettük hogy a Tercsi nagyon el kedvetlenedett amikor annak a hiányát meglátta, Csak akkor vigasztalodott meg némileg amikor Dezső a Julcsival együtt félre hívta őket, s a Balog üzenetével együtt átt adta neki a küldeményt is, Ugyesztintén a saját ajándékát a Julcsinak,

A lányok nem akarták az ajándékokat elfogadni, talán azért hogy egy páran láttuk, vagy csak tették magukat, azonban a szívük majd szét nem szakította a kis blúzjuk alójét szemmel látható bodogságtól,

Pitykos Jéska bácsi az araté gazda s a másik két ember a Pukké Gyuri

és a Csurnék Gyurké a kaposban elvégzett munkájuk eredményit mondták el röviden, amit nagy örömmel vett tudomásul az egész banda, csak megint az öreg Baka Pista bácsinak volt hozzá gunyos megjegyzés:

-En csak aszondom, -még most is emberek, ,, hogy a végén csattan az ostor!,,,

Dezső nem hallotta ezt a szót, a lányokkal volt elfoglalva, A többiek nem hederítettek az öregre, csak a Csurnék Gyurké mondta mérgessen, XXXX

-Mégént ez a vénség hujjog mind a vész madár, hogy a rosszabb ennémegi

Az aratógazda pedig nyugodt hangon, de azért hangsúlyozva a szavakat,

csak annyit mondott neki: -^{Jól} ~~Ék~~ van Pista bácsi, majd mi tartjuk a hátunkat

annak az ostornak, ,, ,, Most pedig mindenki üljön gyorsan a kocsikra

már ugyanis későn érünk haza, Hála köszönet ezeknek a jábarátainknak-

kocsisokra mondta vannak olyan becsületes emberek, pedig ők is fáradtak

egésznap a brázdád járták a szántásban hogy haza visznek bennünket,

Azután a Laci kocsija felé vette az utját, Az a bukagátiakat vitte ha-

za, Dezső is velük ment,

Amint meg látta a két piroskandós lesütött szemű lányokat, amint a

Dezsővel suttegya vonakodnak elfogadni amit az hozott nekik a városból

nevetve szélt hozzájuk amint meg csipkedte mind egyiknek az örömtől ki-

gyulladt arcukat: ,, ,,

-Na, csak fogadjátok el a Dezsőtől mind a kettőn, nem látjátok hogy

szívesen adja nektek, Meg ugyanis tudom hogy vártátok is,

-Jaj, ez a Jéská bácsi, még mit nem fog ránk, -mondották mind a kettőn

még jobban neki pirultak,

-Na, csak ne tegyétek magatokat, most nincs idő a komédiázásra, Azt-

tán gyerünk a kocsikra, mert mindgyárt reggel lassz, és még mindig itt

vagyunk,

Lányok szemérmessen vették át az ajándékot, s csillogó szemekkel

halkan mondtak köszönő szavakat a kedvességért, A szavuk olyan volt,

szinte belétömörítették a szívük igaz szeretetét, azok iránt akik a

kedvességgel örömet okoztak nekik,

Most már nem sok tétovázni való időnk volt

a csillagok milliárdjai már mind ott sziporkáztak a juliusi ég kárpitján, mire a sok sürgető széra végre elindultunk hazafelé,

Egy más után nyargaltak ki velünk a kovácsi felé vezető útra. Mind valami lakodalmások, úgy danultuk végig. A Barca uraság kovácsi-műhelyénél két kocsival a bukógátiak el fordultak nyugatfelé a szőlők allatt mentek el haza. Mi három kocsival tovább mentünk végig a falun, a Mártfi uraság kastélyáig. Ott fordultunk el hazafelé a kovácsi temető alatt. Amint a faluból kiértünk meg szűnt a nyargalás, szegény fáradt lovak éppen csak poroszkáltak a mélyhokos úton. Rajtuk erőt vett fáradtság miatt a néta is megszűnt, az emberek szépcsendesen beszélgettek a kocsikon, mi gyerekek pedig szép csendesen el is aludtunk, míg az öregek bobiskoltak. Még azt sem vettük észre amikor a faluba beértünk, megérttek bennünket felkölteni amikor a kocsiról le kellett szállni. Nem csoda, hiszen még az úton voltunk amikor a kakasok már elkukoricolták az éjjelt.

Tehát így tellett el a kürtösi aratásból egy izgalmakkal telített, nagyon fáradtságos hét.

-35-fejezet,

Mi történt, s hogyan zajlott le a munka a második héten.

Sok szegény embernek még arra sem volt ideje hogy legalább vasárnap kipihenhesse volna magát. Kinek volt egykis fölője, annak minden biztosan maradt még egykis kapálni valója, iga hiányában későn tudta elrakni a kukoricáját, a második kapálása aratási időre maradt el. Azok azt kapálták meg. Kinek volt egykis korai vetésű rozsa, azt aratta le segítségkel, komákkal, sógorokkal, vagy barátokkal. Egy ilyen baráti segítséget nem tagadott meg akit csak hívtak nem akart a más szemében senki ember lenni, mert annak szolták meg. Ment örömet bármilyen fáradt volt az illető, mert a másik vasárnap, vagy amikor szükség volt rá, neki segítettek vissza.

Nekünk is volt egy lánc késői rozsa vetésünk, még nem volt érett, így

az apám a következő vasárnapra határozta segítséggel annak a le aratását. Azen a vasárnapon a nagy bátyáménak ment aratni,

Én nem mentem sehová, nem is hívtak hiszen gyerek voltam, Azen a napot megérttem magamat ki pihenni, tisztálkodás után egész nap aludtam, csak enni keltam fel, nagyon rövid volt a nap, allig hogy meg ebédeltünk hamarosan meg jött az idő az indulásra, vissza kürtös pusztára most már gyalog, ami nem igen tetszett nem csak nekem hanem a többieknek sem, Annál nagyobb volt a meglepődésünk amint indulásunkor ki értünk a nagy utcára ott találtuk a három kürtösi kocsit, azokat akik szombaton éjjel haza hozták bennünket, velük volt ismét a Kozsá Pali bácsi is, amint a kocsmá előtt vártak bennünket hogy össze gyűljünk, megjöttek értünk újra, pedig nem volt kötelességük, A munkás szolidaritásnak nagyon szép kinyilvánítása volt ez a csatlakozásunk,

Nagyon meg örültünk mindannyian amikor a kocsikat megláttuk, Nagyon féltünk most a hosszú tizenöt-tizenhat kilométeres uttól, nagyon meleg is volt, meg mindenkinek volt is cipelni való motyó, egy kis élelmiszer, meg váltás ruha, meg amint amint említettem nem pihent azon a vasárnapon a gyerekek kivül senki, mind-egyik dolgozott, ha nem magának akkor másnak segített s így nagyon jó volt a kocsi mert fáradtak voltak, Hogy meg hálálják a kocsisok jóságát behívták őket a kocsmába egy kis italra, amit ők szívesen el is fogadtak, márt azért is, márt a pusztai emberek nem igen jutottak italhoz,

Igy egész jó hangulatban, néézva ültünk fel ismét a kocsikra, hogy meg kezdjük a kürtösi aratás második hatét abban a reményben, hogy nem lesz olyan izgalmas mint az előző, s a múlt események után abban reménykedtünk hogy most már nyugodtan dolgozhatunk,

Hédegháti arattok a békavári gesztenyésnél vártak bennünket, ők is nagyon megörültek a kocsiknak, hogy nem kell gyalog menni, fáradtak voltak ők is, náluk is ugyan az volt a helyzet mind nálunk, hogy dolgoztak egész nap,

Igy összevérődve, Kovácsiban a Kozsári kocsmánál találkoztunk össze a

Bukogátiakkal, azok már ott voltak amikor mi is bemertünk egy kis italozásra, Azokért is elment a két szombat esti kocsi, a Valkó Laci és a társa, De még volt egy kísérőjük is, még pedig a Gépész Dezső,

Amint megláttak bennünket olyan örömmel fogadtak mintha tudj isten milyen régen nem láttuk volna egymást, A múlt viharos héten annyira összeszoktunk, mi férfiak kezeltünk egymással, a lányok össze csokolóztak úgy érdeklődtek egymás foglaltságáról, A lányok összebujva olyan csereférért cseptek, mintha nálukon kívül más nem is lett volna ott, kuncogva csipkélődtek az Erdős Julcsival mivel hogy Dezső is ott volt,

Össze találkozás után nem sokáig maradtunk a kocsmánál, mivel hogy a vasárnapi bucsú veszekedés miatt közöri kocsmáros és annak a vője nem szívesen fogadott és szolgált ki, ha moájában lett volna, vagyis bátorsága ki is utasított volna bennünket, Nem is akartunk maradni, Jéskabácsi, az aratógazda nem is engedte, attól félt hogy veszekedése fajul megint a dolog, Így mindenkinek megitta a kért italát és mentünk ki a tanárra,

Másnap már korán megkezdtük a munkát, most már szépcsendessen nap-nap egymás után ment az aratás minden zökkenő nélkül, Leváltották a gróf Sommsich László főintézőt, és az összes gazdasági vezetőket, Mások lettek helyükben ki nevezve,

A főintézői tisztséget kaposvári központból egy elvtárs intézte, Nevét nem tudom hogy kivolt?, Csak egyetlen egyszer láttuk mindjárt a kénvázás után amikor eljött hozzánk bemutatkozni, Nem címeres urasági hinton jött, hanem egyszerűen lóháton, Világháborusi katona volt és szegény ember, legalábbis a ruházata azt mutatta, A hiányos civil ruháját a háboruból hazavitt katona gunyával egészítette ki, Civil miedci sapkája mellett furcsán állott neki a katona zubbony meg a bricses nadrág, Katona rövid bőszáru csizmájába bujtatott lábával szinte nevetésgés volt amint ösztökélt gyorsabb ügtesre a lovat,

Az új főintéző nem tudjuk mivel azelőtt, de értett a mezőgazdasághoz, jobban mint a gróf ur, Tanult ember volt, tarka vegyes ruhazata el.

Lenér a beszéd és a magavisellette arra valett, Nagyon kedves és barátságos ember volt, De a rend és munka megkövetője, Ezután már mi is megkaptunk mindent, amit csak a szerződés előirt, lisztet, zsirt, húst bort bőség-s-s-n, ha bor nem volt akkor sört, Mi férfiak meg kaptuk a füstölmi való cigar-tát, vagy dohányt, az asszony és lánynepszég a cukorkát, Meg kaptuk most már rendszeren a früstökre való szalonát, ha véletlenül az nem volt, akkor töpörtyüt, olyan bőség-s-s-n hogy még uzsonára is jutott belőle, Vacsora is mindig friss volt, Uj krumpliból készült paprikás töpörtyűvel, vagy rásütött szalonával, Nagyon finom volt,

Szekerés ispán ur helyet is, nagyon rendszeres ember becsülő gazda került, Füzfa János volt a neve, A bankosok elsőbogatí gazdaságában volt azelőt major gazda, Somogy-szentimrei gazdasági iskolát végzet időse ember volt, Bogáti család az emberség-s magatartásáért nagyon szerették, Nem is akart idejönni, de kénytelen volt, szigoruan ráparancsoltak a megyénél,

Füzfának nemcsakig volt idegen az a környék, meg a család-ség, hamar meg ismerte a vidéket, az embereket meg is szerette őket, Az itt levő népek is hamar hozzája alkalmazkodtak, és meg kedvelték azon voltak hogy minnél jobban kedvébe járjanak a munkájukkal, amit rövid idő alatt már el is érték nála, Füzfa gazda teljesen allentete volt a dölfös, embernyuzó fehérnép hajcsár Szekerésnek,

Tehát ugy az családok, mint az arattok meg voltunk elégedve az új gazdasági vezetőkkel, Az emberség-s bánás meg volt adva mind a két dolgozó félnek ugy anyagilag mint emberségilag, Mert is a munka mint ha fujták volna, Amelik tábla földön vég-ztünk az aratással, a kocsisok már hordták is a gabona kereszt-eket kazlakba, Minden gabona föld végére takarultak, így nem kellett messzi hordani, A béresok már buktattak is a tarlokat,

Mi kezünkben is éget a munka, egyik tábla gabonát-másik után vágtuk le és vég-ztük le, A jó koszt, ital, emberség-s bánás-mod meg tette a magáét, Bár mennyire fáradtak voltunk is, a nétaszé nem hagyott el bennünket,

is értették meg győzős hogy szegény hadifüv-ny asszonyok is legyen

Gépész D-zső szabadságát töltötte még Kürtös pusztán, Minden nap bar
 merrre arattunk is uzsona tájt mind-miütt megk-r-s-t b-münk-t a tarloka
 kon,s olyan szorgalmasan és hűség-ss-m kötözött Julcsi után,Hatos Lá
 zi Julcsi kötőjén-k öröme- aki addig hűs-lt a fak alatt,-mintha tel-
 jes él-téb-m k-dés araté l-ett volna, S velünk együtt fujta a nóták-
 kat,amit a két bukógáti kis lányoktól az Erdős Julcsitól és a Mester
 Tercsitől tanultunk, a nők között volt az él-s szöveltes,

-Hogy, így-m-g úgy, azért akarják a férfiak, -aztán meg mentük megya

rán hogy mi... -36~-f-j-z-et,

Csőcsős Rozsi az Ispán volt k-dv-s-
 konyhára k-rül segíteni a Marinéni-k,

Most már nálunk kint a tarlón ment a munka mint e karika csapás,most
 meg a Vizvári Marinéni nem birkozott meg a sok dologgal,pedig sz-gény
 gyurta a hogy csak tudta,Nagyonjé dolgos és ügy-s asszonyvolt,de hi-
 ába volt az így-k-zette hiszen naponta ötv-uhét emb-er-k kell-ett bé-
 d-át és vacsorát főzni,azonkívül mind-mnap keny-er-t sütni,A Vuncsa Mar-
 ri vízherde aki csak früstökre jöt ki a tarlóra uzsona után meg b-m
 ment,segit-tt m-ki,m-m tudtak k-ett-m s-m -lvég-zai annyisok munkájuk
 volt,kovácszt t-enni,dagasztani,hogy mind-mnap friss és izl-t-s kenyér
 legy-m,ami dicsér-tükre legy-m mondv-a meg is volt mind-m nap, aztán a
 sok mesogatas,tisztán ragyogott mind-m edényük,aztán a főzés-h-z el-kész
 szit-ani mind-ent, a két asszony süttöt főzött m-kük, Vuncsa Marinéni

A konyhára kellett még valaki segíteni a szakácsnének, Az araték kö-
 zül nem vállalkozott senki hogy be-m-n-j-m-jobban é-r-z-ték magukat a nag
 forráságb-m is kint a tarlón a banda között ahol mindig ment a dévajko
 dás bár mily-m fáradtak voltunk is, Így id-g-m egyént állítottak a kony-
 hára a Marinéni mellé,még pedig az Ispán volt k-dv-s-ét a Csőcsős
 Rozsi,XXXXXXXXXXXX sűttöt friss-sy-rük is nagyon jó volt,izl-t-s

Az araté banda egyáltalán vagyis mi,-gyátalán nem akartuk közénk v-enni
 a f-élet él-t-m-d-ja miatt,de most az új major gazda meg a gépész v-tték
 pártfogásukban em-l-t-k szét m-ll-ette azzal a jó indulattal hogy a be-
 csül-t-s emb-er-k között f-m-m hagy az eddigi léha él-t-m-d-j-ával, S azzal
 is érv-lt-k meg győző-m hogy sz-gény hadiö-zv-gy asszonyok is legy-m

becsültes kenyér kereset. és lássa be hogy mennyire jobb és szebb nyugodtabb az élet. ha becsültes munkával keresi meg saját maga a megélhetését.

Leginkább a f-hérnépek voltak nagyon olyan. hogy a Szekeres szájhája köztünk legyen, mi férfiak nem sokat törődünk bár ki is megy a konyhára, illetve Hogy, az a Rozsi legyen az, miatt aztán a bandában már mint a férfiak és a nők között volt az éles szévaltas,

-Hogy, így meg úgy, azért akarják a férfiak, -aztán meg mondták magyarám hogy miért!- Miközülünk meg azt vágta vissza az éles nyelv-ésre -Azért nem akarjátok ide Rozit, mert féltékonyak vagytok rája!,,
Végül is még a Válszó Rozsi néni szolt az érdekben-hogy csak vagyunk oda azt a szerencsétlen f-hérnépet, nem lesz majd akkor szájha, csak a férfiak ne jöcskedjenek vele, ne csábitsák, meg javul akkor, -Mög hát édes magzataim-ez volt a szavajárása, -nek a szöröncsétlenek is meg köll ényei valamiből!,,

A sok ráb-szélésnek meg is lett az eredménye, Mari néni odavette munkája a konyhába meléje dolgozni,

Aztán egyébként tiszta, ügyes jól dolgozó f-hérnép volt az Istennedte Később nem egyszer kapott a szorgalmáért dicséretet, A fizetés, ugyan annyi volt mint a marokszedőké, hétnéző gabona,

Azután már ez a két asszony süttött főzött nekünk, Vucsa Marinak most is kellett segíteni früstök előtt és uzsona után, akkor már rá is ért, meg hát sok munka volt a konyhán,

Két ügyes szakácsnénak, már mint a Marinénak, a Rozinak éget a munka a k-sükben, Nem volt senkiük kifogásuk a főztjükre-, Akkár az ebédet, vagy a vacsorát főzték mindig a pontos időre készen voltak vele, Mellett a mindennap süttött frisskenyerük is nagyon jó volt, izltes szép fozles belül buzalisztal kevert rozskenyér volt, meg értünk belőle annyi, Annaira fogyott, hogy szokszor kétszer süttöttek egy nap

Rozsi, nagyon meg böcsülte magát, Igaz hogy a f-hérnépek amikor a Mari néni, vagy a Pitykes Jénka bácsi dicsérté, -azt szokták mondani:

"Nyugtával köi dícsérni a napot" vagy "Végén csattan az uször!" vagy
-h-z hasonló közmondásokat, közül, a kemény szándékkal, csak a Csáka
Nem volt vele semmi baj egész aratási idő alatt, Dolgozott szorgalmas-
san, ahogy csak az erájéből t-lett, Abbol pedig t-lett, - mert erős usz-
tezuu dob-d-er szél-sferu az egésségtől duzzadó f-hérnép volt, Nagyon
meg kell-ett volna gondolnia annak a férfinak a dolgot aki birokra men-
volna vele, Erkölcsei magatartására se volt még panasz, Pedig a kéjvagy-
bi szemmel láthatólag duzzadt, Melli mozgásából a csillogó szem-i vil-
logásából ki-kiváncszott, Ki az egész lényéből, De vissza fojtotta ös-
tön-ét, Magb-csülte magát, mint egy tiszt-séges f-hérnépnek illik, Padi
amikor a Szek-rés eltűnt a hatarbél, még tombolt benne az akarat, Dezső
vel is próbálkozott minden eredménymélkül, s próbált a lelker- b-szél-
-Hogy teljes életében alávalé rongyl-sz, ha fennem hagy a mocskos élet
modjával, időskorában kivert kutya modjára csavaroghat majd az ország
utjain alamizsnát könyörögve mind-mház kapujánál, és mind-mkitől elha-
gyatva, legjobb esetben egy birka akéban faj-zibe a hányatott életét,
Még nem késő, fiatal dolgozon és b-csülje meg magát, Az életében lehet
még egy b-csültes férfi aki mellett boldogan élhet családi életet,

Amikor Dezsőnél nem ért el eredményt Balog után vetette magát azon a
pár napon amig az itt volt a puszta, Az bizony észre sem vette, akár
hogy fittogtatta magát, -Émézet fölötta és ki köpött, Talán ez hatott
rája, ez a mély és szégyenítő lenézés, Vagy a Dezső lackézt-tés, Nem-
tudom, Csak azt hogy egyszerre megváltozott, Pedig a kísértés nagy vol-
hol az egyik, egy-másik vagy a másik fiatal ember im-csalk-d-ot, próbál-
kozott vele, Rimya Pali nagy ördög volt f-hérnépi dolgokban, Pukké Gyur
sem volt utolsó mögötta, Legény emberek voltak, Katona és háboru ide-
jük alatt sokat tanyáztak az örömlányok tanyáin, A bandától, illetve
az asszonynépektől félre vonulva ebéd pihenő vagy vacsora után mesél-
ték el élményeiket Reichhebergben, a "hatos kapé" és más prostituál-
tak viselt dolgaikról, Mi gyerekek szajjtátva hallgattuk, szinte hihet-
lennék tűnt nekünk az ilyes mi, Nem is hittük volna ezeket a szakszu-
élis pornograf dolgokat ha a Csehvárosokat járt másik volt ka

hol lakott most az egyen... volt, Utközben amikor meztük ho-
katonak is meg nem erősítik, - hogy ezeket ők is láttak,

Rozival inceselkedő legények közül, a komoly szándékkal, csak a Cséka
Jéska tette szép-t, Külömben eredményt azonban ő sem ért el, még egy cso-
kot sem kapott tőle.

Minden afféle kísérletnél azt mondta neki a Rozi:
- Nagyon már meg csipet a kégyé, - most már fél-k a gyiktu is! Hátát adok
a szüzanyának azért is, ha a mult gyalázatát lemossa rolam, és a mocsok
bél kikaveredek, Nem akarak többet a mocsárba haverni, hogy tönkre te-
gyem a fiatal életmetl!...

Nyiltan meg mondta, aki szerelm-t akar nála elérni- azt csak mint tör-
vényes f-l-ségén-k tehát meg, Másokban ne is próbálkozzon senki fia
sem, - mert annak ki kaparja a szemvilágát is, - Szokta mondani most már
a próbálkozónak,

Cséka Jéska még így is kitartott a szándéka mell-tt, Azzal a gondolat
tal: - Majd meglassuk, hogy a Rozi meddig tartki a kemény elhatározása
mell-tt?,,, Aztán majd mit hoz a jövő?,,, még lehet abból a szerencsétl-
len teremtésből hüség-s jó asszony? - A lénak néglába van mégis meg bot
lik, Esendő az ember is!

Cséka Jéska, aki magais szegény szeller legény volt, ruhátlan l-szerelt
katona, megtetszet neki a hadiözveggy meny-cske minden hibája mellett is
S gondolatait nem zarta magába hanem elmondotta barátainak, már mind a
Pukké Gyurinak, Rimya Pelinak, Csurmék Gyurkémak, Azok sok mindent mond-
tak neki, hogy fiatal ember létere ne kezdjen ki komolyan egy ilyen
mindenkié fogva mély-mély-l, akit csak az nem használt, akin-k nem költöt
ne t-ge tönkre vele az életét, Mikor itt vannak a szép fiatal lányok
is, válogathat közülük kedvére és hozzá illő f-l-ségén-k valét, Nem akara
olyant, aki már a nagyurist-n tudja hogy kié nem volt, Cseszulták a Ro-
zit a multja miatt,

Mari néni, a szakacsné, aki paraap allatt a szorgalmas munkájáért meg-
kedvelte a fiatal asszonyt, pártul fogta,

Minden este mire mi bemertünk a tanyára Rozi akkor már nem szokott
ott lenni, Pusztára jart be aludni Vélkéékhez, Nem jart ki Jolánkara

shol lakott mert az nagyon messzi volt, Utközben amikor mentünk ha-
za a munkáról vagy még kiint a tarlom szoktuk vele találkozni Jóska
vel akkor szokott beszélgetni, nem engedte meg neki sehasem hogy el-
kísérje, Most annyira vigyazott magára,

Vacsora után estétkint a konyha körül szoktuk csalángani, ott el be-
szélgatni a konyersütő konyha mellette, más beszéd közben is, nem
egyszer került szóba a fiatal menyecske élete és sorsa, A szakácsné
Vizvári Mari néni szokta mondani a Cséka Jóskaék, meg a másik legé-
nyesek is:

-Nézek a szerencsétlen f-hérnépek az este nem ritka a családi
sorsban, Az volt ritka, ha valamire való családasszony, hányadik
bél vagy lánybél a gazdatisztok, az intéző, segédtsit, az ispan, de sok
szor maga az uraság is kivett a várt,

Az öregek is belkapcsolódtak az ilyen esetek elbeszélésébe, Az öreg
Bak Pista bácsi mondotta: -Régi világban, amikor uraság családja, vagy
ze-llérje meg házasodott és jó formájú szép f-hérnép volt a menyasszony
szony az első éccaka az uraságé, vagy az intézőé volt, Menyasszony
tanc után magának a fiatal emberek között élvezet a fiatalasszonyt
az uraságkastélyban vagy az intézőhöz, Kéjjel ajánlotta föl
nagy alázattal: -Ha netán az uraságok, vagy az intéző urak kedve vé-
na a Julishé-vagy az Erzsékhé-vagy ami volt a neve, -szivessé enged-
di,,, Ha nem engedte véna akkor is, azé vett, Aki nem engedte a feles-
ségét vagy a lányát-mert vét ottan is, annak nem vét maradása az ura-
dalomban,

Négyföldesi pusztán a csósznak volt agyszép sarduló lánya, azt meg
az intéző kívánta meg, pedig feleséges ember volt, Amikor nem volt ot-
hun a feleség berándult takarítani, aztán megérőszakolta, Szegény
lány a gula kutba méstette magát még azon az éjjelen szegényében,
Hajnalba találtak rá a családok amikor a jészséget itattak, Szegény
apja most nem tudott mondani, mikor a kut mellett meglátta a vízből
kihuzott ott fekvő meg csufult szép lányát-amint toperogva dörzsölte
szét borostás arcán folyó könnyeit, S csak annyit tudott mondani faj-
dalmában:

-Tudtam, hogy annak az a végén...
Az urasági bogár pár szál deszkából csinált neki koporsót és eltemették a pusztai temetőben - aztán nem volt továbbí...
Aztán a Törzsökös Pali bácsi mondta el aznap Öregleki szép lány...
-s-tét, akit bevitték a gréfi kastélyba kávéslányok, ott a gréftől...
t-harba esett, aztán kidobták a kastélyból, az meg szegényében a Lengyel...
gyelteti meg a Buzsáki állomás között a kaposi vonat alá dobta magát...
Valóságosan lefejzta a vonat, ...
-Hát ez így volt, és van is! - mondta a Vizvári Mari néni a szakácsnő...
majd így folytatta: Nagyon sok ilyen eset fordult elő az életben,
Szegény Rozával is így lehetett, Lehet hogy az ura sem olyan volt
mind ami neki tetszett volna?,, Magais mondta hogy kényszerből az any...
nya erőltette hozzá, Nem szeretta az urát, Aztán gyűtt a háború, az...
b-vonult, még szabadságon se volt itthon, stünti,,, Az ispán, meg itt...
volt, erőszakoskodott vele, fizetett neki, ruházta, gabonát mért s így...
lett annak a szajhája!,,,
Az még nem csinált olyan csudolgot mind azok a rosszszemélyek
akik a háború alatt még az uruk a harctéren szenvedtek, azok meg itt
hún a pénz és kup-cokkal mulattak s éltek a világukat, Még néta is
volt velük, hogy asszonyja:
"A háború had álljon,
Hedis-gély hadjárjon!
Még az uram itthelvolt,
plüskabatom ugyem volt!
Igyunk egyet komámasszony!,,,
Aztán földhöz vágta a sörösflaskot, amind az széttört a kocsmá...
palcján, az Kaposba történt meg, akkor azt mondták a büdös cafatok:
Igyvágja
szájja szájjal az uram fejét a gránát!,,, Aztán mulattak tovább
A bogár ringyok se voltak különbek, kinak az ura nem volt itthon meg
XXXXXXXXXXXXXXXXX ha itthon vét is, - náluk munkára kiadott orosz hadi
foglokkal szűrték össze a levét,
Ez így van legények!,,, Nem szabad annyira elítélni szegény Rozit
hogy es-tig kilépet a hembu Lehet hogy a nagy kényszer vitte rá,
-Hát, t- Mari!,,, Te is fiatal hadiösvégy menyecske vagy, Nem is vagy

csunya egy kis mellékes k-r-sat is kellett nekéd is, mert nem vagy gazdag, ezért te nem adtad magadat az ilyen életre. Még tartottad magadat becsüléssel, mind a hogy illik egy becsültes főhártnak. Te mért nem láttél olyan mind a Rozit?,, kérdezte Pukké Gyuri. Bizonyára nekéd is akadt volna valami pénzös fölmentett vagy ^{katapult}alkalmatlan valaki?,,

-Nem tudom Gyuri!,, Nem volt nekem se kedvem, de még gondolatom se az ilyesmire. Az uremat, szegény meg boldogultat szerettem, és meg is voltunk szépen amig a háberu ki nem tört, aztán ott maradt, amig élék gyászolom, s nem felejttem el soha. Meg hát nem vagyunk egyformák, az egyik így veszi az életet, könnyelműen a másik meggondoltan, nem hiszem hogy én még valaha is férhözmegek.

Azért én cséka Jóska csak azt mondom nekéd, ~~hacsak~~ hogy nem igen lehet megítélni a szegény asszonyt, hogy kélépet esetleg a hámból. Lehet hogy a nagy kényszer vitte rá,,. Ha szeretted és gonduled meg tudsz vele élni házasodgyatok össze. Ha jók-zakben l-ssz, és vigyázó rá, még lehet abból nagyon jó, és tiszt-sség-s asszony. Volt már olyan ember is, nemis egy, aki a szerel-ém házbu vit magának asszonyt és boldogan megértésben éltek s meg takarították egymást.

Jóska is tudott egy olyan es-t-t, sőt ism-rt- is az ily-tő fiatal emb-rt, aki a katonaságtól való meg szabadulása után az említett házból hozott ki magának asszonyt.

Kovács Jánosnak hívták, bognár ipara volt neki. Somogyvári grófi gazdaságban. Hegy-ésd pusztán volt uradalmi bognár. Hallásból tudta hogy nagyon szépen éltek a fal-ségével, hűség-s asszonyl-ot balóla.

Igy vél-k-d-et a Jóska bármennyire is gyalázták moszmar a Rozit a többiek, a multja miatt.

Meg kell hagyni, hogy ez a jó megavis-l-ette, s a kenyhán való szorgalmis elégség-s volt arra, hogy a pusztai népek vél-mény- más formát öltson és jó szemmel nezzenk rája, s szokták mundani:

-Meg látjuk majd, hogy a kitartása a becsül-tes életmod-m-lett meg marad-,, mind végig amig az aratás és a cséplési munkák elvégződn-ki.,

Jóska is azt mondta a csufolkodóknak, "Meglátjuk hogy mit hoz a Jövő?b!,"

Ha meg becsüli magát, rendezéssel, nem kezdki senkivel sem, de akkor majd meggondolom a dolgot mert fajost nem ugrom a házasságba, gyasgyébbként ezen a forró júliusi aratási héten, ami életünkben, az aratókéban eseménytel-nak voltak a napok,

A felmérésben hiányt nem szenvedtünk, Megvolt minden bőségess-n, csak a munkán törtük magunkat, hogy naponta minnél többet learathassunk, a Kora hajnalban kezdtek, és késő esti órákban hagytuk abban, Napkeltékor még ringó buza tenger volt a tábla föld, hajlongó buzakalászokkal, mely tömvel volt az acélos élattal, Estére kalva a harsnő kaszák nyomán, mint a csatam-zökön az elesett katonák úgy feküdtek a kékék, Csak a hasonlat abban különbözött, hogy az előbbin az anyészat lett urrá, amig az utobbin az élet, Levágott gabonaszárak dussan telt kalászaiból az életfakadt, az emberiség mindennapi szükséglette a kenyér!

Nagy A nagy kürtösi határban így szaporodtak acélos szemektől duzzadó kékékből szép egyenes sorokban rakott kékék, A falusi nép nyelvén, a kereszt-k,

Fáradtságunk mellett jó eső érzés töltött el bennünk-t, hogy nem lesz ingyenes a munkánk, mind ahogy addig az volt amig az uraknak dolgoztunk, Verjtek a munkánknak bőség-s lesz a fizetés, minden hetedik kereszt gabona a miénk, A próba cséplés is nem várt eredményt mutatott, hatvanöt kilot fizetett keresztje a buzának, Rekord termés volt abban az évben, Nagyon sok őszigabonát learattunk már, de még mindig sok volt a lábon álló, Tavasziakról nem is beszélve, azok még mind ara tatlának,

Azért kellett most már éjjel nappal dolgoznunk, hogy minnél kevesebb szemvesztéssel tudjuk befajazni a válalt munkánkat,

Nem volt most igen időnk a politikával foglalkozni, s nem értünk rá figyelni a napok napi eseményeket, Peddig az ellenforradalmi akció teljes gőzzel dolgozott már, csak az aratás harmadik hetének az elején tudtuk meg,

hitelre... -37-fajzat,
Amikor nekünk arattunk,
Míg prédikált a János pap,
Ellenforradalmi hírek,

Egy nagy tábla búzával nagyon későn végeztünk, az aratás második szombatián, Már akkor sötét volt amikor vacsorával végeztünk, azt még elfogyasztottuk a tanyán, Azután indultunk haza gyalog, holt fáradtan késő éjszaka értünk meg.

A fogatokat nem lehetett igénybe venni, nem is akartuk, nagyon sokat dolgoztak azok is, egész héten takarultak és buktatták a tarlókat, Így a kocsisok valamint az állatok nagyon ki voltak merülve, azoknak is kellett a pihenő...

Nekünk ezen a vasárnapon sem volt nyugvásunk, Mi ezen a napon arattuk le a kis gabonánkat segítséggel, mivel a múlt vasárnap még értlen volt, Jóformán nem is aludtunk semit máris virradt, jöttek a hívott segítségk, Szegény anyám a tojások árán összkuporgatott fillérekért szerzett egy kis kisüstön főtt pálinkát, kikupicázta köztünk és máris mentünk ki a mezőre, Én sem maradtam otthon, nem is lehetett volna, amikor segítségk voltak, pedig nagyon elpillasztott a két nehéz aratási hét, egyébként is nagyon szerettem most már és jól éreztem magam az aratok között, mint fiatal gyerek, akkor kezitem, s tiz-nhétévig arattam az urasági tarlóján,

Nem volt nagy a mi kis gabona földünk, de mégis sietnünk kellett az aratással, hogy dére le végezzünk, s legyen egy kis időnk alaposabb tiszta tálkodásra, s est-felé pedig újra gyalogtunk vissza a pusztára,

Egylánc volt a rozsunk, három kassa vágta, Apámon kívül még két kaszás még pedig a Rinya Pali, még a Csurmók Gyurkó vágta, anyám és két néném Máté nagy bátyám lányai Juli és a Mari szedték a markot, Csóka Jóska, Hajdu Ferkó, Kukoli Imre kötötték utánuk, A két utobbi nem valunk arattak Kirtös pusztán, hanem a Palinak még a Gyurkónak voltak barátaik azok hívták el őket aratni hozzánk, szívesen jöttek, apámat nagyon szerették Én pedig a kévéket hordtam utánuk össze s raktam keresztbe,

Így aztán délszem volt amikor le végeztünk, Amint jöttünk hazafelé, keresztül a falu közepén lévő kocsmá udvarán, ahol Kardos János akit a hitsorsosai Kohn Mukinak hívtak, -mért a batéró szomjas embereknek a hagyóvét, Mi is batértünk egy-egy pohár jó borra, A háza oromzatán is

az disz-ig-ett, "Kocsma a jó borhoz," Nem csak a cégerán volt jó, de a valóságban is mindig azt mért az öreg zsidó,

Amint a kocsmából kiértünk az utcára, éppen akkor jöttek ki az emberek a templomból, misének akkor lett vége. Nem sokan voltak, Szagény népek nem is voltak közöttük, amint említettem már, azoknak egyforma volt hétköznap-vagy vasárnap, mindig dolgozni kellett, hogy legyen kenyérük. Csak egy pár nagygazda, vagyis ahogy ők mondták "pogár" s azok családjaik, akik a magukéból megélnék jénak,

Ezek a "pogárok" háboru előtt, s alatt töltötték be minden hivatást a faluban, bíróságot, esküdséget, s egyházi tanácsot, s egyéb vezetősi pozíciókat, Ezek voltak a falu virilis-i, mindaddig, amíg a Tanácsköztársaság megnem alakult. Az elbeszélés-m lején már említtem a faluban viselt dolgaikat, Ezek család tagjai voltak azok az asszonyok is, akiket cukor és egyéb hiányzó bolti cik osztáskot a Pazder Jankcsi meg a Csurmók Gyurkó s-prüvel meg lapáttal kizavartak az elosztó helyiségből,

Az említett-ken kívül most jó templomba járók voltak a két urasági családok is, A hintaik éppen akkor robbogtak el az utcán, zsinoros díszruhában öltözött darutollal díszített kalapos, parádés kocsisok által hajtott futó lovakkal. Azelőtt nem igen szoktak a templomba járni, hiszen mind-gyik ágastani evangélikus valásu volt, csak a feleségek voltak katolikusok, a gyermek-ik f-ekben. Azelőtt leginkább a kivétel-s nagy ünnepeken, mint karácsony, husvét, pünkösd, látogadták a templomot, amikor a Tótszentpáli Öregpap járt a faluba misézni.

Most nálunk a megbuvó urirokon Reg-mencpáter századosi rangban hírbuzgalmát hallgatták nagy éhítettel minden vasárnap... Mind-nnap, az említett családjaikon kívül az urasági családok is könyörögték az uristánn-h-z, hogy minnél előbb szünt-ss-e meg a rendszert,

A szikár term-tü reg-menc pát-ert "Jancsi papnak," hívták a rokonok, egymás között a falunépe is annak nevezte. Egyébként nagy mestere volt a szónak, minden predikálása alkalmával arra igyekezett, hogy az öregasszonyokat, s a harctereken el-sették hozzá tartozóit megrikassz-

Ez sikerült is neki mind...

ez sikerült is neki minden alkalommal, Bemarkolt a gyászoló szív-
A rekének a falu népe előtt "arany száju Jancsi papnak" hívták, szinte agi-
táltak mellett, hogy még jobban és többen hallgassák a rendszer ellen
predikáló papot.

Most is ily-emi féle volt a templomban, mert amint az öregszülék a ka-
kocsmá előtt az utcán csoportokba verődve mint valami szárnyukat v-sz-
tett fekete kányák szédilegtak haza felé maguk között károgták, - Igye-
még úgy a jó Isten!,,, azért sujtánk a büntető osterával amind pergyi-
kálta is a szépszavú főtisztalendő ur, hogy igen gonoszok vagyunk, mer-
még az Isten szolgájának sem adjuk meg, ami meg jár neki, - kárálta egy
csoport hasonló tollu olvasó szem-zgató kánya seragnak a bíró feleség
akinak az ura már a háboru előtt is, és a háboru alatt végig bíró tisz-
séget viselt, Azért nem vitték el katonának, és két hivatalt töltött be
Templom atyaságával az Istennek kedveskedett, a jó rekvirálásával, amit
a főj-gyöző'urral együtt intézték az urak kedvére a monarchiának, arany
medált, és Signum Laudist eredményezett nekik,

De folytatassuk csak tovább a bíró feleségének a további károgtását:

-Ugye azt is kipergyikálta, hogy itt az antikrisztus a kommunisták ké-
pében, Nem sülyed le a föld alattuk!,, A fájdalmas drága szüzanya de-
sek mindent el tűr ettől a bűnös néptől, - amikor a fahérvári Prohászka
püspök atya misézett az Isten házában, az antikrisztusok a kórusban azt
felfelték a kispapok helyett ~~mi~~ vissza az oltárhoz orgona szóval:
Püspök atya!,,, Nyomd meg a gombot-kapsz egy libacombot, - Bizony, ezt mi
mondták a kispapok helyett, mert azokat meg lezavarták a kórusból,,

Aztán, egy másik fekete kánya károgtat közben: - Jaj, ne is mongya tovább
Magszakad az ember szíve, amikor ezeket az Isten tagadó szókat hallja az
ember,

Meglássák nem sokára vége is lesz ennek a gonosz anti világnak, Meg-
van írva a hátcsapás könyvében is meg az ótestamentomban, ezer betelik
de a másik ezerév nem!,,, ~~Is már mind annak a jelle,~~ - Ugye itt volt most
ez a nagy háboru?,,, Mennyi ember pusztult el?,,, Ami még megmaradt ar-
ra meg a panyol vagy mi a ~~rossz~~ rossz nyavala járványt küttel,,

Mennyien haltak meg a faluban is, meg a városokban, Ez már mind annak a gyel-!,,, Még sem láttya ez a nép az Isten csapásai után a haragját. Hanem még inkább szaporítják a romlásukkal!,,,

Eközben minket is meg láttak amint mentünk haza az aratásból, A kocma udvarán keresztül mentünk vállunkon a kaszával, kezünkben sarlóval s más egyéb holmival, Vasvilla szemekkel néztek végig rajtunk, aztán a vijjongó hangjukon szapultak bennünket, -Hát hogyan legyen jó világ? -Nézzétek ezeket a nyomorult kényeretleneket is, a szentegyház mellett aratni voltak, Most meg a kocsmából gyünnék ki!,,, A gyehena tüze égne meg a kódisát,

Azután másokat szólalt meg, csak a főtisztelendő urat, már mind a "Jeszesi papot magasztalták az eg-kig, Ez mindaddig így ment, amíg csak haza nem értek,

Nem voltak különbek a férfiak sem, csak azzal a külömséggel, hogy azok más hanggal vágják a szegény népet,

Ez így volt nálunk! De így volt másik faluban is, A gazdagabb parasztek nem örültek a proletár diktaturának, Nem váltak hív-ivé a fiatal tanácsköztársaságnak!

-38-f-j-azet,

Az allanferradalmi hírek és a falu népe,

Amint a végén után meg-bédeltünk, s a segítség-ek elmentek haza tisztába öltöttem, én is siettem ki a nagyutcára a barátaim után, akik már a kocma udvarán levő kuglizónál voltak, Ahol már nagyban mant a játék, -hogy legalább amíg nem indulunk egy kissé én is elnéz-galödök, jövővasárnapig ugyanis lesznek ithol,

Legények, meg a fiatal házasmerek már nagyban döng-ették a babákat olyan larmás fogadásokat csaptak, hogy a tizedik háznál is lehetett hallani hogy ki mennyi babát vart le, A másik csoport a pajta-előtti keményre tiport földön packáztak, én is ezzel szerettem foglalkozni, ha volt pénzem, Most nem álltam közójük pedig hívtak, pénzem is volt, Valahogy most nem volt hozzá kedvem, hanem inkább, kint az udvaron akox

al helyezett asztaloknál lévő kártyázókat néztem egy kis ideig, ahol az idősebb emberek vivták nagy hangon a kártya csatájukat egymás ellen, Ramsli, még a huszonegy ment, a legnagyobb tétben, Telle volt az asztal fehérhátú huszonöt és százkoronás bankokkal, még az ötkoronásasztal is pénzrel, annak hívták a zöldes barna gatyára v. tközt abroszból v. tő paraszt, és trikos, nagykalapácsot tartó munkás képl. tü. tiz és huszkoronás postapénz-ke. Miallíg szerepelt a kártyázóknál a keskeny piros egy és két koronás bankó, és csapatok segítségével Ujaz-g-iv. szűkítették.

Aztán volt olyan asztal is, ahol az idősebb emberek egy-egy pohár bor mellett politizáltak, Nem tudom, hogy akkor mi volt valam legszívesebb ben ezek körül sündörögtem, Valahogy nagyon érdekelt az az új politika amelyik a megváltozott életformát teremtette meg maga körül, Az egyik asztalnál a községi Nemzeti tanács elnöke a Kőműves Sándor bácsi és Csizi László a direktórium elnöke, még a Csurnók Gyurkó beszélgették a szabadságon itthonlévő két testvér Bali Gyuri és Sándor vöröskatonákkal, A két vöröskatona szegénysereu sokgyermekes Bali Imre bácsinak voltak a fiai, A gazdag Bali családokkal közeli styafiak voltak, de a szegénysége és a sokgyermek miatt a gazdag familia nem igen tartotta velük kapcsolatot, más képenem is hívták, mint "Kisbali".

Bali Sándor csapata Lengyelországban állomásozott, onnand jött haza, Gyuri meg Siófokról, őket nyugtatni, - Nem kell megijedni elvtársak!

Valtőlük érdeklődő Tanács elnökök is itthon lévő barátaiknak nem valami megnyugtató híreket mondtak az alakuló helyzetről, Egy kis idő múlva az elmondottakat meg erősítette az akkor meg érkező Vörös ujság, amit az öreg Reszkó Jancsi bácsi az akkori postakézbesítő osztott szét jelölt a kocema udvarában, Kőműves Sándor, az elnök is ott vette át a postáját, ezek ide érnek, nagyon messze vannak hozzánk, Mink meg korábban Azonnal olvasni kezdte a nagy betűkkel szedett cím szövegeket, amir mindenki odafigyelt és találgatták az események ki menetelét, - Mézsem a szövegeket, - Szegeden ellenforradalmi gócpont van, A francia megszállók parancsnoksága védnöksége alatt még a szervezkedés a tanácsköztársaság megfontolására, Beatrix város parancsnok Tabody Zsolt ezredest

A kocsmá udvarán ott állt az egyik nagyapámé Bonyi Gábor fia, jeltette ki magyar katonai parancsnoknak, A szervezkedés már áprilisban megkezdődött Bécsben Buchheim gróf palotájában, ahol a magyar mánások gyűlésező helye volt, -Szegeden a Kass szálló ahol egy vezérkar: ezázados valami Gömbös végzi a prim szerepet és P. Zadravetz alsóvárosi plébános ferenczendi házfőnök, -Mint tábori püspök a frank hamisítás után a második háború alatt 1942-ben itt volt nálunk bémálni, így mi is ismertük! / Tovább idézem a lap tartalmát, "A kévésszámú vörösörséget a megszálló csapatok segítségével Ujsgedre szőritették ki, aztán" Intervenciós csapatokat szerveznek a fiatal magyar tanácsköztársaság és a proletár diktatúra megdöntésére, Cseh, Román, és Szerb nemzetiségűket,"

Egy cikkben aztán felhívással fordult a Vörös Újság a néphez: "Jelenkezzenek minnél többen a Vörös hadseregben a proletárizmus megvédésére!"

Ezek az újság hírek semmit nem voltak megnyugtatóak, a bizonytalansággal amugyis telített emberek még jobban megriasztotta, A kocsmáudvarán, s az egész faluban nem is beszéltek másról ~~XXXXXXXXXX~~ mint az új háborúról ami a proletárizmust megsemmisíti, mert az egész világ urai összefogtak ellené!...

Az elnök s a többi elvtársak, valamint a két Bali vöröskatona testvérem megérték az embereket nyugtatni, -Nem kell megijedni elvtársak!,, Vagyunk olyan erősök, hogy megvédjük a Tanácsköztársaságunkat, s nem leszünk magunkra hagyatva, velünk vannak a dicső szovjet testvérek, a nagy Lenin elvtárs vezetésével!,,

- Igen én, -mondja a Pazder Jancsi, -megvédhetek ám, ha volna mivel, Borzafa puskával? Más nincs!,, Addig nem tudjuk magunkat tartani amíg az oroszok ide érnek, nagyon messzi vannak hozzánk, Mink meg körül vagyunk védettséggel, még köztünk is azok vannak itt a felubai is, és nincs fagyv-rünk!,, Mindent kint hagyunk a dígek nál amikor a Károlyi megszüntette a háborút, Az ember mindent eldobált magától, hogy könnyebben gyűhessen haza,

Bona Pista bácsi a gazdája hátsz-noségével kezdte meg a szót,

A kocsmá udvarán ott lézangott az egyik nagyparaszt Sunyi Gábor fia, a hunyergó szemű Toni, Mindenki előtt nagyon ellenszenvessé legényember volt, egész háboru alatt itthol lődörgött, nem vitték el katonának, még munkaszolgálatra sem, Az apja aki képviselő-testületi tag volt elintézte, Az urakkal s a jegyzővel mindenkor együtt paktált, s így minden katonai szolgálat alól mentes volt, Gyűjtötte a vagyont az egyik hold földet a másik után, Leggazdagabbak is voltak a faluban, Zsugori parasz volt az öreg, Mindenkeri köv-tvállasztásker nagy kertés, De mindenker csak a kormányparté, vagy amelyiktől a legtöbb pénz kapta, A vén sunyi tekintetű miatt Sunyi Gábornak hívta a falu népe, Hivatalosan más volt a neve...

Tanácsköztársaság nem izlalt nekik, mivel hogy minden községi vezetőségéből ki-brudalták őket, Nem tetszett nekik az az életforma,, Nyílt ellenségek voltak a rendszernek, Sunyi Toni mindenütt ott volt, ahol már három-vagy négy ember beszélgetett, Ott volt a templom előtt, a kocsmá udvarban, az utcán, füllet, hallgatósott, hogy kitől mit hall, Amint most meg hallotta az ujsághireket, a két vöröskatona elbeszélését-hogy veszelben a Tanácsköztársaság s még az urak is vissza kerültek, az örömtől vigyorgó prófával mondotta,

-Na, akkor majd egy pár elytárs igen hosszan ki duggya a nyelvét, ott a fán,- vigyorgott magabiztosan, Lehet, hogy ő úgy gondolta, hogy ezt csak csak úgy maga-magának mondotta, Nem volt annyira bátor, hogy ezt mások előtt mondja, de hangosabban sikerült, mint ahogy szeretne volna, ~~Többek~~ Többek között a Pazder Jancsi is meg hallotta,, Aztán az nem fejtotta magába a szótt, de még az indulatátt sem, A másik pillanetban egy hatalmas csattanás volt a vállasz, amire a Sunyi Toni mint a ringlispil úgy pörgött a saját tengelye körül majd fölbukfenezett, mind a nyul akit kupán lögnek,

Apofon, olyan hatalmas volt, hogy nem csak a t-litalát döntötte volna fel, hanem még annak a légnyomása is elsodorta volna a lábáról,

-Na, az anyád sunyi hátszenességét!,, Majd ki húzom én a nyelvemet ha én nem akarodsz innend rögtön!

Nem kellett kétszer mondani neki,,Mindha puskából lőtték volna ki,ugy
szárguldott el a szégyenteljes tett színhelyéről,Csak a kocsmáros ré-
sörémpő volt állítva, Egy kezesi vasrud volt kikötve két küszöphöz,
jéről kiabált vissza menekülés közben,

-Megállj!,,Kodis!-ezért még kitakarom a nyakadat,-de azért csak
menekült tovább,Haza,s házuk padlására bujtak el az apjával együtt,
Akit ezzel ijesztett meg,-Gyűn-k a kommunisták! Meg akarják őket gyil-
sítással gágyarikkaltak a nyakvükön,az tudott valük beszélni,-gyezgattak,
kelni,

Paddég -szük ágában sem volt még menni is utána,Csak nagyon nevetett
csiből aminek a tetőjén géppuska volt fölllítve,a hadnagyunk Papp
az egész udvar népe a f-jv-sztett futás láttára,

Ahogy a Tóni elmenekült,az emberek újra vissza tértek a harctérről va-
s helyére,mert jó -gygyáran kiálltak,Passzatisz esakit pedig oda r-
ló körülményes hazatérésük beszédtemájára,

Bóha Pista bácsi,a "Gazdája hétszemcséjével," kezdte meg a szót,mert
szorosított le adtak az állítunk lévő rakéták épület tetőjére,csak az
az volt a szavajárása,hogy minden szavát káromkodással kezdte,még ak-
durrogott szét a sok cserep, Aztán a székesszavát az kiállt a fo-
ker is,ha a pappal beszélt, végett nagyon sokat is gyűlölködött a fe-
cséit-t-jéről a csékpolicájoknak, hogy a másik szorosított úk kapják meg
l-ségével,gyébbként nagyon jó indulatu és becsül-tes szegény ember
ha a sörémpő el nem távolították a lövők, szük nélkül bentották le,a
volt,- Igy folytatta:

--Mink a 19-esek teljes fölszereléssel gyűttünk el Lájbakból,és a deb
cséhek csaknékül menekült-k el onad,azon hiánytalanul mindent el is
re-ceni tüzerek is ott vagonérozta be,azok még az ágyukat is haza hoz-
hestunk Nagykanizsáig,és ott a Károly kassánnyá minden leadtunk,
ták,Két sz-relvény hozott bennünk-t,Élöl a mienk két mozdennyal,után-
nunk a tüzéréké,-egész uton nem volt semmi baj, Már itt voltunk majdnem
dent

a magyar határon amikor a cséhek le állították a vonatunkat,hogy a
-Az már más,-hagyta jóvá most már a leendő vöröskatonák ha Bay
fegyvereket aggyuk le, Más különben nem-mehetünk tovább,-Valaki azt kér
le-cse fegyverünk,majd olvassuk az áll-nségtől,-mondotta hogy magabiz-
dezte a Pista bácsitól:

-Sokan voltak a Cséhek?,,,

A két Béli testvér nyugodtan hallgatták a vitatkozókát,csak asszony
-Gazdája szencségét talán ha százan voltak,s mind-gyik karján ott
tar a kis -gyke pörgő bajuszuk alatt, Sándor szól a vitatkozókak
volt a "Policáj," karszalag,meg mind-gyiknél f-gyver,

-Nyugodtan legyenek,van f-gyverünk és lesz is annnyi kell!
-Hátha csak azok annyian voltak és maguk a 19-es honvédek meg a sok
Amint ott beszélgették,ittak,vitatkoztak és kugliztak az emberek,az
tüzér megadták nekik magukat,f-gyvert is lerakták,akkor és meg mondom
a legények egyes-re csak az Ivk Marcsimnak,az -gyllgyű sürgönyhordónak a
őszintén,hogy gyáváak voltak az Ist-nit neki!,,,-mondta a mér-gtől pap-
szavait halljuk,-tudni illik akkor még nem volt telefon itt a faluban
rika vörösen az aprót-erm-tü Káplár Pista,aki éppen tegnap j-lank-zett
s híviratokat a Marcali postáról küldönc álltal esektek ki küldönc,az
Lengyel-tótiba vöröskatonának,

-Gazdája szencségét várt ki a végét,hogy mi gyün ki,azután ugy jár-

-Má aztán ki is értünk az állomásból amikor láttyuk hogy a vonatunk el-
sorompó volt állítva, egy hosszú vasrud volt kikötve két kücszlophó,s
a két mozdony ami húzott bennünket ott püfögték a sorompó előtt,s ott
állt az állomás kommandás a fegyveres policájokkal kiabálták,hogy"puska

dole,"-rakjuk le a fegyvereket,A mi szakaszvezetőnk a Buzsáki Pasztó-
sicsal gagyarikultak a nyekvükön,az tudott velük beszélni,egy-
zem álltunk egy fortály órát,talán még annyit sem,amikor a harmadik ko-
csiból aminak a tetjén géppuska volt fölállítva,a hadnagyurunk Papp
János tótszentpáli monár kiállította,hogy mindenki azonnal szálljon fel
a helyére,mert jó egy páran kiszálltak,Pasztosics szakit pedig oda ren-
delt a kocsijába,Amint az meg történt a kocsi tetjéről egy géppuska
sorozatott le adtak az előttünk lévő raktár épület tetjére,csak úgy de
durrogótt szét a sok cserep, Aztán a szakaszvezető azt kiállította a ko-
csit tetjéről a csahpolicájoknak, hogy a másik sorozatottük kapják meg

ha a sorompót el nem távolították előlünk, Eszük nélkül bentották le,a
tüzérek meg a város fölé adtak le egy párat az égyüből,, A meg rémült
csahok eszük nélkül menekültek el onand,Aztán hiánytalanul mindent el is
hoztunk Nagykanizsáig,s ott a Károly kaszányába mindent leadtunk,

-Igyám Pista öcsém,-mondta a Káplár Pistának-Mink haza hoztunk min-
dent

-Az már más,-hagyta jóvá most már a leendő vöröskatona,-S ha nem
lesz fegyverünk,majd elveszük az ellenségtől,-mondotta nagy magabiz-
tosan,

A két Beli testvér nyugodtan hallgatták a vitatkozókat,csak mosolyog-
tak a kis hegyke pörgő bajuszuk alatt, Sándor szólt a vitatkozóknak:

-Nyugodtan legyenek,van fegyverünk,és lesz is amennyi kell!
Amint ott beszélgették,ittak,vitatkoztak és kugliztak az emberek,meg

a legények egyszerű csak az Ivok Márcsinnak,az együgyü sürgönyhordónak a
szavait halljuk,-tudni illik akkor még nem volt telefon itt a faluban
a táviratokat a Marcali postárgl küldőnc által szekták ki küldeni,így
ilyen küldőnc volt a Márton is aki most a lányokkal inceskedet

-Márinkák, újra magatokra maradtok!,, Kitört újra a háború! - E viszik a kedveseit katonának, aztán ki tudja, hogy ki gyün haza, és lesz majd kezük meg lábuk, nyomorultak lesznek! Akkor majd tudom hogy én is köl-nék, de majd csak füttyülők rátek, -mondotta az ő vigyorgó megszokott ügyüségével.

-Csak nem esz a rosszabb megint Márton, hogy herded a behivókat! Ijjan Ijjan vagy mind a halál madár mindig vijjongsz, ijjeztogtad az embert, -mondták az utcán a kocsmá előtt össesereglet lányok nagy komolyan a kocsmá udvarára bandukoló kényszer sürgönyherdónak, aki mellesleg ujságokat is szokott árulni, Egy göngyölgében volt összekötve s ott lógott a nyakában terített téli subája alatt, Azt mindig vitte magával, még a legnagyobb kánikulás nyárban is, -ha kérdezték tőle, hogy minek viszi magával nyáron a téli ruhát, azt szokta feladni: -hűssöt ad, s ha esik az eső nem ázok alatta! -Most is ezzel a fölszerreléssel bandukolt,

Az Ivok Márton, nem csak nálunk volt jótanács jóimert, hanem a környéken is az volt, Ahol meg jelent a vigyorgó ábrázatával, leginkább bánat, sirás és gyász maradt utána, Ugyanis háború alatt ha valaki elesett a fronton, ő szokta hozni azokat a jellegzetes jelenteseket is amit a vöröskereszt, vagy a hadtestparancsnokság küldött az illető családoknak, az-vagy amez- "Hősi halált halt hazáért és a Királyért,"

Sokszor megremegett a falu népe, amikor a Marcint látták nyakaközött az elmaradhatatlan subájával végig ballagni a falu utcáján, S lestek kih-z megye, Meg könnyebbülten lélegzett fel az, akinek a házat már elkerülte, ott pedig volt a sirás, jajgatás heva bement,

Amint vége lett a háborúnak, kint a falukban nem lehetett látni, csak ha valaki marcaliba ment találkozott vele a Kopári sarkon, amin lödörgött fölbb-alább s árulta az ujságokat,

Tehát érthető volt most a falu népének a megdöbbenése, amint újra meg jelent, most azonban nem a halál cédulát hozta, hanem négy sürgönyt az itthen lévő vörös katonáknak, A két Beli gyereknek, Gyurinak és a Sándornak, Az egyiknek Lengyelországig, a másiknak

Az egyiknek Laggylótiból, míg a másiknak síófokról, A harmadikat pedig az apró terméti Káplár Pista kapta, aki nek hétfőn kellett jellezni Toponáron, Negyedik a Botós Palinak jött Kaposvárról, A három katonának azonnal vissza kellett menni a csapat testükhöz,

Nem mondom a férfiakat is nagyon lehangelta már az ujság hír is, ezt még meg tetőzte a négy sürgőny bevonulási sürgöny, Még azt is megbzgették, hogy lehetség-s lesz, az általános bevonulás is, Ahány csoport, vagy asztalnál voltak anyyiféleképpen latolgatták, találgatták az események fordulatját,

Regemenc páter

Jancsi pap, itthagya a falut?

Ha derűtséget is okozott a kocsmá udvarán levő embereknek a Suki nyi Tóni menekülés, a nyvatésük mögött azonban ott rajtözött az arcukon felhözve a holnapi gond,,, Tényleg mi fog történni akkor ha ismét az urak világa jön vissza,

Lejebb hagyott a kuglizok lármája is, Inkább az italt vedelték magukba, mintha soha nem lettek volna annyira szamjassak, A bizonytalan ság holnapja tikasztotta őket, Tanács és a direktorium elnöke is ott hagyta őket, Községházára mentek, Soha nem lehet tudni, -ők maguk mondták, -hogy ilyen válságos időkben, netán valaki hivatalos egyén a magasabb fórumokról keresheti őket, S nem lenne dicséretre mélytő rájuk nézve, hogy ott senkit nem találnának most?

Pukó Gyuri, meg a Csurmók Gyurkó is, amint a két Béli testvér elkövetkeztek tőlük, hogy a csapatjukhoz csatlakozva induljanak a frontra, Káplár Pista meg a kiképzésre bevonuljon, ők is haza mentek, Nekünk is készülődünk kellett a Kürtöspusztára való vissza menésre, Most már egyelő megyünk vissza, s így nagyon későn érünk oda,

Otthon anyám már mindent elkészített részünkre, amire egy hétig azit szükségünk volt, Már indulni akartunk hazulról, a társak is vártak bennünket azagyutca sarkon, amikor a nagyanyám azt mondta az apámnak;

-aztán vigyáz fiam, ne hogy valamiben most belékeveredjél, Megint nem jó világ mutatkozik? Ténnap amint a postás nacságánál főztem a névnap ebédet, az urak is ott voltak mind a ketten, azoknak mondta a Jancsi pap nevetve, hogy nem köll kétségbe esni, mert Szegeden már virrad a magyar hajnal, - hogy mit jelent ez a szó, azt nem tudom, csak a vendég urak nagyon örültek neki, szinte egészen jó kedvük lett tőle. Így gondolom hogy a szegény embernek ez nem jót jelent, Azután még éntülm is megkérdezték hogy te nem vagy kommunista?,, Mert majd aztán lesz ám a nagy leszámolás!,,

Amikor én azt mondtam, hogy te dögös ember voltál, meg az is maratsz, nem érted te a politikát, nincs is neked arra időd kényeret köll keresned a zselédódnak, Meg ruhát, mert háboru alatt teljesen lerongyolodot Jancsi pap erre azt mondta, -Attul még lehet kommunista, azonban okosan teszi ha nem az!,, Mert a szent evangélium is azt mondja, hogy Nagyok között a nagy leszámoláson lesz majd a fogak csikorgása a nagy kinokban! S hát eg izigleg lesz majd meg átkozva azon szülőanyja, aki kommunista gyereket méhébe fogantat!,,

Még többet is beszélték, Nem titkoltak, egész nyíltan mondták a magukét, Azt is mondta a pap, hogy egyik éjjel ő is nagy Szegedére, hivatalos autómobil gyűn érte, -Azért mondom édes fiam, Vigyáz magadra, az Uristan háboruból hazasegített, ne hogy ez-kálltal pusztadj el, mind a hogy a pap mondta, -"Lesz a nagy leszámolás és fogagcsikorgása," -fejtette be a nagyanyám az intó szavait,

Apám nagyon kevés beszédű, csendes, jó munkás ember volt, Nem volt hangadó soha, az igazságtalanságért és a sorstársai sérelméért magát emésztette mindig, S anyámmal vitatta meg az előállott helyzetet, Nagyanyámnak is csak annyit mondott, -Hogy a csillagos ég nem tud már rájuk szakadni, az anyjuk oltárát, -ez volt a káromkodása, -Szegénynépet, ha jobb sorsért harcol, vagy küzdött, kizsáradással a fogait csikorgatja meg, Mert a jogait meri követelni,,

Jancsi pap, még azon az éjjelen elment a faluból egy francia autómobil jött érte Szegedről,

Másnap hiába várták a mindennapos öregasszony hívei, hogy misézzen nekik, csak a hült helyét találták, amint mentek szokás szerint a templomba, Szegeden magasabb hivatás vállalt, - előkészíteni a "Virradó magyar hajnalban," a nagy lezárlást, ahol a kinokban, haláltusában a felfogak csikorogtak, Szentebb volt ez neki most mindannyi misénél és predikálásnál, annál is amit az ittmaradt híveinek predikált annak idején, hogy nem hagyja el őket soha ha az egyházi jövődelmén kívül minden házaspár után, még kap egy pár vágni való csirkét is, A már említett egyháztagek gazdag parasztok meg szavazták, csak a prolik nem, s ezek után csirkés papnak csufolták.

A szegények, akik sokkal többen voltak továbbra is ragaszkodtak a Szentpáli öregpapjuk Keresztés Józsefhez, ahova egyházilag tartoztunk is akkor, Az öreg plébánost a "hívek" főleg a szegények nagyon szerették, így a környéken nem is hívták másnak mint szegények papjának, Nem volt alaptalan, nagyon sok szegénynek elengedte a párbért, a stólapénzeket, Azt szokta mondani a kérelmezőknek: - Jól van drága gyermekem, használd a kegyes kereseteket az Isten nevében a kis családokkal, Ha jut tőletek valami akkor aggyatok annyit, hogy az öregpaptól én nem pusztoljon?,,, Nem is volt neki más, csak egy foltozott reverenda, talán mikor pappászontelték akkor kapta, Egy bérálás alkalmával hogy a püspökét rendes ruhában fogadhassa, egy másik paptól kölcsönkérte a reverendát vette magára, amit valami módon a püspök Roth Nándor meg tudta, s megdorgálta az éhhatatlansága miatt, s egyház szegényének jelmezét, De nem is volt a környéken olyan plébánia mint a szentpáli, ahol naponta négy-öt, szegény elhagyatott kapott élelmezést, és némi ruha darabot magára, Mire meghalt az öreg plébános semije sem volt, mindent a szegényeknek osztott szét.

Az öregpapnak sem tetszett a Jancsi pap nagyvilági viselkedése, A hívekkel szemben túlzott követelés, De azért sem, hogy katona pap volt, 44-esek Regemencpátera, s a katonaságnál viselt dolgait, nem csak a faluból volt frontkatonák ismerték, és tudták, de maga az öreg pap tudomást szerzett róluk, Egy alkalommal azért is mondatta:

"Hogy a papi reverenda alatt is vannak áruló Judások," hogy mi a baj-
igaza volt, a Szentpáli öregpapaknak, azt tapasztaltuk mi is, mert az emlit-
tett pap, itt hagyta a falunépet ahol lelkipásztor akart lenni, s mind-
sastollas katona pap, őrnagyi rangfokozatban kísérté végig az országban
Horthy gyalázatos pribékait, Későbbiek során még találkozunk a viselt

dolgaival, ségét, ember-ek alligban-ek nagy bajvan!,... Ténny meg nem
tudtunk semmit, Dossó is aligvitt velünk, kikisérte a lányokat, Julcsi-
ekben be mentem velük -40- a is az asszony aneknél vart engem, Kivel a

Harmadik hét kezdetén
izgalmakkal bővelkedő hírek hozott szombaton egy kis bort
agasztanak bennünket, Megismérjük
Kund Bélátis, Sfajsi hitbizomány, -hízen nem volt sok,
degenerált urát,...

Kömvés Sándor, a tanácselnök jó gondolkodott, amikor a községháza-
ra sietett, Ott már egy lovasfutár várta őket Marcaliból, Járási direk-
toriumtól plakátokat és más fontos iratokat hozott, Amint a falun men-
tünk végig, utban Kürtös felé a Rinkó Jankó kisbíró, már nem az öreg Cs-
nok volt az, ragadta ki a plakátokat melyben felhívás volt a népházi

"Veszélben a Proletár hazá!"
"Fegyverbe szőlitek mindeh proletárt!"

Hirdették végig a falun kifüggesztett nagy pirosbetűs plakátok,
Hódosháti munkatársaink mind ott voltak már a békavári gesztenyésnél,
már vártak bennünket, zugeledtak hogy későn megyünk, Az volt megbeszélv-
köztünk, hogy bármelyik csoport ér oda, az várja meg a későbbben jövőt,
Igy összetalálkozva, együtt bandukoltunk az eseményeket vitatva Kovács
csi felé,

Szokás szerint a kovácsd Kozári kocsmánál találkoztunk újra a Bukó-
gátiakkal, Ez a találkozás nem volt olyan mind a lemult vasárnapi, ha-
bár mindenki kért magának a bugyelárisa tartalma szerint egy kis itak
italt, Minden kin-ek logott az ora, a falujában keringő hírek hallattára
akár állva vagy ülve fogyasztotta az italát, s beszélgették,...

A két bokógáti kis lány is a Julcsi, meg a Tercsi, akik az egészbanda
kedvenceik voltak, még szombaton is csupa vigság és jókedv fakadt a
két eleven nótafából, most nagyon lehangoltak voltak, csak lényyszer me-
soly fakadt a mélabus ábrázatjukról s csak bólintottak ha valaki

szólt hozzájuk, Hiába fagatták őket a lánypajtásaik is, hogy mi a bajuk? Nem árulták el, Jóska bácsitól, az aratógazdától tudtuk meg a két lány szívfájdalmát amint a kocsmá udvarán ivogatás közben elmondottuk hogy nálunk mi az ujság, s mit történt ott, náluk Bukógáton is azok a hírek és események voltak, aztán azt mondotta:

-Hétszencségét, emberek alligahanem nagy bajvan!,, Ténnap még nem tudunk semmit, Dezső is elgyűtt velünk, elkísérte a lányokat, Julcsi-ékhez be mentem velük magam is, az asszony azoknál várt engem, Mivel a ~~szomszédok~~ Julcsi aptya, a Pista segérem hozott szombaton egy kis bort a köröszőlőre a Gombai heggyől, azt vittem haza, hiszen nem volt sok, csak egy fartyalos hordóval,

Azt mégis kostultuk, azonban nem időztünk egy óra hosszatt amikor a pusztáról gyűtt egy lovas a Dezsőért, hogy azonnal menjen haza, mert sürgöny gyűtt neki, hogy röktön vonuljon be Csepelre, mert a csapattest megy a frontra,

Aztán máma tudtam meg hogy még szombaton éjjel a Kereszó Pali vitt el Kaposba onnand a hajnali vonattal ment tovább,-Hát akkor azért van a két lány elszontyolodva? -Kérdezte a Rinya Pali,

-Azért hát,-mondotta Jóska bácsi lányok felé mosolyogva, Nagyon szerettem ezt a két ügyes kis lányt, Aztán alkorendva mondja a szavát halkítva:- Ijjen az élet!,, allig hogy két fiatal megtalálja egymást, máris szétváltak, a sors szétválassza őket, Éppen hogy elbucszott szegény gyerek már ment is vissza, hogy bevonuljon, Vigan ment el, Annyira magabiztos volt, asszonta hogy ne aggodgyon senki, mert csak ők győzhettek, Valkó Laci gyereknek máma reggel köllött elmenni, Sürgős behívott kapott, Balogról nem tudunk semmit, amikor otthagytuk Kaposban akkor megígért, hogy kigyűn, az is Bukógátra, Hallottam én is amikor a Dezső szólt a parancsnokának, hogy engedje el, egy fontos ügy elintézésé végett, Az meg is ígért, hogy mind ez a mai nap szabad lesz neki, Semmi akadályba hogy bárhova menjen a szabadnapján,

Ugy látszik, hogy tényleg komoly dolgok vannak készülóban, ennyire szoritják a katonákat,- mondotta a Pukó Gyuri, és így folytatta tovább:

-Azt már mi is tudjuk régi frontkatonák,-tette hozzá nevetve,-mert az nem igen volt kint a fronton,- Ha valami támadás,vagy ehhez hasonló készült,megszüntették minden szabadságot, Meg akkor is,ha menetet csináltak ki a fronra, Balog is meggyűtt vóna,az szencség! Terihő,ha gyűhetett vóna, A vak is láthatta, hogy igen össze gyönyörödtek,Dezső meg a Julcsival!,,,

A gyaloglástól ,vagy az eseményektől,nagyon hamar kiürültek az italos üvegek és poharak,a kocsmáros vőjével újra megtöltötték őket,S az amint oda adta a rendelt italt minden esetben nagyon meg nézte az illetőt,gyanusan szemlélte a mi embereinket, Talán azért is,mivel tudta,hogy az aratás kezdetén mikor mentünk Kürtősrre ezek voltak azok, akik nem egy könnyen ijedtek meg a maguk árnyékától, Vagy már ő is tudott valamit s azért figyelte meg őket,hogy alkalom adtam az emlékeztében legyenek az arcvonások,

Azonban közölünk hogy az italuk elfogyott,jó egypáran el is ballagtak ki a pusztára,Lányok legények is,,némelyikék bandában verődve nőtaszóval vonultak el,a már nem messze lévő tanyákra, Volt aki a kocsmakörnyékén,kint az utcán a házak előtti padokon beszélgető ismerősök vagy rokonok közé keveredtek,s hallgatták a híreket, Akik ottmaradtak még jó egypáran,egy-két asztalnál Jóska bácsi körül,azok ivogalodtak s beszélgettek, Azt mondta nekik hogy amint töltögetett a poharakba,

-Komoly dolgok vannak!- Az biztos!,,,Mama reggel amint elvitték a kicsit Fajszra keresztül,az asszony is elment velük kiavatkozni, Anyámmal maradtunk otthon kettőn, S nekem volt egykis dógom a bíróná, Mondtam anyámnak,mig azok meggyűnnak én addig azt elintézem, Nem köll azért egy nap itthon maradni,,Amint tisztát vettem magamra már mentem is,Dolgom végeztével,visszafelé bementem a Vörös Jancsi seregromhoz, hogy megiszok egy félliter bort,kiszokta az öreg literezni ugy zugban a borsó termését, Igaz hogy otthon már ittam már,az este vittem egy fertályal,hogy köröszülőre amivel a komájékat meg kénálem, legyen, meghát az asszonynak is, Na,őléga hozzá

igen nagy ihatnékem volt, Jancsi bácsi kint volt a kutnál Szöttyent. Jóska szomszédgyával beszélgették, aki éppen a lóvait itatta, Jancsi bácsi egyenest főnek nézett a kaposi ut felé, aztán nekünk szólt:

-Nézzetek oda gyerekek! Nem lakodalmasok gyűnnek ott?,-Hát néztük, mink is, Két uradalmi kocsi nyargalt a Szántó család házána, de azokon bizony nem lakodalmas nép volt, de nem is civil, hanem katonák, vöröskatonák, Kopár pusztai uradalmi kocsik hozták őket, Kocsisok legénykeri cimboráim Komáromi Jóska meg a Papp Jancsi volt, A két kocsin tizenhárom puskás vagyis felszerelt katona volt a parancsnokkal együtt, meg egy géppuska,

Parancsnok, az első kocsin Komáromi mellett ült, úgy néztem, hogy a miklái Sájber gyerek volt,

A bírónál pakoltak le, a géppuskát a haranglábnál fölállították, be is h-v-dereszték, A parancsnok két katonával be ment a bíróhoz, a többiek a géppuska köré leh-v-erodtak s az odas-er-eglett gyerekekkel viccelődtek,

Kocsikról, amint lepakoltak, azok azon nyomban visszafordultak, Azoktól tudtuk meg, hogy Mesztagnyőről gyűttek Kopárig, Aztán ők hozták el őket Bukógátra,

-Mit keresnek?-Mit hajszolnak kérdeztük megl-epödve a Komáromit? Az előbb körülnézett nagy óvatosan, szinte suttogva mondta: Az hírlik, fejével a haranglább felé int, -hogy nem azok mondták, -hanem a népek suttogják, meg a mesztagnyei kocsisok, akik Kopárra hozták őket, mondták hogy valami ellenforradalmi akció, -vagy mi a rosszabb van készülöben, megént a Bogyaiak, meg a környező uraságok szervezik, és ebben egy pár gazdagparaszt is benne van,

Komáromi azt mondta, hogy a parancsnok azt kérdezte meg tőlük, -hogy a Rozmanit börgyáros meg a Kopári nagy boltos mikor jártak kint a pusztán? Aztán kihöz m-nnek, s melyik család a kedvencük? Kiket ismernek Bukógáton, Melyik nagy paraszt az, akinek nem tetszik a demokrácia? A Babina, Dutina, Bükfa és még több nevet is mondott,

-Te neved sógor nincs az érdekelték között? -kérdzte nevetve a Rinya Pali,

-Hogy lenne az anyim?.. mélytatlankodott a Jóska bácsi,
-Már, mind a háromvirm-gye legnagyobb rápsicáét gondoltam, -év-lődött tovább a Pali,

-Őlég a hozzá, -folytatta tovább, -Érdeklődött a Sájber gyerek, -mert az volt a parancsnok, -Komáromtól, - Szokott sűrűn Bukógátra, meg Kovácsiba, vagy fajsza járni? Nem látja a Bogyaikat, vagy a Csicszer Rona, és a Csorba, vagy a más uraságokat, vagy azok intézőit az említett falukba kocsikázni, vagy lovagolni?.. Azt is mondta a Komáromi, hogy Komárom csak az Intéző urhoz mentek be. Hogy ott mit végeztek azt nem tudni, azonban amikor onnand ki gyűttek, egy katona, meg egy kétcsövű vadászpuskát, meg egy hatlővátű revolvert hoztak ki, Vöröskatonák azt mondták az intézőnek, szerencséje hogy nem eldugva voltak a fegyverek hanem az előszobában voltak fölakasztva szarvasagancs fogásra, Mindenki látta aki csak be ment, Ha kutatás alkalmával találják meg, akkor a forradalmi törvényszék intézte volna el a fegyverek gazdáját, Így csak a fegyvereket vitték el,

Amind ott beszélgetünk az emberekkel, meg a kocsisokkal, már dobulta is a Kallota Csani a faluban, hogy akinél bármilyen lőfegyver van a tulajdonába azonnal vigye a bírósághoz, Senki ne féljen, mert aki önként átadja a nála lévő fegyvert, semmi büntetés és bántódása nem lesz! Hanem akinél a karhatalmisták kutatás folytán találják, azokkal baj lesz!..

Gyepár puskát be is vitték amég otthon voltam, a Csittós Jankó, Toppa Jóska, Pizdoci Ferkó, meg a Csucsós Pista adták be az otthon a szem előtt lévő puskájukat, Mind-gyiknek, de még másoknak is, akit az ember biztosan tud van nekik kint a határban is, biztos helyeken, Amikor mennék ki l-sre, kéznél van nekik, Na, meg a Butina Pali is oda adta a huszár karabélyát, Az, azzal szokott a mesztagnyei, meg a gyótai vadaskertben dőmvadazni, Sokszor a Palinál egész mészárszék volt, Árulta is a sok húst,

Aztán hogy hízáltak a katonák, nem tudom, Meg hogy találtak fegyvert, azt sem tudom, Mert közben meggyűttek a köröszülőrü a Gyer-ekkel,

Aztán ebéd-en ott voltak nálunk Komáék is, egy darabig elbeszélgettünk, amikor hazamentek, nekem is köllött gyünni, A katonákat még ott hagytuk, hogy meddig lesznek, azt nem tudjuk,,

Amint a Jóska bácsi elmondotta ezeket, a mi ember-ink is gondolkodni kezdtek a puskák végett, Most már nem csak a Csurmók Gyurkónak és Csóka Jósának volt ott a puskája, hanem a Pukkó Gyurinak, de még a Jóska bácsinak is, Közismert vadászok voltak ezek, nem csak akkor, hanem a háboru előtt is, Nagyon sokszor zaklatták őket mitta a csendörök,

Most nem csináltak vele titkot, ha nem voltak nagyon elfáradva ritka éjjel, ha esett az eső akkor nappal is kimentek vadászni, s ha fogtak valamit azt mindig a konyhára adták, azal is több volt a hús porciója a bandának, Nem rejtették el a fegyvereket, hanem ott tartatták az akópédnél lévõ magtárban, ahol az élelmiszerünk is volt, Most meg hökkent nem tudták hogy mitévők legyenek, Jóska bácsi meg nyugtatta őket:

-Legyetek nyugodtan!,, Nem lesz semmi baj a puskák végett, Nem vagyunk mink ellenforradalmárok!,, Inkább az urak ellen fordítottuk a puska csövét nem a proletárok ellen, Vancsa Sándor is inkább elhozta hazulról az övét, mert itt jó helyen lesznek azok, Csak azért a magtárból, ahol mindenki látja őket el köll máshová tenni, Jó helyen lesznek az akópédnél, amint láttam van ott egy abrakos léda, ki kő pucolni a abba tegyük őket,

-Ha n-tán pedig gyünnék érte a vörösök,-mondta Pukkó Gyuri,-Akkor meg meggyük, hogy kik vagyunk, Latinka elvtárs is igazok benünket, hogy mink a kaszával is szembe szállunk az urakkal, Kerekas örmester ur is megagyazott tülünk!,,

-Csak nem a kaszáktól,-fel-le a Csurmók Gyurkó,-Há nem a Balog elvtárs puskájától, Most is előttem van a meg lepődött ronda pofája amint a Balog be vágta feléje a fegyverét, s azt mondta,-Nem mezduljon, megkeresztül lövöm!,, Az volt aztán a meglepődés a szencségét, Olyan begyuladt pofát még nem láttam amint szembe találta magát a fegyver csövével, Még hozzá a saját társját,, -Na, de oldalt meg az erdős tartatta sakkban, a háromlövõ társával,-szólt közbe a Rinya Peli,

Az a beszélgetés a kovácsi kocsmá udvarán annyira el húzódott, hogy már az aratókból csak az említettek voltak az asztal mellett. Ittak és beszélgették. Gyerekek közül az én nagyon jó barátom és kötőtársam a Bukógáti Hatos Lázi, meg én maradtunk ott, s vártuk az embereket, hogy azokkal megyünk el, addig hallgattuk, hogy miket beszélnek, ami már nem éppen suttogó hangon ment már a pár liter jó vörös kádarka bor hatása mellett.

A kocsmáros vője most már több ízben ott sétáink-dét ami emberek körül és hallgatta ki őket amint azok a napnak az eseményeit beszéltek el egymásnak, én, és a Lázi azt figyeltük. Amint az valamilyen olyasmit meghallott, mindjárt ment az ipához a söntésbe, aminek az ablaka ott volt ahol mi voltunk. Amikor a Lázival is hallottuk amikor mindenképpen elmondta a kommunistákat. Szintén ha valaminek nagyon örültek, akkor is azokat szidták mind a kettőn. Nem mertük meg mondani hogy mit beszél a kocsmáros a vőjével, mert biztosan veszekedés lett volna belőle. Most már alig vártuk hogy elinduljanak az emberek inkább a tanyára, mert kettőn nem mertünk elindulni, hiszen már jó ideje annak is hogy a harangszó elmúlt talán éjfél felé is járhatott az idő amikor szédelőzködték s az elfogyasztott ital iránt fizették ki, hogy most már megyünk, ki a társaság. Nagyon örültm én is, meg a Lázi is hogy ~~most már megyünk~~ hiszen ~~most már~~ kezdtünk is elmossaak lenni, meg az a kis bor is nyomott bennünket amit meg ittunk. Kovácsiak azonban még maradtak ott, kártyáztak és ittak, meg a részeges Sall kovács höbörgésén mulattak.

Mi már indulni akartunk, amikor, illetve mi kettőn gyerekek már az utcsei kapuban voltunk, vártuk az embereket akik egy némely dolgaikat végzeték el a kertek mellett, amikor fajsztól egy uri ember vágta a bálványt a kocsmá udvarára, az erdészek jellegzetes viselkedésben, zöld hajtókás szarvas agancs gombos ruha, makkos zainoros vadsörtés és madár tollal tűzdelt zöld kalap volt a fején. Nem erdész volt az illendő, mint ahogy mi azt hittük, hanem Kund Béla, a Sfajsi négyezer holdas hitbizomány ura,

Kund Béla, úgy szellemileg, mind erkölcsileg degenerált gyamság alá

helyezett földbirtokos volt, fiatalabb korában különös uripasziojai voltak, kocsifogatával a mulatozási hangulatában a kaposi kőveniz tükrös kirakatában hajtott, közönséges utcai nőkkel derbezelt sokszor heteken át, legsúlyosabb nemi bajokkal volt megfertőzve, később már az örültség nagyfokú deliriumában, a legelőn gulakban őrzött ~~szarvasmarhákat~~ szarvasmarhákat, mind őzeket, vagy szarvasokat, afrikai vadásznak képzelve magát oroszlának, vagy tigrisek helyett azokat lövöldöztetle, Az örültség pillanatában, a hajtó vagy a nyerges lovait is agyonlőtte,

Mikor már a nagyfokú örültség teljesen elhatalmasodott rajta, hogy az emberekre is veszélyes volt, a hatóságok gyámság alá helyezték, Fajsi kastélyban tartották háziőrizetben felügyelet alatt, Egy óvatlan pillanatban a vadász puskájához férközött, s annak mind két csövétel egyszerre szájába lőtt, A lövés ereje teljesen szétvetette a fejét, szörnyet halt,

Tehát ez a Kund Béla érkezett meg a Kozári kocsmájába, Már akkor zavardott szemekkel nézett végig rajtunk amint a lováról leszált s annak kantárát Geszti Gyura kovácsi legény kezébe dobta, Már indulni akartunk a kürtösi úton amikor meg hallottuk amint artikulatlan hangon kiáltott a kocsmárosra, már mint a Kozárirra aki alázatos sunnyi szobrázattal sietett az illusztris vendége üdvözlésére,

-Te! Barom!-Üvöltötte,-Mit csinálsz?,, Itated ezt a csürhét?,, Most már a kovácsiakra mondta,- Az életeddel játszol!,, Nem tudod, hogy ma déltől kezdve szigorú ital tilalmat rendelt el a rokon Kund Béla, ~~hátat borzongató nevetve~~ hátat borzongató nevetve mondta tovább,-Kun!,, de nem a Kund!,, Érted, te barom? Nahát, jó lesz ha vigyázel, amikor itated ezt a csürhét!,, Komcsik a nyakadra teszik a kötele-t,- s újra idegtépő nevetés követte, Most már a kocsmáros hátat veregette pajtás módra és nyehögő fuldokló hangon mondta a vigyorgó Kozárának, aki kedveskedve hívta be a lakásba, és mentek is, A vő kísérték őket mint valami testőr, Kert mellett mi is megálltunk a nagy hajcíhőre s néztük a cirkuszi jelenetet,

ben már a Pukó Gyuriban, és a Csurnók Gyurkóban kellett csipaszzkodnunk Nagyon

~~szokták~~ fel háborodtak a látott és hallott dolgok miatt, Be akartak törni a kocsmába, hogy a Kundott felelősségre vonják a kijelentés-e miatt, öszinte legyenek most a megivott bor tüzelte őket az elégtételre,

Már amikor hallgattuk az artikulátlan racsoló gyalázkodó szavakat, akkor már csikorgtak a bergőzős szájukban a fogak, de amikor el dörrent a pisztóly, mind a párja vesztett oroszán kiállított a Gyuri:

-Ej, Az anyád nagy kurva hétszencségéti,,, Te mersz minket meg fenyegetni pisztólyal! Na, megállj, majd én ki lukasztom a te bőröd a puska nélkül is!,,,

S már rotyyant is az utmenti kerítés, amint dühödt erővel leszakított egy lécdarabot, Most már a Gyurkó is neki vadult, Hiába akartuk lecsilapítani, vagy lefogni őket,,, Nem tudtuk, Egyönket erre dobtak-míg a másikat azra, Szinte hihetetlen erővel rendelkezett a két neki vadult ember, Minket nem bántottak bár mit is mondtunk nekik, csak nem bírtunk ~~xxkik~~, a két féligberos feldühödött emberrel,

Pitykes Jóska bácsi is az utszéli árból kecmert elő, amint ~~xxkik~~ a karta fogni valamelyiket, oda lökték, úgyjárt a Csóka Jóska is, meg a Rinya Pali, én meg a Lázi láttuk minék-mi voltját hátra húzodtunk, azok meg aztán megérték magukról levanni az utperát,

Amint azok otthagytak bennünket, a Csóka Jóska meg a Rinya Pali utánuk akartak menni hogy még vissza tartsák őket, de a Jóska bácsi most már le intette őket: ~~xxkik~~, ~~xxkik~~, valamint még három-vagy négy ~~xxkik~~,

-Hagyátok a két balandot töltsék a kedvüket!,,, Abban a pillanatban hatalmas csattanás és üvegcsörömpölés hallatszott, A kocsmá udvarban nem volt senki, Onnand mindenki el távozott, Csak az utcifelőli régről ~~xxkik~~ hallatszottak emberi hangok, majd lábdobogások, ami futásoktól eredtek, Egyébként az egész épületben most már teljes sötét volt, Aztán mi is újra kimentünk az utcára s mentünk a templom felé, akkor láttuk meg hogy a kocsmá épületen két ablak be van verve, de a két embert, a Gyurit, meg a Gyurkót nem láttuk, illetve nem találtuk sehol,

A kocsmával szemben, a másik oldalon, nem voltak egy jó darabig házak, csak egy taliga ut ment ki a mezőre,

Az ut végén ami a falufőutcájába torkolodott, az éjjeli őr ~~beszélgetett~~ ~~beszélgetett~~ a nagy zajra jött arra, beszélgetett egy másik kovácsi emberrel Takács Pista bácsival, aki család ember volt, de a saját kis házában lakott közel az alsó temető felé, s akkor ment haza. Amikor itt csend lett, látták, hogy két ember bottal fölszerezve siettek főnek a falu utcáján. Akkor már az utcán nem tartózkodott senki, de még a lovat sem láttuk. Egy ember paddig itt szált fel a lóvára s fajsza felé vágatott el. -mondotta az éjjeli őr.

A lovas nem volt más, mint a degenerált fajszí uraság, a Kund Béla?

A két Gyuriról nem tudunk meg semmit, azt sem hogy hova tűntek el. Mi is szép csendesen megindultunk kifelé a tanyánkra, az idő már éjfél utánra járhatott. Utközben mondta a Jóska bácsi, hogy nem csodálja hogy a két ember földühödött, hiszen jó magát is előntötte a mérég. Muszáj azonban az embernek türtöztetni magát, mert igen könnyen olyan dolgot ^{trükk} ~~el~~, főleg ha kicsit boros, -amit aztán később igen megbánhat,...

Amikor a tanyára értünk, mindenki aludt ~~már~~, mindahogy már mondtam, éjjél régen elmult. Néma csend volt az egész nagy épületben, csak némelyik hortyogás alvó, húzta a rőkbőrt. Még az alvó beszélő Biboldó Feri is csendben volt már, nem mondta a magát, mind ahogy éjjelente szokta,

Kint az épület mellett a fal oldalánál egy kupac szalmán, az öregek tanyáztak. Ha jó idő volt nem mentek be aludni, melegítették a levegőt, mind az öreg Bek, Kéri, Imrice, Pósz, valamint még három vagy négy öreg Lázival, most mi sem mentünk be a szokott helyünkre. Nekem a szokatlan italozástól meg fájdult a fejem, gyomrom is nagyon kavargott. Az öregek mellé húzódtunk a fal mellé, ha esetleg ki kíváncsogna amit, meg ittem, akkor a helyszínen legyenek kint az udvaron. Tehát ott vacokoltam magamnak helyett az öregek mellett,

Azok már nem aludtak, hal az egyiknek-vagy másiknak sziporkázott föl a miska pipájuk, amint erősen szivták. Lassan beszélgettek egymással. Nem tudtak sokáig aludni, ölég volt nekik egy-két óra. Azt mondták, hogy ők ugyanis pihennek, ha fekszenek, és beszélgetnek, aludni, majd a temetőben alusznak öléget, az itélet napig,

Nem tudtam most én sem aludni, a fejem és a gymrom miatt, Csak bambán feküdtem, de azért a Pista bácsi szavát s annak értelmét cudar állapotomban is megértettem,

Mondanom se kell, hogy kint az öregek között a hajnali jó ízű pipa-zás közben is Beko Pista bácsi vitte a szót, az ő bölcselkedő hangján, Május elsőjét idézte az öreg társainak, "Hogy meg mondta a Barna pa-tikus, meg a Kossa közjegző ur, -jegzőnek mondta a jegyzőt, - hogy igyunkz lesz-meg emagy lesszi",. Lám igazuk is lesszi? Kéris megoldodnak, Azért én mindig azt mondtam, meg mondom is, hogy a szőgény embernek seha nem köll ujjat az urakkal, De mondhatja az ember ezeknek a ferrófejű fiataloknak nem hiazik el, Azt gondolják hogy ugy van ahogy ők a fiatalokkal gondolják! Aztán már nem is mer szólni az ember, mer mingyárt legerebbityak, azt hiszik az öregnek nincs is esze, mivel nem járt az oroszfronton, -csak tovább mondta a magát, - Peddig én most is amondó vagyok, hogy az urakat, az egész világ urai segítik! De minket, szőgénye- ket még az ág is meg tépáz, -Hát nincs igazem??

Ugye, Dezsát is megégették azért fölkelék az urak ellen, Először győ-zött az is, Végén csak leverték őket, Aztán mi lett annak is a vég? Mi, Az lett, hogy a tüzes transzéken elégették, mivel hogy paraszt fejedelm akart lenni,

Még hallottam én is a beszélgetést, aztán ha n-hozem is, de elaludtam a fiatal szervezetem elnyomta a szokatlanul elfogyasztott italok által okozott fejfájásomat,

Nem aludtam többet kétóránál, amikor a szokott ébresztési idő eljött, Lázzal együtt úgy költötték föl bennünket, Frissen, és minden bajnél-kül ébredtem föl, Semmi utóhatása nem volt az előtte napi italozásnak, Nem fájt a fejem se, A többiek is, a rendes szokott időben sajongtak a nagy épületben, A nagy kétszárnyas bejáratán ugy csalengett ki-be a sok ~~szék~~ mint a gyűjtésben szorgalmasan dolgozó méhek, a kaptárjuk nyil-lésán, Ki mosakodni ment a kútra, vízzel tele mert nagy vályu mellé, ki már falatozott a hazulról hozott elemozeiából, Többen meg a konyha mel-leti nagy akácfa alatt mondták a tegnapi élményeket, En is azok közém

mentem, s mondták el, hogyan érték be vasárnap este felé a tanyára, Nótaszóval mentek, s tanyán peddig amint lepakolták a helmijukat, Bácsi Péter elővette a citeráját, mivel a pusztai fiatalság is, a legények és lányok is, mind kint voltak, és sokáig elvigadoztak, táncoltak daloltak az akó-lótt levő nagy szederfa alatt keményre taposott tisztáson, Akkor nagyon bántam hogy nem voltam velük én is, Ugyanis a pusztában volt egy kis lány Horváth Marikának hívták, takaros kis fehér család volt, egy bér-snek a lánya, Az is kint volt a többiekkel, Ez a kis lány nekem nagyon tetszett, Igaz, nem beszéltem még vele, de mindennap láttam, amin mentünk, vagy jöttünk a munkából,

Itt lett volna az alkalom hogy összeismerkedjünk vele, Még jegyzem ő nem tudott arról hogy nekem tetszik, nem volt rá módom, de még abban a korban bátorságom, hogy meg mondjam neki, Itt esetleg tánc közben talán, Nem voltam akkor félszeg ha táncolni kellett, legelsőik között voltam amikor megdünk volt a táncra,

Ezt az alkalmat szelasztottam el akkor, hogy az idősebb emberekkel elmaradtam, Több ilyen nem volt, Az időkfolyamatta az események zajlása nem tették lehetővé hogy ismeretség legyen köztünk, Csak magamban hordtam nekem annyira kedves vonásait sokáig, habár nem tudtam hogy mi lett a sorsa idők multával, Csak annyit, hogy nem lehetett külfömbb a másik család lányokénál, Napszámba járás, hónapos, esetleg az urasági kastélyok belsőcsaládja, Férjhez menés, utána sok gyerek, s azt követő családasszonyok jellegzetes sorsa, és küzdelmes élete,

Az idők távlatából nézve a dolgott, nekem mégis jobb volt ott maradni mert tanuja voltam annak a megnyilvánulásnak, amit a tanácsköztársaság ellen az urak és azok csatlósai, a gazdag parasztek műveltek, De azt is láttam, hogy a szegénynéptettségből, azok viselkedéseik, milyen dühös ellenállást váltott ki, Már mint, ami embereinkből,

4ta levél a Gyus 41-

Mi történ azon éjjelen
Pusztakovácsiban?

Kéthét allatt vég-ztünk az őszi-ekkel, buzákkal és a rozsokkal, A harmadik hét első napjára ugy volt tervezve a munka, hogy mi köblösök,

elmenekült, az meg somogyvár felé lovagolt el, Kozáritól hiába kérdezték a főhadnagy akármint, mindenre azt mondta hogy nem tudom, Bár, mink mondtuk a történeteket, s mintha siketek lettek volna, úgy tett a tiszt is, Gyuri nem tudta már megállni elkéremkedta magát, -erre az is meg szólalt, már mint a tiszt, -hogy itt ő a parancsnok s fogjuk be a pofánkat, mert hozzánk is lesz egy két szava, merdült ránk nagy dühösen, - Azt lehet, akarjuk is, szálltunk vitában a parancsnokkal, ránk nem nézet még véletlenül sem, csak a földet szemlélte, az nem volt igaz ember, az egyik katona rángatta a kezünket, meg intett a szemével, hogy ne beszéljünk, majd azt sugta, hogy tűnjünk ek innend amilyen gyorsan csak tudunk, mert baj lesz!

Kocsyáros, a főhadnagyot a katonákat be hívta a lakásába, mi kint maradtunk, meg az a katonais dolgot végznie aki minket figyelmeztetett, Meg kérdeztük tőle, -miért tűnjünk el, amikor nekünk van igazunk, s jelentjük hogy az uraságok nem csak lázitanak, hanem már lövöldöznek is vagy azoknak azt is szabad, rájuk nem vonatkozik a statárium?

A katona nagyon jó indulatu ember volt, csak annyit mondott: -Nézék elvtársak! Menjünk el szépen a dolgukra, nincs arra most idő hogy én bővebben magyarázzak, Lehet hogy rövidessen meg tudják, hogy én csak a maguk javára vagyok!

Szót fogadtunk, el is gyüttünk mind a ketten amég nem lesz nagyobb baj, de nem láttunk tisztán, Munda és a Kozári vője meg szöktek, Kozári mindent tagadott, nem tudott semiről, azzal szépen beszélt a tiszt, nekünk elég durván mondta azt, "hogy lesz hozzánk még egy-két szava", Aztán elgyüttünk, nehogy még mink legyünk az áldozatok!,,

Még aznap este hallottuk a Gépésztől, -Dezső edesapjától aki aznap bent járt kovácsiban a tanácsnál, s az ottani elvtársak mondták neki hogy az ellenforradalmi szalak a faluban is lenyulanak, Bogysiak a vezérek, Kocsyáros vőjje is azok közé való, Azokat akarták elkapni az éjjel, de valahogy meg szagulták a veszélyt s el illantak, egyetsem találtak máx ottol, Csak két uraságot, a Mártfit meg a Barcát, na meg a Skorc Ferit, Ezeket nem is zaklatták, Tudomást szereztek arról, hogy ezeknek semmi féle politikai tevékenységük nem volt és nincsen.

Nem foglalkoztak politikával még fiatal korukban sem, csak gazdálkodtak, Egyszóval társaságnélküli puritán életük volt,

-Na, énkezem meg van a véleményem Gépész elvtárs!-szolt közbe a Pukó Gyuri,-az ilyen karhatalmista szervezetre,,,Azokat azért nem molesztálta,-/itt guyyossan mondta,/ főhadnagy elvtárs Ur,mert semmi olyant nem hallott rájuk,a másikat,lüldözöt meg azért engedte futni,h hogy az majd a jövőben ránk is lühessen,mar mint a hülye Kund Béla a fajzsi uraság,s meg annak társai is,

-Az biztosan azért,mert tudták hogy hülye szegény,-mondta a Rinya Pali

-De az anyjanétszenecségét annak a főhadnagynak-folytatta tovább a Gyuri-Azért nekünk azt mondta nagyhangon,hogy"Lesz hozzánk még egy két szava!"Ha az egyik katona nincs hozzánk jó szándékkal,minket intézték volna el az uribitangok helyett,,, Így volt ez Gépész elvtárs Nincs mit tagadni,ha az a katona elnem küld bennünket,nem tudom hogy mitörtént volna velünk,,,

-Ne haragudjanak elvtársaim,maguk is nagy hibát követték el akkor, amikor csak úgy önhatalmúlag egy meganez ablakait beverték,,, Ez bűn, Kommunista nem tessz ilyent,

-Nem tessz!?,,,,dühöd fel ismét Gyurkó,-Hát mit tessz akkor amikor egy ellenferradalmár előkapja a pisztolyát s csak úgy roppog el kezd lövöldözni,,, Mit csinált akkor maga,amikor 12-ben Budapesten lüldöztek a rendőrök?,,,Karba tette a kezeit ugye??az Istent nekil!

Aztán elmondták a Gépésznek az egész éjjeli történetet,Aztán mondtá ő,hogy ezekről nem tudott semmit

Pitykós mondta aztán a Gépésznek,-Tugya Gépész elvtárs! Itt valami nem büzlik,mincs rendjén, A karhatalmistáknak azért csak átt kellett volna kutatni nem csak a Bogyai házat,hanem a többiekét is,Mártfiét, Barcsér, de még a Juhászét,még még a Skorcét is,mert azt mondja a közmondás"A kutyá nem eszi meg a saját kölkét," Tehát nem kizárt dolog,hogy nem éppen ezeknek kastélyaikban rejtőztek el egy páran a bitangokból,

Még nézték azoknál is, míg a Bogyainál zárt ajtóra találtak mert a

Jó madarak el repültek, de ezeknél azonban tárt ajtókra találtak, Lackó Károly elvtárs ment velük,

-Gépész elvtárs! Vasárnap éjjel nem volt azokkal senki, amikor mi ott voltunk, -szólt közbe a Gyurkó, - Csak az éjjeli őr, meg egy pár falusi cselengő kísérgette őket föl-allá a faluba, Sem a tanács, de még a direktoriumiak sem voltak velük,

-Nem vonom kétségbe hogy úgy volt, ahogy maguk mondják!-felelte a G Gépész, aztán így folytatta, - Én is úgy mondom el most, ahogy a Lackótól hallottam!,,

-Tankeviés nevű volt a parancsnok főhadnagyi rangot viselt, Mind a két őrgur, már mint a Márty és a Barca nagyon kedvese és szívélyesen fogadták a vörösöket, inni és inni velett adattak nekik azonnal, Míg a legénységet a konyhákban látta el a személyzet, mert mind-egyiknek meg van teljes létszámmal a szakácsné, szobalány, és inas, A főhadnagyt az urivendég-szobában traktálták, Nem volt semmi nézeteltérés közöttük, már mind az urak és a tiszt között, Tegződő viszonyban voltak, -Uram ócsémezte, az ur a tisztet, míg az Uram bátyámezte, És biztosította az őrg urakat, -nyugodtan legyenek, mert a demokratikus, és a néppel érző uraságoknak mint kovácsiban vannak, semmi kényük bajjuk nem lesz!,, Azt ő garasztálja, tisztü becsületére,

-Hű, az anyja hétszencségát! Hát így van?,, -kérte el magát a Pitykes, de a többi ember is izgott-mozgott, és morgott valamit, Nem igen találta senki sem a helyét, Csak a Baka Pista bácsi mosolygótt gúnyosan a bajusza alatt, És ismételte meg az aratógazda iménd elhangzott mondását:

- "Hát így van??" Meg azt is, "Hogy a kutya nem eszi meg a saját kölkét," mindehogy most azt te mondtad Jóska! -Azt igen sokszor mondtam már én is, de akar a falra a bersót,,,, Pista bácsi fogja már be a száját!-szólt rá az aratógazda az öregre-aki tovább akarta mondani az elkezdett mondekáját, Aztán a Gépésztől kérdezte meg:

-Na, aztán mit szól ehhez Gépész elvtárs?-Hogy látja maga itt a dolgokat? Milyen képet tudalkotai magának az itt történő eseményekről??

-Én nem jót az biztos, S nem oszadajkodom egy eszem...

S nem csodálkozom egy cseppet sem azon, ha elbukjuk a tanácsköztársaságot, Az urak barátkoznak a vöröshadsereg tisztjeivel! Ez nem jóra vezethet! Itt valami mincsreabbel? Szerintem ez nem tiszta ügy!

-Vagy ezek között nagyon is rendbe van minden mert nagyon is megértik egymást,-szólt közben a Csurmók Gyurkó,-Én nagyon ki ismertem őket a hatévi szobaiaskedőgóm alatt,háberu alatt meg tisztiszolgá voltam, Volt rá időm és módóm arra,hogy megismerjem minden gazember ségiket,

S az lesz a kormányveszte,hogy ezek emberek ott vannak a hadsereg melé,a karhatalomnál,egyszóval mindenhol,ahól vezetőszeropet köll betölteni, Ők vezetnek,irányítanak,de nem ami köztársaságunk mellett, hanem annak meg döntésével,,

-Ez így van,Gépész elytárs!,,S így van emberek higgyék el nekem, Sajnos ezt látom a dolgokból,hogy nem sokára a saját bőrünkön fogjuk tapasztalni, Ne higgye el senki,hogy majd ők is keztyüs kezzekkel firkosnak bánnak el velünk,mind ahogy mi azokkal, Nem!,,Nagyon sok szegény proletinak veri össze majd a szél a bokáit az utsalí fák alká latá is lehet hogy még közülönkét is,nem lehet ezt tudni,de az események azt mutatják,hogy nem leszünk kivételek egy páran hiszen,

/Igaze volt Csurmók Gyurkókak,ha az aratás után el nem bujdosik Budapestre hamis néven,a Preami külöstitmény azt is elintézte volna,/

Erre most most nem térek ki bővebben,majd a munkám következő folytatásában,amiben az üldözöttek esayaru sorsát mondom el,xxxxxxxxxxxxx a megtörtént eredeti valóságában,

Most folytatom az egyszerű xxxxxxxxxx falusi és pusztai képes aratok félszázadon át megörzött,és a sorsukat féltő vitájukat,amihet most Pősz Jóska bácsi egy alacsonytermetű,kam képi,zsáros kalapu egy gyom foltozott ruhaju örökém az urak tarlóján dolgozó munkógáti ember szólt hozzá:

-Ez így is van Gyurkó!,,

Én ezeket a Tarkovitsakat,akik többen is vannak,nem csak hírből hallottam róluk,hunem ismerem is őket, Nagy bérlők, Iukéi bárónak a bagati birtokán is...

Bogáti birtokán is gazdálkodtak, arattam is náluk, Nagyon nyuzták a szögény embert, mindég, Téglagyárak, gőzmalmaik vannak, Puszóval gazdag urak! Ha ezek ott vannak a vöröshadseregél, meg más hun is, akkó lüttek nem csak a tanácsköztársaságnak, hanem a h-t-s rész aratásnak, meg a masiválásnak, és a szögény ember jobblátának is, De lüttek a Kun Béla, Számuel, Laticsa elvtársakkal együtt a Dazsónak, Belognak, Gyezóval minden szögény embernek, Ugyjárnak mind a hogy a Beka kema mondta hogy Dazsa apákat elégették, minket meg főkonculnak, vagy főlegatnak az utszéli agécfákra valég csuftyának, Zistanki az ~~EMKJAKKNN~~ anyjukba volt a kérékedése, - Én láttam má, hogy így lesz, - mondta most már böl csakkedőn, az ő szakott alázatos beszédmódjával,

-Hallhatad ha van füled, hogy ezt én már régen, mikor meg kezdük az aratást meg mondtam, De akár az ístikrisztusnak beszélt volna az ember vagy ezeknek, semmibe se veszik az öregobb szavát, mindha esztelenek vónának, -jegyezte meg most a Beka Pista bácsi, a Pösz szavaira, Még tovább is mondta volna a magást, de nyomban elhallgatott, mert szikrázóvillogó tekintetekkel találkozott, amint dus szemöldöki suyai szemével rá nézet az aratógazdára, meg a többi emberekre,

Nem állták meg szó nélkül, hogy ráne förmedjenek, -Mámog hujjog ez a vérség-s halálbagó! Hogy a menydörgős menykő nem tudja egyen csapni!

-Majd egyen csap beneteket, csak kusterogjatek tovább az urakkal, - de már vesult is hátra, és csak ugy magában dörmögte, - Még a nyakamat is képesek volnának elharapni, mér meg mádom az egasságót, Magájtak, amikor majd rétték akkor majd eszetekbe gyutt amit én nektek mindég monтам,

Aztán még tovább dörmögte a maga mondokáját, amint látta hogy senki sem figyel rá s nem törődik vele, fogta a szegényes motyóját elment félre a többiektől és leheveredat egy fahűsbe a hazulról hozott ferges szentiváni almát kezdett el rácsálni a foghíjjas szájával,

Az emberek még tovább is mondták a véleményeiket vasárnapi eseményekről, Elmondták hogy mit írt a Vörös Ujság szegedről, Mi hir van nálunk ottol, hogyak vélekedik mindezekről a falunépe, Így terült széjjel a vitta heve az egész bandán,

Most a Gépész vitte a szót:

-Sajnos elvtársak! Ez még így van, ahogy maguk mondják, az urak emberei vannak minden vezetőségben, ott vannak a hadseregben, még a karhatalmi alakulatoknál is. Éppen a Dezső fiam mondja hogy a hadsereg főparancsnok Bóhm Vilmos is a reakció embere. Az intézkedéseivel, parancsaival azok malmára hajtja a vizet, azért még elvtársak, ha ezek a dolgok még szerveződnek, és nem általában előadodnak, azért nincs ok az aggodalomra.

-De a derűlátásra se, -szólt közbe a Pukkó Gyuri, -Gépész pedig így folytatta: -Még pedig azért nincs ok az aggodalomra, mert ott van a Kun, Strofeld, Szamucl és a többi élnarcos elvtársak, akik szemmel tartják és meg figyelik őket, ha olyant csinálnak rögtön nyakon fogják, akkor majd fölmagasztalják őket, -az akasztást mutatta.

-Ez azon félek Gépész elvtárs, hogy ezeket edig-edig figyelik és figyeltetik, és aggodik őket szervezkedni, lázítani a rendszer ellen, hogy meg erősödjék teljesen hiszen látja hogy minden faluban, sőt még a pusztákon is számos emberek vannak, és nemis kevesen!...

Még az/ antant segítségé nélkül is hatalmat vesznek a tanácsköztársaság felett s az lesz ennek a vége, hogy majd engem, meg magát, s a fijasát, vagyis a mi fajtánkat magasztalják, vagyis akasztják majd föl! Agályoskodott a Csurmók Gyurkó,

- Igazad van Gyurkó! A látszat azt mutatja hogy ugy lesz, ha a fajesek ott főt sokáig pusztognak, gatyáznak, és nem a reakcsináláshoz fognak szigorú kézzel. Nem állíttják meg a lavinát, akkor az elsodor mindenkit vetésé közbe a szót Pitykós Jóska bácsi?

Nem kell beijedni emberek, ha nem megy rögtön minden a maga rendjén, Ferradalmi időkvannak, nem könnyű dolog, nem tisztázodik ki a helyzett, egyik napról a másikra. Hosszabb idő kell ehöz, hiszen példa rá az orosz helyzet, Szovjet elvtársak küzdelmes és véres harca sem az egyik napról a másikig döntötte és semisítette meg a Cárizmus hatalmát, azok ellen ferradalmár fölkelések, A kozákságrégi dinamitajának az atomának dühött harca a szovjetrendszer ellen, amit idegen intervenciók csapatok

angol, amerikaiak és mások támogatták, könnyi sok véres harcban, emberi életbe került, amíg legyőzték és megsemmisítették őket,

-Talán még ott sem tiszta egészen a helyzet??-kérdezte a Pukkó Gyuri,

-még ott is van tisztogatható való dolg elég,-folytatta a Gépész,-
Burzsuázis, meg a sok cári nagy hercegek, grófok nem egy könnyen adták be a derekukat, de azért ők már a sebezés túl vannak, de a sikerükben nem kis részük volt a szovjetek oldalán harcoló magyar hadifoglyoknak is, Akik a bolshevik győzelméért vöröskatonakká lettek és dicsőségesen harcoltak az igaz ügyért, Nem egyszer viték ki a Lenin elvtárs elismerő szavait s kaptak meg kitüntetés-ít, ez így van elvtársak!

Azon az estén annyira elbuzdott a beszélgetés, hogy a vacsoráról is teljesen megfeledkeztünk,

Mindannyian a beszélgetők körre gyűltünk s hallgatuk a Gépész vigasztaló, és bátorító szavait, amit így fejezett be,:

-És, ha már nem leszünk elég erősek arra, hogy ezekkel a nehézségekkel megküzdjünk amit én nem akarok elhárítani ha nagyon akarjuk, mert ha úgy adódik a helyzet, még jó magam is, pedig öregember vagyok megfogom a fegyver túsét, s ha az nem lesz, ott a nagy kalapács!... Azzal is elmegyek harcolni!!!

Ezre szót felzúgtak a mi embereink is, de még mi gyerekek is:

-Mink is elmegyünk, -kállítottuk, -ha úgy hozza a sors!-a volt katonák azt mondták: -nem félünk a háborútól, meg szekták már a harcot, Akárr kaszával is harcolunk, mert ez a mi harcunk lenne!... Gyerekeink jövőjé érti!!!

S győzni is fogunk, mert mögöttünk mindenkor ott lesz a dicsőséges Lenin által vezetett szovjetek, mert azok győzelmében nekünk is volt részünk!

Az egész napi, illetve, a heti nyomott hangulat a beszélgetés után egészen felvidémult, Mindenki jókedvvel tért pihenőre, hogy a következő hajnalban kipihenve folytatásuk a munkát, ott ahol abban hagytuk, Csak az öreg Bako Pista bácsi nem lalékosodot, aki mesz a konyha kemence padkáján üldögélt.

ott melegedtem, nekem elég hűvös volt az este, s magában dühösöttem.
-Csak monnyetek marhákat!,, Maj ott is hagyták a nyomorúságot s kedves
életeteket!,,

szék

A környék falvaiból és a
Járás székhelyéről is
ellenferradalmi hírek érkeznek,

A tavasziak aratása nem volt olyan nehéz munka mind az őszié, már
nem mentünk ki hajnalban a földekre mind azok előtte, csak amikor a nap
fölkelt,

Meg fentük a kötelet eddigra mire a harmat fészarádott, s csak früstök
után kezdtük felkötni a zabot, vagy árpát, amit az előző napokon a kaszá
sok levágtak,

Most már így ment a munka nap-nap után, de tujya Isten valahogy ked-
vetlenül mótaszó nélkül, féltünk a bizonytalan jövőtől, és féltettük
most már a keresetünket is, mert az a hír is járja, hogy nem kapjuk meg
amire szerződünk,

A két bukógati kis móta fa is elcsendesült, nem volt ~~kedvük~~ kedvük a
mótához, messze jártak a gondolataik, Dezsőnél és a Balognál, akik kint
voltak valahol a harcmezőn, harcoltak a proletárizmusért,

Magának a bandának sem volt mótás kedve, most már, Minden nap kaptunk
rossz híreket, leginkább a Szekeres ispán utódja a Fuzfa gazdaság veze-
tő értesített bennünket minden esetben, De most már másoktól is hallot-
tuk, hogy nem csak a Szegedi akció erősödött hanem minden városban most
már, hogy a Csehek, Románok, meg a Szerbek meg támadtak bennünket, nyil-
tan meg mozdult a reakció, s ezek már a falukra is kiterjedtek, sok he-
lyen már fegyveres felkelés alakult, mint Toponáron is, az ellenferra-
dalmi ellenek, s a vöröskezűek között majdnem fegyveres összetűzés
tört ki, Az volt a szerencse, hogy a mozgalmat idejében észre vették
Gyorsan ott termő Latinka dandár egyszázada minden véres összecsapás
nélkül el tudták ^{szel} fojtani s a vezetőket elfogták, s elzárták őket,

Aztán Karádról, Gamásról, Siofokról, Böhönyéről, Nagybajonból, Kilitiről még Csetopánból is érkeztek hasonló hírek, Marcaliban is burkoltan, illegálisan nagy erővel mozogtak, itt a vezér szerepet a gróf fia Széchenyi József töltötte be,

Barna Antal patikus házában volt a szervezet főfejszaka, ott volt találkájuk a reakciós brigantiknak, Ide tartozott a Hasmanith bőrgyáros nagybirtokos, Kopári Jenő nagykereskedő földbirtokos, s annak fia ifj. Kopári Jenő főhadnagy, aki a Budapesti főiskolai ifjuságnak volt az ellenferradalmi szervezője, és mind ilyen ő alakította meg az ugynevezett Integritás Ligát és a Piros-fehér-Zöld blokott, Aztán dr. Léhner Vilmos főszolgabíró, dr. Toth Pál szolgabíró, dr. Kasza Sándor közigazgató, Bencz László főjegyző, Ceglédi László főhadnagy, Balázs István csanádőr-főtörzsőrmester, Jenő Károly járási csanádőr őrm., s egyaránt a gazdag parasztek és iparosok közül, A község plébánosa Rumi István, aki a Pronai különítménnyel kivégeztette a képlányát Simon Józsefet,

Ezek a földalatti mozgalmak elég gyorsan a felszínre kerültek, s nagy erővel kezdtek kibontakozni, Nem csak a falukban voltak nekik megbízható embereik, mind már említett Sunyi Gáborok s kozáriak és ezekhez hasonló mások, Pusztákban és a majerekben is meg voltak az embereik, a volt majergazda, magtárás, még az elsőbéres is, aki az uraság adta kenyérnélkül nem igen tudták elképzelní a megélhetést, mind nálunk az aratók banda között a Beko Pista bácsi, és ahhoz hasonló gondolkozású emberek, Megjegyzem, Kürtös pusztán, a Szekeresen kívül "pecsavicsett" nem találtunk, illetve akkor nem ismertünk,

Somogyban ezek a szerte ágazó szállak mind egykézbe futottak össze árulta el egyszer Hubber Ottó, volt fehérgárdista főhadnagy uradalmi intéző, Még pedig a Daruvári Kacskevics Lajpshoz, A volt alispán szervezte, ő irányította a mozgalmat a tanácsköztársaság ellen, Ehez a vezérkarhoz tartoztak a már említett urak is, Amikor Kacskevics viselt dolgaira rájötték Latinkák, egy tengerész századot hozattak a megyébe a karhatalmisták támogatására, Kacskevicsot pedig letartóztatták, és Budapestre akarták szállítani, de valami oknál fogva ez nem történt meg,

Később tudott ki, hogy a megyei ellenforradalmi erők összefogása tette azt lehetetlenné, Házi őrzés alatt volt a magyar atádi kastélyában sőt ott még nagyobb lehetőség volt neki az illegális mozgalom teljesítésére, és meg szervezni a fehérek ellenálását,

A nemzetőrök mellé, hozzánk is került három tengerész, Egy uradalmi kocsi hozta őket úgy emlékszem hogy Somogyvárról, A különös ruházatu matrozok nagy feltűnést keltettek a faluban, A háberuskatonákon kívül, csak képes újságokban, vagy az akkori kalendáriumokban láttunk, Így mindenki nagyon meg bámulta őket amint végig mentek a falun,

Az egyik uraság gazdatiszti lakásában szállásolták be őket, ott is voltak kosztol, Nagyon feltűnt mindenkinek, hogy az a mi nemzetőreinkel seha nem portyáztak, mindig külön jártak, de azt kijelentették, hogy az ő parancsaik szerint lesz a szolgálat,

Egyébként a mi falunkban abban az időkből valami különleges történelmi események nem történtek ami megemlékezésre mélytől lenne, mind hogy a Jancsi pap misézgetése alkalmával lázított, Aztán egy szép éjszaka Szegedre szökött, Aztán a gazdagabb parasztok höbörögtek kísé a fel függesztett főjegyzővel az élükön, S egy-két verakedés volt, még a kezdet kezdetén,

Hanem amint a matrozok vigyáztak a rendre, az események egész sorozata zajlott le a faluban, ami véget érhetetlenül és rettegésben volt a nép, Később felmerült az a gyanu sőt biztosra is vettük, hogy ezeket az eseményeket maguk a tengerészek idézik elő jól megfontolt és kitervezet szándékkal, hogy legyen nekik ürügy arra hogy a helyi nemzetőrséget le tudják fegyverezni,

Ugyanis egy éjszaka az országutmentén lakó uraság kastélyának ablakán ismeretlen egyén katonafegyverrel belőtt, A lövés csattanása után pár percre színhelyén voltak a nemzetőrök, meg győződni arról hogy ki adta le a lövést, Két matrozot találtak már a helyszínen, amint a tény állást vették fel,

Persze, semmi lényegest nem tudtak megállapítani, mint azt, hogy a lövést az országutról adták le az a lezsaluzott ablak felsőfelére,

Pár napra rá ugyan az történt a főjegyző lakásánál is, Majd utána a faluközepén levő kocsmában ablakán lőttek be, míg az előbbi kettőnél katona fegyverrel, az utóbbinál katona pisztólyal, mert acélburkolatu volt a lövedék, amit a kocsmában plafonjában találtak meg, Pisztóly a mi nemzetőröknek nem volt,

Igy az volt a gyemu, hogy ezt mind a tengerészek csinálták, eljötték követték el, nem tudtak a nemzetőrök olyan gyorsan a tett színhelyére érni hogy azok már ott nem lettek volna, s más idegent seha nem találtak csak a matrozokat, akik már hivatalos papírával érdeklődtek a történetek felől, de lényegesebb dolgot nem csináltak, mint párnapra a történetek után Kaposvári parancsra hivatkozva lefegyverezték a mi nemzetőröket, azzal az indokkal, hogy nem állnak a hivatásuk magaslatán, Nem teljesítik hiven a szolgálatukat, Aztán a parancs értelmében a faluban is tartottak fegyver raziát, csak egypár vadász puskát találtak katona fegyvert egyet sem, mert kinek volt, az elrejtette,

Nem sokáig, illetve csak addig voltak a tengerészek a faluban, míg a nemzetőröket le nem fegyverezték, aztán mind ahogy gyűjtöknégy távoztak is el a faluból, uradalmi kocsival vitte őket most Órálakban,, Velük vittek nem csak az elkopzott vadász fegyvereket, hanem a nemzetőrökét is,

Azok már azután furkos bottal őrizték a falu békéjét és csendjét. Mi ezeket a dolgokat, mivel hogy nem voltunk itthon, amikor hazajöttünk Kürtőpusztáról akkor hallottuk meg, Akkor már javában dühöngött a fehér terror,

-43-

Nagy a gyász a pusztában,
Valkó Laci hősi halált halt,

A hogy mulott a naphévétől ferresített júliusi hónap, úgy fogyott napról-napra az aratás is, Az ősziakat már nagyobb részt össze hozták a kaszáló kaszálókban a tarlók végén a földeken, A banda már nem dolgozott együtt, Minden nap négy kaszaerő, vagyis tizenkét ember takarulásba segített, Többiek pedig amég fennálló tavasziakat munkáltuk össze, már végfelé jártunk azoknak is, allig volt még egy-két tébla le-munkálatlan zabb, Amennyire örültünk hogy levegűnk, annál jobban féltünk hogy mi

l-sz holnapl,,
Napról-napra rosszabb hírek jártak, Nyugtalan hírek,, Mindenütt har-
cok dúltak a vöröshadsereg és a szomszéd országok intervenció s csa-
patai között,

Hol győzelmi híreket hallottunk,hol annak ellenkezőjét, Attól függött
ki mondta el azokat? Gépész, amikor azzal találkoztunk munkára menetre,
vagy este amikor a tanyánkra jöttünk, vigasztalt bennünket, velünk ér-
zett, mert a fia proletár diktatúráért harcolt kint a fronton,

Jó hírt szokott mondani az öreg Vádkó bácsi is, aki ott szokta legel-
tatni a birka farkáját az úressen maradt tarlókon,

Amikor kérdeztük tőle, hogy mit ír a Laci és hogy van? Az ő nyugodt
juhász tempójával először megtömta koftakacsájából kopári jó szűz
dehánnyból a Miska pipáját, Aztán tapleból tüzet csiholt, soha nem hasza-
nált gyufát, amikor az akurátussan szelelő pipája végre megindította
a finánc belendítő füstöt, csak aztán szokott feladni hümmögve,

-A gyerekek Cseh-kné van!,, Ott fön,- bökött az ujjával északfelé,
Amint a pipája most már teljes gőzzel edta a füstöt, le csattantotta
anak földelét, s mindkét tenyerét bele törölte nadrágja száréban, újra
nekidült a botjának most már megindult belőle folyékonyabban a szó:
-Azt írja a gyerekek hogy igen szorították ki őket az országban, Gyáva
népség az nagyon, möghát nem akar az a nép mivelünk háborúságot, Csak
kényszerítették azokat is az uraik, Mert atáú fénak hogy azokná is ugy
lössz mind nálunk, - elvtárs velégl,,

Azt is írta a gyerekek, hogy a köznépek között ott is, mindenki kommu-
nista, s azok inkább a miénk mellett vannak, sokszor egész századok
gyűnek átu éjleante,

-Hát az biztos, hogy a cseh nép, már a köznépe nem uripárti-mondta
Pukó Gyuri, - Én ismerem őket nagyon, jó beszélök is a nyelvükön, Hiszen
az egész háboru alatti időt majdnem az országukban töltöttem, Mind gyá-
ri munkás, és szervezet nép, Na meg műveltök is,

-Azt én má nem tudom, -mondta az öreg, Én nem ismerem azt a fajta nép-
séget, Csak az orosz, meg a Szerbket, mind hadifoglyok dolgoztak itt
a pusztán,

Dzsőről is csak annyit tudtunk, hogy a Tisza környékén van, és ott véres harcok dúlnak, Szolnoki fronton harcolt mint páncélvonal vezetője. Aztán később mind vonat parancsnok a szegedi 49-es dandár kötelékéhez tartozva küzdött a románok ellen,

Balog Jánosról nem tudtunk semmit, Utolsó levelét még Kaposvárral küldte a Terusnak, amint indultak ki a frontra. Azóta semmi hír nincs felőlük,

A faluból elment vöröskatonák is mind a frontokon voltak, Csehek, Románok és a Szerbek ellen küzdöttek tanácsköztársaság védelmében, Nem lettünk semmi hírt felőlük amint haza jártunk, Nem igen hozott tőlük híradást a posta,

A két kis lányból a Júcsi és Terinél is, elhalkult a nóta, vigság elszállt tőlük, pár hét óta csak árnyékaik lettek önmaguknak, Nem csak a forró nyárheve emésztette őket, hanem a kedveseik után való agódalom is,

Mi sem voltunk különbek a rossz hírek után, akár merre mentünk, vagy bárkivel beszéltünk a fő téma mindig az volt, hogy az urak vissza állítják az urirendet, tizenkettes aratást, a harmados földet, dézsmát meg mi egymást ami nekik kedvükre van, suttozták mindenütt elkeseredett szomorú ábrázattal, Nem csak mi az aratók, és a puszták népei, hanem a falusiak is, Egyszóval a szegény parasztság,

-24-

Szekeres, a volt gazdaság vezető,
ujra a láthatáron,

A negyedik hét végére teljesen befejeztük úgy az ősziakat, mint a tavasziakat aratását, Tavasziakat takarulását is, Csak az aratórész, minden hetedik kereszt gabona maradt még kint a mezőn, na meg az ősziak,

A takarulás gyorsab ment, nem kellett messzire hordani, minden tábla föld végére raktak asztagott,

Az arató banda most már kétfelé oszlott, Az egyik fele takarulta a még kint lévő tavasziakat, Míg a másik fele egy nagy tizenkettes gőzgéppel csépelte, A gépet Dzsó édesapja kezelte, Csűrnek Gyurkó, meg a Pukkó Gyuri voltak az etetők, meg a fűttők is,

Míg a cséplőt otette az egyik, addig a másik fütötte a kazánt, vagy a gépkörül dolgozott, olajzott, vagy zsírozott. A gépészek segített és fertály napokon váltották egymást. Az aratógazda, Füzfa gazdaság vezetővel a másánál voltak. Együtt irták fel a cséplési eredményeket, Cséplőrészből százmázsából, hétmázsá gabonát kaptunk munka bért. Nagyon jó kereset volt, mert ritkaság menően igen jó fizetett a gabona.

Az én társaságom, vagyis a Bácsi Péter, Bácsi Jóska, Hatos Lázi, Kéri Miklós, Kanász Jóska, meg jó magam az "iródába" kerültünk vagyis polyvások lettünk. Nehéz dolgozunk nem volt, csak egész nap mart bennünket a sok por, kaláha, meg a tüske. Estére kellye ugynéztünk ki, mind a ké-mény seprők, megértünk minden este ki modakodni a sok piszokból.

A bandából a két Gyuri kelt fel legkorábban. Még a göndől csillagok is fönn voltak ök márd fütöttek, zsírozták és olajozták a gépet, mire a gépész virradatkor kijött már a gép gőzzelfölhevítve indulásra ké-szen állt.

Mi polyvás gyerekek a hatalmas törökrázó előtt, az elévátor mögött vackoltunk magunknak minden éjjelre szállást, mivel hogy a géptől senki nem ment be a tanyára szálásolni, mindenki má ki aludt a gépnél.

Nekünk takaró sem kellett annyira jó helyünk volt ott, ugy aludtunk mind a bunda. Nagyhangu vijjogó gőzsip sokszor nem tudott induláskor felébrszteni mmmmmm, a kévedobálok kurkáltak ki bennünket a villá-juk nyelével.

Egyik hajnalban amint a két Gyuri már a gőzben levő géppel szivatták a vizet, meg fűrészelték a fát a kazánnak, valahogy mi is fölébradtunk, s ott sattyogtunk a sistorgó gépkörül, a hajnali hűvösségben meleged-tünk. Vártuk a gépészt, aki még nem ért ki, Azzal a reményel, hogy talán hoz majd valami jó hírt, Most minden ki csak valami jó hírt várt.

Hozott is a gépész olyant, hogy még álmában sem várt senki, még pedig azt, hogy a Szekerés ispán meg jelent a környéken.

Az örög Rádics péres és a felesége látták először is elálkadni az osztopáni állomáson, amint utaztak Kisberénybe a rokonaihoz, S másnap hajnalban amint gyalog jöttek haza a Mári pusztai uton akkor meg a

Szávicai cigány guanyhoknál találkoztak vele, amint bandukoltak Somogyvár felé,

Nem szóltak neki, csak az öreg köszönt neki, mert a magyar paraszt nem tud senki mellett elmenni hogy ne köszönjön, Szekeres rájuk is nézett és vissza köszönt, még pedig mesolyogva, Nem volt nála más, mint a kampóposztja,

Amikor utána néztek, akkor látták, hogy a nagylénián egymást az erdő háznak tartott, De látta a Kerzso Pali is, amint a Pamuki malomban volt ~~Éppen~~ amint az erdőssel kint ültek a ház előtt levő nagy csorfa alatt a kőasztalmellett, nagy beszéd közben borszagattak, Szávicai erdőssel nagyon jó barátok voltak, -mondotta a Gépész,

-Hát még csak a Csöndér hiányzik, az anyuk hétszecségét!- Igy, a Pukkó Gyuri, amint lapátolta be a kazán ajtaján fával együtt a kukorica csutkát s kez-szárával törölte végig az izzadó homlokát,

-Lehet hogy már az is itt élkedik valahol, és lessi az alkalmat hogy ránk csapjon, -mondotta gondterhelten az arató gazda, -Most éppen ugyan, -folytatta tovább, -amint egy könnyből olvastam, hogy a hiénák is megszíról meg érzik a hullaszagot, aztán csapatostól gyűlkeznak rája,

-hát az anyja Istenit még nem vagyunk hullák! -mondta Gyuri, De még lehetsz velem együtt az, milyen kilátások meg hírek vannak!?, -szolt most a Csurnok Gyurkó, De lőhettek ám! vakkantotta most oda kis idő óta csöndben levő öreg Baka Pista bácsi,

-Hátha hullák leszünk emberek, akkor azokból is lessz elég, -mondta mostmár egészen begerjedve a Gyuri, s kézbe vette a sirhobli vasat amivel a kazánba szekták a tüzet meg piszkálni, s ugy mondta,

-En ottú a géptü, amig elnem vég-zzük a cséplést, nem megyek el! De elnem visznek, akd azt meg próbálná, legyen az Szekeres ispán, vagy Kerekes csöndör, vagy bárki más, -nézet szét az emberekken, -Ezzel a vassal verem szét a fejét itt a gépkerekén, Előbb azokból lessz hullá, csak aztán én belőlem!,,,

- Nem lehet azt csak ilyen büszkén ki jelenteni, -szólalt meg most ~~székessz~~ talán az egész időben először a césili Pista is, aki háboru alatt snájdik cukszf... volt.

aztán később csendőr let belőle, -Fegyveres erőnél a hatalom, Fegyverrel szemben a piszka vas csak olyan miköz, mindahogy a német mindja,

-Most ne vitatkozzatok!-indították a gépet, Mennyem mindenki a helyére, hadd menjen a széplés, fogyon el minnél előbb, hogy még meg kaphassuk azt amire szerződünk, -szólt a vittába az aratógazda, aztán így folytatta: -Majd mindennek meggyüm az ideje, ha ugyadodik a helyzet meg lássuk hogy kik milyen emberek akkor, hogy ki milyen ember lesz??

Eléssen fel sivitott a gőz sip, Mindenki a helyére ment, A nagy fekete gép, amint meg huzták az indító kart, a lomha óriás sziszogva lőtte ki magából a fölőslégessé vált gőzt, Lassan mozgásba hozta a nagy keréket s azon csattogva végig futtó nagy szíjj felbuggatta a cséplő összes szerkezetét,

Azon, a meg üledett gabona porra a heves rázástól, mind felszállt és valami sötét felhő be burkolta az egész cséplőt,,

Amint le eresztették az elsőkévét a magas kazal tetjéről, máris elnyiszantották kötelét, másik pillanatban az etető széles dob nyílásukba elterítette s a zümögő éhes dob beleharapott s elnyelte, utána a többit is, s monoton zuggással rázta, rázta ki magából a szalmát, töréket és a fűszer illatu csipős polyvát, Elől a felkapcsolt zsákokban ömlöt a szép acélos buza, az élő, a mindennapi kenyér,

Szekeres ispán feltűnése után, Csicsos Rozsi többet nem jött dolgozni, Tudomásunk szerint újra együtt éltek kint a Jolánka pusztai gu-lás házban, Es mindent beárult amit nálunk az aratóknál hallott, Az üldözések folytán tudtunk meg,

Ezzel az Aratási Krónikámnak végére is érttem, A benne szereplő va-lóságos személyekkel, akik tudomásom szerint nálam kívül nagyon aki elmúltam 63 éves, nagyon kevessem élnek, ha az erőből kitelik találko-zunk még a proletár hűségükkel az "Üldözöttek c krónikámban,